

KATEDRA HISTORIE FILOZOFICKÉ FAKULTY OSTRAVSKÉ
UNIVERZITY

DIPLOMOVÁ PRÁCE : ČESKOSLOVENSKÁ DOMOBRANA
Z ITÁLIE A JEJÍ ČINNOST 1918 - 1920

Vedoucí diplomové práce : Doc. , PhDr. Tomáš Pavlica, CSc.

Diplomovou práci vyhotovil : Bc. Radek Přepiora.

Zpracováno : 6. října 1997 - 20. 4. 1999.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem úkol zpracoval samostatně a s použitím uvedených pramenů a literatury, a že práce není duplicitou státního ani žádného jiného úkolu.

Bc. Radek Přepiora

SENTENTIA

*EVVIVA BOEMI ! EVVIVA LIBERTA DELLA BOEMIA !
OLTRE TOMBA NON VIVE IRA NEMICA !
CIAO VOLONTARI !*

„Jen bratři vytrvejte, práce nás čeká ještě mnoho. Jak by bylo ponižující pro náš národ, kdybychom nedovedli udržet lehce nabytou svobodu naší Československé Republiky, kterou jsme tak těžce dobývali. Jen vytrvejte, pilně se vzdělávejte - nejen vojensky, nýbrž i národnostně a politicky, ať z Vás každý jde domů, když Vašich vojenských sil nebude potřeby, jako neúnavný národní a politický pracovník, na kterého se všichni doma budou těšiti a jako zkušeného a vzdělaného muže si budou vážiti.

Nazdar !“

14. 8. 1919 v Praze plukovník Gibiš.

OBSAH

s.

1. Úvod	5
2. Prameny	6 - 8
3. Literatura	9 - 11
4. Proč vlastně vznikla Československá domobrana	12 - 14
5. Z rakouských zákopů do italského zajetí	15 - 22
6. Cesta do zajetí a poměry v italských zajateckých táborech	23 - 34
7. Proces sestavování domobraneckých jednotek v Itálii	35 - 43
8. Činnost II. zahraniční armády v Itálii	44 - 55
9. Výzbroj a stav domobraneckých jednotek	56 - 57
10. Zdravotní stav domobranců	58
11. Finanční stránka služby v Československé domobraně	59 - 61
12. Domobranci odjíždějí domů	62 - 67
13. Působení Československé domobrany na domácím kolbišti	68 - 77
14. Národy, národnostní menšiny a Československá domobrana	78 - 84
15. Zhodnocení oddílů II. zahraniční armády z hlediska jejich bojového nasazení	85 - 87
16. Československé domobranecké útvary - přehled údajů(88-200)	88 - 202
17. Seznam velitelů domobraneckých útvarů . . . . . (201-221)	203 - 214
18. Závěr . . . . . (222-223)	215 - 216
19. Resumé . . . . . (224)	217
20. Poznámkový aparát . . . . . (225-262)	218 - 255
21. Seznam zkratk. . . . . (263)	256
22. Seznam pramenů . . . . . (264-267)	257 - 260
23. Seznam literatury . . . . . (268-278)	261 - 271
24. Přílohy . . . . . (279-329)	272 - 289

1. ÚVOD

Historie jednotek československé armády je bohatá a plná malých vítězství i velkých porážek. Československá armáda bohužel (bohudíky) neměla nikdy šanci plně dokázat jako celek své bojové kvality. Legionáři za první světové války ani českoslovenští letci a příslušníci pozemních jednotek v Anglii a SSSR za druhé světové války nemohli plně nahradit řádnou a dobře vyzbrojenou armádu. Byli to většinou stateční a dobří vojáci, jenže museli spoléhat na pomoc ze zahraničí, byli vyzbrojeni díky ochotě zahraničí, jedli zahraniční jídlo, nosili zahraniční uniformy. V průběhu svého bojového nasazení si sice získali úctu a respekt velké části Světa, jenže co to bylo platné, když nemohli plně dokázat své bojové kvality ve chvílích nejtěžších, v roce 1919, 1938, 1939, 1968, v dobách největšího nebezpečí při obraně hranic své země. Zdá se, jakoby jednotky řádné československé armády šly od porážky k porážce. Ovšem vždy, když za nimi stála nějaká větší mocnost, Dohoda, spojenci, Organizace spojených národů, NATO, dokázali českoslovenští vojáci s podporou svých politických zastupitelů dostát své vojenské přísaze a se ctí splnit své úkoly. Po roce 1989 to bylo například v průběhu operace Pouštní bouře a při plnění humanitárních úkolů v zemích bývalé Jugoslávie. Československo již sice neexistuje, ale přitom Česká armáda stále ještě čeká na své vítězství, vítězství, které snad ospravedlní smysl její existence. Vítězství, jenž nemusí být vybojováno v boji s nepřítelem, nýbrž získáno důvěrou občanů České republiky ve své vojáky. Toto nejdůležitější vítězství musí být vybojováno především na frontě nejdůležitější, na té domácí.

2. PRAMENY

Pramenná základna k tématu Československá domobrana z Itálie se nachází především ve Vojenském historickém archivu v Praze. Další prameny spravuje například archiv ministerstva zahraničních věcí ČR, archiv ČTK, Vojenský historický ústav v Praze, rodiny bývalých příslušníků Československé domobran, a některé vojenské a státní archivy v Itálii, Polsku, Maďarsku. Úkolem této diplomové práce nebylo prostudovat všechny archiválie a materiály, ale soustředit se na archiválie pocházející přímo z činnosti Československé domobran z Itálie, uložené ve VHA v Praze. Studium všech archivních pramenů nebylo také možné z finančních důvodů, neboť badatelské náklady musely být plně hrazeny ze zdrojů autora diplomové práce. Přesto se podařilo nalézt dostatek informací, díky kterým si lze vytvořit obraz o vzniku a působení II. zahraniční armády z Itálie.

VHA v Praze shromažďuje celkem sedm archivních fondů z proveniencí II. zahraniční armády z Itálie. Písemnosti jsou ve velké většině psány v češtině a menší část v italštině, němčině. Důležité dokumenty se v pramenech většinou vyskytují v češtině, takže nebylo zapotřebí speciálních konzultací s odborníky na italský a německý jazyk. Jsou to fondy : Velitelství Československé domobran - celkem 14 kartonů, Soustředovací tábory Busto Arsizio a Avezzano - celkem 11 kartonů, Vojenská nemocnice v Gallarate - celkem 1 karton, Samosprávné oddíly Československé domobran - celkem 4 kartony, Útočný (Sokolský) domobranecký prapor - celkem 2 kartony, Terstské roty - celkem 2 kartony a Československé domobranecké prapory - celkem 135 kartonů. Prostudované fondy obsahují celou škálu informací a dokumentů od statistik, deníků, seznamů, rozkazů, až po osobní korespondenci domobranců. Bohužel se zde nepodařilo nalézt dokumenty osvětlující politické zákulisí vzniku domobran. Zmíněné informace bude třeba rozšířit díky studiu dalších fondů např. z působení Čs. vojenské mise v Římě, Benešovy a Masarykovy korespondence aj. zdrojů.

Hlavním pramenem pro poznání vzniku a činnosti domobraneckých útvarů jsou praporeční a rotní deníky, které se zachovaly u většiny praporů. Zcela však chybí v případě Terstských rot a dalších jednotek. Deníky jsou pokladnicemi informací. Většina dochovaných deníků přibližuje začátky domobraneckých jednotek, uvádí přesné datace, informuje o změnách ve velení jednotky a vůbec sleduje dějiny každé jednotky až do jejího rozpuštění.

Druhým důležitým pramenem jsou různé typy rozkazů. Zachovaly se pouze v případě domobraneckých praporů a velitelství Čs. domobrany. Rozkazy seznamují podrobně, den po dni, s činností jednotek. Všímají si všech důležitých událostí a seznamují mužstvo útvarů s novými úkoly. Každý rozkaz měl své číslo a datum vydání. Za správnost rozkazu ručil svým podpisem velitel jednotky nebo jím pověřený zástupce. Rozkazy bohužel nejsou v mnoha případech kompletní a někdy si odporují v dataci s deníky.

Informace o domobrancích obsahují seznamy. Jsou často neúplné, mnohdy neuvádějí jména důstojnického sboru jednotky, ale seznamují s desítkami jmen příslušníků domobrany nižších šarží. Historik může díky nim zjistit datum a místo narození, někdy též civilní povolání, rodinný stav, vzdělání, činnost příslušníka II. zahraniční armády v průběhu I. světové války aj.

V rámci korespondence lze pak najít hlášení o stavu jednotky, její výzbroji, vnitřní disciplíně, informace o financování domobrany, poměru mezi příslušníky II. zahraniční armády české národnosti a příslušníky národnostních menšin, výkazy činnosti, zprávy o působení domobrany v ČSR, dílčí dokumenty ke vzniku Československé domobrany, písemnosti k organizaci jednotek a mnoho dalších informací. Nevýhodou korespondence bývá její chaotičnost a řazení podle data vzniku písemnosti. Tisíce listů popsaného průklepového papíru, informujícího o stovkách nesouvislých a někdy málo významných případů, je těžké nejen prostudovat, ale vytvořit si též přehled a kontrolu údajů, které se vyskytují v obrovském množství dochované korespondence. Proto bylo využíváno korespondence především v případě, kdy nebylo možné zjistit informace z jiných archiválií. Důkladné prostudování

korespondence si vyžadovalo především zkoumání informací v případě Velitelství Československé domobrany a Soustředovacích táborů.

Závěrem lze říci, že díky prostudovaným archiváliím lze podat ucelený obraz o Československé domobraně z Itálie.

3. LITERATURA

K tématu Československé domobrany z Itálie neexistuje odborná historická publikace. Pod tímto zorným úhlem bylo třeba posuzovat všechny pramenné a dobové publicistické informace. Historikovi se tak sice naskytla ojedinělá šance pracovat „gruenderským“ způsobem na tématu, kterému doposud nevěnovala historická obec dostatečnou pozornost, ale zároveň se zde objevilo nebezpečí dílčích chyb v práci s informačním potenciálem tématu. Nedostatek odborných historických studií bylo tedy záhodno nahradit dobovou publicistikou.

Přehled základních informací o Československé domobraně a její činnosti přinášejí knihy a články vycházející z řad samotných příslušníků II. zahraniční armády z Itálie. 1/ Bývalí českoslovenští domobrancí se soustřeďovali v ČSR od roku 1928 v rámci Svazu příslušníků bývalých domobraneckých praporů z Itálie v Praze. Ve třicátých letech měl již jejich Svaz mnoho poboček po celém Československu.

V říjnu 1929 začali domobrancí vydávat svůj časopis Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany. Periodikum vycházelo měsíčně a přinášelo aktuální zprávy o spolkové činnosti, ale také články jednotlivých pamětníků na formování a práci II. zahraniční armády z Itálie. Publikovali zde jak zakladatelé domobrany z velitelských špiček major Jan Šeba a brigádní generál Hynek Gibiš, tak prostí příslušníci domobrany.

Členové Svazu však vydávali též knižní publikace. Zde se snažili osvětlit charakter II. zahraniční armády a její dějiny na základě svých vlastních vzpomínek. Cenná, dobově zabarvená, svědectví tak představili čtenářům prvorepublikové legionářské literatury ve svých knížkách např. Jan Sojka, Jaroslav Výborný, František Horečka, Jaroslav Pudr, Josef Pelíšek nebo Jan Kočvara. Jejich dílka většinou začínají vyličením situace na italsko - rakouské frontě v červenci až listopadu 1918, pokračují zprávami „jak jsme se dostali do italského zajetí a co jsme věděli o situaci doma v říjnu a listopadu 1918“, pak následuje vyprávění o nelidských podmínkách v italských zajateckých táborech a samotný osvobozující

vstup do Československé domobrany. Autoři následně popisují výcvik a činnost domobrany v Itálii a částečně v ČSR. Podařilo se jim nejen zachytit některá důležitá data a fakta, ale také onu těžko postižitelnou oblast dějin - city. Jejich knihy bývají často zaplněny výlevy a dojmy z utrpení v zajateckých lágrech, na další stránce zase prožívají obrovskou radost ze vstupu do II. zahraniční armády a ještě o kousek dále opěvují krásy severní Itálie. Publikace bývalých domobranců nepostrádají ani reprodukce některých dobových dokumentů a fotografií.

Vedle periodika Svazu příslušníků bývalých domobraneckých praporů z Itálie nalezne zájemce o dějiny II. zahraniční armády některé další informace v časopisech z období první republiky V boj, Československý legionář, Naše revoluce, aj.

Z hlediska zmapování bojového nasazení jednotek ČSR v letech 1918 - 1920, včetně domobraneckých praporů, vykonal nesmírně záslužnou práci plukovník generálního štábu československé armády I. republiky Zdeněk Ježek. Jeho práce vycházely vlastním nákladem na sklonku dvacátých a třicátých let 20. století a jsou doplněny skvělým mapovým materiálem, zobrazujícím pohyby vojsk a náčrtky přesunů menších bojových formací. Plukovník Ježek měl možnost studovat část archivního materiálu na úrovni velitelství divizí a brigád. Proto se zaměřil na vysvětlení hlavních bojových střetů, ale v rámci svého výkladu přesto věnoval na mnoha místech pozornost bojům menších jednotek až na úroveň praporu a čety.

V oblasti studia bojů československé armády ve výše zmíněném období přinášejí též inspiraci monumentální Vojenské dějiny ČSR ze sklonku 80. let 20. století a např. sborníky z období I. republiky Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roce 1919 nebo Naše armáda - vznik, vývoj, současnost.

Literatura, která vycházela po roce 1945 a zkoumala vznik, činnost, vojenských útvarů mladé ČSR v mezidobí 1914 - 1920 si Československé domobrany všímala jen okrajově. Zpravidla uváděla její existenci v souvislosti se vznikem italských legií. Domobranecké jednotky se staly jakýmsi nutným doplňkem legionářských útvarů československé armády. Jestliže se někde hovořilo o Československé domobraně, tak vždy pouze v tzv. „pětapadesátkové relaci“.

Znamenalo to, že se na stránkách dané publikace rozvinul rozsáhlý výklad o legiích a jeden odstavec byl věnován II. zahraniční armádě. Informace obsažené v tomto odstavci zahrnovaly převážně neustále omílanou frázi : „. . . a tak vzniklo v Itálii 55 domobraneckých praporů“. V několika dalších knihách se mohl badatel ještě dozvědět o existenci „nějakých“ Terstských rot a celkovém počtu příslušníků II. zahraniční armády, kterých mělo být údajně 55 000. Další údaje byly těžko k nalezení.

Ani moderní literatura zatím bohužel nenabízí žádné přehršle informací o Československé domobraně. Hlavní informační základnou zůstávají i nadále prameny.

4. PROČ VLASTNĚ VZNIKLA ČESKOSLOVENSKÁ DOMOBRAHA

S nápadem založit jednotky Československé domobrany přišel 31. 10. 1918 náčelník československé vojenské mise v Římě, tehdejší rotmistr, Jan Šeba. 2/ Rotmistr Šeba dostával od svých podřízených zprávy o situaci v italských zajateckých táborech. 3/ Ty byly přeplněny vojáky rakouskouherské armády. Mnoho zajatců se hlásilo k české, slovenské, slezské národnosti a chtěli se dostat co nejrychleji domů. Šebu napadlo vytvořit ze zajatců vojenské útvary a tím je rychle dostat z nemocemi zamořených táborů. Jan Šeba o tom napsal : „Myšlenku organisovati zajatecké massy, došlé po pádu Rakouska do Itálie, přednesl jsem poprvé posledního října 1918 na schůzce se svými spolupracovníky v československé vojenské missi, v Římě, v ulici Buoncompagni 93. Přítomni byli kromě podepsaného jako velitele : rtm. Týra, por. Glos, dr. Bárta, por. Štika, por. Logaj, rtm. Bureš, por. Charbuský, por. Háže, por. Zelený, por. Papánek.

Bratři Týra a Háže procestovali jižní Tyroly a přivezli nepříznivé zprávy o zdravotním stavu zajatců. Jednalo se o to, co nejdříve tyto zajatce československé příslušnosti koncentrovati a podrobiti je zvláštní zdravotní péči, aby se dostali z chaosu etap tyrolských.“ 4/

Tehdy bylo na „Buoncompagnské schůzce“ z konce října 1918 rozhodnuto zpracovat memorandum o situaci v italských zajateckých táborech. Memorandum, sepsané Janem Šebou, bylo zasláno do Paříže dr. Edvardu Benešovi, který zastával podle rozdělení resortů Československé národní rady ze 14. 10. 1918 úřady správce ministerstva vojenství, ministra zahraničních záležitostí a vnitra. V memorandu bylo Benešovi sděleno : „Při poslední ofenzivě spojeneckých vojsk na italské frontě vzdalo se desetitisíce rakouských vojáků, jichž počet převyšuje cifry dosud úředně hlášené. Mezi těmito bude pravděpodobně nejméně čtvrtina příslušníků národa československého, kteří pravděpodobně, jako dosud všichni čerství zajatci, skoro všichni přihlásí se do československého vojska.

Jestli by zajatci tito nebyli do vojska přijati a měli se vrátiti domů jako zajatci, jich návrat do vlasti byl by odložen na delší dobu po uzavření míru. Je

zajisté v intencích naší prozatímní vlády, aby se všichni Čechoslováci navrátili domů co nejdříve a sice jako vojáci, aby doma mohli jako elementy již zařazené, konati službu okupační.“ V memorandu se dále praví : „Dovoluji si připomenouti naléhavost řešení této záležitosti, poněvadž jestli budou tito zajatci ponecháni delší dobu v zajetí, vytrpí nesmírně hladem a nemocemi, jež jsou nezbytnými průvodci při tak ohromném přílivu zajatců, jaký Itálie ještě nezažila.“ 5/

Ještě 4. listopadu 1918 byla doručena Šebovi telegrafická zpráva od ministra Beneše z Paříže. Beneš vyjednal celou situaci s italským ministerstvem zahraničí a povolil sestavování nových jednotek.

Z italské strany zřejmě nebyly činěny nějaké vážnější námitky. Itálie totiž povolila na svém výsostném území od dubna 1918 existenci československé legie, která byla také sestavována ze zajatců hlásících se k Československé národní radě a její politické reprezentaci. Italové si nepochybně uvědomovali význam formování nových jednotek na svém území z hlediska pozdějšího vlivu na československou politiku. Sehrály zde roli i materiální důvody. Zajatce musela živit, starat se o ně, na své vlastní náklady italská armáda. Výživu a vybavení domobranců zajišťovala sice opět Itálie, ale financování převzala plně československá vláda.

Tehdejší politické vedení ČSR zase sledovalo sestavením II. zahraniční armády především : zajištění obranyschopnosti země vzhledem k nepředvídatelné situaci v pohraničí, poskytnutí pomoci československým občanům internovaným za hranicemi republiky, vtažení velmocí do procesu budování Československé republiky díky působení jejich důstojníků v československých armádních jednotkách.

Obranyschopnost ČSR byla v roce 1918 značně podlomena nedostatkem vojáků, kteří by ještě chtěli po čtyřech letech války pozvednout zbraň, i kdyby to mělo být jen v obraně svého vlastního státu. Legionáři byli roztroušeni po všech částech světa a doma se jen těžko sestavovala řádná armáda. Naopak domobrancí mohli po svém návratu do ČSR výrazně přispět ke stabilizaci vnitropolitické situace a podpořit republiku v případě ozbrojeného útoku.

Zatím byly v Itálii vykonány během listopadu 1918 veškeré přípravné práce a

na konci měsíce mohlo být přikročeno k náborům prvních zajatců do nových útvarů.

V Memorandu z „Buoncompagnské schůzky“ se též poprvé objevuje termín „domobranecký“. Šeba jej použil, aby nějak odlišil československé legionářské útvary a nové jednotky. Název se postupně vžil. Brzy se začalo mluvit o nově vznikající Československé domobraně z Itálie. Nejspíše později, po sestavení prvních domobraneckých jednotek v Itálii, se objevil nový název - II. československá zahraniční armáda. Opět šlo o rozlišení mezi legionáři a domobranci. Legionáři měli tvořit první a domobranci druhou zahraniční armádu. Bližší genezi názvu se však nepodařilo zjistit.

5. Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ITALSKÉHO ZAJETÍ

Čtyřicetátého října 1918 začala na italsko rakouské frontě poslední zdrcující ofenzíva Dohody, která završila po osm dalších dnů trvající agónii rakouskouherského soustátí. Poměr sil vypadal sice na první pohled ve prospěch rakouskouherské armády - Spolkové mocnosti disponovaly 73 divizemi, jejich protivníci měli 51 italských, 3 anglické, 2 francouzské, 1 československou divizi, 1 americký pluk - a Italové narazili místy na tuhý odpor, ale ten však netrval dlouho. Vnitropolitická situace Rakouska se právě na konci října vyhrčila natolik, že císař Karel a jeho vláda již nebyli schopni ovlivňovat běh událostí. Osmadvacátého října došlo k vyhlášení nezávislosti Československa, devěťadvacátého října svolali svou samostatnost Chorvati a Srbové, jedenatřicátého října vypukla revoluce v Uhrách a nepokoje ve Vídni. Všechny tyto události měly tragické následky pro situaci na frontě. Nová maďarská republika odvolala na konci října 1918 z fronty své vojáky a ty brzy následovali příslušníci dalších národů. Rakouské linie se postupně zhroutily jako domeček z karet.

Zatím co zázemí připravovalo odtržení od Rakouska, v I. linii ještě bojovali Češi, Slováci, Srbové, Němci, Maďaři aj. , za slávu a čest neexistujícího Rakousko - Uherska. Tušili, že se u nich doma něco děje, ale nic jistého nevěděli. Noviny přicházely na frontu s velkým zpožděním. České noviny byly zakázány. Koupit se daly tak nanejvýš cenzurované Neues Wiener Tageblatt či Arbeiterzeitung. A za čtení propagandistických letáků shazovaných z dohodových letadel hrozil trest smrti. Přicházelo mnoho nepotvrzených informací a fám, kterým se dalo těžko věřit.

Situaci popsal rodák z Frenštátu pod Radhoštěm František Horečka : „Zprávy překvapují jedna druhou, šumí jako letky vlaštovek, jenž přinášejí jaro. Vídenští důstojníci tahají se o nejnovější číslo Arbeiterzeitung“. 6/

Ještě výstižnější je charakteristika v knize Jaroslava Výborného : „A když pak 28. října všichni ti šťastní, kteří byli doma, prožívali s Prahou a s celým státem

horečku převratu, my seděli v horách, zasypaných sněhem, jako rakouští důstojníci na tyrolských kopcích a hájili jsme Rakousko, které již dávno neexistovalo“. 7/

Jestliže se rakouskouherské armády dokázaly jakž takž držet do konce října 1918, tak na začátku listopadu nastal totální rozklad. Důstojníci již nedokázali déle zadržovat rostoucí vlnu dezerte. Pokusy o zorganizování ústupu zklamaly. Třetího listopadu, když již stály italské divize v Brennerském průsmyku, bylo podepsáno příměří, které ukončilo válečné operace na rakousko - italské frontě. Italové ukořistili obrovské množství materiálu, zajali několik rakouských generálních štábů a na 300 000 příslušníků rakouskouherské armády.

Rozpad fronty měl velký vliv na osudy bývalých rakouskouherských vojáků, budoucích domobranců, kteří se tak dostali do zajetí. Někteří z nich o tom napsali.

Josef Pelíšek, pozdější příslušník 29. československého domobraneckého praporu, se dostal v červenci 1918 již potřetí do I. linie. Tentokrát to bylo území Itálie. Zúčastnil se operací ve skupině armád maršála Borojeviče, armádní skupině Belluno, nejspíše I. sboru, 8. pěším pluku, 60. úderném praporu. Čtyřicátého října 1918 se Pelíšek nacházel se svou jednotkou v prostoru Feltre. Byla nařízena pohotovost a prapor se musel vydat ihned na cestu k frontě. Za dva dny se dostal 60. úderný prapor do bojových pozic asi na řece Brentě. Jednotka obdržela rozkaz k útoku, jenže 4. rota, složená z velké části z Čechů, pozvedla zbraně proti svému veliteli, maďarskému majorovi. Velitel byl přinucen jednotku opustit a prapor se pak vydal na ústup. Osmadvacátého října 1918 se přiblížili k vesničce Trichiany u Vittoria Veneta. Třicátého října byl 60. úderný prapor zajat italskými vojáky v prostoru Vittorio Veneto. 8/

Ve skupině armád maršála Borojeviče, armádní skupině Belluno, nejspíše I. sboru, 60. divizi, úderném praporu, sloužil Jan Kočvara, budoucí voják 27. československého domobraneckého praporu. V říjnu 1918 se vrátil z nemocnice do ležení praporu ve vsi San Sezone u Belluna. Zásobování jednotky bylo tehdy kritické. „Zásobování vojska v poli bylo v posledním roce války tak mizerné, že i samými vedoucími vojenskými činiteli bylo před útokem slibováno, že každý voják může po boji v zabraném území loupit podle své vůle a poslati domů bedničku až

10 kg těžkou.“ Šestadvacátého října se dali vojáci útvaru na pochod přes Bribano do Feltre. Zůstali zde po dva dny. Osmadvacátého října byl vyhlášen poplach. Byli určeni k potlačení vzpoury pěšího pluku číslo 6 ve Villabruny. Když dorazili na místo vzpoury, našli již jen hromady odhozených zbraní. Vraceli se tedy v plné polní a s nalezenými zbraněmi zpět do Feltre. Během zpáteční cesty se setkali s posměchem skupinky vojáků, kteří prchali z fronty. „Vidouce nás dosud v plné zbroji a táhnoucí k frontě, smáli se nám a vykřikovali, že už to nevytrhnem, abychom šli zpátky. Zprvu jsme tomu nerozuměli, ale brzo se i nám v hlavách rozbřesklo a nastalo rebelování.“ Devěadvacátého října došlo ke vzpouře. Prapor byl složen ze čtyř rot. První rota a druhá rota byly složeny z mužstva německé a maďarské národnosti, ale třetí a čtvrtá rota se skládaly z Jihoslovanů a Čechů. V okamžiku, kdy I. a II. rota postupovaly na čele přesunující se jednotky a přecházely blíže nejmenovaný kopec u vsi Kaverna, III. a IV. rota využily situace a dezertovaly. Třetí rota sice opustila svou jednotku, ale i nadále zůstala v sevřeném útvaru. Takto se pokusila dostat do Čech. Jídlo si sháněli rabováním italských vesnic. „Hlad nutil, abychom se zmocnili jídla za každou cenu. Jest nutno dodat, že mnozí zneužili této příležitosti a mnohdy nepěkným způsobem, ba surově a násilím brali chudákům i to poslední.“ Jedenatřicátého října 1918 již slyšeli kulometnou palbu Italů. Večer spálili nákladní vozy a vše přebytečné. Pak se pokusili o útěk přes Belluno a Tai do vesnice Vodo do Borca. Cestou stihli vykrást armádní skladiště v Polpetu. „Ve vesnici Vodo řádili naši hoši nejvíce.“ Je ovšem také pravda, že ani Italové si nebrali servítky. Střelec Čermák si odběhl pro bedničku marmelády : „Trochu se opozdil, civilové se naň shlukli a uprostřed silnice byl holemi od nich ubit.“ Zanedlouho je dohonila obrněná auta italské armády a zatarasila jim další cestu. Tak se dostali do zajetí. Museli nastoupit zpáteční cestu do nitra Itálie. 9/

Jan Sojka, pozdější příslušník 3. československého domobraneckého praporu, se dostal do oblasti tvrdých bojů o Monte Asolone, které hájila skupina armád maršála Borojeviče, armádní skupina Belluno a XXVI. sbor. Narukoval teprve šestého února 1918 v Brně, ale v říjnu z něj již byl ostřílený frontový voják. Spolu s

kamarády, pravděpodobně od prvního praporu, bránil část prostoru kolem hory Monte Asolone. Od prvního dne italské ofenzívy až do 31. 10. 1918 se jim podařilo odrazit všechny italské protiútoky. Trvale je ale sužoval hlad. Proto nařídil velitel druhé čety pěti vojákům české národnosti, včetně Sojky, aby sešli do údolí pod Monte Asolone a počkali na přísun zásob. Když dorazili na místo setkání se zásobovacím oddílem, nikoho nenalezli. Měli rozkaz vyčkat příchodu zásob do půlnoci. Ani po uplynutí této doby se však nikdo neukázal. Vraceli se opět na bojiště. Svou jednotku tam nenalezli. Pak padlo rozhodnutí probít se domů na vlastní pěst. Podruhé sestupovali z úbočí Monte Asolone, kde se jim naskytl hrůzný pohled : „Čerstvě raněných a mrtvých byly plné serpentiny, jejich křik a nářek zvyšoval hrůzu ústupu. / . . . / Vše prchalo bezhlavě; nikdo se nestaral o druhého, který třeba ležel s přeraženými údy a nemohl dále.“ Druhého listopadu dorazili do Trenta (Trident). „V Tridentě bylo všechno vzhůru nohama. Kolem města i uvnitř byly velké spousty vojska ze všech národností roztříštěné rakousko - uherské armády. Vojáci i civilisté plenili vojenská skladiště.“ Sojka vyhledal v Trentu nádraží a chtěl se dostat připraveným vlakem spolu s obrovským množstvím dalších vojáků dále od fronty. V deset hodin ráno však obsadila nádraží italská jízda. Vlak a všichni vojáci v něm byli zajati. 10/

Jaroslav Výborný, pozdější československý domobranec, byl typem člověka, který se dokáže mistrně pohybovat v krizových situacích, neopouští jej štěstí. Navíc z toho pro sebe vytěžuje co nejvíce. Jeho hlavním cílem bylo vyhnout se vojně, někde se dobře „zašít“, zahrabat se v zázemí a dočkat se v klidu konce vojny. V červnu 1915 musel také on narukovat do pěšího pluku číslo 36 v Mladé Boleslavi. Měl štěstí. Po několika měsíční službě v Debrecíně byl dva a půl roku přidělen jako pomocná síla ve vojenské nemocnici. Do první linie se dostal až v roce 1918. Italská ofenzíva z 24. 10. 1918 jej zastihla při obraně hory Dosso Brull, severozápadně od města Tione, v rámci skupiny armád arcivévody Josefa, desáté armády, XX. sboru, Bosenského pluku. Výborný dostal teprve 30. 10. 1918 první neověřené zprávy o situaci v Československu. Zatím bránil jeho Bosenský pluk své pozice, i přes každodenní vlny dezerce, až do rozkazu k zastavení palby. Do té

doby byl Výborný pověřen hlášením situace přímo na velitelství praporu. „Nezapomenutelné byly případy, kdy jsem hlásil prapornímu velitelství přímo „z postele“ každé dvě hodiny „situaci“ . Co jsem viděl z okénka svého podzemního baráku, to jsem udával jako situaci. A ještě ke všemu toto okénko nevedlo ani k nepříteli, nýbrž na druhou stranu.“ Druhého listopadu přišel rozkaz zastavit palbu, že prý bylo podepsáno příměří. O den později sestoupil Výborný se svým plukem z Dosso Brull do Tione. Mysleli si, že budou moci ustupovat dále. V Tione již na ně čekaly italské oddíly. „Příjemné překvapení, není - liž pravda ? A ti chudáci již tam na nás čekali druhý den.“ 11/

František Horečka, budoucí poručík 21. a 26. československého domobraneckého praporu, narukoval 5. 6. 1915 v Místku. Prošel bojišti východní fronty. Dostal se do důstojnické školy v Opavě a získal hodnost poručíka. V červnu 1918 byl odvelen do Itálie. Byl zde poprvé a italská země v okolí městečka Malé, ležícího severovýchodně od Trenta, na něj zapůsobila. „Zatím se nám tu líbí mezi palmami, fíkovníky, platany. Mezi sličnými vilkami orientálního slohu a jehlanci cypřišů jede tramvaj k hotelu Badel.“ Ubytoval se v překrásném zámku hraběte Stankina. Zámek byl proslulý svou sbírkou obrazů a gobelínů. Horečkovi se dokonce podařilo získat dovolenou. V srpnu 1918 ale musel blíže frontě. Byl vřazen do skupiny armád arcivévody Josefa, desáté armády, nejspíše XX. sboru, 18. divize, 35. brigády, 13. pluku, útočného praporu. Ubytování našel ve vyhlášeném letovisku boháčů, na hoře Madonna di Campiglio, ve výšce 1515 metrů nad mořem. Byteček to byl královský. Válka jakoby náhle přestala existovat. „Prosím, vyberte si nejlepší pokoje, všečen komfort, připravený pro milionáře, je vám k dispozici ! / . . . / Vzduch řinul se do plic a bylo průduškami zrovna chutnat jeho jadrnost a lahodu. Proslulý italský blankyt se klenul nad námi od rána do večera. / . . . / Mezi svěží zážitky náleží výstup na Monte Spinale (2103 m). / . . . / Táhlý ledovec adamellský leží před tebou jako na dlani, kukátkem lze v něm spatřit zákopy.“ Patnáctého srpna dostává navíc Horečka opravdovou dovolenou.

Všechny krásy Itálie ostře kontrastovaly s událostmi z konce října a začátku

listopadu 1918. Nejlepší bylo, že Horečka dostal 24. 10. 1918 opět dovolenou. Odjel do Belluna. Při své cestě do Trenta potkal skupinu českých důstojníků, kteří již odmítali poslouchat rozkazy. Chtěli se brzy navrátit domů. Horečka se k nim přidal a odmítl návrat ke své jednotce. Rozuměl ale též vojákům, kteří nechtěli porušit svou vojenskou přísahu a dále věrně sloužili Rakousku. „Poznal jsem též takové prostoduché vojáčky, jímž rakouské komando bylo fatem a kteří šli zať se bít s onou dojímavou prostotou a oddaností, jako kdysi jejich pradědové pod Radeckým. Duše, jichž se nedotkl evropský vývoj a státoprávní české úsilí. Šli pokorně vpřed, protože to kázal císař a schvaloval kněz. Tito dobří vojáci (bez narážky na Švejka) zůstali stejně dobrými vojáky i na změněné šachovnici s novými vůdci. Leč tento typ se nestal typem naším.“

Poručík František Horečka odjel z Trenta do Grigna. Měl tam své osobní věci, po jejichž vyzvednutí zamýšlel návrat do Trenta. V té době už nastal všeobecný ústup rakousko - uherské armády. „Ne organizovaný a taktický ústup, nýbrž bezhlavé a překotné odpoutání se od nepřítele. Pochopíš, že si vyžádá více ztrát na lidech a materiálu než nejprudší ofenzíva.“ „Nejcennější rychle se balí, pekárny dopékají poslední chléb a horké bochníky chrlí přes plot ustupujícím. Najdeš mezi nimi příslušníky všech národů a branží, každý hnán pudem sebezáchovy slepě v před, přes zácpu do sebe zaklesnutých vozů, děl a automobilů, přes těla padajících lidí a koní, vyčerpáním pokládají se na silnici.“

Na začátku listopadu již sedí Horečka ve vlaku na nádraží v Borgu a směřuje zpět do Trenta. Železnice i cesty jsou neproniknutelně přecpány. Vlak se posunuje hlemýždím tempem. „Čechové píší na vagóny červenou a bílou křídou : Mír ! Ať žije Morava ! Čechy ! - Pušky i helmy odhazují. Zpívají s harmonikou Hej, Slovane ! a Hájku zelený ! Vagóny omotali proužky telegrafického papíru, dekorovali je, jako bychom jeli na národní slavnost. - List v historii se obrací.“ Třetího listopadu projeli konečně přes Trento. „Po stranách hoří skladiště. Vojáci přinášejí v přilbách marmeládu. Kálejí do nich a odhazují je. / . . . / Jednoho, jenž se zachlemtal v bečce marmelády, vytahují polodušeného. / . . . / Táhle opilec

spadl se střechy vagónu, jenž sebou náhle trhl. Hlavou na koleje. Necítí bolesti, blbě se směje, chroptí.“

Čtvrtého listopadu hrůzné divadlo pokračuje. „Lidé u trati porážejí krávy a vepře, zavěšují je na telegrafní tyče a na bajonetech roznášejí kusy masa. Ted' našli bednu pišťalek . . . - a celý vlak píská, až uši zaléhají. /. . . / Ve vlaku umřeli tři vojáci, jeden z nich byl Ital. Sanitáři kopají hrob v náspu. Hodili na mrtvé plachtu a zaházeli je. Místo kadidla cigaretový dým. A vůně cibule a masa podivně kontrastuje s pachem čerstvého hrobu, jenž kryje poslední oběti světové války. /. . . / Vidíme dohodové důstojníky, přijíždějící autem od Brenneru. Vyhýbají jim uctivě z cesty vojáci, putující prachem silnice nahoru - procesí žebráků, již se opírají o samorostlé hole a hrbí se pod tíží tlumoků. Jsme rádi, že sedíme pod střechou vagónu, doufajíce pevně, že zítra se konečně pohneme dál.“

„Pátého listopadu dovezli jsme se konečně do Salurnu - na těch 70 kilometrů z Borga potřebovali jsme plných pět dní. Zde čeká na nás italská hlídka na koních. Colonello ohlašuje, že jsme všichni kamarádi a že pojedeme co nejdříve domů. Hudba hřmí naši hymnu a elegantní slečna přijela na kole z městečka s nádhernou kyticí růží - hold domácího obyvatelstva novým pánům.“ „Tu opět čekáme dlouhé hodiny. A tak jsme zmeškali odjezd na půl roku. Mezitím totiž telegrafoval generální štáb rakouský velitelství dohodových armád v Itálii a žádal důrazně, aby vojáci s fronty nebyli propouštěni, poněvadž doma je neklid a hlad. Páni začínali se báti ovoce své dlouholeté zabijácké výchovy. A hle, Italové najednou zakázali vojsku opouštět vlak. Část vlaků před námi byla ještě propuštěna, leč náš už uvázl. Děly nám rozstříleli koleje před lokomotivou. Potom i silnici uzavřel kordon. Ještě před okamžikem bylo lze přeběhnouti přes tuto prozatímní hranici - ale ted' už jsme se stali válečnou kořistí se vším všudy. A k večeru s divnými pocity ujíždíme zpět k Tridentu, z něhož tak pracně jsme se před dvěma dny dostávali.“ 12/

Vzpomínky budoucích vojáků československé domobrany vystihují zřetelně chaotickou situaci posledních dnů první světové války. Byli to vojáci, kteří odmítali snad z nedostatku informací, odvahy, z přesvědčení, do poslední chvíle zradit

Rakousko - Uhersko. Věděli o existenci československých legií v Itálii a četli některé propagandistické letáky ve stylu : „Češi a Slováci ! Šťastná hvězda Německa již zapadla ! Ofensiva jeho skončila plným nezdarem ! / . . . / Humanita Německem posmívaná a urážená dožije se odvety a přijde den vítězství Dohody, den míru poctivého a spravedlivého pro všechny národy. Den ten bude i pro náš národ dnem vítězství, neboť jím počne nový, volný život sjednoceného národa ve vlastním, svobodném státu Československém. To budiž Vám posilou a vodítkem ! Vaši bratři“. 13/ Přesto můžeme ještě dnes pochopit tíhu osobního rozhodování každého vojáka, zda splnit svou vojenskou přísahu, nebo přeběhnout k Dohodě či dezertovat a pokusit se dostat domů. Tresty smrti, nekompromisně praktikovány rakouskouherskou armádou, byly dostatečnou výstrahou. Příslušníkům Československé domobrany bylo později vytýkáno, že si na rozdíl od legionářů „v klidu“ počkali na konec války, pak si jako vojáci II. zahraniční armády užili italské pohostinnosti a ještě se slavně vrátili do ČSR. Jistě na tom byl díl pravdy. Domobranci si ale také vytrpěli těžké chvíle v zajateckých táborech a svou část zodpovědnosti zaplatili svými životy při obraně hranic Československa při útoku maďarské armády v květnu a červnu 1919.

6. CESTA DO ZAJETÍ A POMĚRY V ITALSKÝCH ZAJATECKÝCH TÁBORECH

Strůjci memoranda z „Buoncompagnské schůzky“ projednali ve spolupráci s diplomatickým zástupcem ČSR pro Itálii, doktorem Lvem Borským, v listopadu 1918, všechny podrobnosti vzniku Československých domobraneckých jednotek s italským ministerstvem války a dalšími úřady. Intervenovali u velitele československého armádního sboru generála Luigi Piccione, který přislíbil pomoc při organizování domobrany a aktivně v tomto smyslu působil na důstojníky italského generálního štábu v Abanu. 14/ Výsledkem byla dohoda s italskou stranou o koncentraci a správě velení domobraneckých jednotek, vyjádřená dopisem č. 1597 z 24. listopadu 1918. Zajatci, občané ČSR, kteří se dobrovolně přihlásili do útvarů Československé domobrany, měli být soustředováni v zajateckých táborech Avezzano, klášteru Fonte d' Amore, ve střední Itálii. Dalšími tábory měly být Gallarate u Milána a Foligno, jenž leží jihovýchodně od Perúgie. Italové dosadili své velitelé táborů. Generál Viganoni velel táboru v Gallarate, plukovník Costa velel táboru v Avezzanu a Fonte d' Amore, podplukovník Guisberti velel táboru ve Folignu. Jelikož zde existovala jazyková bariéra, bylo ustanoveno české velitelství táborů, podléhající rozkazům italských velitelů. Československá vojenská mise určila pro tábory Foligno, Avezzano a Fonte d' Amore poručíky legionáře Schreiber, Háže, Škrlu, Charbuského. Vedle zmíněných táborů se přenesla hlavní organizační činnost při sestavování domobraneckých jednotek na soustředovací tábor Busto Arsizio, podléhající přímo Gallaratskému táboru. Pro Gallarate musel být vybrán navíc důstojník s vyšší hodností, neboť zde probíhala hlavní koncentrace zajatců a bylo zapotřebí jednat s vysokými italskými armádními představiteli, kteří by jen těžko respektovali důstojníky v hodnosti poručíka. Volba padla nejprve na majora Chalupu a později na tehdejšího majora Hynka Gibiše, který byl navržen na hodnost podplukovníka. Gibiš byl neprodleně dopraven z Paříže do Gallarate. V Gallarate vystupoval jako člen československé vojenské mise v hodnosti náčelníka štábu.

Osudem zajatců, kteří se do II. zahraniční armády nepřihlásili, se dohoda bohužel nezabývala. A jejich další situace visela prozatím ve vzduchoprázdnu. Část z nich se dostala ještě v listopadu do italských legionářských oddílů. To však byly šťastné výjimky. Většina musela čekat v zajateckých lágrech až do září 1919, než začaly být z Itálie vypravovány do ČSR první zajatecké transporty.

Domobranecké jednotky začaly vznikat na přelomu listopadu a prosince 1918. Nejprve se uvažovalo o sestavování celých pluků, ale v tom případě by požadovali velitelská místa u pluků Italové. Proto byly zvoleny menší jednotky - prapory. 15/

Zatím, co byly činěny přípravy ke vzniku jednotek II. zahraniční armády, do nitra Itálie se valily nekonečné proudy zajatých vojáků bývalé rakouskouherské armády. Zajatecké tábory praskaly ve švech. Italové se snažili vybudovat co nejvíce táborů a zabránit tak přílišné koncentraci zajatců na jednom místě. Zaměstnanci československé vojenské mise se zase pokoušeli zjistit informace o všech zajatých občanech ČSR a nabídnout jim šanci na rychlý odchod ze zajetí vstupem do útvarů II. zahraniční armády. Kompletní souhrnná zpráva o počátcích jejich soupisové činnosti se sice v pramenech nevyskytuje, ale z dílčích indicií v korespondenci si lze vytvořit obrázek. Podle zprávy o příchodu nových zajatců do tábora v Bustu Arsiziu u Milána z 31. 7. 1919 existovalo ještě stále nejméně pětapadesát zajateckých táborů, z nichž šest sloužilo jako nemocnice. Depеше z 2. 1. 1919 oznamovala počet zajatců, občanů ČSR, o kterých se zatím vědělo a kteří byli ochotni vstoupit do Československé domobrany. Počet zajatců se odhadoval na nejméně 23 424. 16/ Jenom v únoru 1919 se podařilo zaevidovat 1 769 zajatců maďarské národnosti, 509 dalších Maďarů, Němců a Rusínů, 2 568 Slováků, občanů ČSR, kteří ještě nebyli rozhodnuti zda vstoupí do domobrany. V březnu 1919 bylo zjištěno ještě zhruba 1 065 nerozhodnutých Slováků. 17/ Proud nerozhodnutých zajatců neustával ještě ani ve druhé polovině roku 1919. Od sedmého do desátého srpna 1919 přišlo do Busta Arsizia 1 829 zajatců a od 10. října do 12. listopadu 1919 celkem 1 236 zajatých vojáků, občanů ČSR. Na konci roku 1919 začalo konečně zajatců ubývat. Tábor v Bustu byl vyprázdněn ještě v prosinci 1919 a zbylí

zajatci byli dirigováni přímo do Gallarate. Od prvního do třináctého prosince 1919 přišlo z různých zajateckých táborů do tábora v Gallarate 412 zajatců. Od 14. 12. 1919 do 1. 1. 1920 devětačtyřicet zajatců. Mezi třetím lednem a jedenáctým lednem 1920 dorazilo do tábora 44 zajatců. K prvnímu únoru 1920 bylo evidováno v Gallarate celkem sedmadvadesát zajatců. Konečně od pětadvacátého února 1920 do čtvrtého března 1920 bylo do Gallarate dopraveno 26 zajatců. 18/

Zajímavé informace poskytuje výkaz důstojníků ze 14. listopadu 1919. Zaznamenává údaje o důstojnících, kteří přišli do Busta Arsizia od 28. února 1919 do šestého září 1919. V únoru to bylo 43 důstojníků, z nichž se pět nepřihlásilo do Československé domobrany. V červnu dorazilo 17, v červenci 25 důstojníků. V srpnu přišlo 50 důstojníků a do II. zahraniční armády se jich přihlásilo jen 17. Konečně v září dorazilo 172 důstojníků a přihlásilo se dvanáct. 19/

Samotní domobrancí měli neradostné vzpomínky na svou cestu do zajateckých táborů.

Jan Sojka odjel, již jako zajatec, s vlakem z Trenta do Rovereta, kde byl nucen vystoupit. „Na nádraží byly italské vojenské kuchyně; měli uvařeno mnoho rýže pro italské vojsko. Italové, zpiti vítězstvím, o ni mnoho nestáli, protože u nich nebylo nouze o potraviny. Proto italští kuchaři vysypali rýži z kotlů na zem a dali nám ji na pospas. Byli jsme hladoví a vrhli jsme se na ni. Třeba byla rýže ze země a chrupal v ní písek, nám hladovým to nevadilo, a každý si snažil něco uchvátit. Italští vojáci se dívali s pohrdáním na Austriáky, že se bijí o to, oč oni ani nestojí.“

Sojka také vzpomínal na časté obchodování s italskými strážemi o jídlo. Italové si chtěli odnést suvenýry z války. Proto rádi vyměňovali potraviny za rakouské vojenské opasky, bodáky, apod.

Brzy však musel putovat dále. Z Rovereta byl dirigován, spolu s ostatními zajatci, nastoupit několikatidenní pochod do zajateckého tábora ve Veroně. Šestého listopadu 1918 dostal od Italů přiděl potravin. Obdržel konzervu a trochu sucharů. O vše se musel podělit se svým kamarádem. Jídlo mělo vystačit na celodenní pochod. V průběhu cesty do Verony narazili na československé legionáře, kteří jim dali nějaké jídlo a trochu s nimi popovídali. Konečně došla některým

zajatým vojákům trpělivost a pokusili se o útěk. Ve skupině uprchlíků byl i Sojka. K večeru procházeli v blízkosti lesa a toho využili k nepozorovanému útěku. „Toho naše skupina hleděla využít k útěku; na útěk domů nebylo pomyšlení, ale šlo nám o to, abychom mohli jít do Itálie podle své vůle a nebyli stále poháněni.“

Uprchlíci směřovali dále do Verony. Potraviny si opatřovali žebrotou od italského obyvatelstva. Bylo zajímavé, že cestou naráželi na další vojáky, kteří také uprchli, aby nemuseli snášet podmínky v italských zajateckých transportech. Přitom všichni respektovali italské rozkazy a dále směřovali do zajetí ve Veroně. Když vstoupili do Veronských předměstí, svezl je jeden Ital až k nejbližšímu stanovišti policie. Karabiniéry pak byli eskortováni do zajateckého tábora na břehu řeky Adiže, kde bylo každému přiděleno zajatecké číslo. Psal se dvanáctý listopad 1918.

Prostředí veronského tábora nebylo zrovna povzbudivé. V listopadovém počasí byli ubytováni ve stanech, spali na holé zemi bez přikrývek. Museli žebrať o pitnou vodu; táborem cloumaly úplavice. Třikrát denně byla podávána hořká káva. „Často se zajatci pokoušeli o útěk plaváním přes řeku Adiži. V tom případě italští strážcové po uprchlících hned stříleli.“

Po týdnu stráveném v těchto skličujících podmínkách navštívili tábor českoslovenští legionáři. Provedli nábor do jednotek Československé domobrany. Není divu, že se přihlásili skoro všichni zajatí občané ČSR, včetně Slováků a Němců. Maďaři se ale zdráhali. Odrazovali ostatní. Domnívali se, že jde o nějakou fintu, díky níž budou mít doma problémy.

Zajatci, kteří podepsali přihlášky, byli ihned odděleni od ostatních a dostali větší přiděl potravin, žoldu. Šestadvacátého listopadu 1918 byli transportováni do soustředovacího tábora v Bustu Arsiziu u Milána. Právě tady byli formováni do československých domobraneckých praporů. 20/

Jaroslav Výborný musel odejít třetího listopadu dopoledne se zajateckým transportem z Tione do Bréscie. Vzdušnou čarou je to zhruba 70 km. Zanedlouho zajatcům Italové sdělili, že příměří vstupuje v platnost až v 15 : 00 hod. Následovalo těžké zklamání z postupu rakouského velení, díky němuž šli do zajetí

dříve a nemohli se pokusit dostat domů. Ještě ten den nenávistně strhávali distinkce a medaile.

Několik kilometrů před městem Store potkali první legionáře. Cítili tehdy velkou lítost, že v sobě nenalezli odvahu a nepřeběhli na stranu Dohody ještě v době válečných operací. „Styděli jsme se před nimi, klopili jsme hlavy, protože jsme cítili, jací jsme zbabělci a jací jsou oni proti nám hrdinové.“

Po několika dnech dorazili do zajateckého tábora Castenedolo u Brescia. Výborný tady začal sepisovat jména všech občanů ČSR, aby o sobě věděli a mohli lépe koordinovat svou činnost v táboře. „Informovali jsme se také o tom, přijímají - li se přihlášky do legií, ale bylo nám řečeno, že už ne, že z nás budou vytvořeny naprosto samostatné prapory tak zvané „národní obrany“, které po výcviku budou poslány domů.“ Místo do legií se tedy dostali do II. zahraniční armády a šestnáctého listopadu 1918 již směřovali řízným pochodem do Bréscie. Příští den nasedli do vlaku. Cílová stanice Sulmona ve střední Itálii. V blízkosti Sulmony byl klášter Pramen lásky - Fonte d' Amore, kde byli soustředěni.

V klášteře našli nejen ubytování, nýbrž museli vést také klášterní život. Po celý prosinec byli zavřeni v klášterních zdech. Jedenkrát týdně měli povolenou dvou hodinovou procházku. Ve volném čase mohli naštěstí číst při nedostatečném světle a nepříjemné zimě. Důležité zprávy o dění doma a formování domobraneckých praporů získávali z časopisu V boj. Byli prostě „Prigioneri di Guerra“ - váleční zajatci.

Těsně před vánoci dostali návštěvu skupiny poručíka Týry s přihláškami do Československé domobrany. Přihlásili se všichni. Do konce prosince 1918 odjelo z kláštera do místa formování praporů v Avezzanu celkem 13 důstojníků. Jaroslav Výborný odcestoval do Avezzana po vánocích. 21/

Jan Kočvara procházel po svém zajetí mnoha italskými vesnicemi. Setkal se zde s nenávistným přjetím. „Dodnes vidím ty husté zástupy lidstva, doprovázející nás svým zvířecím křikem a proklínáním. / . . / Čím dále tím hůře. Tam to krásné spílání a nadávání a zde o něco dále nastalo již bití a tlučení vším možným. Smutný a nezapomenutelný obrázek, jak jest možno zacházeti s bezbrannými

zajatci.“ Kočvarova zajatecká skupina se dostala až do Ponte Nelle Alpi u Belluna. V tomto městě byli odděleni Čechoslováci od ostatních zajatců. Čechoslováci pak pokračovali dále do Vittoria Veneta. Ve středu města byla vytvořena ulička z těl italských vojáků a civilistů. Uličkou musel vždy každý zajatec proběhnout. Přitom dostával rány holemi a všudypřítomné ruce jej okrádaly o poslední zbytky všeho, co by mohlo mít nějakou cenu. „Poznali jsme, že naše představy o „italském bratrství“ byly trochu přehnané, že s námi nezacházejí tak, jak jsme si představovali a jak by se patřilo.“

Další zastávka čekala zajatce v Resanském zajateckém táboře, severně od Padovy, odkud byli v prosinci 1918 odvedeni do zajateckého tábora ve Villa Bartolomea na břehu řeky Adiže v blízkosti Legnaga. Zle tady řádila úplavice. Denně byli odváženi nemocní. Jídlo se podávalo dvakrát denně, skládalo se z polévky a rýže. Kuřáci byli nuceni vyrábět svou návykovou látku z dubového listí.

Teprve v únoru 1919 přišel do tábora příslušník československých legií, který informoval zajatce o vzniku nových domobraneckých jednotek, přičemž posádková kapela italské armády zahrála československou hymnu. Kočvara na ten okamžik vzpomínal s velkým pohnutím duše. „Mé jediné přání bylo : pryč odtud, vyprostit se z cizích rukou a co nejdříve navrátit se do vlasti, která na nás již čeká.“ Mnoho zajatců tehdy podepsalo přihlášky do II. zahraniční armády a spolu s Kočvarou byli ještě v únoru transportováni do soustředovacího zajateckého tábora v Bustu Arsiziu. 22/

Josef Pelíšek musel odejít po svém zajetí do tábora ve městě Monte Belluna, ležícím jihozápadně od Vittoria Veneta. Zde však nepobyl dlouho a musel se přesunout dále na jihozápad přes Castel Franco Veneto do tábora v Resaně.

V Resanském zajateckém táboře byli po rozdělení na jednotlivé národnosti důkladně prohledáni a odzbrojeni. Nesměli si ponechat ani kapesní nože. „Odebrali nám i kapesní nože, „jako nebezpečnou zbraň“ , takže při dělení chleba, kterého připadl na tři muže jeden kg, měli jsme potíže.“ Spalo se pod stany, přičemž se tábor neustále rozšiřoval díky přílivu nových zajatců.

Zajatci často vzpomínali na domov a představovali si, jaký bude, až se vrátí.

„Věřili jsme, že doma, ve vlasti osvobozené, přijde s osvobozením národním a politickým i osvobození hospodářské, sociální a kulturní, tedy i osvobození malého člověka z bídy, hmotné i duševní. A to nám dodávalo posily a naděje.“

Další cesta Josefa Pelíška začala na štědrý den 1918 přesunem do zajateckého tábora v Legnagu. Štědrovečeřelo se až po tříadvacáté hodině, ale zato byli ubytováni ve stanech pro čtyři vojáky s příkrývkami a slámou. Od devátého ledna 1919 dostávali denně řádnou stravu a žold 15 Centesimů.

Začátkem února 1920 odjel Josef Pelíšek do tábora v Bustu Arsiziu, kde vstoupil do Československé domobrany. 23/

Příslušník II. zahraniční armády a pozdější předseda Svazu příslušníků bývalé Československé domobrany z Itálie Jaroslav Pudr měl také nepříjemné vzpomínky na cestu do italských zajateckých táborů. „Cesta do zajetí nebyla příjemná. Zajatci byli po celé cestě terčem surových útoků rozhořčeného obyvatelstva území, dříve Rakouskem okupovaného. Vzpomínky na tuto pout' až do zajetí nevymizí hned tak z mysli.“ 24/

To František Horečka odjel se zajatým vlakem zpátky přes Trento do Rovereta a pak pěšky do tábora v Mori u Gardského jezera, kde již bylo shromážděno 7 000 Čechoslováků.

Životní podmínky, které líčil poručík Horečka, se dosti lišily od vzpomínek ostatních domobranců. S důstojníky zacházeli Italové zřejmě lépe. Jak jinak by si mohl dovolit odejít z tábora na „procházku“ do blízkého letoviska v Rivě. „Pak zas projdeš kordonem nevšímavých stráží. Na památku si vezmeš jediné poupě čajové růže a snítku neznámého keře rajských zahrad, jehož květ voní jako vanilka, hřebíček a jahody dohromady. Esence, v níž zkoncentrována je přítomnost, minulost i budoucnost.“ Z výletu do Rivy se Horečka v klidu vrátil do Mori.

Během dalších listopadových dní cestoval Horečka se zajateckou skupinou kolem celého Gardského jezera, až se dostal do zajateckého tábora v Grezzana. Mělo zde být na 30 000 zajatců, z nichž Horečka uváděl na 5 000 Čechů.

Poručík Horečka pak popisoval vlastní situaci v zajateckém táboře.

„Dostáváme černou kávu bez cukru a šlachovité maso koní, poražených bývalou frontou. Zajatce krmí ubohými zajatými koňmi, později zmrzlým hovězím.“

Mezi zajatci narazili na poručíka Junka, kterému se záhadným způsobem podařilo zachránit část žoldu za listopad. Junek žold rozdělil ostatním důstojníkům. Peníze se daly v táboře zužitkovat při výměnném obchodě s Italy. V táboře platil kurz 100 rakouskouherských Korun ku dvaceti italským Lirám. „U bran kvete výměnný obchod, naši prodávají hodinky, břitvy a kusy šatstva. Contadini (italští civilisté šmelináři) přivázejí k plotu potraviny na vozících a lichvaří. Jsou kujóni, kteří i na ně umějí vyžrát, platí půlkami bankovek nebo místo pravé, dříve ukazované, vsunou prodavači do rukou pomalovaný papírek.“

„Hůř je s palivem. Lidé vylézají na moruše a lámou větve, stráž je sestřelují jako plody, když je dopadnou.“

„Jedenadvacátého listopadu, kdy jsme se dověděli o válce česko - maďarské, odvádějí odsud Němce a Maďary, takže tu zbyli jen příslušníci národů slovanských.“ 25/

„Poněvadž lidé houfně umírají vyčerpáním a červenkou v bařinách, svoláváme schůzi na jedničku (pokoj, jehož stěny jsem pomaloval partiiemi z domova). Předsedou místního národního výboru zvolen setník Markl.

Usnášíme se na rezoluci, v níž žádáme, abychom co nejdříve byli zařazeni do československé armády a posláni domů, kde je nás zapotřebí. Třiadvacátého listopadu odevzdávali jsme písemné přihlášky do československé armády od devadesáti důstojníků, o čemž jsme telegraficky zpravili Lva Borského, našeho vyslance v Římě.“

Poručík Horečka dále líčí vztahy mezi důstojníky.

„Žili jsme tu jako jedna rodina, svorná v úsluhách a nesvorná v názorech.“

„Tak byl zde mladý lékař dr. J. Polesný se zásobou dobrých vtipů. Rád si dobíral svého nerozlučného druha A. Slámu, jenž fajčil a rozkládal na plachtě

hedvábné punčochy pro svou žínku. /. . . / Nadporučík Seifert dával nám denně lekce z italštiny, kdežto praporčík Walach, rodem Polák ze Slezska, opakoval s námi polštinu. /. . . / Bodrý dlouhán Ježíšek z Vítkovic dal se častěji vyprovokovat k řeckořímskému zápasu, v němž pravidelně zvítězil.“

Dokonce se našel mezi zajatými důstojníky jeden hejtman L. , který chtěl organizovat povstání. Plán akce počítal s krádeží zbraní, kterých by potom bylo použito k probití domů do Československa. Nakonec z akce sešlo, jelikož se nikdo nepřihlásil.

Mezi důstojníky se také vyvinula zajímavá diskuse, jakým způsobem se zachovat k německé národnosti v ČSR. Horečkův oponent se domníval, že : „Jsou vinni na válce, připravovali nám zkázu, tedy hrr na ně ! Ted´ musíme být pány my.“ Poručík Horečka zase preferoval smířlivý postoj, neboť konec konců jsou čeští Němci také občany Československého státu. „Mělo by býti ctižádostí našich politiků, aby nás naučili tomuto rozenému a klidnému soužití s Němci i po válce, jimi prohrané.“

Třiadvacátého listopadu 1918 napadl v táboře první sníh, který brzy roztál v břečku. Bláto a voda se hrnuly do zajateckých stanů a vytvořily tak další překážku k přežití. Denně vynášeli ze stanů mrtvé, umořené zimou a nemocemi. K tomu se zřejmě přidaly problémy se zásobováním a zajatci byli nuceni nakupovat potraviny u bran tábora. Horečka také popisuje situaci, kdy nakupující zajatce obstoupili italští civilisté a sebrali jim všechny peníze, které hodlali použít na nákup životně důležitých potravin. „Je neslýchané, že civilisté obstoupili naše vojáky při nákupu potravin a sebrali jim peníze. Nechce se nám věřit, že národ Danteův a Garibaldiho je schopen takové krutosti.“ Šestadvacátého listopadu se ke všem problémům přidal rozkaz velení tábora, aby byly okamžitě odevzdány všechny peníze, která si zajatci ještě ponechali.

Prvního ledna 1919 proběhly nové volby do místního zajateckého národního výboru. Předsedou byl zvolen opět setník Markl. Situace byla v těch dnech již ale tak kritická, že mužstvo bylo pevně rozhodnuto k útěku. V tom přišel rozkaz k transportu do Verony, který překazil všechny plány na vzpouru.

Ve Veroně byli odděleni důstojníci od mužstva a ubytováni v pevnosti San Pietro. Tady Horečka opět nachází inspiraci v krásách Itálie při pohledu z pevnostních oken. „První pohled náleží Veroně, připomínající tolik Prahu svým stříbrným tokem klikaté Adiže a starobylými stavbami; jenže Verona dýchá na nás dosud středověkem, jenž v Praze již prokvetl moderními paláci. Ze sedmi mostů ten pod námi je nejstarší, kamenná památka po Římanech. Domy na nábreží mají bohatě členěná průčelí a ozdobné vikýře - a nad městem plno věží, pod námi kostel s hrobem Romea a Julie - a ještě blíž na levém břehu zrovna pod baštami zbytky divadla Teatro romano.“

Zajatci si krátili čas přednáškami profesora Plačka o historii a profesora Hýska o české literatuře. Vedly se i vášnivé diskuse o pohraničním sporu ČSR a Polska. Všichni se shodli, že veškeré panslavistické proslovy jsou v praxi jen pouhou teorií a nemají budoucnost. Za hvězdných večerů vystupovali důstojníci na ochozy pevnosti a zpívali písničky z domova.

Konečně těsně před čtrnáctým lednem 1919 dostali návštěvu majora Šeby, jenž je informoval o vznikající II. zahraniční armádě. Zajatí důstojníci se pak rozhodli podepsat přihlášky. Patnáctého ledna již byli přiděleni do Busta Arsizia ke vznikajícím domobraneckým praporům. 26/

Na základě svědectví několika domobranců jsme si mohli přiblížit atmosféru v italských zajateckých táborech. O prožitém utrpení hovoří však nejen dobová publicistika, ale také dochované prameny. Stav v italských zajateckých táborech popisují dopisy z konce září 1918. Zajatci pobývajících zatím v různých táborech na severu Itálie, psali domů dopisy. Jejich listy šly přes cenzurní oddělení ve Folignu. Právě výňatky z cenzury tvoří zajímavý pohled na osobní zpovědi zajatců, svědčících o poměrech v zajetí, o kterých se nemělo vědět.

Výňatek z dopisu napsaného v zajateckém táboře v Buronzu. „ . . . vede se nám velmi špatně, zvláště mnoho hladu. Tak špatně se mi nevedlo ani na frontě. Jest - li bude pokračovati toto trápení, nebudu moci očekávati mír. . .“ „ . . . lepší by bylo šest roků na Pankráci než zde tři roky žiti ve hladu a tlučení. . .“

Úryvek z listu napsaného ve Vico Lungo. „Vede se mi tak tak, jenom dobře ne aspoň vědět, kdy vrátíme se z tohoto otroctví, již proto, že jsme jako dobré koně, snad víš, že jsme Češi. . .“

Tábor ve Fonte d' Amore. „ . . . z těch čtyř tisíc zajatců, kteří jsou zde, umřelo již druhých čtyři sta v krátkém čase asi ve dvou měsících. . .“ „Kdybys mne viděla, plakala bys určitě. Nikdy se mi tak nevedlo jako nyní. Kdybych aspoň dostal ty peníze, cos mi poslala, koupil bych si něco. Kdy skončí ty naše útrapy. Za celý život nezkoušel jsem tolik co nyní zde. . .“

Ještě jednou tábor ve Fonte d' Amore. „Nohy ma nechcu držat' otkedy som pokrstený za Čechoslováka a s Čechu porobili Maďaru, raděj nepíšem nic, bo keď napíšem pravdu; pätnást dní chléb a vodu, i tak sme o mnoho horšie, jako otroci.“

Zajatecký tábor v Campo Perdu. „Ohledně zdraví vede se nám stejně, tak že pochovává jeden druhého a nakonec zůstane jen ten, který dostává z domova trochu peněz. . .“ „Myslím si, že žiji ve století 14 = tém. Divím se, že jsem ještě živ na tomto ostrově smrti a kdybych neměl trochu úvahy vrhl bych se do moře.“

Dopis z tábora Monte - Nero. „Mám již dosti světa a tohoto života, který jest mizerný.“ 27/

Časopis V boj, který byl hlavním zajateckým informačním prostředkem o dění v ČSR i ve světě, si ve svém článku ze šestého listopadu 1918 konečně všiml těžké situace v zajateckých táborech. „Naši nově přibylí bratři musejí mít zajateckou trpělivost.“ „Víme, že jejich situace není růžová, ale musejí si uvědomit, že nyní, kdy je tolik nutných věcí zapotřebí vykonat, aby ovoce vítězství nad Rakouskem bylo zabezpečeno - přichází otázka zajatecká na místo druhé. Musejí si uvědomit, že jsme na přátelské sice, ale přece jen cizí půdě, kde není možno všechno vykonati ihned tak jak bychom si my přáli.“ „Pravíme však znovu : nebudou opuštěni !“ 28/

Informace, které byly výše předloženy, bohužel nemohly být konfrontovány s prameny uloženými v italských archivech. Proto jim nemůžeme bezvýhradně důvěřovat. Odpovídají však na některé závažné otázky. Například proč vstupovali zajatci do Československé domobrany. Jedním z důvodů bylo zlepšení zacházení a

životních podmínek a nesporně také silné vlastenecké cítění k nově vzniklému Československu. Zajatcům také imponovalo postavení československých legionářů a chtěli se jim určitým způsobem vyrovnat. Nesporně významným faktorem byl předpoklad rychlejšího návratu domů, díky službě v jednotkách II. zahraniční armády. Důstojníci z povolání počítali s dalším působením v rodící se československé armádě.

Proč někteří zajatci nechtěli vstoupit do Československé domobrany bylo již naznačeno výše. Velkou roli zde sehrál nedostatek nezkreslených informací o skutečném vývoji situace po rozpadu Rakousko - Uherska, nátlak ze strany některých zajatých důstojníků německé a maďarské národnosti, nesmíme zapomínat ani na faktor vojenské cti a přísahy Rakousku. Někteří vojáci odmítali porušit přísahu, když se domnívali, že ji složili před tváří Boží a spáchali by tak velký hřích. Raději se vrátili do ČSR jako váleční zajatci s pozdějšími transporty. Do Československé domobrany již také nemělo smysl vstupovat na začátku září 1919, neboť tehdy již byly všechny hlavní domobranecké jednotky dopraveny do Československa. Od září začaly být totiž vypravovány domů se zajatci vlakové soupravy.

Podle zprávy kontrolní komise ve Varese z 5. 2. 1920 odjelo z Itálie do Československa do pátého února 1920 celkem 2 065 zajatých důstojníků a 19 107 vojáků z řad zajatého mužstva. Dohromady tedy nevstoupilo do Československé domobrany 21 172 občanů ČSR. Naopak podle zprávy téže komise odjelo z Itálie celkem 1 533 důstojníků a 58 813 vojáků II. zahraniční armády. Tedy z celkového množství 81 518 bývalých rakouskouherských zajatců, pozdějších občanů ČSR, kteří se nevrátili domů s legiemi v prosinci 1918, podepsalo přihlášku do Československé domobrany 74 % a odmítlo podepsat 26 procent. 29/

7. PROCES SESTAVOVÁNÍ DOMOBRANECKÝCH JEDNOTEK V ITÁLII

Zajatci, hlásící se do jednotek Československé domobrany, byli koncentrováni v táborech Busto Arsizio, Fonte d' Amore, Foligno, Avezzano, Gallarate. Domobranecké prapory byly sestavovány v táborech Busto Arsizio, Avezzano, Foligno, Vergiate. Všechny tábory a ležení sestavených praporů v severní Itálii podléhaly velitelství Československé domobrany v Gallarate, které bylo ustaveno denním rozkazem č. 1 z prvního prosince 1918. Tábory ve střední Itálii měly vlastní velení.

Celkem bylo sestaveno v Avezzánském táboře devět domobraneckých praporů. Byly to prapory číslo 31 až 36, 39, 50, 54. Tábor Foligno vyprodukoval jeden domobranecký prapor číslo 51. Tábor Gallarate jeden prapor číslo 52. Útočný domobranecký prapor vznikl ve Vergiate. Všechny ostatní domobranecké prapory vznikly v táboře Busto Arsizio. Bylo jich celkem 44 a měly čísla jedna až třicet, 37, 38, 40 až 49, 53, 55. Některé další menší jednotky jako samosprávné oddíly nebo štábní rotы vznikaly v Miláně, Gallarate, Varese, Busto Arsiziu, Caserate Sempione, Somma Lombardo.

Když se stal zajatec členem domobrany, již měl právo na označení voják československé armády. Slovo zajatec již nesmělo být dále pro jeho titulování používáno. Jako člen II. zahraniční armády byl vyrozuměn s tím, že slouží jako dobrovolník, občan Československa, ve zvláštních útvech československé armády na území Itálie, které budou s největší pravděpodobností po příjezdu do ČSR rozpuštěny. Jako domobranec se nesměl vměšovat do vnitřních záležitostí Itálie.

Každý zajatec musel před vstupem do Československé domobrany podat žádost o přijetí. Není jasné, zda existoval k tomu účelu nějaký jednotný předepsaný formulář. Zřejmě stačilo písemné vyjádření vůle ke vstupu, jak to ostatně dokládají níže přiložené ukázky žádostí o vstup do II. zahraniční armády. Domobrancí si museli své „členství“ v oddílech II. zahraniční armády několikrát prodlužovat. Poprvé to bylo složením přísahy Československé republiky na italské

půdě, podruhé museli skládat přísahu doma v ČSR. Každý, kdo odepřel, byl z domobran vyloučen. Navíc v dubnu 1919 si museli všichni důstojníci domobran, kteří chtěli dále sloužit a nepodléhali demobilizaci, opětovně zažádat o setrvání ve II. zahraniční armádě.

Text přísahy podle zákona Československé republiky ze dne 17. 5. 1919 :
 „Přisaháme při všem, co jest nám svato, a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením - že budeme poslušní presidenta a vlády Republiky československé a všech svých velitelů, presidentem a vládou ustanovených; přisaháme, že budeme bez odmluvy plnit její nařízení vždy a všude, i v nebezpečí, bez váhání a odporu, že svých vojsk neopustíme, ale i životy své ochotně dáme na ochranu vlasti a její svobody; přisaháme, že budeme druh druha milovati, k sobě věrně státi, v nebezpečí se neopouštěti, ale až do konce se brániti tak, jak nám káže mužná čest a vědomí povinností občanských. Tak přisaháme.“ 30/

Všechny žádosti o přijetí musely být podrobně prověřovány, aby se do II. zahraniční armády nedostali cizí státní příslušníci, kteří se tak chtěli vyhnout podmínkám v zajateckých táborech rychlým návratem domů nebo měli za úkol infiltrovat jednotky Československé domobran či se prostě „spletli“. Hlavním průkazným pramenem o československém občanství byl jazyk a korespondence, kterou si zajatec vedl se svými známými a rodinou doma. To však bylo velice málo na to, aby se dalo zabránit podvodníkům. Situaci přibližuje následující korespondence.

Přípis z tábora Gallarate z 18. 4. 1919. „Stalo se několik případů (5 - 6) kdy příslušníci jiných států bývalého Rakouska se hlásili jako příslušníci ČSR a byli zařazeni, ale ihned jakmile se zjistilo, že nejsou příslušníky naší republiky, byli všichni z vojska vyloučeni.“ 31/

Přípis z tábora Gallarate ze 14. 1. 1920. „Není nám možno přijímati do našeho tábora lidi, o kterých nevíme určitě, že jsou našimi příslušníky. Dokazují - li tito svojí korespondencí, že mají příbuzné v naší republice a říkají - li, že tam jedinež chtějí žiti, to není ještě zárukou, že to vše není ještě záminkou k rychlému odchodu domů. Měli jsme již s podobnými lidmi smutnou zkušenost. Dopravili jsme

jich několik set domů a potom nás žádali, aby byli dopraveni do Haliče. Samo sebou se rozumí, že všechny tyto transporty musíme platit my, čímž vznikají naší republice nemalé výdaje. / . . . / Konečně zdá se nám, že jejich údaje jsou naprosto nesprávné ba vymyšlené pokud se týče místa kam přísluší. Není pochopitelné, když na př. Nějaký Pavlena Andrej udává jako svou domovskou obec Uherské Hradiště, a nebo Galuga Onofryj Prahu.“

Přípis z tábora Gallarate z 28. 1. 1920 o situaci při vyhledávání zbylých občanů ČSR na území Itálie. „Z Florencie přišla odpověď, že se tam hlásí mnoho Ukrajinců za příslušníky Č. S. republiky a projeví ochotu ihned nám jich zaslati na tři tisíce.“ „Ku příkladu nedávný případ s legionářem od 33. pluku Václavem Ludvíkem, . . . Věřil by někdo, že může býti v Itálii legionář, o kterém se nevědělo, který byl jako zajatec v různých nemocnicích od června 1918 ? “ „Jest pravda, že jest velké procento těch, kteří si nezaslouží, abychom se o ně tak starali jak se staráme. Vždy ale se najde někdo, kdo shodou okolností a ne vlastní vinou nalézá se v zoufalém postavení, z kterého si pomoci nemůže. Myslím, že jest naší povinností, abychom pomohli tam, kde pomoci můžeme.“ 32/

K přijetí do Československé domobrany stačilo písemně vyjádřit svůj souhlas a uvést několik základních fakt.

Poručík Jan Kebrothe psal v dopise adresovaném na velitelství Československé domobrany v Gallarate, datovaném 22. 1. 1919, že prosil o zařazení do československého vojska již ve svém dřívějším dopise. Zatím však nedostal žádnou odpověď. Proto opětovně prosil o vyřízení své žádosti. Stále bydliště má ve Vídni, ale otec je z Rokycanska a matka, rozená Jehličková, pochází z Chrudimska. „Naše rodina je ryze česká, všechno naše příbuzenstvo je v Čechách. Já jsem Čech, byl jsem Čechem ve škole, ve společenském životě, na vojně, byl jsem Čechem vždy, třeba jsem kvůli tomu i trpěl. Vráť - li se do Vídně, nevím ani, zato rodiče moji se ještě ve Vídni nalézají.“ 33/

Prosba poručíka Viléma Krauseho, zasláná do Gallarate z Janova a datovaná 12. 4. 1919. „Prosím tímto o vstup do vojska naší Republiky a podporuji prosbu tímto : Jsem narozen v Rokytnici, politický okres Jilemnice v Čechách a patřím do

samého místa. Zajat jsem byl 4. 11. 1918 jako poručík mysliveckého praporu č. 8. Doufaje, že mojí prosbě bude vyhověno, očekávám ctěné vyrozumění.“

Prosba poručíka Otto Fabinyho, zaslaná do Gallarate z Janova a datovaná 12. 4. 1919. „Prosím tímto o vstup do vojska naší Republiky a podporuji prosbu tímto : Jsem narozen ve Vítkovicích a patřím do Hodonín, okres Hodonín, Morava. Zajat jsem byl listopadu 1918 jako poručík I. dělostřeleckého pluku.“

Prosba poručíka Aloise Groegera, zaslaná do Gallarate a datovaná 12. 4. 1919. „Prosím tímto o vstup do vojska naší Republiky a podporuji prosbu tímto : jsem narozen ve Frývaldově, politický okres Frývaldov ve Slezsku a patřím do samého města. Zajat jsem byl 4. 11. 1918 jako poručík mysliveckého praporu č. osm.“ 34/

Údaje, které uváděli zajatci ve svých žádostech byly nejspíše prověřovány formou dotazování u ostatních zajatců nebo dokonce rodinných příslušníků v ČSR. Později bylo také využíváno evidence rakouské politické a vojenské zprávy. Přesný klíč se však v pramenech nepodařilo najít. Asi rozhodovala ochota ke vstupu do domobrany, znalost českého jazyka, znalost poměrů v místě bydliště a korespondence z domova.

Poměry v táborech sestavujících domobranecké jednotky byly již o něco lepší než v ostatních zajateckých táborech. Vojáci zde určitou dobu museli počkat na uniformy a přidělení důstojníků. Po sestavení jednotky odešli z tábora do místa ubytování v okolních italských vesnicích a městech, kde zůstali až do odjezdu domů. Tento případ nepadal v úvahu v Avezzánském táboře, kde prodělali domobranci všechny fáze utváření jednotek a teprve těsně před odjezdem z Itálie se dostali z tábora ven.

Situační zpráva z Busta Arsizia, datovaná 26. 12. 1918 uváděla, že v táboře se nachází ještě 3 400 neoblečených domobranců. „V Busto Arsizio jest tábor velmi mizerný. Mužstvo spí jen pod polními stany a když prší, plave vše v blátě.

Co se týká stravování, má vše mužstvo stravu italského teritoriálního vojska cca 600 g. chleba. Stravu vaří čeští kuchaři; . . . , že v ohledu stravování jest vše

v pořádku.“ /. . . / „Totiž, v Busto Arsizio jest též několik tisíc něm. - maď. zajatců (po největší části bolševiků), kterým se velmi špatně vede.“ /. . . / „Velmi špatnou krev mezi mužstvem udělaly zprávy v „Boji“ , že v Čechách vojáci mají jiný plat a oni zde 10 Centimů denně.“ 35/

Tábor Busto Arsizio se rozkládal v místech bývalého letiště na území zhruba jednoho kilometru čtverečního. Měl stálé elektrické osvětlení, vodovod, skladiště v budovách někdejších hangárů. Prostor tábora byl ohrazen ostnatým drátem a strážěn italskou vojenskou policií. Zajatecké stany a baráky musely být postaveny v přesných zákrytech, cestičky mezi nimi vysypány pískem. Každá domobranecká jednotka měla v táboře svůj přesně vymezený prostor označený tabulkami, který nesměla opustit bez povolení velitele tábora. 36/

Avezzánský tábor ležel v těsném sousedství železniční trati. Byl také přísně hlídán, rozdělen na sektory a ohrazen. Samotný tábor byl obrovským výcvikovým střediskem pro jednotky mnoha národů. Byly zde sestavovány československé domobranecké a předtím i legionářské útvary. Své jednotky tady cvičili Rumuni, Maďaři, Němci aj. Domobrancí byli ubytováni v dřevěných barácích. Každý barák měl šest až osm světnic a jedno až tři WC. Do každé budovy se musela vejít celá rota, jejíž předepsaný stav činil 250 vojáků. Spalo se výjimečně v péřových postelích. Většina mužstva ovšem spala na dvou dřevěných kozách, na kterých byla položena dvě prkna a slamník. Důstojníci byli ubytováni ve zvláštním baráku s vlastním WC a měli lepší podmínky. Na prostranství před budovami, kde bylo ubytováno mužstvo se nacházely čtyři zdroje pitné vody. Mimo to měli domobrancí ve svém sektoru společnou koupelnu, a po dvou budovách kanceláři a kuchyní. 37/

Poručík Horečka vzpomínal na chvíle strávené v Busto Arsiziu s obvyklou poetikou. Zaznamenal, že kousek na západ od tábora se rozprostíral akátový lesík, dále se zdvihala hora Monte Rosa a daleko na západě bylo možno za jasného počasí spatřit Mont Blanc. Přišly však i těžké chvíle. „Koncem ledna překvapila nás Lombardie vánicemi a krutými mrazy - tetelíce se zimou ve stanech nebo tenkostěnných barácích ani jsme nechtěli věřit, že jsme v Itálii. Opět vynášíme ráno ze stanů mrtvé, zvláště červenka řadí; Viganoni nařizuje největší čistotu a

dezinfekci latrín, jež se staly obchodními místnostmi, neboť zde nestojí stráž a civilisté mohou sem se zbožím nenápadně proniknouti.“

Horečkův prapor číslo 26 byl převlečen z rakouských uniforem do nových domobraneckých stejnokrojů dvanáctého února 1919. Stalo se tak po důkladné očištění. Nové uniformy byly fasovány v táborovém skladišti. Byl to zajímavý pohled, jak dlouhá řada vojáků vchází ve starých rakouských hadrech do skladiště na jednom konci a na druhém konci budovy vychází skvoucí příslušníci Československé domobrany v parádních uniformách. „A s novým šatem jakoby také narůstala nová duše, očištěná z otrockého rmutu a mravní bída. Hangár tady stál jako kouzelný omlazovací palác. / . . . / Ted' z nás spadlo všechno zajatecké, stali se z nás noví lidé. “, komentoval událost Horečka. Čtrnáctého února vyrazil 26. domobranecký prapor do osady Mozzate, která se měla stát jeho novým domovem. 38/

V Avezzanu vypadala situace obdobně. „Zbraně praporům vydávány nebyly - až teprve několik dní před odjezdem. Za to byl každý voják skutečně vzorně oblečen a dostal i takové maličkosti, jako byly niti, knoflíky, nůžky, hřebínek a podobné.“ 39/

Uniforma československého domobrance se skládala ze začátku podle denního rozkazu č. 3, pocházejícího z provenience velitelství v Gallarate, ze šedozelené látky italského střihu s pláštěnkou a ovinovačkami, výložky byly červené, podle vzoru užívaného československým sborem. Na čepici byl připevněn odznak a číslo praporu. Tento prozatímní předpis byl upraven pamětním spisem presidenta Masaryka, podepsaným prezidentem osobně při návštěvě Itálie 16. prosince 1918 v sídle italského generálního štábu v Abanu. Konečně obsáhlejší směrnice se ukázaly v lednu 1919. Československý domobranec byl podle nich oděn do italské polní blůzy pro pěchotu. V předu bylo na blůze sedm oxidovaných knoflíků a nápis ČS na levém rukávu. Blůza měla dvě horní kapsy a dvě dolní kapsy, které uzavíral oxidovaný knoflík. Výložky měly být bíločervené, bez modrého podkladu. Kalhoty byly jezdecké bez knoflíčků na vnější straně kolena. Ovinovačky - soukenné. Povoleny byly také ponožky. Kožené kamaše se směly nosit pouze mimo službu. Pásky pro hodnostní označení byly z šedého lesklého hedvábí, nosily

se na rukávu a čepici. Byly umístěny na černém podkladě a jejich délka byla 5 cm. Pásky na rukávu směřovaly svisle od ramena k ruce. Černý podklad byl větší od hodnotního pásku o jeden cm shora a po stranách o 0, 5 cm. Nesměl přesáhnout 2 cm od kraje rukávu. Hodnost praporčíka a důstojnického zástupce se označovala jedním páskem na rukávě a dalším červeným hedvábným kolem celého rukávu. Hodnostní označení na čepici se v tomto případě nepoužívalo. Podporučík měl jeden lesklý pásek. Poručík dva ve vzdálenosti tří milimetrů od sebe. Rotmistr nosil tři pásky taktéž ve vzdálenosti tří milimetrů. Vyšší důstojníci nosili jeden pásek dlouhý 5 cm a široký 16 mm. Major byl označen jedním páskem a vedle něho byl ve vzdálenosti 6 mm další z černého hedvábí. Podplukovník nosil dva pásky z šedého hedvábí ve vzdálenosti 6 mm. Nižší hodnosti označoval černý pásek o rozměrech 5 cm x 16 mm. Desátníci nosili jeden pásek, četaři dva, strážmistři tři, nadstrážmistři čtyři pásky. Důstojníci čekatelé byli označeni červeným hedvábným páskem, širokým 6 mm. Pobočník nosil stříbrnou lemovku na výložkách a to na předním i horním okraji. Všichni vojáci Československé domobrany nosili italské polní čepice se sokolem a běločerveným polem uprostřed. V běločerveném poli bylo číslo praporu. Vojáci nosili čísla bílé barvy a důstojníci v barvě zlata. Domobranecký lékař měl na čepici místo čísla červený křížek. Automobilisté číslo svého auta, cyklisté nosili na levém rukávě uprostřed mezi loktem a ramenem černě vyšívané kolo. Hudebníci měli na výložkách kolovou lyru. Příslušníci štábních rot nosili na výložkách písmena H. S. ve stříbře - důstojníci, v černé barvě vojáci.

K další změně došlo na přelomu března a dubna 1919, kdy Jan Šeba potvrdil instrukce vydané československým velvyslanectvím v Římě. Stejnokroj se měl skládat z italské šedozelené blůzy s bíločervenými výložkami. Na hlavě měl mít každý domobranec čepici italské pěchoty s červenobílou rosetou bez znaku sokola. Odznaky důstojnických hodností měly být stejné jako v ČSR. Praporčík měl na límečku před výložkami na obou stranách stříbrnou svislou pásku a vedle na výložkách lesklý knoflík. Podporučík nosil na límečku před výložkami na obou stranách jednu, poručík dvě, rotmistr tři, stříbrné svislé pásky. Vyšší důstojníci měli nosit na límečku stříbrnou svislou širší pásku a pak podle hodnosti jednu nebo

více pásek užších. Například podplukovník jednu pásku širokou a dvě úzké. Odznaky na čepici se nosily v těchto případech po vzoru italských důstojníků. 40/

Celkem bylo zformováno v Itálii 56 domobraneckých praporů, 21 tzv. Terstských rot, jejichž úkolem bylo eskortovat zboží z Terstu do ČSR, 3 štábní roty, 4 samosprávné oddíly, automobilový oddíl, cyklistický oddíl, zbrojní oddíl, eskorty obchodních vlaků, personál vojenské nemocnice, vojenský soud, kapela, aj. U každého praporu mělo být dosaženo ideálního stavu 1 000 vojáků, rozdělených ve čtyřech rotách a šestnácti četách. Na každou rotu tak vycházelo 250 mužů a na každou četou 60 - 65 mužů. Ideální stav však nemohl být často dodržován. Bylo to způsobeno nepravdělným přísunem nových zajatců do soustředovacích táborů a nutnými přesuny mužstva a důstojníků mezi jednotkami. Někdy se stalo, že prapor měl i přes 1 000 mužů a teprve po zformování dalšího praporu a odvelení mužstva mohlo být dosaženo ideálního stavu. Jindy bylo zase málo mužstva. 41/

První domobranecký útvar vůbec byl sestaven v Bustu Arsiziu 28. 11. 1918. Jednalo se o druhý domobranecký prapor. Největší počet domobraneckých jednotek byl zformován v lednu 1919. Tehdy bylo sestaveno jedenadvacet praporů. Ještě v prosinci vzniklo celkem 20 praporů a menších oddílů, v únoru čtrnáct. V dalších měsících nikdy nepřekročil celkový počet sestavených jednotek číslo devět. Posledními zformovanými jednotkami byly v srpnu 1919 Terstské roty číslo 20 a 21.

Na základě dostupných informací se nepodařilo zjistit, proč domobranci neodjížděli ihned po zformování jednotek domů, ale zůstávali po několik měsíců v Itálii. Jan Šeba sám přiznával, že to tak bylo původně zamýšleno. Proč nemohl být tento nápad realizován ale není jasné. Snad to zapříčinila chaotická situace na drahách v Rakousku a nedostatek vagónů. Možná musely být nové útvary II. zahraniční armády teprve ověřeny a měla být zjištěna jejich spolehlivost. Určitě zde sehrály roli politické zájmy Itálie a Francie, související s působením vojenských misí v československé armádě. Československé politické vedení si totiž chtělo zajistit co nejvíce spojenců a tak rozdávalo velitelské posty v armádě jako na běžícím pásu. V prosinci převzal vrchní velení nad všemi operacemi na

Slovensku italský generál Luigi Piccione a s ním na 157 italských důstojníků, kteří přijeli z Itálie v rámci návratu československého sboru. Smlouva z dvacátého ledna 1919, kterou podepsal Beneš se zástupci, tentokrát, francouzské vojenské mise, pak určovala práva a povinnosti cizích vojenských misí v československé armádě, ale hlavně předávala post náčelníka československého generálního štábu do francouzských rukou. Italové ostrouhali mrvičku a museli se podříditi francouzským rozkazům. Čtrnáctého února 1919 byla podepsána další známá dohoda s francouzským vrchním velením, která opravňovala maršála Foché k velení nad všemi jednotkami československé armády. Byl zde uplatněn obdobný systém, jako v průběhu první světové války u jednotek Američanů a Angličanů. Maršál Foch nesměl zasahovat do vnitřních záležitostí československé armády.

Ke všemu došlo v květnu 1919 k nepříznivému vývoji vojenské situace na Slovensku v bojích s Maďary. Vše vyvrcholilo odvoláním celé italské vojenské mise z Československa k 1. 6. 1919 a doplněním uprázdněných velitelských míst členy francouzské vojenské mise. Italové nám to dlouho nemohli zapomenout. Tyto události také pravděpodobně zapříčinily zdržování transportů domobraneckých jednotek na cestě domů.

Jan Šeba ve své zprávě Benešovi z 18. 6. 1919 tvrdil : „Příčiny zdejší situace jsou vám známy a mně často bývají jasně ukazovány na místech oficiosních thesí : Měli jste na vybranou mezi námi a Francouzi, vybrali jste si Francouze, nechtě tedy oni vám pomohou. . .“ 42/

8. ČINNOST II. ZAHRANIČNÍ ARMÁDY V ITÁLII

V denním rozkaze číslo dvě z velitelství v Gallarate, podepsaném generálem Viganonim druhého prosince 1918 a čteném všem jednotkám Československé domobrany na severu Itálie se praví : „Bratři Č. S. Obyvatelstvo kraje Lombardského, které Vás hostí zná slavné Vaše dějiny a přijme Vás co bratry. Jsem si jist, že oplatíte laskavost jejich stejnou laskavostí Vaší. Mám pevnou naději v brzké ukončení díla svého a pak odvedu Vás do Vaší vlasti, kde matky, ženy a děti Vaše Vás očekávají a co vítěze Vás uvítají.“ 43/

Takto uvítal generál Viganoni nové členy domobrany. Již tehdy jich bylo jen v Gallarate 2 979. Brzy se měl jejich počet zvýšit a překročit padesát tisíc. 44/

Prapory odcházející z Busta Arsizia do okolních vesnic a měst však nečekalo jen bratrské přijetí, ale zpočátku i nedůvěra a odmítání místních obyvatel. Korektními vztahy, srdečností a ucházející disciplínou si domobrancí dokázali zanedlouho velice rychle získat důvěru Italů.

Domobranecké jednotky sestavované ve střední Itálii již takové štěstí neměly. Italské obyvatelstvo v okolí Avezzanského tábora nebylo právě příznivě nakloněno neustálému přílivu nových zajatců, proto také neměli zdejší domobrancí nějaké skvělé vzpomínky na Itálii.

Po odchodu z Busta Arsizia byly domobranecké prapory ubytovány v prázdných objektech, nacházejících se v italských vesnicích a městečkách. Například jedenadvacátý domobranecký prapor byl ubytován v budově staré továrny ve vsi Fagnano Olona. Prapor sem přišel v únoru 1919. Střecha továrny byla samá díra a za deště bylo uvnitř budovy nesnesitelné mokro. Podlaha byla sice z cementu, ale kolem celé továrny tekla řeka, jejíž hladina byla jen 1, 5 m pod úrovní tovární podlahy. Během jarního tání se hladina řeky nebezpečně zvedala a hrozilo zaplavení celé budovy. Vojáci spali na slamnicích, které ležely přímo na podlaze. Na tři slamníky sražené k sobě se museli vejít čtyři střelci. Další problém představovaly vši, které zle řádily mezi mužstvem. Vojáci nakonec díky improvizaci, opravám střechy, apod. , vytvořili z továrny obyvatelné prostředí. 45/

Zásobování jídlem bylo podobné jako v Bustu Arsiziu. Po odchodu z tábora připadalo na jednoho vojáka maximálně 600 gramů chleba denně. Hlavní stravu představovala rýže nebo makaróny.

V listopadu 1918 až lednu 1919 zřejmě absentovaly ve stravě vojáků dostatečné příděly masa, převažovala rýže a chléb. Italové pokládali dávky pro domobrance za dostatečné. Zdůvodňovali to tím, že nepracují a setrvávají většinou v táborech. Některým domobrancům to bylo málo a vydávali se za žebrotu po italských staveních. Přitom normální denní příděl jídla na jednoho vojáka činil v řádné československé armádě na území ČSR na jaře 1919 sto devadesát gramů masa a 630 gramů chleba.

Tuto situaci musel řešit zvláštní rozkaz číslo jedna náčelníka štábu v Gallarate majora Hynka Gibiše z 3. 1. 1919. „Pomyslete, že vaši příbuzní doma celý čas války ani tolik jídla nedostávali a že ještě nyní ani tolik nedostanou, co vy. Maso zcela jistě nemají a vy ho dostáváte. / . . . / Vytrpěli jsme pro naši svobodu již tolik; naše svoboda musí býti každému Čechoslovákovi nade vše a jméno „Čechoslovák“ , nesmí býti pokáleno žádným způsobem; proto strpení ještě jen krátký čas a vše u nás bude v nejlepším pořádku. / . . . / Každý, kdo pošpiní jméno Čechoslováka, bude přísně potrestán a poněvadž takový člověk nepatří mezi nás, - ihned odstraněn do zajateckého tábora a jméno jeho s potupným ein, - do jeho rodného místa ohlášeno.“

Zvláštní rozkaz číslo dvě z osmého ledna 1919 ještě zpřísňoval sankce za žebrotu. „Viník po odpykání trestu bude přeřazen do rakouského tábora, kde při nedostatečné stravě, nebude mít příležitost k žebrotě; kde italská hlídka za ostatným drátem naučí jej tomu, co mezi bratry naučit se nechtěl.“ 46/

Žebrání o jídlo však pokračovalo i v únoru 1919. Dvanáctého února 1919 stihl trest střelce 12. domobraneckého praporu Josefa Kaňku. Byl „pro žebrotu převlečen do rakouských hadrů a poslán do tábora rakouských zajatců.“ 47/

Tresty byly v rámci Československé domobrany přísné. Mimo trestání lehčích přestupků, které obstarával velitel útvaru, spadaly tresty vážnějších provinění do pravomoci československého soudního tribunálu v Somma Lombardo pod

předsednictvím majora Hynka Gibiše. Tribunál zasedal podle počtu případů jedenkrát až dvakrát do měsíce. Soud trestal všechny trestné činy spáchané příslušníky II. zahraniční armády na výsostném území Itálie. Vycházel přitom z italského disciplinárního řádu.

Největší hrůzu mělo mužstvo z návratu do zajateckých táborů. Přinášelo to s sebou ztrátu nové domobranecké uniformy, potupný odchod od kamarádů z útvarů, návrat do těžkých podmínek v zajetí.

Na velitelství domobrany v Gallarate docházela nejen trestní udání z řad Italů, ale také samotní domobrancí psali z nejrůznějších až malicherných příčin oznámení, kterými chtěli ukázat svou oddanost ČSR anebo dostát své uražené cti.

Trestní oznámení mohl napsat každý voják domobranecké jednotky, ale musel přitom postupovat standardním způsobem. Nejprve bylo nutné jít za nadřízeným důstojníkem a sdělit mu své připomínky. Pokud by nebyla jeho žádost vyřízena, mohl se obrátit na velitelství v Gallarate, které rozhodovalo, zda se bude záležitost projednávat u soudu. Nutno podotknout, že standardní postup nebyl v mnoha případech dodržován.

Třiadvacátého února 1919 přišlo do Gallarate udání od Alessandra Ferrariho na budoucího velitele 15. domobraneckého praporu rtm. Beránka. Ferrari v něm žádal okamžitou výměnu velitele praporu, ve kterém Beránek sloužil a Beránkovo vyloučení z II. zahraniční armády. Šlo o hádku, která skončila výměnou „prudkých výrazů“ mezi Beránkem a jedním nejmenovaným strážmistrem. „ . . . , že mnohdy následkem nesmírného pití se důstojníci chovali příliš expansivně, přestupující svými činy a zpěvy mez, za kterou se nesmí odvážiti osoba důstojná. Hlavní výstřelky jsou : 1) Dne 20. února důstojníci praporu pozvali na večeři v důstojnické jídelně v hotelu Pozzi svého známého. Pili více než obvykle, pochutnávající si dle výroku hostinského, vedle obvyklé čtvrtky vína ještě na patnácti lahvích.“

Ke konci večeře si důstojníci pozvali malý orchestr, složený z několika domobranců včetně nejmenovaného strážmistra, aby jim něco zahrál.

„Z důvodů nejasných, ale snad že strážmistr nechtěl dále hráti, zdá se, že vznikl spor s výměnou prudkých výrazů mezi strážmistrem a rotmistrem Beránkem.“

Na základě oznámení byli rotmistr Beránek spolu s velitelem praporu, ve kterém Beránek sloužil, přeřazeni k jiným domobraneckým jednotkám. 48/

Na začátku března 1919 se vyhrotila situace u 41. domobraneckého praporu. Množila se zde udání na velitele praporu rotmistra Františka Vallu. Byla mu vytýkána jeho aktivita v rakouskouherské armádě, kde údajně zlé zacházel s vojáky české a slovenské národnosti.

Čtvrtého března 1919 došlo na velitelství domobrany v Gallarate udání příslušníka 41. domobraneckého praporu Leopolda Březkého : „Za celý čas, co jsem byl u 46. divize znám setníka Vallu jako exponeneta pro věc německou. / . . . / Do světnice, kde jsem byl zaměstnán, přiveden byl čechoslovácký legionář. Setník Valla jej vyslychal. Když legionář odpovídal česky, pronesl setník Valla tato slova : „Ihr Vaterlandsverraeter alle sollte aufgehaengt werden.“ “

Přibývala další udání. Rotmistr Valla byl obviňován, že převlékl kabát, políčkoval vojíny, apod.

Na druhé straně došla do Gallarate v březnu také petice dvaceti důstojníků 41. domobraneckého praporu, která výslovně hájila Františka Vallu a vyzdvihovala jeho práci v II. zahraniční armádě. „Můžeme potvrditi, že jeho přítomnost a práce v praporu nese jenom dobré ovoce a směřuje k výchování nové demokratické armády.“

Dvaadvacátého března 1919 obdržel Hynek Gibiš stížnost od velitele 41. domobraneckého praporu rotmistra Františka Vallu, který si stěžoval na řeči u své jednotky o svém „nevlastenectví“ a prosil o možnost dokázat svou věrnost ČSR. Gibiš konečně celou záležitost uzavřel : „Sdělujeme Ti, že se nemůžeme zabývatí podobnými záležitostmi, na něž není prostě času. Ostatně budeš mít zajisté doma příležitost dokázat, že ony pomluvy jsou nepravdivy.“ 49/

Stížnosti docházely i na Itálii. Šestého března 1919 byla doručena do Gallarate stížnost příslušníků 25. domobraneckého praporu na přiděleného

italského důstojníka Achilla Tifaniho. Měl svévolně opustit základnu praporu a špatně vykonávat svěřené úkoly. Nepodařilo se zjistit, jak na toto oznámení reagovalo Gallarateské velitelství.

Podobného rázu byla také další obvinění, ikdyž při nich někdy musela asistovat italská policie a měla často komický nádech.

Tak obdrželo velitelství v Gallarate hlášení z 18. 4. 1919 o nepřístojném chování podporučíka 46. domobraneckého praporu Pavla Dědka. „Zmíněný podporučík byl přistižen marešálem ve stavu lehce podnapilém v okamžiku, kdy tloukl na vrata jistého domu, kde prý bydlí dvě dívky lehčího rázu. Poněvadž to však byl dům vedlejší, nechtěli jej obyvatelé tohoto domu vpustiti dovnitř. V tom okamžiku zakročil marešál a zmíněného podporučíka přes jeho protesty odvedl.“ Podporučík byl potrestán udělením důtky za nevhodné chování. 50/

Podobných případů bylo více, ale nikdy nepřekročily mez přestupku, nevhodného chování, apod. V archiváliích se nepodařilo nalézt zprávu, že by se nějaký domobranec dopustil v Itálii hrdelního zločinu, např. vraždy, znásilnění, atd. Jedinou výjimkou byly krádeže, nepovolené obchodování a dezerce, které byly na denním pořádku.

Celkem časté byly tresty pro urážku nadřízeného. Dokládají to následující případy :

Poručík Viktor Kříž z 12. domobraneckého praporu, který „Nevhodně kritizoval své nadřízené v přítomnosti bratrů důstojníků, že se pomlouvačně vyslovil o náčelníku hlavního stanu.“, byl odsouzen ke třiceti dnům domácího žaláře

Poručíci Karel Sobotka a Miloš Keller dostali třicet dnů domácího žaláře za kritizování rozkazů nadřízených, znevažování osoby generála Štefánika a ministra Klofáče, za pomlouvačné řeči o náčelníkovi hlavního stanu.

Poručík Antonín Cička byl potrestán jednoduchou důtkou za to, že způsobil svým nemístným chováním otřesení autority svého nadřízeného.

Na deset dní do domácího vězení byl odsouzen podporučík František Kekl za odepření poslušnosti svému veliteli a za drzost.

Poručík Cyril Kodl z 53. domobraneckého praporu byl odsouzen ke dvaceti dnům domácího vězení za zpolíčkování desátníka Leinerta.

Jiří Koláč byl za nevhodné chování a odepření poslušnosti degradován a vyloučen z II. zahraniční armády. 51/

Těžké tresty hrozily za krádeže. Ještě v prosinci 1919 bylo vydáno velitelstvím v Gallarate několik rozkazů, které varovaly mužstvo před loupežemi i těch nejmenších věcí, jakýmkoliv poškozováním cizího majetku apod. Většina prokázaných krádeží byla trestána vyloučením z řad Československé domobrany.

Nejhorší to bylo v případě nově formovaných praporů, které ještě neměly dostatečný počet důstojníků. Tak charakterizoval situaci z 22. 1. 1919 kronikář domobraneckého praporu číslo 28 : „Velký nepořádek, mužstvo v náladě bolševické. Případy krádeže nejsou vzácné.“ Třináctého února 1919 se dokonce stalo, že jeden poddůstojník, jehož jméno kronikář neuváděl, ukradl 199 Lir a dezertoval. 52/

Samotný vojenský soud v Somma Lombardo řešil jen 29. 1. 1919 celkem devatenáct případů z nichž deset se týkalo neoprávněného prodeje. Další rozsudky byly vyneseny ve věci dezerce, krádeže špeku, vydávání se za občana ČSR. Devatenáctého března bylo projednáváno jedenadvacet případů z oblasti krádeží, neuposlechnutí rozkazu, urážek. Osmnáctého dubna jednal soud o čtrnácti případech, které se týkaly dezercí, krádeží, neuposlechnutí rozkazu. S blížícím se odjezdem domobranců do ČSR počet provinění klesal, ale ještě v poslední den května 1919 bylo evidováno u vojenského tribunálu deset případů dezerce. Vojenský soud v Somma Lombardo ukončil svou činnost v srpnu 1919. V té době již byla většina domobraneckých útvarů v ČSR, kde řešily trestní záležitosti řádné vojenské soudy. 53/

Vraťme se ale k vlastní činnosti domobraneckých jednotek v Itálii. Ta se skládala především z cvičení a nejrůznějších kulturních akcí. Podle denního rozkazu ze 6. 12. 1918 - Gallarate - č. 6 - měli domobrancí budíček v sedm hodin ráno. Od sedmé do osmé hodiny probíhala ranní očista. Snídaně 8 : 00 - 9 : 00. Školení a přednášky 9 : 00 - 10 : 00. Další hodina byla vyhrazena pro volný čas

vojáků. Obědvalo se od 11 : 00 - 12 : 00. Po obědě následoval výcvik od 12 : 00 do 16 : 00. Čas mezi šestnáctou a sedmnáctou hodinou byl vyhrazen pro osobní očistu a volný čas. Večeře měla místo v 17 : 00. V dalších hodinách mělo mužstvo vyhrazeno prostor pro vycházky a své osobní volno. Ve 20 : 00 museli být všichni vojáci zpět na ubikacích a začal platit noční klid. 54/

Výcvik se skládal především z pochodových vycházek v sevřených formacích, nácviku parádního kroku, ale také různých rozcviček, běhů, cvičení s atrapami zbraní apod.

Sám Hynek Gibiš se byl několikrát přesvědčit, jak takové cvičení vypadá. Ne vždy byl ale spokojen. Ve své osobní referenci z 2. 5. 1919 napsal : „Dnes potkal jsem I. rotu 40. praporu na pochodovém cvičení. / . . . / Poněvadž to bylo cvičení, mělo se cvičit. / . . . / Důstojníci v čele roty zabráněni byli v rozhovor tak hluboký, že mne neviděli, když jsem již delší dobu byl u roty. Rota šla v takovém pořádku, že pro to slovo nemám. Rozhodně nedělala dojem rotu druhé československé armády. Podobné případy nechci vidět.

Za to potkal jsem za půl hodiny v terénu jednu rotu 30. praporu, která, ačkoli mne neviděla, šla v tak krásném pořádku, že bylo zřejmo, že náleží k druhé čs. armádě.“

Vojáci zřejmě oceňovali, když mohli odejít ze svých ubikací a projít se po cestách krásné Itálie. Podporučík Bohuslav Tichta z 26. domobraneckého praporu to krátce popsal ve svém dopise domů z března 1919 : „Cvičíme, zpíváme, nejraději o tom, že do zajetí přišli jsme nevinně.“ 55/

Při takovém pochodovém cvičení se daly krásně zpívat české písničky jako například Kolíne, Kolíne. Tuto populární Kmochovu písničku si domobranců předělali. Částečně zachovali melodii, ale dodali nová slova. Skladba nesla název Adiže, Adiže a zpívalo se v ní:

- 1) „Adiže, Adiže, kudy do Čech nejbliže? Letěl bych přes hory, kde mně srdce víže.
- 2) Až užřím Miláno, budu již mít vyhráno; pak řeknu adie, Eviva Italie. Prokleté Legnano!
- 3) Ve znaku český lev, heslem bud' síla, zpěv ! Však na naše práva, at' nikdo nesahá, sic pozná český hněv.
- 4) Ted' s chutí do cviku V řadě i ve šiku ! Bratří duší, tělem, brat nám velitelem, beze všeho křiku.
- 5) Adiže, Adiže, již mám dost té rýže, vždyť již přes čtvrt roku, koušeme pagnottu.

6) Tatiček Masaryk kéž sto let moh by žít! By za své oběti, šťastné uzřel své děti. A čistý vždy máš štít.“ 56/

V Avezzanu vypadala situace podobně. Když došlo na cvičení, mohli domobrancí opustit brány tábora a pochodovat v jeho okolí. „Měli jsme svůj cvičební řád, který byl sestaven patrně některým bratrem Sokolem, . . .“ „ . . . , nad čím Italové v úžase zůstali stát, že totiž po čtrnácti dnech pilně se cvičila pořadová cvičení s celými prapory.“ Po cvičení následovaly sportovní hry jako kopaná apod. Důstojníci se přitom sami zapojovali do hry a tak docházelo k přirozenému ventilování emocí a navazování přátelských vztahů mezi mužstvem. 57/

Důležitou roli zastupovaly povinné přednášky, které měly formovat myšlení vojáků a seznamovaly je se situací v armádě a vůbec v Československu. Mezi důstojníky nebo mužstvem byli vybíráni například učitelé a specialisté na literaturu, historii, medicínu, atd. , kteří mohli mužstvu přiblížit nové poznatky. Někdy se dostavila význačnější osobnost, jako Hynek Gibiš, generál Viganoni, Štefánik. Posluchače seznámili s politickými úkoly doby a nutností práce pro ČSR.

Důstojníci se snažili přistupovat k mužstvu lidštěji než v rakouskouherské armádě a cílem bylo vytvořit v domobraně atmosféru přátelství a disciplíny. Připoutat mužstvo k nové armádě a novému státu, aby bylo ochotno za něj odhodlaně položit život.

Příkladem tohoto snažení je instrukce pro důstojníky z ledna 1919. V bodě jedna až tři se praví : „Jakým způsobem lze dosáhnouti plné důvěry mužstva ? Že velitel se přičiní, aby mužstvo vidělo v něm pouze svého přítele a rádce. Jakým způsobem lze zavést a udržet největší vojenskou kázeň ? Udělováním pouze potřebných rozkazů proveditelných, jichž provedení by bylo energicky žádáno. Jakým způsobem se můžeme přesvědčiti o úplné spolehlivosti mužstva ? Tím, že se snažím poznati individualitu každého jednotlivce.“ 58/

Jaroslav Výborný to zajímavě napsal : „ne odstraňovat šmahem vše, co bylo rakouské, nýbrž jen to, co bylo špatné, co člověka ubíjelo a činilo ho bezmocnou loutkou v rukou jeho představených, a to i tehdy, když ten představený byl sám beze všech zkušeností, bez zvláštního duševního rozhledu a speciálních schopností.

Né výcvik - ten zůstal stejný jako v Rakousku . . . , ale duch našeho vojska musil být náš, český, sokolský, národně - uvědomělý.“ Bylo těžké překonat ostych a nedůvěru mužstva k důstojníkům. Výchova zděděná po rakouskouherské armádě ještě stále nesla své ovoce. „Živě vzpomínám veselých epizod, jak se někteří bratři vojáci báli oslovovati nás slovem bratře poručíku, oslovující nás pane bratře.“ 59/

„Na důstojníky nehledělo se jako na zachmuřené diktátory, ale jako na vůdce, rádce a přátele. Byly to nezapomenutelné chvíle, když mezi námi v ubikaci, nebo i na cvičišti sedávali bratři důstojníci, jako například poručík Vaněk, nadporučík Matějíček, učitelé poručík Antonín Souček a ostatní, kteří opravdu bratrským způsobem poučovali, vysvětlovali a dávali různé rady a směrnice. / . . . / Poznávalo se, že všude, stejně jako v životě vojenském, tak i občanském, musí platit zákon, řád, autorita. Otroctví a poníženost nižších, jakož pýcha a nadutost vyšších hnusila se, toužili jsme po něčem lepším, vyšším. Cítili jsme se všichni lidmi, všichni rovni, nerovni jen nahodilými vlastnostmi.“ 60/

Ve volném čase podnikali domobrancí nejrozličnější kulturní akce. Negramotní domobrancí navštěvovali školu, která byla zřízena v únoru 1919. Převážná většina ovšem vyhledávala oddych a zábavu. Velice oblíbené byly připravované kabarety, večírky, koncerty a divadelní vystoupení s účastí důstojníků. Při této příležitosti byly vybírány peníze, které se posléze zasílaly třeba na fond příspěvků rodinám padlých legionářů. Tak se jen 13. 3. 1919 vybralo u devátého praporu 349, 6 Lir.

Novinky z domova obstarávaly pravidelné zásilky pošty, knih a časopisů. Například 2. 4. 1919 obdrželo velitelství v Gallarate prostřednictvím Československého červeného kříže a přispění slečny dr. Alice Masarykové mnoho knižních a časopiseckých publikací.

Zachoval se výčet názvů knih, které měli možnost domobrancí přečíst. Nacházíme zde ku příkladu tituly : Martínkovy Jsme synové země, Husovy Listy z Prahy, Sienkiewiczovy Dvě cesty, Hirschovu Rabínskou moudrost, Komenského Labyrint světa a ráj srdce, Michajlovovu První lásku, Jiráskovo Temno, Wintrova Nezbedného bakaláře. K dispozici byly i knihy ve francouzštině jako Rousseauova Nová Heloisa, Zolova Tereza Raguinová, Dumasův Josef Bolzano, v italštině se daly

přečíst knihy od Donadoniho a Fuciniho, v němčině to byla díla Ben Hur a Vilém Tell. 61/

Velitelé domobraneckých praporů také dostávali na několik dní dovolenou, kterou mohli strávit v Československu. Po svém návratu seznamovali mužstvo s novinkami z domova.

Důstojníci a někteří vojáci z řad mužstva dokázali ve volných chvílích zlomit srdce nejedné italské dívky. Několik domobranců se dokonce v Itálii oženilo. Krásu italských žen opěvoval ve své knize František Horečka. „Typicky krásná Italka je na př. Rosa. Bronz mísí se s krví v jejích lících pod bujnými havraními vlasy, temné oko jí jiskří životní energií, jen hlas má poněkud mužský, jako u většiny zdejších brunet. To plavovlásky u jezer pod Alpami, potomkyně staré germánské rasy, se světlou pletí zdědily i jasnější hlas. Avšak elánem se nevyrovnejí temnějším pigmentům jižním. / . . . / Zachovali jsme si však dobrou pověst a konečně také jeptišky pozvaly nás do kláštera na divadlo svých schovank a bratr Fialka dobyl kostela svou hrou na varhany, do níž mísil Smetanu a Dvořáka.“ 62/

Velkými událostmi byly pro domobrance sokolská cvičení a závody, návštěva Milana Rastislava Štefánika a předání zástavy italskými obyvateli.

Velké sokolské závody uspořádal 12. března 1919 v Sestu Calende s povolením Gallaratského velitelství dvanáctý domobranecký prapor. Za přihlížení několika tisícovek domobranců a Italů předvedly rotu dvanáctého praporu skvěle provedené sestavy cvičení. První cenu si nakonec odnesla druhá rota za mohutného potlesku obecenstva. Na konci závodu měl slavnostní proslov podplukovník Hynek Gibiš a plukovník Beaud. 63/

Další sokolská cvičení byla uskutečněna i u jiných praporů a vše vyvrcholilo přípravou na mezinárodní sportovní závody v Římě ve dnech 8. - 15. 6. 1919. Ještě v roce 1919 tady skvěle reprezentovalo Čechoslováky družstvo legionářů. Nyní měla na jejich úspěchy navázat Sokolská rota, která byla sestavována z těch nejlepších cvičenců od jednotlivých domobraneckých jednotek. Rota se dostala pod velení rotmistra Františka Nachtmanna. Na závodech, které se skládaly z mnoha sportovních disciplín od šermu, plavání, běhu na 1 000 m, skoku do dálky,

vzpírání, hodu koulí až po fotbal, si dokázala Sokolská rota vydobýt první cenu - Velkou zlatou medaili. Rotě ji darovalo jeho veličenstvo italský král. Dále dostala rota čtyři velké stříbrné medaile. Obdrželi je velitel rotmistr František Nachtmann, sbormistr poručík František Mužík, strážmistr Josef Čada jako kapitán fotbalového mužstva, důstojnický zástupce Beznosek za vítězství v šermu. Sokolská rota však ani po skončení závodů nebyla rozpuštěna. Z jejího jádra byl zformován 20. 6. 1919 ve Vergiate tzv. Sokolský neboli Úderný prapor. 64/

Předání zástavy bylo organizováno velením praporu ve spolupráci s místní italskou samosprávou a brzy se stalo zvykem, takže svou zástavu musel mít každý domobranecký prapor. Zástavu vyšívaly a předávaly italské dívky a ženy. Motivy zobrazené na praporu pocházely samozřejmě z českého prostředí a měly vztah k dané jednotce. V den předání hrála kapela, tančilo se, byly to hezké chvíle. Dvanáctému domobraneckému praporu předávala zástavu paní purkmistrová a dívky ze Sesta Calende. Pronesla přitom řeč, kterou později přetlumočil kronikář praporu. „Pane veliteli ! Dámy zde shromážděné odevzdávají Vám tento prapor, znamení národa, jenž kdysi jsa pod jhem Rakouska s naší Itálií společně bojoval, společně trpěl a společně byl osvobozen. Svěřující jej Vám a Vaším vojínům víme určitě, že jest posvěcen slavné budoucnosti. Necht' jest tento prapor, který Vám dáváme, nezlomným poutem bratrství Republiky Československé s Itálií k potlačení samovlády, k vítězství plné občanské svobody a dokonalého občanského pokroku. Sláva Republice Československé ! Sláva Itálii !“ 65/

Radostnou a zároveň smutnou událostí byla Štefánikova návštěva v Itálii, kdy se 28. 4. 1919 také zastavil v Gallarate u Československé domobrany. Ministr války Štefánik tady absolvoval vojenskou přehlídku 3. , 46. , 50. domobraneckého praporu. Poděkoval Italům a všem Čechoslovákům, kteří přispěli svým dílem ke vzniku II. zahraniční armády. Čtvrtého května 1919 následoval jeho let na Slovensko, který skončil jeho smrtí. Ironií bylo, že pátého května byl všem domobrancům čten jeho zvláštní rozkaz číslo 22.

„Domobraneckým praporům skupiny Gallarate, Foligno a Avezzano. Přijíždím ze Sibiře, jedu do Prahy, bych se tam ujal úřadu svěřeného mi národem.

Ač netrpěliv vstoupiti do osvobozené vlasti, zajel jsem do Itálie, abych se s Vámi pozdravil. Avšak čas spěchá, práce mnoho. Žel, nebylo mi dopřáno, než viděti několik praporů ze skupiny Gallarate. Tam v Sibiři slyšeli jsme, že v Itálii nalézají se desetitisíce zajatců československé národnosti. Byl to pro mne vzrušující a překvapující dojem, když místo tlupy zajatců uviděl jsem řady řádného organizovaného vojska. Postavy v řadách byly jako ty naše štíhlé jedle, a pohled jich, zrak sokolí. Z otroka rakousko - uherského stali jste se občany svobodného státu. Tento zázračný přerod způsobilo vedle neúnavné činnosti organisátorů našeho vojenského zastupitelství, přátelství italského národa a jeho vlády, jež Vás přivinuli k hrudi, když ochabli octli jste se v této krásné zemi. Buďte toho vždy pamětlivi ! Tento přerod byl možný a urychlený hlavně proto, že v duši československého vojáka, vzdor staré té porobě, nebyl utlumen plamen lásky k zemi, národu, svobodě a pravdě. Brzy navrátíte se domů, do svobodné Československé republiky. Národ na Vás čeká, neboť věří, že ve Vás synech svých, dostane posilu k vykonání těch těžkých úkolů, které mu připadají v novém uspořádání vnitřních i světových poměrů. Abyste byli hodni lásky, s kterou na Vás doma čekají, abyste byli s to přinést národu skutečnou pomoc, dbejte bratři moji, aby tělo a duch byl zachován. Na shledanou ! Zdar Československé republice ! Zdar našemu milovanému vůdci, presidentu Masarykovi ! Zdar našim věrným přátelům !“ 66/

Dvanáctého května v deset hodin ráno uctili domobrancí památku ministra Štefánika velkolepou tryznou na Náměstí armády v Gallarate. Shromáždily se zde v zastoupení zbylých jednotek prapory číslo 27, 28, 29. „Uprostřed prostranství byl katafalk obklopený děly, puškami, na něm stál aeroplán. Při slavnosti kroužily nad místem aeroplány.“ 67/

Bylo to v době, kdy již II. zahraniční armáda začala odjíždět do Československa. Epizoda jejího aktivního působení v Itálii se definitivně uzavřela v září 1919.

9. VÝZBROJ A STAV DOMOBRANECKÝCH JEDNOTEK

Domobranecké útvary dostaly výzbroj až těsně před odjezdem z Itálie do ČSR. Italové se totiž obávali vydat ještě na svém území bývalým nepřátelům, bývalým vojákům rakouskouherské armády, zbraně.

V listopadu 1918 rozhodla československá vojenská mise v Římě, že domobranci budou vyzbrojeni normálními zbraněmi pěchoty. Nic na tom nedokázal změnit ani do detailů propracovaný a navržený plán plukovníka Aloise Wacha na vytvoření dělostřeleckých jednotek z počátku května 1919. Realizace tohoto plánu by mohla velkou měrou přispět ke zlepšení situace při pozdějších bojích s Maďary o Slovensko. Z neznámých důvodů nebyl jeho nápad realizován a sám plukovník byl zanedlouho odeslán do ČSR. 68/

Zbraně byly zatím soustředěny ve skladištích a posléze v den odjezdu vydány každé jednotce.

Nejpoužívanější zbraní domobrany byly pušky Mannlicher vzor 95. Vedle nich se používaly další Mannlicherovky např. vzor 88, 88/90, 93. Druhou nejpoužívanější zbraní byly karabiny Mannlicher vzor 88 a 95. Výzbroj kulometných rot se skládala hlavně z kulometů Schwarzlose, Hotschiss. Vyšší šarže měly osobní zbraně, armádní pistole a revolvery, Beretta, Frommer, Mauser, Marzian, Mannlicher vzor 97 a 98. Ve výzbroji II. zahraniční armády byly také blíže nespecifikované útočné šavle. Vedle bodáků, které patřily k sestavě pušky, používali domobranci granáty nezjištěného typu. Těžká technika, dělostřelectvo, letectvo, a jiné mechanizované zbraně a prostředky, s výjimkou automobilů, Československá domobrana nepoužívala.

Výzbroj, kterou obdrželi domobranci v Itálii, jim zůstala i v ČSR, až do rozpuštění každé jednotky. Počet zbraní u jednotlivých útvarů se měnil v závislosti na počtu vojáků u jednotky. Zhruba můžeme konstatovat : na prapor připadalo 200 - 900 pušek a karabin, 2 - 15 kulometů, 15 až něco přes 100 pistolí. Šavle a granáty se objevovaly spíše zřídka. Domobranecký prapor měl být koncipován jako

jednotka o tisíci mužích, rozdělených ve třech až čtyřech rotách. Některé prapory měly dočasně i více rot.

V době vzniku praporu se jeho reálný stav pohyboval většinou v rozmezí 700 - 1000 mužů a 25 důstojníků. Při působení jednotky na území ČSR klesl stav často i pod 200 mužů a 10 důstojníků. Bylo to způsobeno demobilizací mužstva ve všech složkách československé armády. Díky tomu bylo přikročeno ke slučování jednotek s malým počtem mužstva s ostatními domobraneckými prapory. Celkem bylo v roce 1919 sloučeno s jinými domobraneckými útvary šestnáct domobraneckých praporů, z čehož dva prodělaly částečné sloučení. V roce 1920 bylo dohromady sloučeno s dalšími domobraneckými útvary a některými řádnými oddíly československé armády ještě patnáct domobraneckých praporů, z toho jeden částečně.

Demobilizace probíhala podle výnosů ministerstva národní obrany ČSR od listopadu 1919 do konce roku 1920. V dubnu 1919 byla například nařízena demobilizace ročníků 1898 a mladších a 1886 a starších. Ministerstvo postupně uvolňovalo další a další muže, kteří sloužili v bývalé rakouskouherské armádě. Cílem bylo vytvořit novou personální armádu a především dopřát již konečně více než 4 roky v armádě sloužícím občanům Československa klid mírového života.

Stav dalších domobraneckých jednotek byl v případě Terstských rot stabilních 250 mužů a 5 důstojníků, automobilového oddílu 21 - 70 mužů, štábních rot mezi 163 - 791 muži, a v případě samosprávných oddílů kolem 300 mužů.

Pramenné zdroje nabízejí také odpověď na otázku, kolik vlastně příslušníků měla celkem Československá domobrana. Hlavním zdrojem je v tomto případě kontrolní zpráva komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920, podle které odjelo do 5. 2. 1920 z Itálie do Československa celkem 60 346 příslušníků II. zahraniční armády. Číslo bude však o něco vyšší, neboť ještě do konce roku 1920 probíhaly likvidační práce v bývalých domobraneckých italských táborech. Domobranci, kteří se na likvidacích podíleli, se navraceli do Československa v průběhu roku 1920.

10. ZDRAVOTNÍ STAV DOMOBRANCŮ

Kompletní zpráva o zdravotním stavu II. zahraniční armády se v pramenech nevyskytuje. Z dílčích indicií ve vzpomínkách domobranců, dochované nemocniční knize, aj. pramenech, můžeme získat částečný přehled o nemocnosti a mortalitě.

Nemocniční kniha z Gallaratské nemocnice zaznamenává celkem 769 hospitalizovaných pacientů, aniž by udávala druh choroby. 70/

Jan Weber připomíná ve své publikaci, že lékařský tým, jehož byl členem, celkem vyšetřil v části nemocnice určené pro prapory číslo dvanáct, třináct, čtrnáct, dvacet, v Ospende Ondoli, 404 domobranců. Z toho 124 případů bylo odesláno k dalšímu vyšetření a 37 vráceno bez nálezu zpět k jednotce. Nejvíce trápily příslušníky již uvedených domobraneckých praporů nemoci zažívacího traktu - 66 případů, pak plicní choroby - 49 případů, kožní - 21 nálezů, revmatické - 18 nálezů, ledvinové - 17 nálezů. Další zaznamenaná onemocnění se týkala různých zánětů žláz, ústní dutiny, očí, uší, pohmožděnin, podvýživy - 4 případy, a dokonce malárie - 2 případy. 71/

Když začaly v březnu 1919 první transporty do ČSR, odjížděli také nemocní domobrancí v k tomu účelu speciálně sestavených sanitních vlacích. Celkem v nich odjelo z Itálie do pátého února 1920 - tisíc sedm set čtrnáct domobranců. 72/

Podle přípisu ze 14. 11. 1919, došlého do Gallarate, bylo v tentýž den registrováno celkem 84 zemřelých příslušníků domobrany. Jak docházely další zprávy, vzrostl počet registrovaných úmrtí na 235 a dalších 166 se připravovalo k registraci. Celkové číslo, udávající kompletní počet zemřelých, se podařilo zjistit pouze v knize Jana Sojky. Autor se zmiňuje, že je v Itálii pohřbeno na Solbiatsko Olonském hřbitově 624 domobranců. 73/

Další informace se nepodařilo zjistit.

11. FINANČNÍ STRÁNKA SLUŽBY V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ

Každý příslušník Československé domobrany měl nárok na plat v Lirách. Finanční částky byly odstupňovány podle hodnosti. Z 26. 12. 1918 pochází administrativní rozkaz číslo 3, jenž stanovoval přesné výše vyplácených čistých částek pro celou domobranu. Střelec a svobodník dostávali měsíčně 0, 15 Liry, desátník a četař 0, 30 Liry, strážmistr a nadstrážmistr jednu Liru, podporučík 150 Lir, poručík 183 Lir, rotmistr 300 Lir, vyšší hodnosti až přes 366 Lir. Vedle základního platu dostávali vojáci příplatek za vstup do oddílů budoucí československé armády před příměřím mezi Rakousko - Uherskem a Dohodou z 3. 11. 1918. Mělo se za to, že to bylo známkou osobní statečnosti. Ta byla ceněna v případě důstojníka měsíčním příplatkem 75 Lir a u mužstva příplatkem 25 Lir.

Administrativním rozkazem č. 4 z 29. 11. 1918 byly platy upraveny následujícím způsobem : střelec - 0, 10 Liry, svobodník - 0, 15 Liry, desátník - 0, 30 Liry, četař - 0, 45 Liry, strážmistr - 1, 88 Lir, nadstrážmistr - 3, 45 Lir. Všichni vojáci do hodnosti důstojnického čekatele mohli dostávat přídavek 5 Lir měsíčně.

Konečně 27. ledna 1919 byly platy upraveny také důstojníkům administrativním rozkazem č. 6. Podporučík dostával měsíčně 192, 4 Lir, poručík 226, 12 Lir, rotmistr 358, 98 Lir, podplukovník 515, 54 Lir. Důstojníci dále obdrželi kromě výše zmíněného přídavku za vstup do jednotek československé armády před třetím listopadem 1918 také drahotní přídavek, který činil u ženatých 89, 17 Lir a u svobodných 57, 95 Lir, déle přídavek na bydlení v hodnotě jedné Liry do hodnosti rotmistra. Vyšší důstojníci 1, 5 až 2, 3 Lir. Speciální přídavky obdrželi důstojníci, sloužící již před přidělením do II. zahraniční armády v legiích. 74/

Ne všichni domobrancí byli se svými platy spokojeni. Ještě v prosinci 1918 se začaly ozývat stížnosti na příliš nízký plat střelců. Domobranecká cenzura, patřící do června 1919 pod štábní rotu v Caserate a posléze pod štábní rotu v Gallarate, nehodlala takové zprávy pouštět do ČSR. Přitom cenzoři dostávali za svou práci mimo základní plat 0, 20 Liry měsíčně. „Velmi špatnou krev mezi mužstvem

udělaly zprávy v „Boji“ , že v Čechách vojáci mají jiný plat a oni zde 10 centimů denně.“

Střelec Hájek ze 16. domobraneckého praporu psal domů 4. 2. 1919 : „Peníze jsme dosud žádné nedostali a ke kouření vůbec nic, nálada je k zoufání a legionáři křičí do světa, jak se máme výborně.“ Samozřejmě tento dopis cenzura nepustila a na druhé straně listu se objevil zlověstný dovětek : „Střelec Hájek má býti nenápadně pozorován a vše o něm hlášeno.“

Dopis Viktora Šimši z března 1919 z prvního praporu taktéž neprošel cenzurou. „Jest zde velký rozdíl mezi důstojníkem legionářem a námi od domobrany, tzv. provisorních. Provisorní podporučík, bývalý poručík (leutnant) má měsíčně všech příjmů 248 Lir. Z toho platí měsíčně 115 - 125 Lir na stravu, která sestává z černé hořké kávy, v poledne polévka. Mimo to platím měsíčně 37 Lir za byt. Za zbytek asi necelých 100 Lir máme vystačiti na všechny potřeby, mýdlo, prádlo, aj. věci. Nemám ani prádlo, ani boty, to všechno si musíme koupiti a draho. Legionář podporučík zvaný definitivní má měsíčně čistého 530 Lir. Menáž neplatí.“ „Někteří z těch legionářů se přihlásili do legie 15. 10. 1918, tedy 14 dní před námi. O tom budeme mluvit až doma. Co je doma nového ? My chudáci na to doplatíme. Lepší místa budou asi zadána a my budeme pěkně vojáčkovat.“ Následuje poznámka cenzury, že je to lež.

Přípis důstojníků 16. domobraneckého praporu na velitelství v Gallarate z 13. 3. 1919 vypočítával výdaje z platu na byt v sumě 150 Lir. Situaci řešili tak, že se nastěhovalo pět důstojníků do jednoho bytu a každý tak platil 30 Lir měsíčně. 75/

Bezesporu zajímavé jsou dochované údaje o celkových sumách, vyplácených na platy domobranců během jejich působení v soustředovacích táborech. Finanční agendu tady vedli a ručili za ni Italští důstojníci. Jen pro tábor Busto Arsizio se pohybovaly měsíční výdaje od listopadu 1918 do července 1919 mezi 19 000 - 23 000 Lir. V dalším období postupně klesaly pod 19 000 Lir. 76/

Kontrolu všech výdajů zajišťovala komise pod vedením budoucího zemského inspektora armády ČSR Červenky. Po jeho odjezdu z Itálie, v polovině roku 1919,

převzal vedení komise kapitán Zelenka. Jan Šeba se o práci komise vyjadřoval velice dobře. Podle něj nedocházelo v hospodaření Československé domobraný k nesrovnalostem a československá státní pokladna neutrpěla financováním činnosti domobraný žádnou újmu. 77/

Bohužel prozkoumané prameny nepřinášejí informace, díky kterým by bylo možné porovnat finanční podmínky v domobraně a vlastní československé armádě. Nedovolují ani přiblížit kurzy Rakouské koruny, Československé koruny a Liry. Taktéž se nezmiňují o platových podmínkách ve II. zahraniční armádě po jejím příjezdu do ČSR.

12. DOMOBRANCI ODJÍŽDĚJÍ DOMŮ

Mezi příslušníky II. zahraniční armády začaly probleskovat první zprávy o návratu do ČSR na začátku března 1919. Netrvalo to ani tři týdny a velitelství v Gallarate vydalo 18. března směrnice pro převoz domobraneckých praporů do vlasti.

Denně měl odjíždět pouze jeden vlak. Nakládacími stanicemi byla nádraží v Gallarate, Bustu Arsiziu, Sestu Calende, Somma Lombardu, Varese. Později k nim přibyla další. Každý prapor využíval pokaždé nejbližší nakládací stanici vzhledem k místu jeho ubytování. Po nastoupení do vlakové soupravy následovala cesta do Československa přes kontrolní stanice ve Veroně, Tridentu, Innomosti, Woerglu, Solnohradu, Linci, Gaisbachu, Českých Budějovicích. Trasa byla pevně určena a musela se dodržovat. Každý vlak odjížděl dle stanoveného rozvrhu, po naložení všech vojáků a materiálu, mezi 8 : 00 - 12 : 00 hod. Celá vlaková souprava měla 32 uzavřených nákladních vozů, ve kterých bylo přepravováno mužstvo po pětadvaceti vojácích na jeden vagón, české strážce, italská eskorta, sanitní mužstvo, rezervní jídlo, a kuchyně pro mužstvo. K vlaku dále náležel nejméně jeden zavazadlový vůz a dva osobní vagóny pro důstojníky. Ihned za lokomotivu byl připojen zavazadlový vůz, který zároveň sloužil jako důstojnická kuchyně, pak následovaly důstojnické a ostatní vozy.

Celková délka cesty do Československa se rovnala většinou čtyřem dnům v případě praporů ze severní Itálie a pět dní v případě praporů vzniklých v Avezzanu. Vojáci byli vybaveni na dva dny běžnými dávkami jídla a na osm dní menšími, záložními. V průběhu zastávek mohlo být připravováno teplé jídlo. Jeho příprava byla zajištěna zásobami dříví a slámy, které bylo každému transportovanému oddílu přiděleno. Sláma, jejíž množství dosahovalo až jednoho sta kilogramů, byla používána také jako příkrývka ve vagónech mužstva.

Lokomotivy a jejich obsluhu obstarávaly italské dráhy až k průsmyku Brenner, odtud až do Lince rakouské dráhy a z Lince již Československé státní dráhy. Všechny vozy a uhlí muselo zajistit Československo.

Každý transport byl prověřován ve výše uvedených stanicích a výsledky hlášeny kontrolním komisím v Miláně a Českých Budějovicích. Ostraha a pořádek byly zajištěny v průběhu cesty velitelem vlaku. Zpravidla šlo o velitele domobraneckého praporu nebo roty, a jemu podřízený strážní oddíl, který se skládal z velitele četaře, dvou desátníků a osmadvaceti střelců. Přesný počet stráží ale nebyl stanoven a mohl se měnit. Italové někdy požadovali doprovod své vlastní eskorty, pro kterou byl vyhrazen jeden vagón. Eskorta většinou opouštěla transport na Rakousko - Italských hranicích. Aby byla zajištěna opravdová bezpečnost transportu, byly sice přepravovaným domobraneckým jednotkám vydány před odjezdem zbraně, ale veškeré střelivo bylo uloženo v zavazadlových vozech.

Vlaky se po vykládce domobranců v Českých Budějovicích vracely do Itálie. Zpět jezdily zpočátku prázdné, ale nejspíše od dubna 1919 se zbožím, určeným k prodeji na území Itálie. 78/

Vůbec první jednotkou II. zahraniční armády, která se vrátila domů, byla Terstská rota číslo 1. Její mužstvo odcestovalo spolu se zbožím určeným pro ČSR ještě v listopadu 1918. Další útvary začaly odjíždět až v březnu 1919. Jako první byly transportovány prapory z Avezzana a od dubna 1919 také prapory z oblasti Gallarate. Všechny domobranecké prapory, včetně Terstských rot, byly na přelomu srpna a září 1919 v Československu. Stalo se tak i přes původní plán z 27. 3. 1919, který počítal s ukončením transportů domobraneckých praporů do konce června 1919. Důvody, proč se nepodařilo tento plán realizovat, byly již nastíněny výše.

Specifická situace vznikla kolem transportů vojáků bývalé rakouskouherské armády, kteří nevstoupili do Československé domobrany, ale byli občany ČSR. Nejprve byli transportováni po částech, asi 20 - 30 zajatých důstojníků, spolu s prapory Československé domobrany. Sedmého září pak vyjel první samostatný zajatecký transport se 108 důstojníky a 1 032 vojáky. Dohromady odjelo z Itálie do 15. 11. 1919 patnáct zajateckých transportů. Pro převoz zajatců platily podobné předpisy jako v případě II. zahraniční armády. Zajatci ale byli nuceni vystačit s menšími přídělky potravin a prostoru ve vlcích. Všechny zajatecké transporty měly strážní doprovod, který vykonávali domobranci. 79/

Vedle zajateckých a domobraneckých transportů byly přepravovány také sanitní a obchodní konvoje. Z Gallarate a z Busta Arsizia odjelo mezi 25. 4. 1919 - 5. 12. 1919 celkem 17 sanitních transportů. Od 22. 5. 1919 do 3. 2. 1920 doprovázely domobranecké eskorty celkem 68 obchodních transportů. Podle souhrnné zprávy o celkovém vývozu z Itálie do ČSR mezi 1. 5. - 31. 12. 1919, přičemž tento vývoz zřejmě zahrnuje také materiál přepravený Terstskými rotami, bylo z Itálie dopraveno v celkem 1 794 vagónech 14 670 890 kg zboží v ceně 174 753 670 Lir. Československo nakupovalo například 818 500 kg kávy, 731 500 kg vína, měřeno podle tonáže vozů, 199 900 kg mouky, 924 800 kg brambor, 5 000 kg kondenzovaného mléka, 141 500 kg zpracované pneumatické gumy, 45 700 kg vermutu, 14 000 kg vína malaga, 15 000 kg mramoru.

Do 5. 2. 1920 přepravily veškeré transporty dohromady 81 518 osob. Do konce roku 1920, kdy skončila veškerá činnost zbylých domobranců v Itálii, to mohlo být ještě až 1 000 osob. 80/

Samotní domobrancí měli samozřejmě z odjezdu domů radost. V zápětí se však dostavila nostalgie, vzpomínky na prožité chvíle, pochybnosti, jak budou doma přijati a kdy se konečně dostanou ke svým rodinám. Ministr národní obrany Klofáč na to reagoval vydáním prohlášení, kterým chtěl vytýčit nové úkoly II. zahraniční armády po příjezdu do Československa.

„Českoslovenští vojíní domobraneckých praporů z Itálie !

Vracíte se do své po 800letém otroctví osvobozené vlasti s touhou a nadějemi v lepší a krásnější budoucnost ! Často zajisté ve dnech odloučenosti od svých milých a krásné naší domovině toužili Jste po onom okamžiku, až vstoupíte poprvé na volnou půdu mladé československé republiky !

Po velkých a zdoluhavých obtížích podařilo se čsl. Vládě, že mohli jste se vrátiti domů, ne jako zajatci bývalého rakousko - uherského vojska, ale jako sebevědomí vojíní naší čsl. armády.“

Klofáč dále pokračuje. „Jste nyní členy pravého demokratického vojska. Jsme nyní spjati jedinou velkou myšlenkou a touhou : Prospěti naší národní věci a chrániti náš krásný mladý stát proti jakýmkoli útokům.

Přispějte k tomu i svými silami ! Republika Vás potřebuje a spoléhá na Vás !

Jsme obklopeni německou výbojností a maďarskou úskočnou troufalostí. Nemůžeme se ještě zcela oddati klidnému mírovému zaměstnání. Musíme si nejdříve naši budoucnost úplně zabezpečiti.

Připadla Vám čestná úloha - budete z největší části vykonávati posádkovou a pohraniční službu v t. zv. Zněmčeném území našeho státu. Není to služba lehká. Vyžaduje mnoho sebezapření a mužné kázně.

Němečtí političtí agitátoři brojí skrytě i otevřeně proti celistvosti našeho státu. Německý denní tisk je v tom vydatně podporuje. Zúmyslnými provokacemi dráždí naše čl. posádky, aby - zakročí - li pak tyto - mohli do celého světa hlásiti, jak jest německé obyvatelstvo v čl. republice utiskováno. Sebe menší přehmaty jednotlivých vojenských oddílů, neoprávněná zakročování jednotlivců, jsou německým denním tiskem ihned zveličovány a jako důkazy trpěného bezpráví rozhlašovány do světa. /. . . /

Mírová konference v Paříži rozhoduje o naší budoucnosti. Celý svět pozoruje se zájmem vývoj našeho státu. Dokažte, že Jste čl. vojáci, plní opravdové kázně, sebevědomí, povznesení nad planným křikem davu. Na německé obyvatelstvo, kde budete posádkou, pohlízejte jako na své spoluobčany jednoho státu, s kterými chceme žiti v úplné shodě a míru. Ponechte jim právě takovou občanskou volnost, jakou vyžadujete pro sebe. Jednotlivé provokatéry odbud'te pohrdlivým mlčením. Nedejte se jimi k ničemu strhnouti ! Tak svým chováním, svoji zodpovědnou službou přispějete k dalšímu zdárnému vývoji naší republiky.

Odjíždějte klidně do určených pro Vás míst. V nejkratší době bude provedena demobilizace i vašich oddílů. . .“ 81/

Se svým prohlášením přišel také nový velitel tábora v Gallarate plukovník Eugenio Beaud, které bylo čteno ve zvláštním rozkaze č. 17 z osmadvacátého března 1919.

„V několika dnech, počínaje prvním dubnem začne železniční doprava, která bez přerušení doveze Vás do náručí Vašich rodičů i Vaší milené vlasti. S mým

pozdravem přijměte i pozdrav všech italských vojáků našeho tábora a přeji si, abyste si odnesli domů vzpomínku na pobyt v Itálii a láskyplné přijetí, jehož se Vám dostalo od našeho obyvatelstva.

Nezapomeňte, že Itálie, vycházející z dlouhé války ozdobena vítězstvím, musela prodělávat svízelné období, protože neměla dosti dopravních prostředků a potravin, ale přes to snažila se, aby Vaše trupy první se dostaly domů, a to i ke škodě svých vlastních nezbytností a s bratrskou šlechetností sdílela s Vámi svůj chléb a všechny skrovné prostředky, a tak se namáhala, abyste zapomněli mnohého utrpení.

Tyto vzpomínky, nezvratně jsem o tom přesvědčen, stále a stále budou utužovat přátelské city, jež byly vypěstovány z ušlechtilé krve Vašich bratrů v poslední válce za naši nezávislost a posílí ještě více svazky, jimiž musí se spojit oba naši národové.“ 82/

V červnu 1919 odjel z Itálie plukovník Gibiš. Ve svém zvláštním rozkaze č. 11 z 18. 6. 1919 se rozloučil se všemi domobranci, kteří ještě museli zůstat.

„Bratři !

Nerad odcházím z Vašeho středu, povinnost mne volá jinam. Neloučím se ale s Vámi, neboť jsem přesvědčen, že ve Vlasti se shledáme, ve Vlasti, která vyvede vítězně ze čtyřletého světového zápolení, vyjde zajisté též co vítěz z nynější vážné situace, z boje proti krvežíznivým hordám maďarským. Doufám, že než Vy přijдете domů, vše bude zase ve starých kolejích, hranice naše upevněny, neposkrvněna část našeho vojáka zachráněna. Kdyby však též Vy měli jste zasáhnouti činně do obrany naší Slovače, tu si vzpomeňte na má slova : „Jednejte vždy tak, by zářivý štít československé armády ničím nebyl poskrvněn a ukažte, že jste věrnými syny naší drahé Republiky československé !

Jsem na Vás hrdý a vnitru svým hluboce přesvědčen, že výtečná pověst naší Druhé Armády, zvýšena ještě nyní chabrostí odjevších již praporů na Slovensku, zůstane stále takovou.

Děkuji Vám všem za Vaši spolupráci, bez níž nebylo by mi možno vykonati dílo vybudování Druhé Armády.

Volám k Vám, bratři, srdečně, upřímné, na zdar ! a nashledanou ve vlasti !“
83/

Konec všech aktivit vojáků a důstojníků II. zahraniční armády v Itálii nastal do konce prosince 1920. Tábor v Avezanu byl opuštěn do konce dubna 1919, tábor v Bustu Arsiziu do konce června 1920. Z Gallarate odjela 31. 7. 1920 poslední skupina domobraneckých důstojníků, která likvidovala a předávala pozůstatky po domobraně Italům. Kapitola italského působení Československé domobrany se uzavřela. 84/

13. PŮSOBNÍ ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY NA DOMÁCÍM KOLBIŠTI

„Chlapci, zapomeňte na žhavé oči Itálie, čeká vás poklidná krása domací.“
85/

Horečkův výrok, s nádechem ironie, charakterizuje další osudy domobranců. Zatímco v Itálii byli příslušníci II. zahraniční armády „ve středu dění“, doma vykonávali mnohdy nudnou službu při strážení pohraničí a v posádkách. Několik praporů se také střetlo na Slovensku v bojích s maďarskou armádou. I přes několik dílčích vítězství však byly většinou přinuceny k ústupu. Další domobrancí naráželi bohužel ve vlasti jak na přátelské přijetí, tak na nepochopení a pohrdání nejen ze strany německé a maďarské menšiny, ale také ze strany Čechů, Slováků, Moravanů a Slezanů.

František Minařík tuto situaci popsal ve fiktivním hospodském rozhovoru československého vojáka s „řádným“ československým občanem.

„Co vlastně jsou zač ti italští domobrancí, v tisku často naleznu o nich zmínku.“

Občan posměšně se zasmál.

„Italští domobrancí ! To jsou ti pětiminutoví, rozumíš ? Do Itálie přišli v poslední chvíli a chvástají se, že prý jsou také vojáky z naší zahraniční armády. A zatím ve skutečnosti se šli do Itálie nacpat rýží a makaróny, v Rakousku byla bída. Proto tam šli.“ 86/

Deník 21. domobraneckého praporu zaznamenal desátého září 1919 zdánlivě malicherný konflikt mezi řádnými příslušníky československé armády a domobrancí. Podle vyjádření pisatele deníku to snižovalo morální cenu československých vojáků a jejich pochopení pro demokracii a velké Masarykovy ideály. „Příslušníci vojska domácího pohlížejí na domobrance se závistí (k níž podnětem je uniforma) a tito na prvé zase svrchu, kterýžto poměr jest příčinou znova se opakujících výstupů a nedorozumění jak mezi mužstvem tak i důstojníky.“ 87/

Podobné třenice, názory na úlohu a význam II. zahraniční armády, nebyly vzácné. Vytoužená vlast nepřinášela vracejícím se domobrancům jen hřejivou náruč domova, ale také závist a odsouzení. Nové, domácí, prostředí si vybíralo svou daň. Z domobraneckých řad se postupně začínal vytrácet onen „bratrský duch“, kterým byla domobrana charakteristická, a který spočíval především v přátelském vztahu a respektu mezi důstojníky a mužstvem. Navíc odcházeli díky demobilizaci od jednotek další a další muži. Domobranecké útvary se rychle stávaly minulostí.

Vraťme se ale k odjezdu II. zahraniční armády z Itálie. Když dorazily domobranecké prapory do Českých Budějovic, obdržely zde rozkazy k přesunu na místa svého působení do oblastí s výrazným zastoupením národnostních menšin nebo oblastí ohrožených vpádem z území jiného státu. Jako vůbec první ze všech praporů II. zahraniční armády dorazil do Československa 27. 3. 1919 domobranecký prapor číslo jedenatřicet. Ihned byl odkomandován do oblasti Frýdlantska a Liberecka. Na přelomu března a dubna 1919 jej následovaly prapory č. 32 až 37, 39, které okamžitě začaly vykonávat strážní službu na Jablonecku, Chebsku, Liberecku, Havlíčkobrodsku, Ostravsku, v Praze, Třeboňsku, Litoměřicku, Plzeňsku. Ostatní prapory, které dorazily v období dubna až září 1919, strážily oblasti : Brněnska, Břeclavska, Mikulovska, Dačicka, Karvinska, Chomutovska, Krnovska, Českolipska, Českobudějovicka, Karlovarska, Náchodska, Ostravska, Tachovska, Opavska, Domažlicka, Mostecká, Jindřichohradecká, Vrchlabska, Broumovska, Rumburska, Českokrumlovská, Znojemska, Plzeňska. Na Slovensku pak oblasti Žilinska, Čadce, Trenčínska, Nových Zámků, Beckova, Handlové, Skýcova. Místa jejich působit' se často měnila v závislosti na rozkazech zemských velitelství a v případě bojového nasazení praporů díky pohybům fronty.

Vlastní náplní strážní a posádkové služby domobranců v Československu bylo především udržování pořádku a stability. Příslušníci II. zahraniční armády zajišťovali nepropustnost hranic, stíhali pašeráky, zloděje, špióny, pomáhali policistům při zajišťování klidného průběhu stávek, pravidelně hlídkovali na vymezených úsecích Československé státní hranice, byli připraveni zasáhnout v

případě nepokojů. Další činnost spočívala v různých cvičeních, školeních nebo například přípravě dřeva na otop. Dílčí rozdíl byl mezi útvary, které byly posádkou ve velkých městech, Praze, Brně, Ostravě, v těchto případech byla vidět snaha důstojníků dostatečně mužstvo zaměstnat tak, aby služba nepodléhala stereotypu. Opačná byla situace u jednotek v pohraničí, střežících hranice v Krkonoších, Jizerských horách, Šumavě.

Během studia deníků a rozkazů z doby služby domobraneckých praporů v Československu se nepodařilo zjistit nějaké vážnější porušení disciplíny nebo dokonce zákonů. Výjimku tvořily dezerce, jeden zaznamenaný svévolný útok mužstva 46. domobraneckého praporu na německý vlak s uhlím do Vídně a několik krádeží u ostatních praporů. Onen německý Vlak byl osmnáctého září 1919 zadržen v odvetu za údajné německé útoky na sokolský slet ve Znojmě. Při akci vznikla jediná újma díky zpoždění vlaku a několika slovním výpadům z německé a domobranecké strany. 88/

Podle svědectví deníků a rozkazů lze konstatovat, že domobranci zůstali v průběhu své služby v ČSR věrní složené přísaze a svou službu vykonávali v krizových okamžicích řádně a se ctí. Dílčí výstřelky jednotlivců se sice nevyhnuly ani domobraně, ovšem nebylo jich mnoho a nebyly nijak závažné.

Domobranecká služba v ČSR byla většinou jednotvárná. Skládala se z neustálého hlídkování vymezeného prostoru. Často se však vůbec nic nedělo a mužstvo si krátilo dlouhou chvíli rozličnými způsoby. Deníky a rozkazy jednotlivých útvarů si v takovém případě všimají počasí nebo se zde vůbec neobjevují zápisy či se zabývají opravdovými malichernostmi s humorným nádechem.

V rozkazu zemského vojenského velitelství č. 11 952 z 22. 10. 1919 se pravilo : „Mužstvo vykonávající službu pohraniční, střílí z dlouhé chvíle po zvěři a ptactvu, nebo jinak střílením se baví a tím poškozují vojenskou správu, plýtvajíce drahocenným střelivem, nehledě na to, že i ohrožuje životy občanstva.“ 89/

Zápis v deníku 8. domobraneckého praporu z 23. 8. 1919 : „Desátník Pany Jordán 1. roty, konající službu na nádraží v Bohumíně dezertoval po delší rozmluvě s jednou paní, kterou mužstvo roty zná.“ 90/

Přípis z velitelství 5. domobraneckého praporu hlásící se k datu 24. 11. 1919. „Bylo konstatováno, že mezi mužstvem úseku potloukají se prostitutky nejhoršího druhu, mnohé slušně oblečené, které se přímo mužstvu nabízejí. Přicházejí z různých, často vzdálenějších končin, na příklad Karlových Varů, Domažlic, a nejvíce z Velké Prahy. Mnohé z nich byly prý orientovány v celém úseku a všech hlídkách. Mám podezření, že jejich počínání je organizováno výzvědnou službou, sloužící k orientaci o síle jednotlivých posádek. Agitace nebyla konstatována žádná.“ 91/

Zápis z šestého června 1920 v deníku 30. domobraneckého praporu : „Kapitán Heide se vrátil z dovolené. Ohřebila se kobyla Micka v noci z 5. na 6. června. Nikdo nevěděl, že je březí. Bylo jí využíváno do poslední chvíle.“ 92/

Podle dodatku k rotnímu rozkazu č. 13 z 21. 4. 1919, kulometné roty, čtvrtého domobraneckého praporu, došlo v úseku praporu ke střelbě na ptactvo a zvěř. Domobranečtí střelci si počínali tak nešikovně, že : „Hajný sám byl několika střelami blízko letícími vážně ohrožen.“ 93/

Následující případy, kdy musely domobranecké jednotky zasahovat, jsou spíše výjimkami. Přesto vypovídají o některých vypjatých situacích, jimž museli domobrancí čelit.

Dvacátého června 1919 bylo vyhlášeno pro oblast Karvinska stanné právo. První domobranecký prapor prošel v tomto prostoru od 11. června do 26. 6. dohromady třemi přestřelkami s polskou armádou. Při žádné z nich nebyly zaznamenány žádné ztráty. 94/

Třicátého června 1919 obdrželo velitelství prvního domobraneckého praporu přípis z velitelství československých vojsk v prostoru Těšínska, který varoval před pašeráky bankovek. Tito využívali pro úschovu štučků peněz kočárky, ale také psy, ovce, kočky a medvědy. Domobrancí z prvního praporu však žádný podobný případ nezaznamenali. 95/

Druhý prapor narazil 19. 4. 1919 na zloděje. „Zloděj ukryl se v chatě, byv četnictvem obklíčen, chtěl prchnouti doškovou střechou přičemž byl od střelce Šimánka ranou z pušky usmrcen.“ 96/

Časté byly zprávy o přeletech neidentifikovatelných či nepřátelských letadel. V přípisu velitelství 4. československé střelecké divize z 27. 6. 1919 na velitelství 5. domobraneckého praporu se oznamovalo, že v dohledné době poletí z Polska přes Slovensko do Vídně aeroplán, který jest třeba neprodleně sestřelit. Žádné identifikační znaky ale nebyly ve správě sděleny. Domobranecký prapor však žádné letadlo nezaznamenal. Naopak vojáci šestého domobraneckého praporu pozorovali devětadvacátého února 1920 v jednu hodinu odpoledne polský aeroplán, který shazoval velké množství propagandistických letáků. Další zprávy o přeletech letadel byly zachyceny v deníku osmého domobraneckého praporu. Devětadvacátého srpna 1919 viděly hlídky praporu přelétat skupiny letadel, označené německými výsostnými znaky, ve směru z Koblova na Bohumín a pátého září 1919 dokonce musel jeden německý dvojplošník přistát v blíže neurčeném prostoru u Bohumína. Domobranci se k letadlu urychleně vydali, ale to po několika minutách opět vzlétlo. Poslední zpráva o přeletu německého dvojplošníku se objevuje v deníku domobraneckého praporu číslo 17 a pochází z třicátého srpna 1919. Obsahuje krátký údaj o přeletu aeroplánu, který se po chvíli kroužení nad Broumovem vrátil do Německa. 97/

Z letadel byly shazovány propagandistické materiály nejrůznějšího druhu. Některé haněly presidenta Masaryka a jeho „suitsu“, jiné se snažily působit na národnostní menšiny v Československu. Například polský leták, který byl nalezen v korespondenci 4. domobraneckého praporu, měl působit na polskou národnost na Slovensku v prostoru Spiše a Oravy.

„Pozor !

Spišané, Oravané !

/ . . . / Odvrhněte od sebe ty pokušitele, protože jinak navěky zaprodáte sebe a své duše českým nevěřícím Tomášům. / . . . /

Jsem Polákem, Jsem Polkou !

Nenechejte se Čechy oklamat, protože jestli se prohlásíte za Slováky, tak se svobodně vydáte tak nenáviděným Čechům. A to se jim právě hodí.“

Text následujícího letáku byl citován v rozkaze zemského velitele

československé armády Diviše ze 17. 4. 1919. „Nebude již dlouho trvati, kdy budeme moci započítí boj proti imperialistické vládě české. Hlavy největších lumpů, Kramáře a Masaryka musí padnouti. Brzy také vyrazí komunistické Velkoněmecko ve spojení s bolševiky proti Francii. Francie tak jako Československo musí být rozdrceny.“ Podpis : Komunistická strana Deutschboehmen. 98/

Domobranci mimojiné asistovali ve třech případech při stávkách v Ostravě, Brně a Tornale. Šestatřicátý domobranecký prapor byl od svého příjezdu do Ostravy neustále v pohotovosti. Situaci z dvanáctého dubna 1919 charakterizuje deník takto : „Na jedné straně nespokojenost dělníků, na druhé straně rejdy Němců byly příčinou pohotovosti.“ Žádný oddíl praporu ještě nemusel zasahovat. Horší to již bylo třináctého ledna 1920, kdy musela odejít první rota jako asistence kvůli hroící stávce horníků. Rota se pohybovala od 13. - 15. 1. v prostoru Německého domu v Moravské Ostravě. Po patnáctém lednu byla odvolána k jiným úkolům. Druhým útvarem, který měl co dočinění se stávkami byl domobranecký prapor číslo sedmadvacet. Dvanáctého prosince 1920 bylo vyhlášeno stanné právo pro město Brno. Tehdejší nepokoje a stávky si vyžádaly účast domobraneckého oddílu v prostoru Brno - Oslavany. Oddíl byl nasazen třináctého prosince. Při akci nebyl nikdo zraněn a oddíl se příští den vrátil k běžným úkolům posádkové služby. Ještě třiadvacátého června 1919 obdržela praporní velitelství následující přípis „Na dnešní den (23. 6. 1919) zamýšlejí socialisté všech zemí uspořádati politickou demonstrační stávku. Byla učiněna přísná opatření, aby také k nám se nákaza nedonesla.“ O nějakých dalších osudech tohoto upozornění se již praporní deníky dále nezmiňují. Poslední zaznamenaný případ se odehrál 25. května 1919. Jednotky pátého domobraneckého praporu byly pověřeny potlačit po nezdařené ofenzívě československé armády u Salgótarjánu stávku v Tornale. Svého úkolu se údajně s úspěchem zhostily. Další informace se nepodařilo zjistit. 99/

Zajímavou kapitolu představuje účast domobranců na různých politických akcích. Vojáci měli vždy vystupovat nestranně a jakákoli agitace byla bez povolení velitele jednotky zakázána.

Jedenáctého ledna 1920 byla vyhlášena pohotovost u praporu číslo dvacet.

Očekávala se totiž bouřlivá schůze sociální demokracie. Akce proběhla v klidu a pohotovost byla odvolána.

Vojáci si nesměli vydávat ani vlastní periodika, protože jim údajně plně postačoval časopis Bratrství vydávaný ministerstvem národní obrany. Neměli se zúčastňovat politických manifestací a přednášek mimo kasárna. „ . . . , neboť výzvu a pozvání vojáků k účastenství při politických schůzích jest třeba kvalifikovati jako nabádání příslušníků vojska k porušení služebních předpisů.“

Všeobecně panovaly obavy z bolševizmu a jeho radikálního pojetí společenských změn. Velitelé praporů často zasílali hlášení na velitelství pluků a divizí, která byla opatřena krátkou poznámkou : „Bolševismus se nikde neobjevil.“ Tento nesporně oprávněný strach z bolševiků se projevoval také ve vyšších složkách velení. Například velitel vojenského okrsku podplukovník František Jiskra psal v přísně tajném memorandu z 19. 4. 1920 veliteli domobraneckého praporu číslo 26. „Různé správy nasvědčují tomu, že se připravuje na den 23. a 24. dubna, pak od 3. - 5. května t. r. bolševický převrat. Věnujte zvýšenou pozornost vojsku, zvláště v naznačené době. Ony dny zadržte vojsko v kasárnách pod libovolnou záminkou (čištění, přednášky, atd.). Pohotovost smí však býti nařízena jen v tom případě, že by o to politická správa žádala. Hlaste ihned ! v jaké míře jest Vám podřízené mužstvo spolehlivé.“ Ještě jeden příklad zájmu armádních složek o radikální levicové směry nalezneme v deníku domobraneckého praporu číslo šestnáct z osmého září 1919. „Komunistická neb bolševická propaganda není u praporu k pozorování a také by u mužstva sotva asi nalezla půdy. Slováci u praporu přidělení jsou spokojeni a jak se zdá Československé republice zcela oddáni. S Čechy se Slováci snášejí dobře, dosud žádných třenic mezi Slováky a Čechy nebylo.“

100/

Další omezení se týkalo poskytování informací samotnými vojáky domobrany pro tisk. Podle výnosu ministerstva národní obrany č. 1443 ze dne 11. 6. 1919 byla zavedena preventivní cenzura pro veškerý tisk a jeho zprávy o československé armádě. Nesměly být publikovány soukromé zprávy od vojáků, neoficiální zprávy z bojiště na Slovensku, zázemí, informace o dislokaci vojsk, apod. Ministerský výnos

naopak nabádal každého vojáka, aby využil svých kontaktů na místní redakce a vydavatelé novin, časopisů, ve smyslu podpory zájmů ČSR. „Na redakci jest působiti v tom směru, aby v případě, když by ta či ona zpráva v listě byla konfiskována, daly na místo ní zprávu jinou tak, aby list nevykazoval mezer.“ 101/

Československá domobrana plnila ovšem významnou úlohu při volbách a plebiscitech, protože se mělo za to, že její příslušníci budou hájit zájmy ČSR. Účast na nejrůznějších volbách do orgánů státní zákonodárné a výkonné moci nebyla sice povinná, ale sledovala se. Každý domobranec, který se voleb nezúčastnil, zde ovšem není jasné jakým způsobem se tyto informace zjišťovaly a hlavně ověřovaly, měl být díky své neúčasti sledován, jelikož byl považován za člověka, který nevěří v samostatné Československo. Na oficiální bázi byly vydávány domobrancům před každými volbami proklamace ve stylu : „At' náležíte, které politické straně, buďte toho pamětliví, že sloužíte ve prospěch celého národa a že naši tak těžce a po tak dlouhé době nabytou samostatnost můžeme udržeti jen tehdy, jestli všichni budeme na vojně dobrými vojíny a v civilu dobrými republikánskými občany.“ Speciální ohledy byly kladeny na vojáky pocházející ze Spiše, Oravy a Těšínska, u nichž se předpokládala podpora stran příznivě nakloněných Československu. Proto jim byly vydávány speciální dovolenky, aby se mohli zúčastnit voleb a předpokládaných plebiscitů. Ne vždy probíhaly takové volby zcela bezproblémově. Vojáci 38. domobraneckého praporu narazili osmadvacátého března 1920 na nečekaný problém u volební komise. „Komise nechtěla uznati osobní legitimace vojínů za dostatečný průkaz k zjištění osobnosti a nechtěla jich připustiti k volbě. Když pak kdosi z Němců zvolal : „Ven s vojáky, nemají zde co dělat.“ , vojáci zamezili přístup do volební síně. K volbě dostavil se velitel praporu. Volební komisi byl požádán, aby byl ve volební síni přítomen a dosvědčil totožnost vojínů k volbě se dostavivších, načež volba v pořádku a klidu pokračovala.“ 102/

V materiálech z působnosti Československé domobrany se dokonce vyskytují některé opravdu kuriózní informace. Především jde o množství upozornění z

ministerstva národní obrany, dalších nižších velitelských složek, na nebezpečí vpádu různých polovojenských oddílů z Německa a Rakouska. Útoky těchto skupin, Volksgewehru, Spartakovců, Deutschboehmische Bataillone, aj. , měly dosáhnout cíle : připojit území Československa s výrazným zastoupením občanů německé národnosti k Německé republice. Skupiny byly tvořeny z nespokojených občanů Německé republiky, ale také občanů ČSR německé národnosti. Výjimku tvořili Spartakovci, kteří, jako ozbrojená složka německého komunistického hnutí, ustupovali před útoky Reichswehru a Freicorpsu k Československým hranicím a hodlali se zde zachránit. K předpokládaným útokům a pokusům o přechod státní hranice ČSR mělo dojít například 20. června 1919 na Opavsku, v oblasti Jesenicka 21. 6. 1919, v době od 18. 9. 1919 do 1. 11. 1919 v prostoru Jindřichův Hradec, jedenáctého a šestnáctého dubna 1920 na Chomutovsku a v prostoru Kraslice. Dokonce měla existovat v září 1919 speciální německá jednotka šesti mužů, která dostala za úkol spáchat atentát na presidenta T. G. Masaryka. „Šest mužů pojede v době deseti dnů do Čech, aby podnikli atentát na presidenta Masaryka. Cena na hlavu jeho obnáší 180 000 Kč.“ Situace došla tak daleko, že byla ve dnech 14. - 25. června 1919 vyhlášena zvýšená pohotovost pro všechny pohraniční posádky libereckého vojenského okruhu a byly vypracovány podrobné směrnice ministerstva národní obrany, co činit v případě útoku výše zmíněných oddílů. Domobranecké jednotky však žádné porušení státní hranice nezaznamenaly. 103/

Prameny poskytují také informaci o případě důstojnického čekatele Antonína Klenky ze 6. domobraneckého praporu, jenž byl při výkonu strážní služby zajat polskou hlídkou. Byl odveden do Těšína a podroben výslechu. Nejmenovaný polský důstojník z těšínské posádky mu dal na výběr. Jestliže nebude souhlasit se špionáží pro Polsko, bude odeslán do zajateckého tábora. Klenka se rozhodl na oko souhlasit a ve skutečnosti se pozorně rozhlížel po dislokaci a síle polských jednotek na Těšínsku. Byl posléze vybaven falešnými dokumenty na jméno Franz Schneider. Vrátil se do Československa a ihned se hlásil veliteli svého praporu. 104/

Domobranecké prapory postupně ukončovaly svou činnost ještě v roce 1919 a to buď sloučením s dalšími jednotkami, čímž přestal prapor existovat, nebo

rozpuštěním jednotky. Jako první ukončil svou činnost prapor číslo 32. Bylo to 20. 8. 1919. Celkem zakončilo své aktivní působení v roce 1919 devatenáct praporů, příštího roku pak jedenatřicet. Nutno ovšem podotknout, že prameny nepřinášejí konkrétní informace o zániku šesti praporů. Vůbec nejdéle existující jednotkou Československé domobrany byl prapor číslo 27, který byl rozpuštěn k 31. 12. 1920 v Brně. Toto datum lze tedy považovat za definitivní konec aktivního působení II. zahraniční armády.

A jak viděli rozpuštění praporů někteří domobrancí ? Většinou se již těšili domů. Deník čtvrtého domobraneckého praporu, 5. roty, má k datu rozpuštění jen krátkou poznámku : „Poslední den roty - Krásně slunečno.“ Zápis v deníku 27. domobraneckého praporu byl již o něco delší : „Kanceláře ukončují měsíční účty, seřad'ují všechny spisy, jež budou dle rozkazu odvedeny historickému oddělení M. N. O.“ Naopak vojáci prvního praporu byli natolik srostlí s jednotkou, že jejich poslední zápis v praporním deníku zněl : „Čekali jsme to všichni již dávno a přece se nás to dotklo.“

Po odchodu z II. zahraniční armády čekaly na domobrance úkoly civilního života. Přesto byly vzpomínky na bratry z domobrany tak silné, že vedly ve dvacátých letech k založení domobraneckého svazu a časopisu. Domobrancí udržovali i nadále vazby na své bývalé kolegy, vedli čilou korespondenci, publikovali. Svou svazovou činností přispívali k rozvoji spolkového a veřejného života I. republiky. Díky plnění úkolů během doby své aktivity v pohraničí a na Slovensku nemohli domobrancí pokračovat ve své spolkové činnosti za doby okupace. Jejich svaz již nebyl po roce 1945 obnoven. Československá domobrana nakonec upadla ve víru dalších událostí v zapomenutí a čeká doposud na zájem historiků a vůbec široké veřejnosti. 105/

14. NÁRODY, NÁRODNOSTNÍ MENŠINY A ČESKOSLOVENSKÁ DOMOBRANA

Vojenské útvary Československé domobrany byly budovány jako otevřené jednotky pro všechny zajaté občany ČSR v Itálii, tedy také pro německé, maďarské, polské, aj. , příslušníky československých národnostních menšin. Národnostní otázce byla u II. zahraniční armády věnována velká pozornost. Souviselo to s jednáním o míru ve Versailles a dokazováním Dohodě, že nejen republika, ale také její armáda je zbudována na demokratickém principu. Proto byly sestavovány ty domobranecké útvary, které byly složeny pouze z Němců nebo Slováků. V ostatních praporech bylo vždy několik příslušníků národnostních menšin, takže ostatní domobranecké jednotky nebyly složeny výlučně z Čechů, Moravanů a Slezanů.

Nejtypičtějšimi zástupci domobraneckých jednotek s výlučným zastoupením národnostních menšin byly tzv. německé rotý. Bylo jich sestaveno, nejspíše do konce ledna 1919, celkem šest a byly nejprve podřízeny tzv. záložním praporům, které samy tvořily. Rota číslo 1 až 3 patřila pod I. záložní prapor a rota číslo 4 - 6 pod II. záložní prapor. Od ledna 1919 byly německé rotý včleněny k řádným domobraneckým praporům a záložní prapory tímto přestaly existovat. První německá rota patřila nejprve pod druhý a posléze pod třetí domobranecký prapor. Druhá německá rota sloužila v rámci osmého praporu. Třetí rota v rámci šestnáctého a čtvrtá rota sedmnáctého praporu. Pátá německá rota byla zařazena pod čtyřicátý, padesátý druhý a následně pod 53. prapor. Konečně šestá německá rota náležela nejprve k 48. a posléze k 51. praporu. 106/

V rámci II. zahraniční armády byly též zastoupeny celé prapory s převažujícím podílem národnostních menšin. Šlo o prapory s německou menšinou jako prapor číslo 18, po jeho sloučení s praporem číslo 3, dále prapory číslo 49, 53, Útočný domobranecký prapor. Padesátý prapor měl výraznou převahu Slováků a padesátý čtvrtý prapor měly výraznou slovenskou a německou menšinu. Přesné počty příslušníků národnostních menšin, sloužících v Československé domobraně,

bohužel prameny neobsahují, ale jen v případě německých rot muselo jít nejméně o 1 500 mužů, počítáme - li s předepsaným stavem domobranecké rot - 250 mužů. Dodáme - li k tomu další prapory s výrazným zastoupením německé menšiny, počítáme - li s padesáti procentním zastoupením Němců na 1 000 předepsaných mužů pro domobranecký prapor jen u výše zmiňovaných útvarů číslo 18, 49, 53, dále v případě Útočného domobraneckého praporu, a když předpokládáme 250 mužů německé národnosti sloužících u 54 praporu, pak celkový počet občanů ČSR německé národnosti, kteří sloužili v řadách II. zahraniční armády může přesáhnout cifru 3 750 vojáků. Nutno však mít na zřeteli, že občané Československa německé národnosti byli v menším měřítku zastoupeni také u jiných jednotek. Sám ministr národní obrany Klofáč odhadoval jejich počet na 5 000 v celé Československé domobraně. 107/

Vojenská služba československých občanů německé národnosti ve II. zahraniční armádě byla nadřizenými sice ceněna, neboť Němci byli dobrými vojáky, když uvěřili v nějakou velkou myšlenku a ztotožnili se s ní, ale přesto se nad nimi vždy vznášela hrozba nedůvěry a nařčení z rozvracení ČSR. Příčinou k tomu byla jednak nepřátelská činnost německých a rakouských polovojenských oddílů v blízkosti Československých hranic a také časté dezerce, které ovšem nebyly ojedinělé ani v případě Čechů. Například během transportu 49. domobraneckého praporu do Československa uprchlo 90 německých vojáků. Další případy byly zaznamenány u 18. domobraneckého praporu, který vykonával během svého pražského pobytu strážní službu na Pražském hradě a při italském velvyslanectví, absolvoval několik přehlídek před ministrem národní obrany Klofáčem a prezidentem Masarykem. Němci dezertovali hlavně pod vlivem svých příbuzných během udělené dovolenky. Kronikář 18. domobraneckého praporu, české národnosti, k tomu poznamenal : „Z prvních dovolenců mnozí dezertovali většinou do Německa a Rakouska.“ Na jiném místě praporečnického deníku si lze ale také přečíst zápis z července 1919 : „Kázeň je dobrá, mužstvo ochotné, slušné a čistotné. Všeobecně se musí uznati - lepší nežli mnozí Češi. Nesmí se však zapomenouti, že jejich disciplinární poddajnost je asi jenom dočasným vděkem za

to, že přijati byli v Itálii do československé armády a unikli tak krutému zajetí. Dobrou vůlí, slušností a ochotou zakrývají snad organizační činnost protičeskou, která jest dovolencům vnucována v poněmčeném území. /. . . / Dokud bývaly české a německé rotý společně, zřejmě byla nevraživost obou národností, ale obě strany se chovaly snášenlivě a nedošlo nikdy k nijakým výstřelkům. Pokud lze pozorovati, nemá zdejší obyvatelstvo německé mužstvo rádo a chová se velice zdrženlivě.“

Dokonce ještě v Itálii oceňovalo Gallaratské velitelství Československé domobrany kvality domobranců německé národnosti. Přípis na československé ministerstvo války v Paříži datovaný 25. 3. 1919 sděluje : „Oddíly (německé) jsou disciplinované a rozhodně spolehlivé. /. . . / Všichni Němci našich rot snaží se hovořiti česky, na jejich žádost jim byly zařízeny kurzy českého jazyka. Čtvrtá rota dobrovolně sebrala mezi sebou 280 Lir pro sirotky po padlých legionářích.“ V pramenech se také nalézá přípis velitele 28. domobraneckého praporu rotmistra Čtvrtníka datovaný 17. 10. 1919 a určený veliteli československého vojenského okrsku ve Znojmě podplukovníku Korejsovi : „Ve stavu praporu nalézá se 32 Němců. Tito vzdor tomu, že službu pohraniční svědomitě jako ostatní vykonávají, přece zde jaksi zdomácněli, poněvadž se nacházejí v úplně německé krajině, a tím se celá národní akce více méně stěžuje, vztah jejich k domácímu obyvatelstvu jest tím pevnější, což by mohlo býti i službě na závalu. Prosím proto, by bylo toto mužstvo za mužstvo české národnosti vyměněno, poněvadž v pohraniční a kontrolní službě jest třeba jen vskutku úplně spolehlivých a uvědomělých Čechů; náhrady je nutně zapotřebí.“ Načež podplukovník odpovídá přípisem z 27. 10. 1919. Zamítá jakékoliv bezdůvodné vylučování, ale dodává, že : „Jest třeba pouze je míti pod dozorem, aby dále svoje povinnosti zastávali a potrestati přísně každé provinění proti povinnostem.“ 108/

V případě ostatních národností zastoupených v rámci Československé domobrany není pro určení jejich celkového podílu dostatek informací. Odhadovat jejich počet se proto autor práce neodvážil.

Interesantní oblastí je chování samotných domobranců české, moravské,

slezské národnosti k jiným národům a národnostním menšinám. Jak již bylo řečeno, domobranci se většinou snažili vystupovat neutrálně, poslouchat rozkazy a nabádání ke snášenlivosti, toleranci, ze strany nadřízených velitelů a vůbec udržovat zákonnost a demokracii. Většinou se jim to dařilo, až na několik podivných zásahů v případě německého spolku Turnverein a onoho již nastíněného útoku na německý vlak s uhlím ze září 1919. Několik dalších, v pramenech, zaznamenaných spíše ojedinělých případů národnostních třenic uvádíme níže. Při žádném z nich nebyl nikdo zabit ani zraněn a jediná újma vznikla na majetku a na ponížení různých národních hrdostí, ctižádostí. Většina domobranců se však na nich nepodílela a dokončila službu podle přísahy s čistým štítem.

Aby nedocházelo k národnostním třenicím mezi československými vojáky a národnostními menšinami, vydávalo jak ministerstvo národní obrany, tak různí velitelé výzvy k vojsku, aby respektovalo a tolerovalo odlišnosti v mentalitě a způsobu života národnostních menšin. Např. československé vojenské okrskové velitelství v Hodoníně zaslalo dne 29. 9. 1919 přípis 1. domobraneckému praporu. „V některých posádkách na Moravě se přihodilo, že příslušníci československé armády chtějíce odstraniti pomníky císaře Josefa II. dle stížnosti německého obyvatelstva sochu porouchali, v řetězech po městě táhli a pak do potoka vrhli. Takové činy se ze žádného stanoviska schvalovati nedají. Německé obyvatelstvo v menších místech jest převážně selské, ctí císaře Josefa II. jako svého osvoboditele z jařma šlechty a duchovenstva a ne co Habsburga. Nezapomínejme též, že současně i náš český sedlák byl osvobozen z nevolnictví (1. 11. 1781). Žijeme v demokratickém státě, kde každý má stejná práva a povinnosti chovati se loyálně ke všem národům.“

Zástupce zemského velitele pro Čechy podplukovník Kojdl vydal 26. 8. 1919 ke všem podřízeným jednotkám československé armády následující prohlášení : „Ministerstvo národní obrany zdůrazňuje při každé příležitosti snahu vštípit čs. vojínům v paměť jedinou správnou zásadu vojenské nestrannosti a loyální tolerance, pokud se týká přesvědčení druhých, zvláště přesvědčení v náboženských otázkách, kdy mnohdy celá lidská bytost od toho závisí.“

Různé prohřešky vojáků československé armády proti náboženskému citění Slováků, zavedly příčinu k rozkazu ministra Klofáče, který nese číslo 166 generálního štábu. Klofáč nařizuje : „Ukládám proto přísně vojenskému velitelství na Slovensku, aby soustavně sledovalo chování důstojníků v tomto směru a bezohledně trestalo každý přestupek nezbytné snášenlivosti vůči náboženským citům slovenského obyvatelstva.“ 109/

Valná většina domobranců tato nařízení respektovala. Problémy nenastaly ani při tzv. chladném přijetí v místě posádky domobraneckého praporu, po jeho příjezdu. Například zpráva v deníku dvacátého praporu z 30. 6. 1919 vypovídá : „Obyvatelstvo v místech kdež umístěno jest vojsko chová se vůči tomuto zdrženlivě neb jest německé národnosti, jinak však s vojskem spokojeno, neb veškeré mužstvo chová se korektně a spravedlivě si počíná.“ Velitelství Československého střeleckého pluku číslo 29. informuje o situaci z 21. 8. 1919 ve svěřeném okruhu Poprad : „Nálada obyvatelstva je různá; někde sympatizuje obyvatelstvo s námi, jinde zase lhostejno a nedoceněno. Všeobecně je slyšeti nářek na nedostatek v přidělu potravin a tabáku. Obyvatelstvo žije v bídě. / . . . / V kruzích slovenského obyvatelstva poukazuje se na rozdíly, jaké se činí mezi ním a úřednictvem českým. Příklad : Učitel, otec větší rodiny, má učitelský plat 470, - korun se všemi přídávky. Mladý svobodný český učitel na výpomoc mu poslaný má kromě svého platu druhotní přírůstek 40 korun denně, tedy 1 400 - 1 500 korun měsíčně.“ Kronikář devěťadvacátého praporu poznamenal k situaci v Šumperku 8. 3. 1920 : „Poměr mužstva a civilního obyvatelstva navzájem byl chladný.“ Deník jedenáctého domobraneckého praporu komentuje situaci z 1. ledna 1920 : „Vzájemný poměr mezi vojskem a obyvatelstvem německé národnosti jest zdrženlivý, poněvadž obyvatelstvo dává dosti zřejmě najevo svoje nesympatie. Poměr mezi obyvatelstvem české národnosti jest přátelský.“ 110/

Ovšem ani domobranců se nevyhnuli několika střetům s národnostními menšinami. Předně nedokázali zabránit velkému loupení v Mukačevu, které se uskutečnilo 9. září 1919. Deník desátého domobraneckého praporu, jenž o tom vypovídá, to dokonce nepřímě schvaluje: „Týž večer bylo neznámými pachateli

provedeno generální bílení všech maďarských firem ve městě, což způsobilo, že veškeré obyvatelstvo, které se vždy chovalo nepřátelsky vůči československému vojsku, dostalo vůči nám nehorázný respekt.“ Další zmínka o události, související s působením desátého domobraneckého praporu pochází z 24. 9. 1919 z oblasti Volovce a informuje o akci blíže neurčené rotý praporu. „Rota zahájila přísné stíhání místních židů - pašeráků, což uvedlo místní obyvatelstvo skoro úplně židovské v zděšení.“ Problémem zůstává odpověď na otázku, jakým způsobem byli oni pašeráci vyhledáváni a jakým způsobem se celá akce stihla provést během jednoho dne. Žádné další zprávy totiž deník nepřináší.

Prameny také zaznamenávají několik zásahů II. zahraniční armády proti německým aktivistům a spolkům. Zpráva v deníku jedenadvacátého domobraneckého praporu z 9. 10. 1919 : „Dochází také k menším výstřelkům nenávisti, kdy byly ku příkladu jedné noci orientační tabule (českoněmecké), jiné noci poštovní schránky zatřeny térem (asfaltem). Přece však nesahá jejich nenávist tak daleko, aby se odvážili proti Čechům veřejně vystupovati. Vůdcem nacionálního hnutí je dr. Radda, který byl již několikrát zatčen, ale pomocí vlivných osobností vždy zase propuštěn.“ V korespondenci 28. domobraneckého praporu se nachází nedatovaná zpráva o krizové situaci z listopadu 1919 ve vsi Joslowicích. Podle ní ohlásili místní Němci ze spolku Turnverein na polovinu listopadu slavnost v prostorách zdejšího hostince. Vyvěsili přitom prapory v německých a moravských barvách, ale zapomněli na bílo - červenou. To pobouřilo některé české občany a vojáky praporu, takže vtrhli do místnosti, kde byla pořádána německá slavnost a požadovali vyvěšení červeno - bílých praporů. Němci však takové neměli. Došlo na hrubé nadávky a situace se vyhrotila. V tom momentě zasáhla vojenská policie. Slavnost pak mohla pokračovat dále. Obdobná situace vznikla v Broumově 11. srpna 1919. Broumovský Turnverein uspořádal toho dne velký zábavný výlet, jehož součástí byl velkolepý průvod přes město. Němci chtěli jít opásáni trikolórami a pásy s německými národními barvami. Na upozornění důstojníků z domobraneckého praporu číslo sedmnáct museli trikolóry

a pásy odstranit. Situace se opakovala 8. 9. 1919. Při slavnosti Turnvereinu musely být odstraněny prapory s černo - červenou - žlutými barvami. Čtrnáctého září 1919 byl domobranec ze 17. praporu perzekuován německý Bund der Deutschen za blíže nespecifikované přestupky. Další zprávy o národnostních třenicích se v pramenech nevyskytly. 111/

Rádi bychom tuto kapitolu uzavřeli konstatováním, že ze studia dochovaných pramenů z působnosti Československé domobrany vyplývá : většina domobranců respektovala ostatní národnostní menšiny a dokázala s nimi komunikovat, vycházet. Velmi inspirativní je v tomto kontextu výrok poručíka Horečky, jenž se setkával s německými spolky a nedělalo mu vůbec žádné problémy o nich mluvit a hledat na nich nejen špatné věci, ale i to dobré. „Poznáváme Němce po oné lepší stránce, pro kterou říkají si Natur Freunde, Kunst Freunde, Wandervoegel. Když mají chvíli volnou, hned se vypravují ve veselých společnostech do hor a do lesů. Nikde jsem neviděl tolik turistů, jako zde, a to ne turistů svátečních, . . . ale takových, kterým ani mlha a prška nevadí, kteří chodí ze zásady.“ 112/

15. ZHODNOCENÍ ODDÍLŮ II. ZAHRANIČNÍ ARMÁDY Z HLEDISKA JEJICH BOJOVÉHO NASAZENÍ.

Dohromady bylo bojově nasazeno, nepočítáme - li pohraniční přestřelky a potlačování stávek, sedm domobraneckých praporů a jedna kulometná rota. Konkrétně to byly prapory číslo 2, 5, 6, 7, 10, 34, 39 a kulometnou rotu 11. domobraneckého praporu. Všechny uvedené jednotky se zúčastnily pouze bojů s maďarskou armádou na Slovensku v květnu až červnu 1919. Byly postupně nasazovány od 20. 5. - 23. 6. 1919. Podrobné vyličení bojového nasazení každé jednotky je podáno v následující kapitole.

V průběhu všech bojových akcí na Slovensku se domobranecké prapory vyznačovaly dobrou morálkou. Žádná jednotka neustoupila z boje bez rozkazu velitele nebo bez vědomí hrozícího obklíčení. Dezerce se podařilo omezit na minimum. Domobranecké prapory dokázaly odolávat po určitou dobu nepřátelské přesile a podnikat dílčí a dokonce ofenzivní útočné akce. K velkým úspěchům domobrany patří útočné a obranné operace v prostoru Nových Zámků, to je vůbec nejznámější operace, dále u Szuhafő, Kráľovců, Litke, Divína nebo třeba Čifáry. Na druhé straně zažila každá domobranecká jednotka hořkost porážky a ústupu. K vůbec nejhorším situacím došlo po nezdařené ofenzivě československé armády proti Maďarsku u Salgótarján, která probíhala od 20. - 22. 5. 1919. Útoku se zúčastnil pátý a šestý domobranecký prapor a i přes dílčí počáteční úspěchy byly prapory společně s ostatními jednotkami československé armády přinuceny k ústupu. Místy došlo k chaotickému a nekoordinovanému útěku jednotek československé armády. Podobná situace nastala u 5. domobraneckého praporu, kdy se zřejmě podařilo po chaotickém útěku z 22. 5. 1919 prapor opět zformovat až 25. nebo 26. května 1919. Naopak šestý domobranecký prapor ustupoval spořádaně, avšak mužstvo jednotky bylo rychlým pochodem značně vyčerpané a mohlo se zúčastnit dalších akcí pravděpodobně až 30. 5. 1919. Další katastrofa postihla desátý domobranecký prapor 17. 6. 1919 v prostoru Horní Almáš. Jednotka se dostala do křížové dělostřelecké palby a byla rozbita. K opětovnému zformování

praporu došlo ve Svatém Benediku 18. 6. 1919. Následujícího dne již byl prapor schopen útoku.

Příslušníci II. zahraniční armády se podíleli v celkovém počtu 6 958 vojáků a 166 důstojníků na operacích československé armády na Slovensku. Bohužel nejsou k dispozici údaje z rozmezí 20. 5. - 23. 6. 1919, které by bylo možno použít pro srovnání podílu domobranců na celkovém nasazení mužů československé armády. Jediné dva údaje se autorovi podařilo nalézt ve Vojenských dějinách Československa a práci Zdeňka Ježka. Je tady uváděn stav celé československé armády, není jasné, zda jsou zde zahrnuti také domobrancí, k 21. 4. 1919 dvanáct tisíc pět set padesát čtyři důstojníků a 222 094 vojáků. Z toho na Slovensku bylo rozmístěno 4 928 důstojníků a 87 937 mužů. Maďaři měli údajně 80 000 vojáků. Pokud bychom vzali v potaz již řečený údaj, pak tvořila celá domobrana po svém zapojení do bojových akcí zhruba 8% všech nasazených mužů a 3, 4% nasazených důstojníků. Celkem by tvořil podíl II. zahraniční armády na slovenských operacích 7, 7%. Ježek udává, že se celá československá armáda bojující na Slovensku rovnala k 22. 5. 1919, po zhroucení Salgótarjánské ofenzívy, třiceti tisícovkám mužů. V té době ustupovaly z boje řečené domobranecké prapory číslo 5 a 6. Jejich stav se pohyboval nejspíše, při nezapočítání ztrát, kolem 1 943 mužů a důstojníků. Mohly se tedy podílet na ústupových operacích až 6, 5%. Z hlediska nasazení celých jednotek na úrovni praporů bylo od poloviny května do uzavření příměří mezi ČSR a Maďarskem v červnu 1919 nasazeno postupně celkem 102 československých praporů proti 100 maďarským praporům. V tomto případě představovaly domobranecké jednotky, považujeme - li nasazenou kulometnou rotu 11. domobraneckého praporu za jednu třetinu celého praporu, 7, 2% všech nasazených sil československé armády. 113/

V průběhů bojů II. zahraniční armády padlo na Slovensku nejméně 45 domobranců v boji, nejméně 203 - 212 domobranců bylo raněno, nejméně 51 vojáků domobrany bylo nezvěstných a nejméně 39 příslušníků domobraneckých jednotek v průběhů bojů onemocnělo, nejméně 37 domobranců bylo zajato. Kompletní ztráty II. zahraniční armády bohužel prameny nepřinášejí. Srovnáme - li

zjištěné domobranecké ztráty v porovnání s kompletními ztrátami československé armády za bojů o Slovensko od 2. 11. 1918 do 14. 8. 1919, kdy padlo 39 důstojníků a 825 vojáků přímo v boji nebo v důsledku onemocnění a zranění, 103 důstojníků a 2 727 vojáků bylo raněno, zajato bylo 11 důstojníků a 332 vojáků, v průběhu bojů onemocnělo 46 důstojníků a 1 366 vojáků, nezvěstných bylo 18 důstojníků a 1 942 vojáků, tak celkové ztráty II. zahraniční armády tvořily 5, 1 - 5, 2 % celkových ztrát československé armády. V souhrnu padlých to bylo 5, 2%, raněných 7 - 7, 5%, nezvěstných 2, 6%, nemocných 2, 8%, zajatých 10, 8%. Vysoké procento zajatých domobranců mělo svou příčinu díky ztrátě celé čety poručíka Dufka od šestého domobranecké praporu dne 31. 5. 1919 v prostoru Rimavská Sobota. 114/

Domobrancí zasadili maďarské armádě v průběhu bojů na Slovensku nejméně tyto ztráty : asi 10 padlých, 31 zajatých, ukořistili 7 koní, 10 kulometů, „velké“ množství munice, jednu polní kuchyni. Jestliže měli Maďaři na Slovensku celkové ztráty od 2. 11. 1918 do 14. 8. 1919 rovnající se čtyři sta padesáti mrtvým, třem tisícům šesti stům devadesáti jedněm raněným, šesti tisícům devíti stům sedmdesáti sedmi nemocným, čtyři stům sedmdesáti jedněm zajatým, tak podíl II. zahraniční armády na zasazených ztrátách maďarské armády činil celkem 0, 4%. V souhrnu padlých pak 2, 2%, zajatých 6, 6%. 115/

Za prokázanou statečnost a zásluhy v průběhu válečného konfliktu s Maďarskem bylo vyznamenáno celkem 144 až 147 domobranců. Nejvyššími oceněnými šaržemi byli velitelé praporů číslo 7 a 34. Celkem bylo uděleno vojákům československé armády za jejich chování v bojích o Slovensko 3 459 Československých válečných křížů. Domobrancí z tohoto množství obdrželi 4, 2 - 4, 3% vyznamenání. 116/

Z procentuálního vyjádření podílu jednotek Československé domobrany na válce s Maďary vyplývá, že účast příslušníků II. zahraniční armády byla v konfliktu zanedbatelná. Ovšem i domobrancům patřily v průběhu slovenského tažení vavříny vítězství a porážek, také domobrancí zaplatili svou daň života a zraněními, také oni přispěli k porážce Maďarska. Z tohoto úhlu pohledu naopak patří II. zahraniční armádě čestné místo ve vojenských i politických dějinách Československa.

16. ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANECKÉ ÚTVARY

PŘEHLED ÚDAJŮ

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 1

Vznik praporu : 1. prosince 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 2. října 1920 Přerov, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 25. 10. 1919 - 25. domobranecký prapor, 3. 6. 1920 - 36. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (1. 12. 1918 - 30. 12. 1918) rtm. Josef Sedlák, II. (30. 12. 1918 - 3. 1. 1919) kpt. Cassinelli, III. (3. 1. 1919 - 26. 5. 1920) rtm. František Mašek, IV. (26. 5. 1920 - 3. 6. 1920) npor. František Slačík, V. (3. 6. 1920 - 2. 10. 1920) rtm. Ludvík Němec.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Josef Sedlák, velitel I. roty por. Václav Tupý, velitel II. roty ppor. Jan Němec, velitel IV. roty por. Václav Matějčík, lékař praporu dr. ppor. Bedřich Dirlam. V průběhu ledna 1919 převzal velení praporu rtm. František Mašek, jeho podřízenými se pravděpodobně v této době stali : pobočník ppor. Adolf Lehner, technický poradce rtm. František Železný, zásobovací důstojník ppor. Karel Brušák, lékař dr. ppor. Josef Luňák, velitel II. roty por. Jan Kebrdle, velitel III. roty por. František Slačík.

Odjezd praporu z Itálie : 2. a 3. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 8. dubna 1919, Horní Suchá

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 1. 12. 1918 - 6. 12. 1918 Busto Arsizio, 6. 12. 1918 - 15. 3. 1919

Coarezza, 15. 3. 1919 - 2. a 3. 4. 1919 Solbiate Olona a Gorla Maggiore, 2. a 3. 4. 1919 - 8. 4. 1919 transport do ČSR, 8. 4. 1919 - 9. 6. 1919 Horní Suchá (19. 4. 1919 - 3. 5. 1919 III. rota Stonava, 3. 5. 1919 převzala III. rota úsek Darkov - Louky), 9. 6. 1919 - 26. 8. 1919 Doubrava (16. 7. 1919 III. rota přesídlila do Orlové), 26. 8. 1919 - 2. 9. 1919 Dolní Suchá, 2. 9. 1919 - 8. 9. 1919 Orlová, 8. 9. 1919 - 20. 9. 1919 Šumbark, 20. 9. 1919 - 20. 1. 1920 Hodonín, 20. 1. 1920 - 3. 3. 1920 Břeclav, 3. 3. 1920 - 29. 5. 1920 Místek (I. rota Paskov, II. a III. rota Frýdlant), 29. 5. 1920 - 25. 7. 1920 Krnov, 25. 7. 1920 - 5. 8. 1920 Opava, 6. 8. 1920 - 13. 8. 1920 Hlučín (I. rota šachty Oskarova a Stuschnova, II. rota Petřkovice), 14. 8. 1920 - 22. 8. 1920 Krnov, 23. 8. 1920 - 2. 10. 1920 Přerov (I. rota Lipník).

Bojové akce praporu : Prapor neprošel žádnými bojovými akcemi.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve třech rotách. Sedmnáctého května 1919 byla sestavena kulometná rota, která odjela na výcvik do armádní střelecké školy v Milovicích a vrátila se k praporu 6. 6. 1919. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována, takže muselo být přikročeno ke slučování praporu s dalšími útvary. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 1. domobraneckého praporu ve dnech 2. a 3. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 24 důstojníků a 948 vojáků. Dochovaly se výkazy stavu z roku 1920, podle kterých čítal prapor 2. 3. 1920 - 10 důstojníků a 260 mužů, 18. 5. 1920 - 12 důstojníků a 344 mužů, 5. 6. 1920 - 16 důstojníků a 408 mužů, 15. 9. 1920 - 26 důstojníků a 487 mužů. Prapor byl vyzbrojen až na konci března 1919, těsně před odjezdem z Itálie. Podle výkazu stavu výzbroje ze třetího února 1920 bylo u praporu 258 pušek Mannlicher vzor 95, osm karabin Mannlicher vzor 95, pětadvacet pistolí Marzian, 37 revolverů, 8 kulometů Hotschis. Devatenáctého února 1920 vypadal stav výzbroje takto : 415 pušek Mannlicher vzor 95, čtrnáct karabin Mannlicher vzor 95, šest lehkých a šest těžkých kulometů, 50 pistolí Marzian, 3 pistole typu Beretta, 3 typu Frommer, 3 typu Mauser, 4 armádní pistole vzor 98. V červenci 1920 měl I. domobranecký prapor 404 pušek, 15 karabin, 12 kulometů, 62 pistolí.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku dubna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Karvinsku. Na demarkační čáře mezi Polskem a ČSR prodělal prapor několik přestřelek s polskou armádou u Špluchova (11. 6. 1919, 11. 7. 1919, 25. - 26. 7. 1919), avšak neutrpěl při nich žádné ztráty. Ztráty na polské straně nebyly zjištěny. Prapor též působil pět celých tři měsíců ve strážní službě na Hodonínsku a Břeclavsku, načež se vrátil na severní Moravu. Až do doby svého rozpuštění strážil I. domobranecký prapor pohraniční oblasti Místecka, Krnovska, Opavska, Hlučínska. Druhého října byl prapor rozpuštěn v Přerově. 117/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 2

Vznik praporu : 28. listopadu 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 31. srpna 1920 Makko Sjanosz, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 16. 11. 1919 byl s praporem sloučen domobranecký prapor č. 34.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (28. 11. 1918 - 10. 12. 1918) npor. Vladimír Šimáček, II. (11. 12. 1918 - 15. 1. 1919) rtm. Konrád Zavadil, III. (16. 1. 1919 - 8. 2. 1919) rtm. František Nachtman, IV. (9. 2. 1919 - 25. 6. 1919) pplk. Ladislav Forbelský, V. (25. 6. 1919 - 31. 8. 1919) npor. Rudolf Zelinka, VI. (31. 8. 1919 - 9. 11. 1919) npor. Vladimír Šimáček, VII. (9. 11. 1919 - ?) prap. Felix Koerner.

Praporní deník dále uvádí, že v únoru 1920 velel praporu rtm. Schoen. Další údaje se nepodařilo zjistit.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu, pocházející pravděpodobně z února 1919 : velitel praporu pplk. Ladislav Forbelský, velitel I. roty por. Vladimír Šimáček, velitel II. roty por. Josef Sluka, velitel III. roty por. Alois Slezák, velitel IV. roty por. Jaroslav Šolc, pobočník por. Miloš Picks, technický rádce rtm. Viktor Borský, zásobovací důstojník ppor. Vladimír Lánský, lékař por. Karel Pražský.

Odjezd praporu z Itálie : 4. - 5. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 8. dubna 1919, Brno

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu :
 28. 11. 1918 - 3. 12. 1918 Busto Arsizio, 3. 12. 1918 - 4. a 5. 4. 1919 Golasecca, 4. - 5. 4. 1919 - 8. 4. 1919 transport do ČSR, 8. 4. 1919 - 18. 6. 1919 Brno (27. 4. 1919 - 6. 6. 1919 převzala IV. rota úsek Mikulov), 18. 6. 1919 - 19. 6. 1919 cesta na Slovensko, 19. 6. 1919 Nitra, 19. 6. 1919 - 23. 6. 1919 bojové nasazení v prostoru Nových Zámků, 23. 6. 1919 Nitra, 24. 6. 1919 - 30. 7. 1919 Vráble, 30. 7. 1919 - 31. 7. 1919 Levice, 31. 7. 1919 - 8. 8. 1919 ? , 8. 8. 1919 - 14. 8. 1919 Klačany, 14. 8. 1919 - 18. 8. 1919 ? , 18. 8. 1919 - 2. 9. 1919 Staré Velbachy, 2. 9. 1919 - 4. 9. 1919 Belaja Kassa, 4. 9. 1919 Nová Ves u Košic, 5. 9. 1919 Košice, 6. 9. 1919 Užhorod, 7. 9. 1919 - ? Perečín (I. rota Velký Berezny, II. rota Uliči, III. rota Užok) .

Další lokalizace pobytu praporu podle 2. části deníku 3. roty. Druhého ledna 1920 - 9. 1. 1920 Kamenice, 9. 1. 1920 - 12. 1. 1920 pochod přes Nevicke, Drauce, Ignetz, do Mukačevo, 12. 1. 1920 - 11. 4. 1920 Mukačevo, 11. 4. 1920 přesun přes Isku a Volovec do Volové. 12. 4. 1920 - ? Volová.

V červnu 1920 nacházíme 2. domobranecký prapor, podle praporečního deníku, ve strážní službě na hranicích s Rumunskem v oblasti Chust, Vyškovo, Bustina. Praporeční rozkaz ze 31. 8. 1920 č. 193 nařizuje rozpuštění praporu v Makko Sjanoszi.

Bojové akce praporu : Prapor prošel ve dnech 19. 6. 1919 - 23. 6. 1919 bojovými akcemi v rámci konfliktu Maďarsko versus ČSR a působil v sestavě

Západní armádní skupiny československých vojsk, 7. legionářské divize, brigády Bonneau, v prostoru Nové Zámky. Hlavní bojová akce proběhla dne 20. 6. 1919. Druhá až čtvrtá rota se pokusily překročit železniční most přes řeku Nitru u Nových zámek za podpory pancéřového vlaku. Při přechodu mostu dostaly palbou maďarského dělostřelectva zásah nálože, kterými byl most podminován a ten vylétl do povětří. Velká část mužstva to zaplatila těžkými zraněními. Přesto se podařilo části praporu obsadit levý břeh Nitry a až do večera udržet předpolí. Pak se však museli stáhnout na pravý břeh Nitry a tady se opevnili. Jedenadvacátého června 1919 Maďaři ustoupili od Nových Zámek. Druhý domobranecký prapor byl však již stažen do zálohy.

V průběhu bojů o Nové Zámky padli čtyři muži a 31 - 40 jich bylo zraněno. Československý válečný kříž byl propůjčen celkem 16 mužům.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a 26 důstojníků, rozdělených ve třech rotách. Pětadvacátého února 1919 byla sestavena IV. - kulometná rota. K praporu byla nejspíše v lednu 1919 přidělena I. německá rota, která byla posléze, nejspíše v únoru 1919 přidělena domobraneckému praporu číslo 3. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 2. domobraneckého praporu ve dnech 4. a 5. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 24 důstojníků a 948 vojáků. Dochovaly se výkazy stavu z roku 1919, podle kterých čítal prapor v květnu 1919 - třiadvacet důstojníků a 623 mužů.

Prapor byl vyzbrojen až na konci března 1919, těsně před odjezdem z Itálie. Výjimku tvořila Kulometná rota, která dostala pro cvičné účely již v den svého sestavení 8 kulometů. Podle dochovaných hlášení výzbroje měla kulometná rota 4. 4. 1920 čtrnáct kulometů, 14. 7. 1920 měla šest lehkých a šest těžkých kulometů, 3. 8. 1920 měla již jen 6 kulometů.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku dubna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Brněnsku. V červnu 1919 odcestoval prapor na jižní Slovensko, kde prodělal svůj

křest ohněm v bitvě s maďarskými oddíly u Nových Zámků. Na konci června 1919 byl prapor podřízen 111. pěšímu pluku, 20. Brigádě, 10. divizi a vykonával pak strážní službu na jižním Slovensku. V září se prapor přesunul na Podkarpatskou Rus. Zde vykonával až do svého rozpuštění v srpnu 1920 strážní službu na hranicích s Polskem a také s Rumunskem. 118/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 3

Vznik praporu : (pravděpodobně prosinec 1918) Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : Dochované prameny neumožňují tyto informace zjistit.

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem byly sloučeny 17. 7. 1919 části 18. domobraneckého praporu.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (pravděpodobně prosinec 1918 - ?) rtm. Josef Polidar.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu, pravděpodobně z února 1919 : velitel rtm. Josef Polidar, velitel I. roty por. František Waller, velitel II. roty por. Václavek, velitel III. roty por. Viktor Dyk, velitel IV. roty por. Josef Vokoun, pobočník ppor. Václav Stříbrný, technický rádce ? , zásobovací důstojník ppor. Slavík Rozmara, lékař por. František Oplalka.

Odjezd praporu z Itálie : 15. a 17. května 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : pravděpodobně 19. a 21. května 1919, Praha - Pohořelec. Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : Prapor byl sestaven v Busto Arsiziu, a pravděpodobně ještě v prosinci 1918 nebo v lednu 1919 se přesunul do místa své posádky ve Vergiate. V polovině

května odjel do ČSR, do Prahy - Pohořelce. V červenci 1919 se prapor nalézal v Praze - Žižkově. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Bojové akce praporu : Dochované prameny neumožňují tyto informace zjistit.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor byl pravděpodobně sestaven v počtu 1000 mužů a 25 důstojníků. Měl čtyři až šest rot, nejspíše v únoru 1919 přibyla V. rota a I. německá rota. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 3. domobraneckého praporu ve dnech 15. a 17. 5. 1919 z Itálie do ČSR celkem 24 důstojníků a 1090 vojáků. V průběhu roku 1919 a nejspíše 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována. Mužstvo rot 3. domobraneckého praporu bylo složeno převážně z občanů ČSR německé národnosti. Po příjezdu do Prahy bylo mužstvo praporu rozděleno na aktivní a demobilizované. Aktivní mužstvo bylo přiděleno jako 4. prapor k 23. pluku z Francie a demobilizované mužstvo německé národnosti bylo převeleno v červenci 1919 pod 18. domobranecký prapor. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V polovině května 1919 se vrátil do ČSR, kde vykonával strážní službu v Praze. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace. 119/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 4

Vznik praporu : 15. prosince 1918 (III. rota vznikla již 11. 12. 1918) Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 31. srpna 1920 Berehovo, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené

jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (21. 12. 1918 - 28. 12. 1918) kpt. Remotti, II. (28. 12. 1918 - pravděpodobně 31. 8. 1920) rtm. Eduard Kolář.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu kpt. Remotti, později rtm. Eduard Kolář, **velitel I. roty** rtm. Bohumil Novotný, **velitel II. roty** por. František Večeřa, **velitel III. roty** por. Čestmír Tífl, **velitel IV. roty** Čeněk Vymětal, **lékař praporu** dr. Boehm, **pobočník npor.** Josef Řezáč, **technický poradce** ? , pravděpodobně od února 1919 zastával tuto funkci rtm. Bohumil Novotný, **zásobovací důstojník** ppor. Karel Javůrek.

Odjezd praporu z Itálie : 6. a 7. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 9. a 10. dubna 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 11. - 15. 12. 1918 - 23. 12. 1918 Busto Arsizio, 23. 12. 1918 - 6. a 7. 4. 1919 Cedrate, 6. a 7. 4. 1919 - 9. a 10. 4. 1919 cesta do Českých Budějovic, 9. a 10. 4. 1919 České Budějovice, 10. 4. 1919 - 14. 4. 1919 cesta na Slovensko (kulometná rota odjíždí 10. 4. 1919 přes Prahu do Milovic a vrací se k praporu 23. 5. 1919), 14. 4. 1919 - 16. 4. 1919 Krásno nad Kysucou, 16. 4. 1919 - 14. 10. 1919 Čadca, 14. 10. 1919 - 21. 10. 1919 Krásno nad Kysucou, 21. 10. 1919 - 23. 10. 1919 transport do Mukačevo, 23. 10. 1919 - 31. 10. 1919 Mukačevo, 31. 10. 1919 - 25. 12. 1919 Rákošín a Kajdanov, 25. 12. 1919 - 27. 12. 1919 cesta do Iršavy, 27. 12. 1919 - 13. 1. 1920 - Iršava, 13. 1. 1920 - Záluž, 14. 1. 1920 - 13. 4. 1920 Rosvegovo, 13. 4. 1920 - 31. 8. 1920 Berehovo.

Bojové akce praporu : Prapor neprošel žádnými bojovými akcemi.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a 24 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Devátého dubna 1919 byla sestavena v Českých Budějovicích kulometná rota, která odjela na výcvik do armádní střelecké školy v Milovicích a vrátila se k praporu 23. 5. 1919. Čtvrtá rota byla 6. 6. 1919 sloučena s III. rotou. Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká

část mužstva praporu demobilizována. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 4. domobraneckého praporu ve dnech 6. a 7. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 24 důstojníků a 924 vojáků. Žádné další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku dubna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na severozápadním Slovensku. Prapor strážil státní hranice s Polskem v oblasti Čadca - Krásno nad Kysucou. Konec října 1919 znamenal pro 4. domobranecký prapor cestu na Podkarpatskou Rus. Prapor se postupně v dalších měsících roku 1919 a 1920 přesunoval v trojúhelníku Mukačevo, Iršava, Berehovo. Útvar byl rozpuštěn k 31. 8. 1920 v Berehovu. 120/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 5

Vznik praporu : 10. prosince 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 30. srpen 1920 Plzeň, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 29. 2. 1920 - 15. domobranecký prapor

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (10. 12. 1918 - ? 1919) rtm. Karel Krejčí, II. (? 1919 - 29. 2. 1920) rtm. J. Vitásek, III. (29. 2. 1920 - 30. 8. 1919) rtm. Jaroslav Souček.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu, pocházející pravděpodobně z února 1919 : velitel praporu rtm. Karel Krejčí, velitel I. roty por. Ferdinand Stofko, velitel II. roty por. Piskáček, velitel III. roty por. Karel Sokol, velitel IV. roty por. Herczik, pobočník por. Fuksa, technický rádce rtm. Pauček, zásobovací důstojník ppor. Josef Balcar, lékař por. Miroslav Štěrbá.

Odjezd praporu z Itálie : 8. - 9. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 11. a 12. dubna 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem

k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 10. 12. 1918 - prosinec 1918 nebo leden 1919 Busto Arsizio, prosinec 1918 nebo leden 1919 - 8. a 9. dubna 1919 Somma Lombardo, 8. a 9. dubna 1919 - 11. a 12. dubna 1919 transport do ČSR, 11. a 12. dubna 1919 České Budějovice, 12. 4. 1919 - 12. 5. 1919 Žilina, 12. 5. 1919 - 13. 5. 1919 cesta do Rimavské Soboty, 13. 5. 1919 - 14. 5. 1919 Rimavská Sobota, 14. 5. 1919 - 20. 5. 1919 Jánošovce, 20. 5. 1919 - 22. 5. 1919 účast na ofenzivní akci československé armády proti Maďarsku v prostoru Hidegkútu, 14 km jihovýchodně od Salgótarjánu, 21. a 22. 5. 1919 účast na celkovém ústupu československé armády z Maďarska, 21. 5. 1919 Czered, 22. 5. 1919 Goestoedo (I. rota), 22. 5. 1919 - 25. 5. 1919 pravděpodobná chaotická situace, zapříčiněná postupem Maďarů, zprávy o lokalizaci praporu nejsou k dispozici, 25. 5. 1919 část praporu vyslána do Tornaly, aby potlačila dělnickou stávku, 26. 5. 1919 obsazení Bánréve IV. rotou, následně útok na ves Malá - 6 km severovýchodně od Putnoku, 26. 5. 1919 - 2. 6. 1919 ?, 3. 6. 1919 - 4. 6. 1919 ofenzíva IV. roty proti Szuhafő a pravděpodobné obsazení části Plešivce, 4. 6. 1919 ústup ze Szuhafő, 5. 6. 1919 protiútokem dobyt Szuhafő a pronásledování prchajících Maďarů 6 km na jih, 5. 6. 1919 - 11. 6. 1919 pravděpodobně přesun do prostoru mezi Rožňavou Plešivcem (8. 6. 1919 útok na Čoltovo a následný všeobecný ústup), 11. 6. 1919 - 16. 6. 1919 obrana prostoru mezi Rožňavou Plešivcem, 16. 6. 1919 dobytí Rožňavy a Velké Polomy, 16. 6. 1919 - 7. 8. 1919 působení v prostoru Rožňava a Plešivec, 7. 8. 1919 - 8. 8. 1919 Rimavská Sobota, 9. 8. 1919 - 10. 8. 1919 Žilina, 11. 8. 1919 Břeclav, 12. 8. 1919 - 20. 2. 1920 Nýrsko, 20. 2. 1920 - 30. 8. 1920 Plzeň.

Bojové akce praporu : Prapor se účastnil pokusu československé armády o obsazení maďarského Salgótarjánu ve dnech 20. - 22. 5. 1919 v prostoru Hidegkút. Jednotlivé části praporu byly přinuceny k ústupu. Po nutném přeskupení dezorganizovaných jednotek se prapor podílí na potlačení dělnické stávky v

Tornale a úspěšném protiútoku u Bánréve 26. 5. 1919. Třetího až pátého června podniká prapor urputné útoky na Szuhafő. Město je dobyt 3. 6. 1919, ale příštího dne jej opět okupují Maďaři. Následný protiútok 5. domobraneckého praporu, který následoval pátého června 1919, přinesl vítězství a kořist v podobě tří kulometů, dvou soumarů a několika beden munice. Prapor utrpěl ztráty 8 raněných. Osmého června prošel prapor neúspěšným útokem v prostoru Čoltovo a pak brání pozice v prostoru Plešivec Rožnáva. Šestnáctého června se podařilo jednotkám praporu dobýt náhlým protiútokem Rožnavu a Velkou Polomu (zde prapor ukořistil 7 maďarských kulometů). Prapor pak pokračuje v obraně prostoru Plešivec Rožnáva až do vyhlášení příměří mezi Maďarskem a ČSR 24. 6. 1919. Prapor operoval v rámci Východní armádní skupiny gen. Hennocque, 6. legionářské divize gen. Chaborda, útočné skupiny plukovníka Angiona a IV. brigády. Od 12. 6. 1919 pak v rámci Východní armádní skupiny, ale tzv. Provizorní divize gen. Parise. Podle Josefa Chalupského padli v průběhu bojového nasazení praporu údajně tři vojáci praporu. Četař Jan Novotný z Vranovic na Moravě padl 1. června 1919 u Bánréve, střelec František Liška narozený v Buči u Dačic na Moravě padl u Putnoku 25. 5. 1919, střelec Jan Tryselka narozený ve Vlachovicích na Uherskobrodsku padl 16. 6. 1919 u Spišské Nové Vsi. Celkový počet raněných a nezvěstných se nepodařilo zjistit. Za svou činnost v průběhu bojů na Slovensku byl dekorován Československým válečným křížem četař Slávek Dubovský.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení 1004 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 5. domobraneckého praporu ve dnech 8. a 9. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 25 důstojníků a 931 vojáků. Deník 5. domobraneckého praporu ovšem uvádí, že ve dnech 8. a 9. 4. 1919 opustilo Itálii celkem 24 důstojníků a 940 vojáků. K dispozici jsou dále hlášení o stavu mužstva I. roty pátého domobraneckého praporu z května, června a srpna 1919. První rota měla : 5. 5. - 243 mužů a 10 důstojníků; 9. 5. - 308 vojáků, 10 důstojníků; 11. 5. - 205 vojáků, ? důstojníků; 15. 5. - 172 mužů, 8 důstojníků; 23. 5. - 210 mužů a 8 důstojníků; 5.

6. - 181 vojáků, 8 důstojníků; 12. 6. - 163 mužů a 9 důstojníků; 5. 8. - 131 mužů a 3 důstojníky. Pro celý prapor se dochovaly výkazy stavu z roku 1920. Ke 20. 3. 1920 měl prapor 412 mužů, 13 důstojníků; 15. 4. 1920 bylo u praporu 401 mužů a 13 důstojníků; 1. 6. 1920 to bylo 393 vojáků a 15 důstojníků; 30. 6. 1920 sloužilo u praporu 309 mužů, 11 důstojníků; 31. 7. 1920 měl prapor 226 vojáků a 10 důstojníků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až na konci března 1919, těsně před odjezdem z Itálie. Podle dochovaných hlášení výzbroje byl prapor poprvé vyzbrojen kulomety 25. května 1919. K devátému březnu 1920 se nacházelo u praporu 442 pušek Mannlicher vzor 95, čtrnáct karabin Mannlicher vzor 95 a 15 pistolí. Předepsaný stav byl přitom 498 pušek, 74 karabin, 110 pistolí.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku dubna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Žilinsku. V květnu 1919 odcestoval prapor na jižní Slovensko, kde se zúčastnil nešťastné ofenzívy u Salgótarjánu. Protiútok Maďarů byl značně silný a přinutil 5. domobranecký prapor k rychlému ústupu. V průběhu dalších dnů května a června 1919 prodělal prapor tvrdé obranné boje na linii Plešatec Rožňava a podnikl několik úspěšných protiútoků např. u Szuhafoe, Rožňavy a Velké Polomy. Bojové akce prapor zakončil s vyhlášením příměří mezi Maďarskem a ČSR ze dne 24. 6. 1919. I nadále zůstal v oblasti Plešatec Rožňava. Na začátku srpna 1919 se prapor přesunul do pohraniční s Německem, do oblasti Nýrska. Od dvacátého února 1920 pokračoval prapor ve strážní službě v Plzni až do svého rozpuštění na konci srpna 1920. 121/

DOMOBRAŇECKÝ PRAPOR Č. 6

Vznik praporu : 11. 12. 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 24. 4. 1920 Berehovo, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : ?

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (11 . 12. 1918 - 30. 5. 1919) rtm. Ludvík Vrtěl, II. (30. 5. 1919 - 31. 5. 1919) rtm. Soukup, III. (31. 5. 1919 - 1. 6. 1919) rtm. Šidlík, IV. (1. 6. 1919 - pravděpodobně 17. 7. 1919) rtm. Johanus, V. (pravděpodobně 17. 7. 1919 - 24. 4. 1920) rtm. František Bystřický.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Ludvík Vrtěl, **velitel I. roty** por. František Bystřický, **velitel II. roty** por. Jan Kotrs, **velitel III. roty** por. Jaroslav Kunst, **velitel IV. roty** por. František Doležal, **pobočník** por. Alfréd Horník, **lékař** ppor. Antonín Kaiser. **Pravděpodobně z února 1919 pochází následující sestava důstojnického sboru praporu :** velitel praporu rtm. Ludvík Vrtěl, **velitel I. roty** por. František Bystřický, **velitel II. roty** por. Ladislav Valenta, **velitel III. roty** por. Zdeněk Nechleba, **velitel IV. roty** por. František Doležal, **pobočník** por. Josef Krůček, **zásobovací důstojník** por. František Novák, **technický rádce** rtm. Jan Holíš, **lékař** ppor. Antonín Kaiser.

Odjezd praporu z Itálie : 10. - 11. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 12. až 16. dubna 1919, Trenčín a Piešťany

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 11 . 12. 1918 - prosinec 1918 nebo leden 1919 Busto Arsizio, prosinec 1918 nebo leden 1919 - 10. a 11. dubna 1919 Caserate, 10. a 11. dubna 1919 - 12. až 16. dubna 1919 transport do ČSR, 12. až 16. dubna 1919 - pravděpodobně 12. května 1919 Trenčín a Piešťany, pravděpodobně 12. května 1919 - 13. 5. 1919 Púchov, 13. 5. 1919 - 16. 5. 1919 Lučenec (III. rota obsadila 15. 5. 1919 Litke, stáhla se někdy před dvacátým květnem 1919), 16. 5. 1919 - 19. 5. 1919 Trenč, 20. 5. 1919 - 22. 5. 1919 účast na ofenzivní akci československé armády proti Maďarsku v prostoru Litke, 18 km severozápadně od Salgótarjánu, 20. 5. 1919 - 21. 5. 1919 obsazení Litke a Tarnovců a postup až k Ganczkeze, 22. 5. 1919 účast na celkovém ústupu československé armády z Maďarska, 22. 5. 1919 - ústup do

Tarnovců a Salma - Telče, 23. 5. 1919 ústup do Litke, 24. 5. 1919 - 26. 5. 1919 Lučenec, 26. 5. 1919 - 31. 5. 1919 Rimavská Sobota (III. rota převzala 29. 5. 1919 úsek ve Feledincích, 30. 5. 1919 pokus praporu o protiútok na Litke), 31. 5. 1919 - ústup I. a II. roty do Malého Tuháru a Divína, 1. 6. 1919 celý prapor v Divíně a jeho obrana, 1. 6. 1919 večer ústup před Maďary z Divína, 2. 6. 1919 dobytí Divína, 2. 6. 1919 - 3. 6. 1919 těžké obranné boje o Divín, 3. 6. 1919 ústup do prostoru Kriváň, 4. 6. 1919 ústup do Detvy a pokus o obranu, dílčí protiútok, 5. 6. 1919 ústup do Zvolena, 5. 6. 1919 - 7. 6. 1919 Zvolen, 7. 6. 1919 - 8. 6. 1919 Svatý Kříž nad Hronom, 8. 6. 1919 - 10. 6. 1919 Kremnica, 10. 6. 1919 - 11. 6. 1919 Stará Kremnička, 11. 6. 1919 - 13. 6. 1919 postup na Hronskou Breznicu, 13. 6. 1919 - 15. 6. 1919 ?, 15. 6. 1919 postup na Sv. Antola, Nemce, 15. 6. 1919 - 24. 6. 1919 působení v oblasti Sv. Antola (kulometná rota se účastnila ofenzívy proti Levicím 17. 6. 1919, ale ještě téhož dne se stáhla ke Sv. Benediktu), 24. 6. 1919 - 13. 8. 1919 ?, 13. 8. 1919 - 20. 4. 1920 Kežmarok, 20. 4. 1920 - 24. 4. 1920 Košice, 24. 4. 1920 Berehovo.

Bojové akce praporu : Prapor se účastnil pokusu československé armády o obsazení maďarského Salgótarjánu ve dnech 20. - 22. 5. 1919 v prostoru Litke. Třetí rota obsadila již 15. května 1919 Litke, ale byla přinucena k ústupu ještě před začátkem ofenzivních akcí. Šestnáctého května 1919 obsadil prapor Trenč a zdejší mosty přes Ipel. Dvacátého května 1919 začal prapor s ofenzívou na Litke. Po krátkém boji se mu podařilo Litke obsadit. Nepřítel měl 30 zajatých a několik padlých. Druhá rota obsadila ve stejné době Tarnovce. Další den pokračoval útok 6. domobraneckého praporu až do prostoru Ganczkeze. Dvaadvacátého května 1919 přišel rozkaz k ústupu. Jednotky praporu se rychlým pochodem přesouvaly zpět do prostoru Tarnovce, Salma - Telč. Pak přišel rozkaz, aby první a druhá rota zaútočily na Kassahoru. Mužstvo obou rot bylo však tak fyzicky a morálně vyčerpané, že muselo být od útoku upuštěno. Prapor pokračuje v ústupu až do Rimavské Soboty. Třicátého května 1919 se prapor pokusí dobýt Litke. Jeho útok byl odražen a naopak Maďaři přešli do protiofenzívy. Jedenatřicátého května bylo donuceno velení praporu ustoupit do Malého Tuháru a Divína. Maďarská armáda je

pronásledovala. Šestý domobranecký prapor pak soustředil své úsilí na obranu Divína. Ještě 1. 6. 1919 však byl z Divína vytlačen. Vesnici prapor dobyl druhého dne a urputně se zde bránil do třetího června 1919. Prapor nakonec podlehl přesile a byl přinucen k ústupu. Evakuace probíhala nejprve do prostoru Kriváň a pak Detva. Zde se prapor pokusil zdržet nápor Maďarů, ale tento záměr se nezdařil. Od pátého června 1919 roty 6. domobraneckého praporu neustále ustupují a zastavují se až 8. 6. 1919 v Kremnici. Díky stabilizaci fronty u druhé československé divize na Hronu mohl prapor opětovně zahájit 11. 6. 1919 postup ve směru Hronská Breznica. V dalších dnech prapor dosáhl prostoru Sv. Antol a pak Nemce. Zde setrval v bojové pohotovosti až do uzavření příměří mezi Maďarskem a ČSR 24. 6. 1919. Kulometná rota šestého domobraneckého praporu se ještě zúčastnila neúspěšného útoku na Levice 17. 6. 1919, ale musela ustoupit. Šestý domobranecký prapor působil v rámci Západní armádní skupiny, 2. divize, 2. brigády. Jednotky praporu zaplatily za dobytí Trenče dvěma mrtvými. Jedenatřicátého května 1919 padla do zajetí v prostoru Rimavská Sobota četa prapor. Dufka. Boje u Divína si vyžádaly dva mrtvé a tři těžce raněné. V bojích u Detvy byli zabiti dva střelci a 6 bylo zraněno. Podle výkazu ztrát 6. domobraneckého praporu bylo od 15. 5. - 1. 7. 1919 zabito celkem 11 vojáků, raněno bylo 17 mužů, počet zajatců dosáhl sedmatřiceti mužů. Prapor měl dále 46 nezvěstných a 39 nemocných. Během bojů bylo vyznamenáno Československým válečným křížem celkem 29 vojáků 6. domobraneckého praporu.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 6. domobraneckého praporu ve dnech 10. a 11. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 25 důstojníků a 962 vojáků. K dispozici jsou dále hlášení o stavu mužstva jednotlivých rot. První rota měla : 24. 6. 1919 - 132 mužů a 11 důstojníků; 12. 8. 1919 - podle vyznání byli 3 důstojníci + 92 vojáků římskými katolíky, 19 mužů bylo řeckými katolíky a rota měla také 9 evangelíků; 7. 9. 1919 - 139 vojáků, 1 důstojníka; 7. 10. 1919 - podle vyznání 105 římských katolíků, ?

důstojníků, 20 řeckých katolíků, 13 evangelíků, 1 byl voják pravoslavného vyznání; 23. 10. 1919 - 138 mužů a 2 důstojníky; 4. 12. 1919 - 84 vojáků, 2 důstojníky; 9. 2. 1920 - 96 mužů a 13 důstojníků. Druhá rota měla : 24. 6. 1919 - 4 důstojníky a 120 mužů; podle vyznání měla 12. 8. 1919 - 3 důstojníky + 85 mužů katolického vyznání, 32 evangelického vyznání, jeden muž byl židovského vyznání; 10. 9. 1919 - 300 mužů a 9 důstojníků; 29. 9. 1919 - 265 mužů a 7 důstojníků; 1. 3. 1920 - 90 mužů a 17 důstojníků. Třetí rota měla podle výkazu náboženského vyznání z 12. 8. 1919 - dva důstojníky + 78 mužů katolického vyznání, 8 evangelíků; 26. 2. 1920 - 14 důstojníků a 117 mužů. Čtvrtá rota měla : 19. 7. 1919 - 4 důstojníky, 130 mužů a k tomuto datu bylo v evidenci 5 raněných, 14 nemocných, 5 nezvěstných. Kulometná rota měla : 17. 7. 1919 - 71 mužů a jednoho důstojníka; 12. 8. 1919 podle náboženského vyznání - 7 důstojníků + 67 mužů katolického náboženství, 6 evangelického náboženství, jeden muž byl bezvěrec; 26. 12. 1919 - 87 mužů; 1. 3. 1920 - 74 mužů. Pro celý prapor se dochovaly tyto výkazy stavu : 11. 12. 1919 měl prapor podle náboženského vyznání 14 důstojníků + 322 mužů katolického vyznání, 58 řeckých katolíků, 23 evangelíků, jeden muž byl židovského vyznání, jeden voják byl bezvěrec; 10. 2. 1920 bylo u praporu podle náboženského vyznání 14 důstojníků + 328 mužů katolického vyznání, 29 řeckých katolíků, 53 evangelíků, jeden voják byl bezvěrec; 13. 2. 1920 - 15 důstojníků a 401 mužů; 24. 3. 1920 - 14 důstojníků, 399 mužů; 20. 4. 1920 - 9 důstojníků, 263 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až na konci března nebo na začátku dubna 1919, těsně před odjezdem z Itálie. Podle dochovaných hlášení výzbroje měly jednotlivé rotý a celý prapor následující zbraně : první rota měla : 7. 9. 1919 - 156 pušek Mannlicher vzor 95 a 160 bodáků téhož vzoru; 23. 10. 1919 - 156 pušek Mannlicher vzor 95 a 160 bodáků téhož vzoru; druhá rota měla : 10. 9. 1919 - 135 pušek Mannlicher vzor 95 a 3 karabiny Mannlicher vzor 95; devětadvacátého devátý 1919 - 128 pušek Mannlicher vzor 95 a 3 karabiny Mannlicher vzor 95; dvanáctého desátý 1919 - 160 pušek Mannlicher vzor 95, 3 karabiny Mannlicher vzor 95 a 6 karabin Mannlicher vzor 88; třetí rota měla : 6. 12. 1919 - mimojiné dva kulomety; čtvrtá rota měla :

19. 7. 1919 - 143 pušek Mannlicher vzor 95, dvě pistole italské výroby a 170 ručních granátů; 31. 7. 1919 - 146 pušek Mannlicher vzor 95 a 156 bodáků téhož vzoru; kulometná rota měla : 17. 7. 1919 - dva kulomety; 5. 12. 1919 - čtyři kulomety, dva systému Hotschiss a dva Schwarzelose; 11. 12. 1919 - dva kulomety, 49 pušek Mannlicher vzor 95, 29 bodáků téhož vzoru, 32 bodáků italské výroby; 29. 12. 1919 - čtyři kulomety, dva systému Schwarzelose a dva francouzské výroby, 79 pušek Mannlicher vzor 95, čtyři karabiny Mannlicher vzor 95, devětašedesát bodáků; celý prapor měl : 11. 12. 1919 - 447 pušek Mannlicher vzor 95, osmnáct pušek Mannlicher vzor 88, čtyři kulomety, dva systému Hotschiss a dva Schwarzelose; 22. 12. 1919 - 447 pušek Mannlicher vzor 95, osmnáct pušek Mannlicher vzor 88, čtyři kulomety, dva systému Hotschiss a dva Schwarzelose; 10. 3. 1920 - 385 pušek Mannlicher vzor 95, dva lehké a deset těžkých kulometů, 189 bodáků vzor Mannlicher 95, devadesát bodáků italské výroby, 203 bodáků Mannlicher vzor 88.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku druhé třetiny dubna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Trenčínsku a Piešťansku. V polovině května 1919 odcestoval prapor do prostoru Lučenec, Trenč a podnikl přípravy k plánované ofenzivě československé armády ve směru na maďarský Salgótarján. Protiútok Maďarů přinutil 6. domobranecký prapor k ústupu. V průběhu dalších dnů května a června 1919 prodělal prapor tvrdé obranné boje a několik úspěšných protiútoků v prostoru Rimavská Sobota, Divín, Detva. Bojové akce prapor zakončil s vyhlášením příměří mezi Maďarskem a ČSR ze dne 24. 6. 1919. Po vyhlášení příměří zůstal pravděpodobně v oblasti Sv. Antol, Nemce. Třináctého srpna 1919 se prapor přesunul do pohraniční s Polskem, do oblasti Kežmaroku, kde zůstal ve strážní službě do 20. 4. 1920. Prapor byl rozpuštěn 24. 4. 1920 v Berehovu na Podkarpatské Rusi. 122/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 7

Vznik praporu : 11. 12. 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : Tento údaj se nepodařilo zjistit

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 21. listopadu 1919 - 10. a 53. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (11. 12. 1918 - ?) rtm. Josef Jiras. Zdeněk Ježek udává v červnu 1919 jako velitele 7. domobraneckého praporu rtm. Rejholce.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu, pocházející pravděpodobně z února 1919 : velitel praporu rtm. Josef Jiras, velitel I. roty por. A. Koníř, velitel II. roty por. Jaroslav Adámek, velitel III. roty por. Václav Štěrba, velitel IV. roty por. František Stoklasa, pobočník ppor. Jan Matziur, technický rádce por. Jan Peňaz, zásobovací důstojník por. Vyskočil, lékař por. Vavřinec Glaser.

Odjezd praporu z Itálie : 12. - 13. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : pravděpodobně 15. a 16. dubna 1919, další informace se nepodařilo zjistit.

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 11. 12. 1918 - prosinec 1918 nebo leden 1919 Busto Arsizio, prosinec 1918 nebo leden 1919 - ? 1919 Jerago a Besnate, ještě před odjezdem z Itálie prapor pravděpodobně přesídlil do Oggiony, Chvappie, St. Stefana, 12. a 13. dubna 1919 - pravděpodobně 15. a 16. dubna 1919 transport do ČSR. Podle Zdeňka Ježka operoval prapor v červnu 1919 v prostoru Nových Zámků a v listopadu 1919 byl lokalizován ve strážní službě v Berehovu na Podkarpatské Rusi. Další informace se nepodařilo zjistit.

Bojové akce praporu : Prapor prošel ve dnech 18. 6. 1919 - 24. 6. 1919 bojovými akcemi v rámci konfliktu Maďarsko versus ČSR a působil v sestavě Západní armádní skupiny československých vojsk, 7. legionářské divize, brigády Bonneau, v prostoru Nové Zámky. Prapor se účastnil 19. 6. 1919 útoku ze Šuran na Bánovské Kesi. Ofenzíva však uvázla díky přesile maďarské armády. Ještě téhož dne zabránily jednotky praporu ve spolupráci s ostatními útvary brigády Bonneau protiútoku Maďarů ze směru Bánovské Kesi. Dvacátého června byl prapor stažen do Nových Zámek a účastnil se protiútku 2. domobraneckého praporu a pancéřového vlaku československé armády přes železniční most na řece Nitře. Při přechodu mostu dostaly palbou maďarského dělostřelectva zásah nálože, kterými byl most podminován a ten vylétl do povětří. Velká část mužstva 2. domobraneckého praporu to zaplatila těžkými zraněními. Přesto se podařilo části 7. a 2. domobraneckého praporu obsadit levý břeh Nitry a až do večera udržet předpolí. Pak se však museli stáhnout na pravý břeh Nitry a tady se opevnili. Jedenadvacátého června 1919 Maďaři ustoupili od Nových Zámek. V průběhu bojů o Nové Zámky zaznamenal prapor 13 padlých a do konce července 1919 to bylo již 21 mužů. Do 1. 7. 1919 evidoval prapor 73 zraněných. Československý válečný kříž byl propůjčen celkem 60 mužům, včetně velitele praporu rtm. Josefa Jirase.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení pravděpodobně 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 7. domobraneckého praporu ve dnech 12. a 13. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 25 důstojníků a 948 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva demobilizována. Dochované prameny neumožnily zjistit další informace.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V polovině dubna 1919 se vrátil do ČSR. V červnu 1919 se účastnil bitvy v prostoru Nové Zámky. V listopadu 1919 působil prapor v Berehovu na Podkarpatské Rusi. Další informace se nepodařilo zjistit. 123/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 8

Vznik praporu : 11. prosince 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 10. 10. 1919 Hrušov, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem nebyly sloučeny žádné jednotky

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (11. 12. 1918 - 2. 6. 1919) rtm. Jaroslav Maxa, II. (2. 6. 1919 - nejspíše 10. 10. 1919) rtm. Josef Pfeifer.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu, pocházející pravděpodobně z února 1919 : velitel praporu rtm. Jaroslav Maxa, velitel I. roty ppor. Karel Křepinský, velitel II. roty ppor. Josef Matys, velitel III. roty por. Brada, velitel IV. roty por. Alfréd Malík, pobočník por. František Vinkler, technický rádce rtm. Antonín Jánský, zásobovací důstojník ppor. Vilém Gottvald, lékař ppor. Jan Hlávka.

Odjezd praporu z Itálie : 31. 5. 1919 - 2. 6. 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 3. a 6. června 1919, Vítkovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 11. 12. 1918 - někdy mezi lednem a dubnem 1919 Busto Arsizio, někdy mezi lednem a dubnem 1919 - 10. dubna 1919 Oggiona, 10. dubna 1919 - 31. 5. 1919 a 2. 6. 1919 Cavária, 31. 5. 1919 a 2. 6. 1919 - 3. a 6. června 1919 transport do ČSR, 3. a 6. června 1919 - 14. 6. 1919 Vítkovice (III. a IV. rota odešly 13. 6. 1919 do Karviné), 14. 6. 1919 - 25. 6. 1919 Orlová, 25. 6. 1919 - 31. 8. 1919 Hrušov, 31. 8. 1919 - 6. 9. 1919 prapor pravděpodobně zůstal v prostoru Hrušov, 6. 9. 1919 - 3. 10. 1919 Orlová, pravděpodobně 3. 10. 1919 - 10. 10. 1919 Hrušov.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách, z nichž II. rota byla složena převážně z občanů ČSR německé národnosti. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 8. domobraneckého praporu ve dnech 31. 5. 1919 a 2. 6. 1919 z Itálie do ČSR celkem 22 důstojníků a 1099 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována. Prapor byl vyzbrojen 30. 5. 1919, těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku června 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Ostravsku. V tomto prostoru strážil hranice mezi ČSR a Polskem. Prapor byl rozpuštěn k 10. 10. 1919 v Hrušově. 124/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 9

Vznik praporu : 11. prosince 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 8. 10. 1920 nejspíše Frýdlant v severních Čechách, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 20. 8. 1919 - 32. domobranecký prapor a 28. 4. 1920 byl s praporem sloučen 40. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (11. 12. 1918 - pravděpodobně únor 1919) npor. Skácel, II. (pravděpodobně únor 1919 - 2. 6. 1919) rtm. Richard Stejskal, III. (2. 6. 1919 - 8. 10. 1920) rtm. Jindřich Novotný.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu npor. Bohumil Skácel, pobočník por. Derba. Další sestava důstojnického sboru - pravděpodobně z února 1919 : velitel praporu rtm. Richard Stejskal, velitel I. roty

por. Gustav Wuest, **velitel II. roty** por. Bohumil Skácel, **velitel III. roty** por. Ladislav Kroutil, **velitel IV. roty** ppor. Jaroslav Lojda, **pobočník** por. Patera, **technický rádce** por. Jindřich Povolný, **zásobovací důstojník** por. František Mokřý, **lékař** por. Karel Černý, **zvěrolékař** Josef Novák.

Odjezd praporu z Itálie : 16. - 17. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 19. a 20. dubna 1919, Hradec Králové

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu :
 11. 12. 1918 - prosinec 1918 nebo leden 1919 Busto Arsizio, prosinec 1918 nebo leden 1919 - 16. a 17. dubna 1919 Carnago a Golasecca, 16. a 17. dubna 1919 - 19. a 20. dubna 1919 transport do ČSR, 19. a 20. dubna 1919 dorazila III. a IV. rota praporu do Hradce Králové a I. a II. rota praporu do Plzně, 7. 5. 1919 se přesunula I. a II. rota z Plzně do Domažlic, 3. 6. 1919 odjela III. a IV. rota do Pardubic, 8. 6. 1919 se všechny roty 9. domobraneckého praporu sešly v Liberci, 8. 6. 1919 - 1. 8. 1919 Liberec, 1. 8. 1919 - nejspíše 8. 10. 1920 Frýdlant v severních Čechách.

Bojové akce praporu : Prapor neprošel žádnými bojovými akcemi.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
 Prapor čítal v době sestavení 300 vojáků. Nejspíše v několika dnech po sestavení praporu byl doplněn stav na 1000 mužů a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 9. domobraneckého praporu ve dnech 8. a 9. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 21 důstojníků a 948 vojáků. K dispozici jsou dále hlášení o stavu mužstva II. roty devátého domobraneckého praporu z listopadu, prosince 1919 a z ledna, února a března 1920 : 20. 11. 1919 - 127 mužů; 19. 12. 1919 - 134 mužů; 13. 1. 1920 - 128 mužů a 3 důstojníci; 29. 2. 1920 - 122 mužů a 3 důstojníci; 31. 3. 1920 - 129 mužů a 3 důstojníci. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až v dubnu 1919, těsně před odjezdem z Itálie. Podle dochovaných hlášení výzbroje byla II. rota praporu vyzbrojena : 20. 11. 1919 - 176

puškami Mannlicher vzor 95, osmi „českými“ bodáky, 145 bodáky italské výroby, 19. 12. 1919 - 176 puškami Mannlicher vzor 95, osmi „českými“ bodáky, 144 bodáky italské výroby, 13. 1. 1920 - 159 puškami Mannlicher vzor 95, pěti „českými“ bodáky, 136 bodáky italské výroby, 3. 3. 1920 - 125 puškami Mannlicher vzor 95, 126 puškami Mannlicher vzor 88/90, 117 puškami Mannlicher vzor 93, pěti pistolemi Frommer ráže 7. 65, pěti pistolemi Mauser ráže 7. 65, pěti pistolemi Mannlicher vzor 98, šesti útočnými šavlemi, pěti bodáky Mannlicher vzor 95, sedmi bodáky Mannlicher vzor 88/90, 244 dalšími bodáky, 31. 3. 1920 - 123 puškami Mannlicher vzor 95, pěti „českými“ bodáky, 115 bodáky italské výroby.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V polovině dubna 1919 se vrátil do ČSR a polovina praporu začala vykonávat strážní službu na Plzeňsku a Domažlicku, druhá polovina praporu vykonávala strážní službu na Hradecko Královecku a Pardubicku. V červnu 1919 začaly všechny rotty praporu vykonávat strážní službu na Liberecku. Od prvního srpna 1919 pravděpodobně do desátého října 1920 strážil prapor hranice ČSR na Frýdlantsku v severních Čechách. Prapor byl rozpuštěn 10. 10. 1920 ve Frýdlantě. 125/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 10

Vznik praporu : (nejspíše prosinec 1918 nebo leden 1919) Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 21. listopadu 1919 Volovec, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s 10. domobraneckým praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (nejspíše prosinec 1918 nebo leden

1919 - 5. 7. 1919) rtm. František Weber, II. (5. 7. 1919 - 14. 11. 1919) rtm. Josef Zahraděcký.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu, pocházející pravděpodobně z února 1919 : velitel praporu rtm. František Weber, **velitel I. roty** por. Josef Zahraděcký, **velitel II. roty** por. Václav Jarolím, **velitel III. roty** por. ? , **velitel IV. roty** por. František Vaňka, **pobočník** por. Jaroslav Fiala, **technický rádce** por. František Nečas, **zásobovací důstojník** ppor. Antonín Trčka, **lékař** por. Oldřich Říha.

Odjezd praporu z Itálie : 19. a 21. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 22. a 24. dubna 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : pravděpodobně prosinec 1918 nebo leden 1919 - prosinec 1918 nebo leden 1919 Busto Arsizio, prosinec 1918 nebo leden 1919 - 19. a 21. dubna 1919 Albizzate, 19. a 21. dubna 1919 - nejspíše 22. a 24. dubna 1919 transport do ČSR, 22. a 24. dubna 1919 České Budějovice, 22. a 24. dubna 1919 - 27. 4. 1919 ?, 27. 4. 1919 - 3. 6. 1919 Handlová, 3. 6. 1919 - 10. 6. 1919 Skýcov, 10. 6. 1919 - 16. 6. 1919 Král'ovce, Prandorf, Varta, 16. 6. 1919 - 18. 6. 1919 bojové akce v prostoru Horní Almás, 18. 6. 1919 - 19. 6. 1919 Sv. Benedik, 19. 6. 1919 pokus o protiútok na Kozárovce a ústup do Olichova, 19. 6. 1919 - 24. 6. 1919 prostor Olichov, 24. 6. 1919 - 27. 6. 1919 Zlaté Moravce, 27. 6. 1919 - 29. 6. 1919 Olichov, 29. 6. 1919 - 3. 7. 1919 Kozárovce, 3. 7. 1919 - 17. 8. 1919 Nová Ves nad Žitavou a Levice, 17. 8. 1919 - 2. 9. 1919 Spišská Nová Ves, 2. 9. 1919 - 3. 9. 1919 Spišské Vlachy, 3. 9. 1919 - 4. 9. 1919 Jaklovice, 4. 9. 1919 - 5. 9. 1919 Košická Belá, 5. 9. 1919 - 9. 9. 1919 Ťahanovce, 9. 9. 1919 - 10. 9. 1919 Mukačevo, 10. 9. 1919 - 21. 11. 1919 Volovec.

Bojové akce praporu : Prapor byl napaden Maďarskými hlídkami 11. 6. 1919 v prostoru Král'ovce, jihovýchodně od Nové Baně. Nepřátelský útok se mu podařilo odrazit a naopak přejít do dílčího protiútku směrem na Prandorf. Dvanáctého června 1919, v časných ranních hodinách, rozprášily roty č. II. a III. všechny

maďarské pokusy o dobytí Kralovců a ukořistily 5 koní, jednu polní kuchyni a množství munice. Posléze byli nuceni ustoupit do Prandorfu a Varty. Tento prostor bránil prapor do 16. 6. 1919, kdy evidoval první ztráty v počtu dvou mrtvých vojáků; na maďarské straně bylo napočítáno 6 padlých. Šestnáctého června 1919 podnikl prapor útok na Horní Almach. Obsadil jej, ale 17. 6. 1919 se dostal prapor do křížové dělostřelecké a kulometné palby, načež byl rozbit. Nastal neřízený ústup jednotlivých útvarů praporu k Hronu. Osmnáctého června 1919 se podařilo prapor opětovně zformovat ve Svatém Benediku. Devatenáctého června 1919 dostal prapor rozkaz zaútočit na Kozárovce. Nepřítel podnikl protiútok a 10. domobranecký prapor musel ustoupit do Olichova. Praporu se pak podařilo 21. 6. 1919 zajmout „nepřátelského plukovníka“. Až do vyhlášení příměří mezi Maďarskem a ČSR se prapor pohyboval v prostoru Olichov - Zlaté Moravce.

Prapor bojoval v rámci Západní armádní skupiny, 7. legionářské divize a skupiny Hofbauer.

Po uzavření příměří s Maďarskem bylo vyznamenáno Československým válečným křížem celkem 11 vojáků desátého domobraneckého praporu.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor čítal v době sestavení pravděpodobně 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 10. domobraneckého praporu ve dnech 19. a 21. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 27 důstojníků a 1019 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až v dubnu 1919, těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ve druhé polovině dubna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Slovensku v prostoru Handlová a pak Skýcov. V červnu 1919 prošel prapor několika obrannými a útočnými boji s Maďary v prostoru Kralovce, Horní Almach, Prandorf, Varta, Svatý Benedik, Olichov, Zlaté Moravce. Po uzavření příměří mezi Maďarskem a ČSR z 24. 6. 1919 setrval prapor v blízkosti Zlatých Moravců. V srpnu

1919 se přesunul na východní Slovensko do oblasti Spišské Nové Vsi. Potom byl transportován v září 1919 přes Mukačevo do Volovce, kde byl 21. 11. 1919 rozpuštěn. 126/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 11

Vznik praporu : 9. ledna 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 20. října 1920 Olomouc, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 21. 9. 1919 - 13.

domobranecký prapor a 21. 5. 1920 - 38. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (12. 1. 1919 - pravděpodobně leden nebo únor 1919) rtm. Jaroslav Vejlupek, II. (pravděpodobně leden nebo únor 1919 - 21. 9. 1919) rtm. František Peterka, III. (21. 9. 1919 - 7. 6. 1920) rtm. Jaroslav Vejlupek, IV. (7. 6. 1920 - 20. 10. 1920) rtm. František Prokeš.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Jaroslav Vejlupek, velitel I. roty por. Pták, velitel II. roty por. Alois Tuček, velitel III. roty por. Josef Kodýtek, velitel IV. roty por. František Prokeš, pobočník ppor. Fuksa, zásobovací důstojník ppor. Lev Koželuh, lékař por. Andres Zbořílek. **Změny v sestavě důstojnického sboru, pravděpodobně z února 1919 :** velitel praporu rtm. František Peterka, velitel I. roty por. Josef Metelka, velitel IV. roty por. Antonín Toman, pobočník ppor. Adolf Řehák, technický rádce rtm. František Prokeš.

Odjezd praporu z Itálie : 25. a 27. dubna 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : pravděpodobně 28. a 30. dubna 1919, Opava

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství

praporu : 9. 1. 1919 - leden 1919 Busto Arsizio, leden 1919 - 25. a 27. dubna 1919 Cassano Magnago, 25. a 27. dubna 1919 - pravděpodobně 28. a 30. dubna 1919 transport do ČSR, pravděpodobně 28. a 30. dubna 1919 - 30. 4. 1920 Opava (jednotlivé roty praporu strážily od 10. 6. 1919 úsek Vávrovice, Skrochovice, Holasovice, Palhanec; od 14. 10. 1919 stráží roty jedenáctého praporu úsek Opava - Kateřinky, od 6. 11. 1919 stráží úsek Opava - Palhanec, od 12. 11. 1919 úsek Vávrovice - Holasovice, od ledna 1920 úsek Úvalno - Kateřinky; kulometná rota odjela z Itálie do kulometného kursu v Milovicích a pak se přesunula 10. 6. 1919 na Slovensko do prostoru Nových Zámků; kulometná rota působila podle Zdeňka Ježka v srpnu 1919 v Bratislavě - další informace se nepodařilo zjistit), 30. 4. 1920 - 20. 10. 1920 Olomouc.

Bojové akce praporu : Prapor neprošel jako celek žádnými bojovými akcemi. Kulometná rota se účastnila operací československé armády v prostoru Nových Zámků na Slovensku v červnu 1919, kdy byla zařazena v rámci Západní armádní skupiny, 7. legionářské divize, skupiny Bonneau. Podle Zdeňka Ježka působila v srpnu 1919 v Bratislavě jako druhá rota 55. domobraneckého praporu a posléze v rámci prvního praporu 1. pluku stráže svobody. Mužstvo kulometné roty obdrželo za své činy, které vykonalo v průběhů bojů na Slovensku 8 Československých válečných křížů.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a 7 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Kulometná rota byla rozpuštěna k 30. 9. 1920. Desátého září 1919 byla rozpuštěna třetí rota a její mužstvo přiřazeno k I. a II. rotě. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 11. domobraneckého praporu ve dnech 25. a 27. 4. 1919 z Itálie do ČSR celkem 20 důstojníků a 991 vojáků. K dispozici jsou dále hlášení o stavu mužstva kulometné roty z ledna a března 1920. Kulometná rota měla : 25. 1. - 71 mužů a 3 důstojníky; 2. 3. - 80 vojáků, 5 důstojníků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen těsně před odjezdem z Itálie. Žádné další informace se

nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Od konce dubna 1919 strážil prostor Opava. Jedenáctý domobranecký prapor se na konci dubna 1920 přesunul do Olomouce, kde byl pověřen strážní službou. Jednotka byla rozpuštěna 20. října 1920 v Olomouci. 127/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 12

Vznik praporu : leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : nejspíše 26. 4. 1920 Ústí nad Labem, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (leden 1919 - 18. 8. 1919) rtm. Vítězslav Pavlousek, II. (18. 8. 1919 - 27. 10. 1919) por. Zdeněk Kolárský, III. (27. 10. 1919 - 26. 4. 1920) por. Stanislav Majer.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu, pocházející pravděpodobně z února 1919 : velitel praporu rtm. Vítězslav Pavlousek, velitel I. roty por. ? , velitel II. roty por. Zdeněk Kolárský , velitel III. roty por. ? , velitel IV. roty por. Stanislav Majer, pobočník ppor. Bedřich Papírník, technický rádce ? , zásobovací důstojník ppor. František Šebestík, lékař ppor. Bohumil Veselý.

Odjezd praporu z Itálie : 14. a 16. června 1919, Sesto Calende

Příjezd praporu do ČSR : pravděpodobně 17. a 19. června 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství

praporu : leden 1919 - 18. 1. 1919 Busto Arsizio, 18. 1. 1919 - 14. a 16. června 1919 Sesto Calende, 14. a 16. června 1919 - pravděpodobně 17. a 19. června 1919 transport do ČSR, 17. a 19. června 1919 České Budějovice, 19. června 1919 byl prapor rozdělen a I. rota odjela do Mostu, II. rota do Opavy, III. rota do Terezína, 23. 8. 1919 se jednotlivé roty praporu spojily v Ústí nad Labem, 23. 8. 1919 - 17. 11. 1919 Ústí nad Labem, 17. 11. 1919 - 26. 4. 1920 Telnice, 26. 4. 1920 Ústí nad Labem.

Bojové akce praporu : Prapor se nepodílel na žádných bojových akcích.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 12. domobraneckého praporu ve dnech 14. a 16. 6. 1919 z Itálie do ČSR celkem 33 důstojníků a 1245 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Žádné další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Kolem druhé poloviny června 1919 se vrátil do ČSR a jednotlivé roty začaly vykonávat strážní službu v Opavě, Terezíně a Mostě. V srpnu 1919 se roty 12. domobraneckého praporu spojily v Ústí nad Labem. Prapor pak vykonával strážní službu na Ústecku nejspíše do dubna 1920. Jednotka byla pravděpodobně rozpuštěna 26. 4. 1920. 128/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 13

Vznik praporu : leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 21. 9. 1919 Opava, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly

sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (leden 1919 - pravděpodobně leden nebo únor 1919) rtm. František Peterka, II. (pravděpodobně leden nebo únor 1919 - 21. 9. 1919) rtm. Jaroslav Vejlupek.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu, pocházející pravděpodobně z února 1919 : velitel praporu rtm. Jaroslav Vejlupek, velitel I. roty por. Karel Mousé, velitel II. roty por. Jaroslav Polák, velitel III. roty por. Antonín Neoral, velitel IV. roty por. Jan Opatrný, pobočník ppor. Karel Zralý, technický rádce rtm. Makrlý, zásobovací důstojník rtm. Václav Skořepa, lékař ppor. Jan Weber.

Odjezd praporu z Itálie : 16. a 18. června 1919, Sesto Calende

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 19. a 21. června 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : leden 1919 - 20. 1. 1919 Busto Arsizio, 20. 1. 1919 - 16. a 18. června 1919 Angera, 16. a 18. června 1919 - nejspíše 19. a 21. června 1919 transport do ČSR, nejspíše 19. a 21. června 1919 České Budějovice a Opava, 22. 6. 1919 - 21. 9. 1919 Opava.

Bojové akce praporu : Prapor neprošel žádnými bojovými akcemi.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 13. domobraneckého praporu ve dnech 16. a 18. 6. 1919 z Itálie do ČSR celkem 37 důstojníků a 1284 vojáků. K dispozici jsou dále hlášení o stavu mužstva kulometné roty ze srpna 1919. Kulometná rota měla : 15. 8. - 90 mužů a 3 důstojníky. Celý prapor měl 18. 8. 1919 k dispozici 615 mužů, 17 důstojníků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ve druhé polovině června 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Opavsku. Prapor byl rozpuštěn 21. 9. 1919 v Opavě. 129/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 14

Vznik praporu : leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : nejspíše 31. října 1919 Krnov, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (leden 1919 - nejspíše 31. 10. 1919) rtm. Josef Plaček.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu z 20. 1. 1919 : velitel praporu rtm. Josef Plaček, velitel I. roty por. Jan Valentini, velitel II. roty por. Karel Roman, velitel III. roty por. Ladislav Záruba, velitel IV. roty por. Ludvík Budín, pobočník ppor. Rudolf Ambrosch, zásobovací důstojník ppor. Emil Loebel, lékař por. Čeněk Mazel. Pravděpodobně v únoru 1919 byla sestava důstojnického sboru změněna : technický rádce por. Veleoslav Strachovský, zásobovací důstojník ppor. Hemelík, velitel II. roty por. Tomáš Čepák.

Odjezd praporu z Itálie : 20. a 22. června 1919, Sesto Calende

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 23. a 25. června 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 10. 12. 1918 - leden 1919 Busto Arsizio, leden 1919 - 20. a 22. června

1919 Taino, 20. a 22. června 1919 - nejspíše 23. a 25. června 1919 transport do ČSR, nejspíše 23. a 25. června 1919 České Budějovice, 23. 6. 1919 - 24. 6. 1919 Jihlava, 24. 6. 1919 - 15. 7. 1919 Orlová, 15. 7. 1919 - 4. 10. 1919 Mosty u Těšína, 4. 10. 1919 - 10. 10. 1919 Střední Suchá, 10. 10. 1919 - nejspíše 31. 10. 1919 Krnov.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor čítal v době sestavení pravděpodobně 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 14. domobraneckého praporu ve dnech 20. a 22. 6. 1919 z Itálie do ČSR celkem 40 důstojníků a 1293 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ve druhé polovině června 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Karvinsku. Od července do října strážil prapor prostor Mosty u Těšína. V říjnu 1919 se přesunul do Krnova, kde byl nejspíše rozpuštěn 31. 10. 1919. 130/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 15

Vznik praporu : 15. ledna 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 29. února 1920 Plzeň, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem nebyly sloučeny žádné útvary.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se

vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (15. 1. 1919 - 6. 3. 1919) rtm. Karel Pražák, II. (6. 3. 1919 - 30. 5. 1919) rtm. Jan Vlček, III. (30. 5. 1919 - nejspíše 13. 8. 1919) rtm. Václav Beránek, IV. (nejspíše 13. 8. 1919 - 29. 2. 1920) rtm. Jaroslav Souček.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Karel Pražák, velitel I. roty por. Karel Junek, velitel II. roty por. František Kramoliš, velitel III. roty por. František Štaif, velitel IV. roty por. Josef Reiman. Další sestava důstojnického sboru pochází pravděpodobně z března 1919 : velitel praporu rtm. Jan Vlček, velitel I. roty por. Jaroslav Navrátil, velitel II. roty por. František Kramoliš, velitel III. roty por. František Zinžik, velitel IV. roty por. František Hlaváč, pobočník por. Karlík, technický rádce ? , zásobovací důstojník por. Antonín Vaigner, lékař por. Sommer.

Odjezd praporu z Itálie : 22. a 24. června 1919, Sesto Calende

Příjezd praporu do ČSR : 25. a 27. června 1919, Jindřichův Hradec

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 15. 1. 1919 - 24. 1. 1919 Busto Arsizio, 24. 1. 1919 - 22. a 24. června 1919 Varano a Ternate, 22. a 24. června 1919 - 25. a 27. června 1919 transport do ČSR, 25. a 27. června 1919 - 11. 2. 1920 Jindřichův Hradec (10. 8. 1919 strážily roty patnáctého domobraneckého praporu úsek Hranice, Hrdlořezy, Suchdol nad Lužnicí, Klikov, Chlumeč, až po Staré Město a Košťálov), 11. 2. 1920 - 29. 2. 1920 Plzeň.

Bojové akce praporu : Prapor neprošel žádnými bojovými akcemi.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení pravděpodobně 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 15. domobraneckého praporu ve dnech 22. a 24. 6. 1919 z Itálie do ČSR celkem 31 důstojníků a 1216 vojáků. K dispozici jsou dále hlášení o stavu mužstva jednotlivých rot patnáctého domobraneckého praporu z července, srpna a září 1919. První rota měla : 30. 7. - 61 mužů a 10

důstojníků. Druhá rota měla : 30. 7. - 206 vojáků, 5 důstojníků; 23. 8. - 185, ? důstojníků; 5. 9. - 195 mužů, 6 důstojníků. Třetí rota měla : 4. 7. - 182 mužů a 5 důstojníků; 25. 7. - 200 vojáků, 6 důstojníků; 30. 7. - 208 mužů a 6 důstojníků; 6. 8. - 180 mužů a 5 důstojníků; 5. 9. - 141 mužů a 3 důstojníky. Čtvrtá rota měla : 19. 7. - 239 mužů, 5 důstojníků; 30. 7. - 266 mužů a 5 důstojníků; 7. 8. - 212 mužů a 5 důstojníků. Pro celý prapor se dochovaly výkazy stavu z roku 1919. K prvnímu červenci 1919 měl prapor 820 vojáků; 18. 7. 1919 měl prapor 808 mužů, 21 důstojníků; 30. 7. 1919 bylo u praporu 741 mužů a 22 důstojníků; 5. 8. 1919 to bylo 749 vojáků; 20. 9. 1919 sloužilo u praporu 485 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Podle dochovaných hlášení výzbroje se u praporu nacházelo 24. 6. 1919 celkem 772 pušek Mannlicher vzor 95 a 66 karabin Mannlicher vzor 88. Dvacátého září 1919 měl prapor 433 pušek Mannlicher vzor 95, dvě pušky Mannlicher vzor 88, pětadvacet karabin Mannlicher vzor 95, čtyři kulomety, osmnáct pistolí typu Beretta, deset pistolí Mannlicher vzor 98, jednu osvětlovací pistolí, 452 bodáků Mannlicher vzor 95, jeden bodák Mannlicher vzor 88/90, třidvacet dalších bodáků. Třináctého října 1919 se u praporu nacházelo 70 pušek Mannlicher vzor 95, osmnáct pušek Mannlicher vzor 88/90, sedm karabin Mannlicher vzor 95, sedmadvacet karabin Mannlicher vzor 88, dva kulomety, dvě pistole Mannlicher vzor 97, deset pistolí Mannlicher vzor 98, šestapadesát bodáků Mannlicher vzor 95, pětatřicet bodáků Mannlicher vzor 88/90, pětadvacet dalších bodáků. Šestadvacátého listopadu 1919 měl prapor 216 pušek Mannlicher vzor 95, čtrnáct karabin, 18 pistolí, dva kulomety, 241 bodáků.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ke konci června 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v pohraničí s Rakouskem v prostoru Jindřichova Hradce. V únoru 1920 odcestoval prapor do Plzně, kde byl rozpuštěn 29. 2. 1920. 131/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 16

Vznik praporu : 15. ledna 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 31. srpen 1920 Kaplice, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 26. 4. 1920 - 51.

domobranecký prapor a 27. 4. 1920 - 52. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (15. 1. 1918 - 15. 7. 1919) rtm. Eduard Kovář, II. (15. 7. 1919 - 8. 10. 1919) por. Václav Potůček, III. (8. 10. 1919 - 25. 10. 1919) rtm. František Paul, IV. (25. 10. 1919 - 31. 8. 1920) rtm. Rudolf Rolant

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Eduard Kovář, velitel I. roty por. Václav Potůček, velitel II. roty por. František Mareš, velitel III. roty por. Ludvík Kysela, velitel IV. roty por. František Keřlík. Změny v sestavě důstojnického sboru pochází nejspíše z února 1919 : pobočník por. Vilém Seifert, technický rádce por. Karel Nemrava, zásobovací důstojník por. Josef Hes, lékař por. Rudolf Goetz.

Odjezd praporu z Itálie : 19. a 21. května 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 22. a 24. května 1919, Vrchlabí

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 15. 1. 1919 - 25. 1. 1919 Busto Arsizio, 25. 1. 1919 - 19. a 21. května 1919 Cairate a Sumirago, 19. a 21. května 1919 - 22. a 24. května 1919 transport do ČSR, 22. 5. 1919 - 1. 1. 1920 Vrchlabí (v tomto období strážily jednotlivé roty praporu úsek od Jizery a Mýta, až po Luční Boudu a Sněžku), 1. 1. 1920 - 29. 1. 1920 Nové Hrady, 29. 1. 1920 - 31. 8. 1920 Kaplice (tehdy strážily jednotlivé roty praporu úsek od Horního Dvořiště po Nové Hrady a Binov).

Bojové akce praporu : Prapor neprošel žádnými bojovými akcemi.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení pravděpodobně 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Nejspíše v únoru 1919 byla k praporu přidělena III. německá rota. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 16. domobraneckého praporu ve dnech 19. a 21. 5. 1919 z Itálie do ČSR celkem 23 důstojníků a 820 vojáků. Dochovaly výkazy stavu z let 1919 a 1920. K 19. 8. 1919 měl prapor 528 mužů, 14 důstojníků; 5. 9. 1919 bylo u praporu 435 mužů a ? důstojníků; 30. 7. 1920 měl prapor 97 vojáků a dva důstojníky. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V polovině května 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Vrchlabsku. V lednu 1920 přesídlil prapor do jižních Čech, kde strážil hranice mezi ČSR a Rakouskem v prostoru Kaplice. Prapor byl rozpuštěn 31. 8. 1920. 132/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 17

Vznik praporu : 15. ledna 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 2. srpen 1920 Broumov, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 19. 11. 1919 - 43. domobranecký prapor

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (15. 1. 1919 - 13. 1. 1920) rtm. Bohumil Zima, II. (13. 1. 1920 - 2. 8. 1920) rtm. František Paul.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Bohumil Zima, **velitel I. roty** por. František Paul, **velitel II. roty** por. Otokar Munk, **velitel III. roty** por. Josef Němeček, **velitel IV. roty** por. Jan Maurenc, **pobočník** ppor. Karel Sázavský, **technický rádce** por. Alexandr Norek, **zásobovací důstojník** por. Jan Bílek, **lékař** por. Adolf Janoušek. Pravděpodobně v únoru 1919 převzal druhou rotu ppor. Josef Vavrda.

Odjezd praporu z Itálie : 23. a 25. května 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 26. a 29. května 1919, Broumov

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 15. 1. 1919 - 27. 1. 1919 Busto Arsizio, 27. 1. 1919 - 23. a 25. května 1919 Castronovo, 23. a 25. května 1919 - 26. a 29. května 1919 transport do ČSR, 26. a 29. května 1919 - 2. 8. 1920 Broumov.

Bojové akce praporu : Prapor neprošel žádnými bojovými akcemi.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení pravděpodobně 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Nejspíše v únoru 1919 byla k praporu přidělena IV. německá rota. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 17. domobraneckého praporu ve dnech 23. a 25. 5. 1919 z Itálie do ČSR celkem 26 důstojníků a 853 vojáků. K dispozici jsou dále hlášení o stavu mužstva praporu z 21. 2. 1920. Tehdy měl prapor 11 důstojníků a 511 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na konci května 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Broumovsku. Prapor byl rozpuštěn v srpnu 1920. 133/

DOMOBRAŇECKÝ PRAPOR Č. 18

Vznik praporu : nejspíše leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 17. 5. 1920 Most, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem byly sloučeny části 3. domobraneckého praporu 17. 7. 1919.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (nejspíše leden 1919 - 17. 7. 1919) rtm. Bedřich Budínský, II. (17. 7. 1919 - 25. 11. 1919) por. Josef Vokoun, III. (25. 11. 1919 - 10. 1. 1920) ppor. Jindřich Najman, IV. (10. 1. 1920 - 17. 5. 1920) rtm. František Heide.

Sestava důstojnického sboru při vzniku pocházející nejspíše z února 1919 : velitel praporu rtm. Bedřich Budínský, velitel I. roty por. Hynek Potěšil, velitel II. roty por. Josef Trykar, velitel III. roty por. Josef Theuer, velitel IV. roty por. Jindřich Šohenk, pobočník por. Slavomír Nový, zásobovací důstojník por. František Lev, lékař ppor. Rudolf Heller, technický rádce por. Jaroslav Horák.

Odjezd praporu z Itálie : 29. dubna a 1. května 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 1. a 4. května 1919, Praha - Bubny

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : nejspíše leden 1919 - pravděpodobně leden 1919 Busto Arsizio, pravděpodobně leden 1919 - 29. dubna a 1. května 1919 Cairate, 29. dubna a 1. května 1919 - nejspíše 1. a 4. května 1919 transport do ČSR, nejspíše 1. a 4. května 1919 - 4. 5. 1920 Praha, 4. 5. 1920 - 17. 5. 1920 Most.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení pravděpodobně 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Po příjezdu praporu do Prahy bylo mužstvo

rozděleno na aktivní a demobilizovatelné. Aktivní mužstvo bylo včleněno pod 21. pluk z Francie a demobilizovatelné mužstvo zůstalo podřízeno 18. domobraneckému praporu. Sedmnáctého července 1919, po sloučení částí 3. domobraneckého praporu s 18. domobraneckým praporem, měl prapor již jen I. a IV. rotu. Roty byly složeny z vojáků ČSR německé národnosti. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 18. domobraneckého praporu ve dnech 29. dubna a 1. května 1919 z Itálie do ČSR celkem 30 důstojníků a 1102 vojáků. Čtyřicátého září 1919 měl prapor celkem 148 vojáků, z čehož I. rota - 73 a IV. rota - 75 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku června 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v Praze. V květnu 1920 se přesunul do Mostu, kde byl rozpuštěn 17. 5. 1920. 134/

DOMOBRAINECKÝ PRAPOR Č. 19

Vznik praporu : 13. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 17. 5. 1920 Most, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 14. 11. 1919 byl s 19. domobraneckým praporem sloučen 37. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (13. 1. 1919 - nejspíše únor 1919) rtm. Josef Kučera, II. (nejspíše únor 1919 - 4. 7. 1919) rtm. Bohuslav Svoboda, III. (4. 7. 1919 - 10. 9. 1919) por. Eduard Fibinger, IV. (10. 9. 1919 - 16. 9. 1919) por.

Josef Šmíd, V. (16. 9. 1919 - nejspíše prosinec 1919) rtm. František Pospíšil, VI. (nejspíše prosinec 1919 - 17. 5. 1920) rtm. Ludvík Mach.

Sestava důstojnického sboru pocházející nejspíše z února 1919 : velitel praporu rtm. Bohuslav Svoboda, **velitel I. roty** por. Adolf Klimeš, **velitel II. roty** por. Grunuta, **velitel III. roty** por. Karel Eichler, **velitel IV. roty** por. ?, pobočník ppor. J. Navrátil, **zásobovací důstojník** ppor. Otokar Řezníček, **lékař** por. Oskar Schindler, **technický rádce** por. Stanislav ? .

Odjezd praporu z Itálie : 30. června a 2. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 3. a 5. července 1919, Rumburk

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 13. 1. 1919 - 30. 1. 1919 Busto Arsizio, 30. 1. 1919 - 30. června a 2. července 1919 Venegono a Carnago, 30. června a 2. července - 3. a 5. července 1919 transport do ČSR, 3. a 5. července 1919 - ? květen 1920 Rumburk, ? květen 1920 - 17. 5. 1920 Most.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a 24 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 19. domobraneckého praporu ve dnech 30. června a 2. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 29 důstojníků a 1281 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Rumbursku. V květnu 1920 se prapor přesunul do Mostu, kde byl 17. 5. 1920 rozpuštěn. 135/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 20

Vznik praporu : 13. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 12. 5. 1920 Třeboň, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (15. 1. 1919 - 7. 1. 1920) rtm. Jan Poštulka, II : (7. 1. 1920 - 30. 1. 1920) npor. Janovský, III. (30. 1. 1920 - 12. 5. 1920) pplk. Raynoschek.

Sestava důstojnického sboru při vzniku : velitel praporu rtm. Jan Poštulka, velitel I. roty por. Václav Křepel, velitel II. roty por. Vladislav Věrný, velitel III. roty por. Zdeněk Riegger, velitel IV. roty rtm. Harásek, pobočník ppor. Richard Kolmer, zásobovací důstojník ppor. Rudolf Vojtíšek, lékař ppor. Josef Blatný. Pravděpodobně v únoru 1919 byla sestava důstojnického sboru změněna : technický rádce rtm. Břetislav Řípa, zásobovací důstojník ppor. Arnošt Foltin, velitel IV. roty por. Vojtěch Janovský.

Odjezd praporu z Itálie : 22. a 26. června 1919, Sesto Calende

Příjezd praporu do ČSR : 25. a 29. června 1919, Český Krumlov

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 13. 1. 1919 - 30. 1. 1919 Busto Arsizio, 30. 1. 1919 leden 1919 - 22. a 26. června 1919 Ispra a Lago Maggiore, 22. a 26. června 1919 - 25. a 29. června 1919 transport do ČSR, 25. a 29. června 1919 - 6. 5. 1920 Český Krumlov, 6. 5. 1920 - 12. 5. 1920 Třeboň.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a nejspíše 25 důstojníků, rozdělených ve

čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 20. domobraneckého praporu ve dnech 22. a 26. června 1919 z Itálie do ČSR celkem 31 důstojníků a 1206 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen 22. 6. 1919. V tento den dostal prapor 712 pušek, 63 karabin, 23 revolverů. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ke konci června 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v prostoru Český Krumlov. V květnu 1920 se přesunul do Třeboně, kde byl rozpuštěn 12. 5. 1920. 136/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 21

Vznik praporu : 13. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 31. května 1920 Brno, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem byl 25. 9. 1919 sloučen 24. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (13. 1. 1919 - 15. 1. 1919) ppor. Kódl, II. (15. 1. 1919 - 29. 7. 1919) rtm. Karel Farsa, III. (29. 7. 1919 - 1. 12. 1919) rtm. Emil Schnnela, IV. (1. 12. 1919 - 31. 5. 1920) rtm. Josef Burda.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu z 15. 1. 1919 : velitel praporu rtm. Karel Farsa, pobočník ppor. Bruno Eisner, zásobovací důstojník por. Čeněk Vaněk, lékař por. František Adamec. Další složení důstojnického sboru pochází nejspíše z února 1919 a byly zde provedeny tyto změny : zásobovací důstojník por. Antonín Fischer, velitel I. roty por. Emil Chmela, velitel II. roty

por. ? , **velitel III. roty** por. Sochůrek, **velitel IV. roty** por. František Čapka, **technický rádce** por. Josef Burda.

Odjezd praporu z Itálie : 3. a 5. května 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 6. a 9. května 1919, Břeclav

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 13. 1. 1919 - 3. 2. 1919 Busto Arsizio, 3. 2. 1919 - 3. a 5. května 1919 Fagnano Olona, 3. a 5. května 1919 - 6. a 9. května 1919 transport do ČSR, 6. a 9. května - 27. 9. 1919 Břeclav (I. rota Mikulov, II. rota Lednice, Kulometná rota pobývala mezi dvanáctým červnem a třetím srpem 1919 v Bratislavě), 27. 9. 1919 - 3. 3. 1920 Mikulov, 3. 3. 1920 - 31. 5. 1920 Brno.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Kulometná rota praporu pobývala mezi dvanáctým červnem a třetím srpem 1919 v Bratislavě. Nepodařilo se nalézt zprávy, že by se zde zapojila do pútek s Maďary.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a pravděpodobně 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Kulometná rota pobývala mezi dvanáctým červnem a třetím srpem 1919 v Bratislavě. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 21. domobraneckého praporu ve dnech 3. a 5. května 1919 z Itálie do ČSR celkem 29 důstojníků a 856 vojáků. Dochovaly se hlášení o stavu praporu ze srpna, října 1919 a ledna 1920. Čtrnáctého srpna 1919 měl prapor 13 důstojníků ? mužů; 9. 10. 1919 bylo u praporu 14 důstojníků a 758 mužů, z čehož měla I. rota 199 vojáků, II. rota měla 206 vojáků, III. rota měla 176 vojáků, IV. rota měla 177 mužů; prvního ledna 1920 bylo u praporu 14 důstojníků a 457 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen prvního května 1919. V tento den obdržel 922 pušek Mannlicher vzor 95. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku května 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na

Břeclavsku. V březnu 1919 se přesunul do Brna, kde byl 31. 5. 1920 rozpuštěn.
137/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 22

Vznik praporu : nejspíše 15. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 16. 10. 1919 Šumperk, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné útvary.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (nejspíše 15. 1. 1919 - 1. 7. 1919) rtm. Karel Kalfus, II. (1. 7. 1919 - 16. 10. 1919) rtm. Jaroslav Janda.

Sestava důstojnického sboru nejspíše z února 1919 : velitel praporu rtm. Karel Kalfus, pobočník ppor. Bedřich Heller, zásobovací důstojník ppor. Rudolf Ráž, lékař por. Jaroslav Vurm, technický rádce por. Jaroslav Janda, velitel I. roty por. Leopold Švábenský, velitel II. roty por. Antonín Halada, velitel III. roty por. Maximilián Obyl, velitel IV. roty por. František Koprnický.

Odjezd praporu z Itálie : 7. a 9. května 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 10. a 12. května 1919, Paskov

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : nejspíše 15. 1. 1919 - nejspíše leden nebo únor 1919 Busto Arsizio, nejspíše leden nebo únor 1919 - 7. a 9. května 1919 Lonate, 7. a 9. května 1919 - 10. a 12. května 1919 transport do ČSR, 10. a 12. května - 14. 5. 1919 Paskov, 14. 5. 1919 - 2. 6. 1919 Frýdek, 2. 6. 1919 - nejspíše 9. 6. 1919 Doubrava, nejspíše 9. 6. 1919 - 1. 9. 1919 Bohumín, 1. 9. 1919 - 8. 10. 1919 Karviná, 8. 10. 1919 - 16. 10. 1919 Šumperk.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a pravděpodobně 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 22. domobraneckého praporu ve dnech 7. a 9. května 1919 z Itálie do ČSR celkem 24 důstojníků a 906 vojáků. Dochovaly se hlášení o stavu praporu z 11. května 1919, podle kterých bylo u praporu 24 důstojníků a 930 mužů. Druhá rota praporu měla 14. 7. 1919 třináct poddůstojníků a 111 mužů. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V první polovině května 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Ostravsku. V říjnu 1919 se přesunul do Šumperku, kde byl 16. 10. 1920 rozpuštěn.
138/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 23

Vznik praporu : 15. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : pravděpodobně říjen 1919 Plzeň, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné útvary.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (15. 1. 1919 - 3. 10. 1919) rtm. Emanuel Kruetzner, II. (3. 10. 1919 - nejspíše říjen 1919) por. Pavel Jelínek

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu z 15. 1. 1919 : velitel praporu rtm. Emanuel Kruetzner , pobočník ppor. Otokar Svoboda, zásobovací

důstojník por. Skalclík, velitel I. roty por. Cínek, velitel II. roty por. Jelínek, velitel III. roty ppor. Vácha, velitel IV. roty por. Pakovič. Další složení důstojnického sboru pochází nejspíše z února 1919 a byly zde provedeny tyto změny : zásobovací důstojník ppor. Osvald Jaklín, technický rádce por. Jan odvárka, lékař ppor. Josef Záhut, velitel I. roty por. Jaroslav Dohnal, velitel II. roty ppor. Jan Poduška, velitel III. roty ppor. Jan Bavek, velitel IV. roty por. Pavel Jelínek.

Odjezd praporu z Itálie : 27. a 29. května 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 30. května a 1. června 1919, Tachov

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 15. 1. 1919 - pravděpodobně únor 1919 Busto Arsizio, pravděpodobně únor 1919 - 27. a 29. května 1919 Mornago, 27. a 29. května 1919 - 30. května a 1. června 1919 transport do ČSR, 30. května a 1. června 1919 - 12. 9. 1919 Tachov, 12. 9. 1919 - nejspíše říjen 1919 Plzeň.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení méně než 1000 vojáků. Prvního února 1919 byl jeho stav doplněn na 1000 vojáků a pravděpodobně 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 23. domobraneckého praporu ve dnech 27. a 29. května 1919 z Itálie do ČSR celkem 22 důstojníků a 830 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na přelomu května a června 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Tachovsku. V září 1919 se přesunul do Plzně, kde byl nejspíše v říjnu 1919 rozpuštěn. 139/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 24

Vznik praporu : 16. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 25. září 1919 Mikulov, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné útvary.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (16. 1. 1919 - 1. 9. 1919) rtm. Rudolf Gratum, II. (1. 9. 1919 - 25. 9. 1919) nejspíše por. Karel Náhumek.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu ze 16. 1. 1919 : velitel praporu rtm. Rudolf Gratum, technický rádce rtm. Otakar Vaníček, velitel I. roty por. Vokálek, velitel II. roty por. Filip, velitel III. roty por. Wagner, velitel IV. roty por. Gustav Koessl. Další složení důstojnického sboru pochází nejspíše z února 1919 a byly zde provedeny tyto změny : zásobovací důstojník por. Josef Brusák, pobočník ppor. Václav Flejberk, lékař por. Čestmír Císař, velitel I. roty por. Josef Vaněk, velitel II. roty por. ? , velitel III. roty por. Karel Náhumek, technický rádce por. Otakar Jeníček.

Odjezd praporu z Itálie : 2. a 4. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 5. a 7. července 1919, Mikulov

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 16. 1. 1919 - 8. 2. 1919 Busto Arsizio, 8. 2. 1919 - 2. a 4. července 1919 Cazzago, 2. a 4. července 1919 - 5. a 7. července 1919 transport do ČSR, 5. a 7. července - 25. 9. 1919 Mikulov.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech

rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 24. domobraneckého praporu ve dnech 2. a 4. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 32 důstojníků a 1224 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Mikulovsku, kde byl 25. 9. 1919 rozpuštěn. 140/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 25

Vznik praporu : 22. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 25. října 1919 Hodonín, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné útvary.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (22. 1. 1919 - 25. 10. 1919) rtm. Václav Hysek.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu z 22. 1. 1919 : velitel praporu rtm. Václav Hysek, **pobočník** rtm. Jelínek, **lékař** por. Antonín Šimek, **technický rádce** por. Josef Vašík. Další složení důstojnického sboru pochází nejspíše z února 1919 a byly zde provedeny tyto změny : **zásobovací důstojník** rtm. Vilém Jelínek, **pobočník** ppor. Vojtěch Pužek, **velitel I. roty** por. Karel Junek, **velitel II. roty** por. Jansa, **velitel III. roty** por. Čeněk Vaněk, **velitel IV. roty** por. Alfréd Vondráček.

Odjezd praporu z Itálie : 4. a 6. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 7. a 9. července 1919, Moravská Ostrava

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 22. 1. 1919 - 12. 2. 1919 Busto Arsizio, 12. 2. 1919 - 4. a 6. července 1919 Gazzada, 4. a 6. července 1919 - 7. a 9. července 1919 transport do ČSR, 7. a 9. července 1919 - 11. 7. 1919 Moravská Ostrava, 11. 7. 1919 - 10. 10. 1919 Horní Suchá, 10. 10. 1919 - 25. 10. 1919 Břeclav, 25. 10. 1919 Hodonín.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Sedmnáctého července 1919 byla sestavena kulometná rota. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 25. domobraneckého praporu ve dnech 4. a 6. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 35 důstojníků a 1259 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Sedmnáctého července 1919 měl prapor mimo jiné 8 kulometů. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V první polovině července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Ostravsku. Od října 1919 strážil prapor Břeclavsko a Hodonínsko. Prapor byl rozpuštěn 25. 10. 1919 v Hodoníně. 141/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 26

Vznik praporu : nejspíše leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : nejspíše 27. 11. 1920 Chomutov, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem byl sloučen 9. 9. 1920 Třicátý domobranecký prapor. V první polovině roku 1920 byl s praporem sloučen 12. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (pravděpodobně leden 1919 - nejspíše 30. 3. 1920) rtm. František Markl, II. (nejspíše 30. 3. 1920 - 18. 8. 1920) rtm. Čeněk Kudláček, III. (18. 8. 1920 - 27. 10. 1920) npor. Wittman, IV. (27. 10. 1920 - pravděpodobně 27. 11. 1920) rtm. Ludvík Mach.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu nejspíše z února 1919 : velitel praporu rtm. František Markl, pobočník ppor. Josef Novotný, zásobovací důstojník ppor. Hugo Poppy, lékař rtm. Chvilníček, technický rádce rtm. Čeněk Kudláček, velitel I. roty por. Alois Častka, velitel II. roty por. ? , velitel III. roty por. Pavel Dunder, velitel IV. roty por. Karel Fialka.

Odjezd praporu z Itálie : 11. a 13. května 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 14. a 16. května 1919, asi Chomutov.

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : asi leden 1919 - nejspíše únor 1919 Busto Arsizio, nejspíše únor 1919 - 11. a 13. května 1919 Mozzate, 11. a 13. května 1919 - nejspíše 14. a 16. května 1919 transport do ČSR, nejspíše 14. a 16. května 1919 - pravděpodobně leden 1920 Chomutov (Kulometná rota přijela 12. 6. 1919 do Bratislavy, kde zůstala do 30. 9. 1919), pravděpodobně leden 1920 - 30. 3. 1920 Děčín, 30. 3. 1920 - pravděpodobně 27. 11. 1920 Chomutov.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí. Kulometná rota praporu odcestovala sice v červnu 1919 do Bratislavy, ale žádné zprávy o jejím bojovém nasazení se nepodařilo nalézt.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků 25 důstojníků, rozdělených ve

čtyřech rotách. U praporu byla zřízena 18. 5. 1919 kulometná rota, a byla rozpuštěna 30. 9. 1919 v Bratislavě. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 26. domobraneckého praporu ve dnech 11. a 13. května 1919 z Itálie do ČSR celkem 21 důstojníků a 816 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Dochovaly se hlášení o stavu výzbroje z 26. 3. 1920. V tento den měl prapor 218 pušek Mannlicher vzor 95, 73 karabin italské výroby, 33 pistolí, 8 těžkých kulometů italské výroby, 291 bodáků, 480 granátů. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V polovině května 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu nejspíše na Chomutovsku. V lednu až březnu 1920 strážil prapor prostor Děčín. Byl rozpuštěn pravděpodobně 27. 11. 1920 v Chomutově. 142/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 27

Vznik praporu : 20. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 31. 12. 1920 Brno, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem byl sloučen 19. 9. 1919 Šestačtyřicátý domobranecký prapor a 20. 5. 1920 Osmadvacátý domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (20. 1. 1919 - 12. 3. 1919) rtm. František Seidl, II. (12. 3. 1919 - 9. 6. 1919) rtm. František Souček, III. (9. 6.

1919 - 27. 1. 1920) rtm. Jan Doupovec, IV. (27. 1. 1920 - 31. 12. 1920) rtm. Jan Michel.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu nejspíše z března 1919 :
velitel praporu rtm. František Souček, **pobočník** ppor. František Havlátko, **zásobovací důstojník** ppor. Otto Friedl, **lékař** por. Josef Šafařík, **technický rádce** por. Jan Doupovec, **velitel I. roty** por. Karel Finger, **velitel II. roty** por. Hugo Halla, **velitel III. roty** por. Karel Heider, **velitel IV. roty** por. Jan Horák.

Odjezd praporu z Itálie : 4. a 6. června 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : 7. a 9. června 1919, Jihlava

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 20. leden 1919 - nejspíše únor 1919 Busto Arsizio, nejspíše únor 1919 - 4. a 6. června 1919 St. Macario, 4. a 6. června 1919 - 7. a 9. června 1919 transport do ČSR, 7. a 9. června 1919 Jihlava, 9. června 1919 - 13. 11. 1919 Dačice, 13. 11. 1919 - 16. 1. 1920 Třešť, 16. 1. 1920 - 31. 12. 1920 Brno.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Třináctého dvanáctý 1920 se podílel jeden oddíl praporu na potlačování dělnické stávk v Brně - Oslavanech. Na žádné straně nebyly zaznamenány ztráty.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
 Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. U praporu byla zřízena pravděpodobně v červnu 1919 kulometná rota. Další kulometnou rotu prapor dostal od 24. pěšího pluku ze Znojma 20. 4. 1920. Její stav byl jeden důstojník a 95 mužů. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 27. domobraneckého praporu ve dnech 4. a 6. června 1919 z Itálie do ČSR celkem 34 důstojníků a 1324 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku června 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Dačicku. V listopadu 1919 odcestoval prapor do Třeště. Tento prostor strážil až do ledna 1920, kdy dostal rozkaz k přesunu do Brna. V Brně prapor setrval ve strážní službě až do svého rozpuštění 31. 12. 1920. 143/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 28

Vznik praporu : 21. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 20. 5. 1920 Brno, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem byl 21. 9. 1919 sloučen 54. domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (22. leden 1919 - nejspíše 22. září 1919) rtm. František Liška, II. (nejspíše 22. září 1919 - 24. 4. 1920) rtm. Bohumil Čtvrtník, III. (24. 4. 1920 - 20. 5. 1920) prap. Jaroslav Dočekal.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu z 22. 1. 1919 : velitel praporu rtm. František Liška, pobočník ppor. Arnošt Pixa, zásobovací důstojník ppor. František Toman, poštovní asistent por. Josef Svátek. Druhého února 1919 dostal prapor velitele rot : velitel I. roty por. Zdeněk Pokrupa, velitel II. roty por. Ladislav Tábor, velitel III. roty ppor. Viktor Obšil, velitel IV. roty por. Josef Charvát. Nejspíše v březnu 1919 došlo k těmto změnám v sestavě důstojnického sboru : lékař por. František Hanák, technický rádce por. Bohuslav Nevěřil, pobočník ppor. Václav Typolt, zásobovací důstojník ppor. Josef Šorm, velitel III. roty por. František Kocík, velitel IV. roty por. Josef Libuš.

Odjezd praporu z Itálie : 6. a 8. června 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 9. a 11. června 1919, Hrabětice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 21. leden 1919 - 20. 2. 1919 Busto Arsizio, 20. 2. 1919 - 6. a 8. června 1919 Samarate, 6. a 8. června 1919 - nejspíše 9. a 11. června 1919 transport do ČSR, nejspíše 9. a 11. června 1919 - 24. 1. 1920 Hrabětice, 24. 1. 1920 - 28. 1. 1920 Mušov, 28. 1. 1920 - 21. 2. 1920 Mikulov, 21. 2. 1920 - 8. 3. 1920 Žulová, 8. 3. 1920 - 3. 5. 1920 Javorník, 3. 5. 1920 - 20. 5. 1920 Brno.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení 1050 vojáků rozdělených ve čtyřech rotách.

Dvaadvacátého ledna 1919 dostal prapor prvních pět důstojníků a teprve druhého února 1919 velitele rot. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 28. domobraneckého praporu ve dnech 6. a 8. června 1919 z Itálie do ČSR celkem 33 důstojníků a 1388 vojáků. Dochoval se výkaz stavu, podle kterého měl prapor 13. února 1920 celkem 512 mužů a 21. 2. 1920 měl 13 důstojníků a 334 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V první polovině června 1919 se vrátil do ČSR a do února 1920 strážil prostor Hrabětice, Mušov, Mikulov. V únoru 1920 se prapor přesunul na Jesenicko do prostoru Žulová a Javorník. Prapor dostal v květnu 1920 rozkaz k ukončení strážní služby na Jesenicku a k přesunu do Brna. Útvar byl rozpuštěn v Brně 20. 5. 1920. 144/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 29

Vznik praporu : 21. leden 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 11. 10. 1920 Brno, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : k 16. 10. 1919 byl s praporem sloučen 22. domobranecký prapor a k 31. 5. 1920 Jedenadvacátý domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (21. leden 1919 - 16. 8. 1919) rtm. Bedřich Orel, II. (16. 8. 1919 - 29. 8. 1919) npor. Karel Lupíšek, III. (29. 8. 1919 - 11. 10. 1920) rtm. Bedřich Orel.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu nejspíše z března 1919 : velitel praporu rtm. Bedřich Orel, pobočník ppor. Karel Habán, zásobovací důstojník ppor. Jan Schlosser, lékař por. Rudolf Vambera, zvěrolékař por. Háša, technický rádce por. Josef Diviš, velitel I. roty por. Antonín Lička, velitel II. roty por. Karel Lupíšek, velitel III. roty por. Karel Matějčík, velitel IV. roty por. Rudolf Mikunda.

Odjezd praporu z Itálie : 8. a 10. června 1919, Gallarate

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 11. a 13. června 1919, Praha

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 21. leden 1919 - 21. 2. 1919 Busto Arsizio, 21. 2. 1919 - 8. a 10. června 1919 Cardano al Campo, 8. a 10. června 1919 - nejspíše 11. a 13. června 1919 transport do ČSR, nejspíše 11. a 13. června 1919 - 21. 6. 1919 Praha, 21. 6. 1919 - 5. 7. 1919 Jeseník, 5. 7. 1919 - 3. 9. 1919 Javorník, 3. 9. 1919 - 17. 12. 1919 Šumperk, 17. 12. 1919 - 8. 3. 1920 Javorník, 8. 3. 1920 - 31. 3. 1920 Šumperk, 31. 3. 1920 - 11. 10. 1920 Brno.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor nedosahoval v době sestavení 1000 vojáků a 25 důstojníků. Tento předepsaný stav byl dosažen až sedmého února 1919. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 29. domobraneckého praporu ve dnech 8. a 10. června 1919 z Itálie do ČSR celkem 36 důstojníků a 1413 vojáků. Podle dochovaných hlášení stavu měl prapor 3. 9. 1919 osmnáct důstojníků a 640 mužů. Osmnáctého října 1919 bylo u praporu 14 důstojníků a 317 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V první polovině června 1919 se vrátil do ČSR do Prahy. Od jedenadvacátého června 1919 do března 1920 strážil prapor prostor Jeseník, Javorník, Šumperk. V březnu 1920 se prapor přesunul do Brna, kde byl rozpuštěn k 11. 10. 1920. 145/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 30

Vznik praporu : 6. 2. 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 9. 9. 1920 Chomutov, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : 18. a 19 domobranecký prapor 17. května 1920.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (6. 2. 1919 - 9. 12. 1919) rtm. Josef Sternhell, II. (9. 12. 1919 - 17. 5. 1920) rtm. Alexandr Prejda, III. (17. 5. 1920 - 9. 9. 1920) rtm. Ludvík Mach.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu nejspíše z března 1919 :

velitel praporu rtm. Josef Sternhell, **pobočník por.** Jindřich Mayer, **zásobovací důstojník** ppor. František Vogel, **lékař por.** Jeroným Mažál, **technický rádce por.** Josef Kainar, **velitel I. roty** por. Jan Mynařík, **velitel II. roty** por. ? , **velitel III. roty** por. Antonín Nosek, **velitel IV. roty** por. Gustav Piskáč.

Odjezd praporu z Itálie : 8. a 10. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 11. a 13. července 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 6. 2. 1919 - 24. 2. 1919 Busto Arsizio, 24. 2. 1919 - 8. a 10. července 1919 Bizzozero, Schiano a Lozzo, 8. a 10. července 1919 - 11. a 13. července 1919 transport do ČSR, 11. a 13. července 1919 České Budějovice, 13. července 1919 - 29. 11. 1919 Duchcov, 29. 11. 1919 - 1. 3. 1920 Litvínov, 1. 3. 1920 - 6. 9. 1920 Most, 6. 9. 1920 - 9. 9. 1920 Chomutov.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Mužstvo praporu bylo tvořeno ze tří pětin občany ČSR České národnosti a ze dvou pětin Slovenské národnosti. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 30. domobraneckého praporu ve dnech 8. a 10. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 38 důstojníků a 1234 vojáků. Podle dochovaných výkazů stavu měl prapor 15. 5. 1920 21 důstojníků a 640 mužů; 31. 7. 1920 se prapor skládal ze 14 důstojníků a 389 mužů; 9. 9. 1920 bylo u praporu 14 důstojníků a 279 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen 8. července 1919, těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V první polovině července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Mostecku. Byl rozpuštěn 9. 9. 1920 v Chomutově. 146/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 31

Vznik praporu : 21. 12. 1918 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : 1. 10. 1919 Jablonec nad Nisou, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : Tyto informace se nepodařilo zjistit.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (21. 12. 1918 - nejspíše srpen 1919) rtm. Štáva, II. (nejspíše srpen 1919 - 1. 10. 1919) rtm. Vladimír Kohout.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Štáva. Další informace se nepodařilo zjistit.

Odjezd praporu z Itálie : 22. března 1919, Verona

Příjezd praporu do ČSR : 27. března 1919, Frýdlant

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 21. 12. 1918 - 25. 12. 1918 Avezzano, 25. 12. 1918 - 22. března 1919 Foligno, 22. března 1919 - 27. března 1919 transport do ČSR, 27. března 1919 - 15. 9. 1919 Frýdlant, 15. 9. 1919 - 1. 10. 1919 Jablonec nad Nisou.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor byl nejspíše teprve na počátku roku 1919 doplňován na předepsaný stav 1000 vojáků 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Prapor měl k 9. 1. 1919 celkem 903 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ke konci

března 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Frýdlantsku a Liberecku. Útvar byl rozpuštěn 1. 10. 1919 v Jablonci nad Nisou. 147/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 32

Vznik praporu : prosinec 1918 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : 20. 8. 1919 Jablonec nad Nisou, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S útvarem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (pravděpodobně prosinec 1918 - 1. 6. 1919) rtm. Pavel Lutový, II. (1. 6. 1919 - 14. 6. 1919) ppor. Havelka, III. (14. 6. 1919 - 20. 8. 1919) ppor. Jaroslav Novotný.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Pavel Lutový. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Odjezd praporu z Itálie : 23. března 1919, Verona

Příjezd praporu do ČSR : 28. 3. 1919, Jablonec nad Nisou

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : prosinec 1918 - 23. března 1919 Avezzano, 23. března 1919 - 28. 3. 1919 transport do ČSR, 28. 3. 1919 - 20. 8. 1919 Jablonec nad Nisou.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se

nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na konci března 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Jablonecku, kde byl také rozpuštěn 20. 8. 1919. 148/

DOMOBRAŇECKÝ PRAPOR Č. 33

Vznik praporu : 20. 12. 1918 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : 31. 8. 1920 Cheb, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S útvarem byl nejspíše sloučen 10. 5. 1920 Dvačtyřicátý domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (20. 12. 1918 - 12. 8. 1920) rtm. Antonín Tomek, II. (12. 8. 1920 - 31. 8. 1920) por. Josef Hacker. Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : **velitel praporu** rtm. Antonín Tomek, **velitel I. roty** por. Nekvasil, **velitel II. roty** por. Čermák, **velitel III. roty** por. Rodr, **velitel IV. roty** por. Pavlíček. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Odjezd praporu z Itálie : 21. března 1919, Verona

Příjezd praporu do ČSR : 26. 3. 1919, Cheb

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 20. prosinec 1918 - 21. března 1919 Avezzano, 21. března 1919 - 26. 3. 1919 transport do ČSR, 26. 3. 1919 - 31. 8. 1920 Cheb.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Desátého dubna 1919 byla sestavena kulometná rota, která odjela do kulometného kurzu v Milovicích a vrátila se zpět k praporu 17. 5. 1919. Podle výkazu stavu ze 31. 3. 1919 přijelo z Itálie do Chebu 26. 3. 1919 celkem 19 důstojníků a 759 mužů. Patnáctého srpna 1919 bylo u praporu 13 důstojníků a 689 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na konci března 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Chebsku, kde byl také rozpuštěn 31. 8. 1920. 149/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 34

Vznik praporu : 1. 1. 1919 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : 16. 11. 1919 Dravce, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S útvarem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (pravděpodobně 1. 1. 1919 - 8. 9. 1919) rtm. Felix Koerner, II. (8. 9. 1919 - nejspíše 16. 11. 1919) por. Hareš.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu pravděpodobně rtm. Felix Koerner. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Odjezd praporu z Itálie : 23. března 1919, Verona

Příjezd praporu do ČSR : 28. 3. 1919, Liberec

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 1. 1. 1919 - 23. března 1919 Avezzano, 23. března 1919 - 28. 3. 1919 transport do ČSR, 28. 3. 1919 - 18. 6. 1919 Liberec, 18. 6. 1919 - 20. 6. 1919 cesta do Nitry, 20. 6. 1919 - 21. 6. 1919 Nitra, 21. 6. 1919 Zlaté Moravce a pokus o ofenzivní akci v prostoru Kozárovce, 21. 6. 1919 - 24. 6. 1919 Zlaté Moravce, 24. 6. 1919 - 27. 6. 1919 Teldince, 27. 6. 1919 - 2. 7. 1919 prostor Vráble, 2. 7. 1919 - 27. 7. 1919 Ďarmoty nad Žitavou, 27. 7. 1919 - 29. 7. 1919 Šurany, 29. 7. 1919 - 30. 7. 1919 působení v prostoru Levice, 30. 7. 1919 - 8. 8. 1919 Levice, 8. 8. 1919 - 16. 8. 1919 Starý Tekov, 16. 8. 1919 - 18. 8. 1919 Spišská Nová Ves, 18. 8. 1919 - 28. 8. 1919 Spišské Vlachy, 28. 8. 1919 - 2. 9. 1919 Spišské Podhradie, 2. 9. 1919 - 3. 9. 1919 Margecany, 3. 9. 1919 - 4. 9. 1919 Košické Hámry, 4. 9. 1919 - 6. 9. 1919 Košice, 6. 9. 1919 - 7. 9. 1919, Slovenské Nové Město, 7. 9. 1919 - 3. 10. 1919 Užhorod, 3. 10. 1919 - 16. 11. 1919 Dravce.

Bojové akce praporu : Prapor se zúčastnil 21. 6. 1919 bojových akcí v prostoru Zlatých Moravců. Prapor útočil na návrší jižně od Kozárovců za slabé defenzivní palby Maďarů. Výšina byla lehce obsazena a prapor pak pronásledoval prchající Maďary k Hronu. Za řekou však bylo soustředěno velké množství nepřátelského dělostřelectva a kulometů. Prapor se nebezpečně přiblížil ke Hronu a dostal se do křížové palby nepřítele. Musel tedy ustoupit zpět do Zlatých Moravců. Dalších bojů se již prapor nezúčastnil.

Prapor bojoval v rámci Západní armádní skupiny, 7. legionářské divize, brigády Kieffer.

Jedenadvacátého června 1919 utrpěl prapor ztráty 6 lehce raněných a měl jednoho mrtvého. Jednotka obdržela za své bojové nasazení 21. 6. 1919 celkem 15 vyznamenání. Jan Chalupský udává, že praporu bylo propůjčeno 12 Československých válečných křížů. Československým válečným křížem byl vyznamenán také velitel praporu rtm. Felix Koerner.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků, rozdělených ve

čtyřech rotách. Podle výkazu stavu z 20. 6. 1919 bylo u praporu 11 důstojníků a 693 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na konci března 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Liberecku. Dvacátého června 1919 se prapor přesunul na Slovensko do Nitry a pak do prostoru Zlaté Moravce. Jedenadvacátého června 1919 prošel prapor bojovým nasazením u Zlatých Moravců. Do září 1919 se prapor pohyboval stále na jižním Slovensku v prostoru Zlaté Moravce, Levice, Vráble. Na začátku září 1919 dostal prapor rozkaz k přesunu na Podkarpatskou Rus, kde byl také útvar 16. 11. 1919 rozpuštěn.150/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 35

Vznik praporu : 28. prosinec 1918 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : 16. 4. 1920 Tvrdošín, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S útvarem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (28. 12. 1918 - 4. 7. 1919) rtm. Miroslav Jindra, II. (4. 7. 1919 - 16. 4. 1920) rtm. Otakar Fritsch.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Miroslav Jindra, **pobočník** por. Emanuel Novotný, **zásobovací důstojník** por. Emanuel Chval, **lékař** ppor. Václav Hruška, **velitel I. roty** por. František Hampl,

velitel II. roty por. František Kupka, **velitel III. roty** por. Jaroslav Rihoušek, **velitel IV. roty** por. František Loutocký.

Odjezd praporu z Itálie : 24. března 1919, Verona

Příjezd praporu do ČSR : 1. 4. 1919, Havlíčkův Brod

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 28. prosinec 1918 - 24. března 1919 Avezzano, 24. března 1919 - 1. 4. 1919, 1. 4. 1919 - 10. 4. 1919 Havlíčkův Brod, 10. 4. 1919 - 13. 4. 1919 transport na Slovensko, 13. 4. 1919 - 16. 4. 1920 Tvrdošín.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Jedenadvacátého května 1919 se dostala hlídka útvaru do konfliktu s polskými vojáky v prostoru Pekelník. Poláci překročili ČSR státní hranici a jakmile narazili na československou hlídku, začali střílet. Po krátké přestřelce se stáhli zpět. Zanedlouho žádali o vyjednávání dva polští důstojníci. Omluvili se za výše zmíněný incident a prohlásili jej za cvičení.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách, z nichž bylo přes 50% Čechů, 24% Moravanů, 24% Slováků, 2% Slezanů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku dubna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Havlíčko - Brodsku. V dubnu 1919 odjel prapor na Slovensko do prostoru Tvrdošín, kde byl také rozpuštěn 16. 4. 1919. 151/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 36

Vznik praporu : 27. prosinec 1918 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : 3. 6. 1920 Krnov, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S útvarem byl sloučen 10. 10. 1919 Osmý domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (27. prosinec 1918 - 21. 1. 1919) rtm. Kunart, II. (21. 1. 1919 - 3. 6. 1920) rtm. Ludvík Němec.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Kunart, pobočník por. Ligi Lustig, zásobovací důstojník por. Miloš Kaucký, lékař dr. Antonín Franc, velitel I. roty por. Otto Živnůstka, velitel II. roty por. Jaroslav Prokůpek, velitel III. roty por. Josef Heber, velitel IV. roty por. Ferdinand Němec.

Odjezd praporu z Itálie : 25. března 1919, Verona

Příjezd praporu do ČSR : 2. dubna 1919, Moravská Ostrava

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 27. prosinec 1918 - 25. března 1919 Avezzano, 25. března 1919 - 2. 4. 1919 transport do ČSR, 2. 4. 1919 - 1. 6. 1920 Moravská Ostrava, 1. 6. 1920 - 2. 6. 1920 Holasovice, 2. 6. 1920 - 3. 6. 1920 Krnov.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor čítal v době sestavení nejspíše 1000 vojáků 25 důstojníků, rozdělených ve čtyřech rotách. Dvanáctého dubna 1919 byla u praporu sestavena kulometná rota. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku dubna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Ostravsku. Třetího června 1920 byl útvar rozpuštěn v Krnově. 152/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 37

Vznik praporu : 6. únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 14. 11. 1919 Rumburk, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (6. února 1919 - 20. 3. 1919) rtm. Eduard Horásek, II. (20. 3. 1919 - 17. 9. 1919) rtm. August Voňka, III. (17. 9. 1919 - 26. 9. 1919) por. Josef Šmíd, IV. (26. 9. 1919 - 14. 11. 1919) rtm. Ludvík Mach.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Eduard Horásek, pobočník ppor. Antonín Hájek, zásobovací důstojník por. Jaroslav Teichmann, lékař por. Eduard Medek, **velitel I. roty** por. Vilém Rathavský, **velitel II. roty** por. Josef Šmíd, **velitel III. roty** por. Josef Šrámek, **velitel IV. roty** por. František Štec. Nejspíše z března 1919 pocházejí změny v sestavě důstojnického sboru : **velitel praporu** rtm. August Voňka, zásobovací důstojník ppor. Břetislav Schneider, **technický rádce** por. Josef Halys, **velitel I. roty** ppor. Jan Schmělt.

Odjezd praporu z Itálie : 1. a 3. července 1919, Laveno a Varese

Příjezd praporu do ČSR : 4. a 6. července 1919, Rumburk

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství

praporu : 6. února 1919 - 2. 3. 1919 Busto Arsizio, 2. 3. 1919 - 1. a 3. července 1919 Gavirate a Quirone, 1. a 3. července 1919 - 4. a 6. července 1919 transport do ČSR, 4. a 6. července 1919 - 17. 9. 1919 Rumburk, 17. 9. 1919 - 11. 11. 1919 Dolní Einsiedel, 11. 11. 1919 - 14. 11. 1919 Rumburk.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor nedosahoval v době sestavení 1000 vojáků a 25 důstojníků. Tomuto předepsanému stavu se prapor přiblížil 9. 2. 1919, kdy měl celkem 1012 vojáků. Třináctého února 1919 měl prapor 24 důstojníků a 998 mužů. V dalších dnech bylo u praporu : 18. a 19. 2. 1919 čtyřadvacet důstojníků a 993 mužů, 20. až 24. 2. 1919 čtyřadvacet důstojníků a 980 mužů, 28. 2. 1919 čtyřadvacet důstojníků a 1000 mužů, 8. 3. 1919 třidvacet důstojníků a 983 mužů, 10. 4. 1919 sedmadvacet důstojníků a 995 mužů, 23. 4. 1919 dvaadvacet důstojníků a 967 mužů, 30. 6. 1919 dvanáct důstojníků a 848 mužů. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 37. domobraneckého praporu ve dnech 1. a 3. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 29 důstojníků a 1213 vojáků. Podle dochovaných hlášení stavu měl prapor 7. 7. 1919 jedenadvacet důstojníků a 743 mužů. Desátého srpna 1919 bylo u praporu 20 důstojníků a 697 mužů. V dalších měsících dosahoval prapor stavu : 1. 9. 1919 devatenáct důstojníků a 640 mužů, třicátého září 1919 dvanáct důstojníků a 492 mužů, pětadvacátého října 1919 šest důstojníků a 354 mužů, druhého listopadu 1919 šest důstojníků a 329 mužů. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na počátku července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Rumbursku. Prapor byl rozpuštěn 14. 11. 1919 v Rumburku. 153/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 38

Vznik praporu : 9. únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 21. 5. 1920 Olomouc, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : S praporem byl sloučen nejspíše 31. 10. 1919 Čtrnáctý domobranecký prapor.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (9. únor 1919 - 23. 3. 1919) rtm. Otto Steiner, II. (23. 3. 1919 - 20. 9. 1919) rtm. Václav Vaněk, III. (20. 9. 1919 - 12. 2. 1920) rtm. Bohuslav Nevěřil, IV. (12. 2. 1920 - 21. 5. 1920) rtm. František Prokeš.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Otto Steiner, pobočník ppor. Rudolf Málek, zásobovací důstojník ppor. Vilém Kaucký, lékař por. Eduard Medek, **velitel I. roty** por. Viktor Taussig, **velitel II. roty** por. Jan Volek, **velitel III. roty** por. Miroslav Všetečka, **velitel IV. roty** por. Antonín Vylejček. Změny v sestavě důstojnického sboru praporu byly provedeny nejspíše v březnu 1919 : **velitel praporu** rtm. Václav Vaněk, **zásobovací důstojník** ppor. Florián Pých, **lékař** por. J. Polesný, **technický rádce** rtm. Čeněk Vymětal.

Odjezd praporu z Itálie : 3. a 5. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 6. a 8. července 1919, Krnov

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 9. února 1919 - 3. 3. 1919 Busto Arsizio, 3. 3. 1919 - 3. a 5. července 1919 Besozzo, 3. a 5. července 1919 - 6. a 8. července 1919 transport do ČSR, 6. a 8. července 1919 - 30. 4. 1920 Krnov, 30. 4. 1920 - 21. 5. 1920 Olomouc.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor nedosahoval v době sestavení 1000 vojáků a 25 důstojníků. Tento předepsaný stav se 9. 2. 1919 nepodařilo dosáhnout. Prapor měl tehdy 379 mužů. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 38. domobraneckého praporu ve dnech 3. a 5. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 25 důstojníků a 1218 vojáků. Podle dochovaných hlášení stavu měl prapor 20. 7. 1919 celkem 802 vojáků. Třetího listopadu 1919 bylo u praporu 14 důstojníků a 380 mužů. V dalších dnech dosahoval prapor stavu : 30. 11. 1919 třináct důstojníků a 340 mužů, jedenáctého prosince 1919 sedmnáct důstojníků a 328 mužů, sedmnáctého prosince 1919 sedmnáct důstojníků a 321 mužů, šestadvacátého prosince 1919 sedmnáct důstojníků a 317 mužů, jednadvacátého ledna 1920 jedenáct důstojníků a 275 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v prostoru Krnov. Od 30. 4. 1920 strážil prapor prostor Olomouc, kde byl rozpuštěn ke 21. 5. 1920. 154/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 39

Vznik praporu : 1. únor 1919 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : nejspíše 30. prosince 1919 Královský Chlumeck, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (1. únor 1919 - nejspíše 6. 6. 1919) rtm. Kunart, II. (nejspíše 6. 6. 1919 - 25. 6. 1919) npor. Karel Mahler, III. (25. 6. 1919 - 3. 7. 1919) prap. Pirník, IV. (3. 7. 1919 - 5. 7. 1919) npor. Karel Mahler, V. (5. 7. 1919 - 13. 7. 1919) prap. František Weber, VI. (13. 7. 1919 - 1. 12. 1919) rtm. Alfréd Schoen, VII. (1. 12. 1919 - 19. 12. 1919) npor. Karel Mahler.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Kunart, pobočník ppor. Rudolf Holeček, zásobovací důstojník ppor. Bohumír Vašák, lékař ppor. Jan Hubka, **velitel I. roty** por. Karel Mahler, **velitel II. roty** por. Josef Hejda, **velitel III. roty** por. Jan Mácha, **velitel IV. roty** por. František Řežábek.

Odjezd praporu z Itálie : asi 30. března a 1. dubna 1919, Verona

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 5. a 6. dubna 1919, Praha

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 1. únor 1919 - asi 30. března a 1. dubna 1919 Avezzano, asi 30. března a 1. dubna 1919 - nejspíše 5. a 6. dubna 1919 transport do ČSR, nejspíše 5. a 6. dubna 1919 - duben nebo květen 1919 Praha, duben nebo květen 1919 - 6. červen 1919 Třeboň, 6. 6. 1919 - 16. 6. 1919 Litoměřice, 16. 6. 1919 - 20. 6. 1919 Plzeň, 20. 6. 1919 - 23. 6. 1919 Nitra, 23. 6. 1919 útočná operace v prostoru Vráble, 24. 6. 1919 - 27. 6. 1919 Nitra a Vráble, 27. 6. 1919 - 22. 7. 1919 Klačany, 22. 7. 1919 - 30. 7. 1919 Šurany, 30. 7. 1919 - 31. 7. 1919 Dolní Oháj, 31. 7. 1919 - 7. 8. 1919 Levice, 7. 8. 1919 - 17. 8. 1919 Starý Tekov, 17. 8. 1919 - 2. 9. 1919 Spišská Nová Ves, 2. 9. 1919 - 4. 9. 1919 Velký Folkmar, 4. 9. 1919 - 5. 9. 1919 cesta do Košic, 5. 9. 1919 - 7. 9. 1919 Košice, 7. 9. 1919 - nejspíše 29. 12. 1919 Perbeník (prapor strážil pohraniční linii s Maďarskem od Čopu po Slovenské Nové Město), asi 30. 12. 1919 Královský Chlumec.

Bojové akce praporu : Prapor podnikl 23. 6. 1919 průzkum bojem proti maďarské armádě z prostoru Levice ve směru na Čifáry. Cílem útoku bylo dobýt

kóty 232 a 225. Československé dělostřelectvo nejprve zasypalo maďarské pozice granáty z děl ráže 80, 100 a 150 mm. Potom prapor zaútočil. Pěchotě se celkem bez problémů podařilo obě kóty dobýt, jenže nedokázala včas přisunout kulomety a zajistit si dělostřeleckou podporu. Maďaři podnikli silný protiútok na levém křídle a ve středu fronty. Podařilo se jim vytlačit jednotky praporu z dobytých pozic. Prapor ustoupil zpět do prostoru Vrabie. Poté již nebyl útvar bojově nasazen.

Jednotka utrpěla za bojů o kóty 232 a 225 ztráty : 3 mrtvé, 68 raněných, 5 nezvěstných. Byla vyznamenána šesti Československými válečnými kříži.

Prapor operoval v rámci Západní armádní skupiny, 7. Legionářské divize, brigády Barres.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor měl v době sestavení asi 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 39. domobraneckého praporu nejspíše ve dnech 30. března a 1. dubna 1919 z Itálie do ČSR celkem 28 důstojníků a 984. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Nejspíše 5. a 6. dubna 1919 se vrátil do ČSR do Prahy. Prapor pak vykonával až do svého odjezdu na jižní Slovensko v červnu 1919 strážní službu v Třeboni, Litoměřicích a Plzni. Třicátého června 1919 provedl útvar průzkum bojem v prostoru Levice, Čifáry. Po skončení bojů setrval i nadále ve strážní službě na jihu Slovenska. V srpnu a září 1919 odcestoval přes Spišskou Novou Ves a Košice do Perbeníku na Podkarpatské Rusi. V této pohraniční oblasti mezi ČSR a Maďarskem operoval útvar nejspíše do 29. 12. 1919. Pravděpodobně 30. 12. 1919 se přesunul do místa svého rozpuštění - Královského Chlumce. 155/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 40

Vznik praporu : 12. únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 28. 4. 1920 Liberec, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (12. únor 1919 - srpen 1919) rtm. Miroslav Regentík, II. (srpen 1919 - 15. 11. 1919) por. Jan Metlický, III. (15. 11. 1919 - 28. 4. 1920) rtm. Jaroslav Maxa.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Miroslav Regentík, lékař ppor. Bohumír Frič, velitel I. roty por. Černoch, velitel II. roty por. Andreas, velitel III. roty por. Richard Basař, velitel IV. roty por. Jan Metlický. Nejspíše z března 1919 pochází další sestava důstojnického sboru, ve které byly zaznamenány změny : zásobovací důstojník ppor. František Říha, pobočník ppor. Jindřich Kyncl, velitel I. roty por. František Kučera, velitel V. roty por. Koblice.

Odjezd praporu z Itálie : 10. a 12. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 13. a 15. července 1919, Česká Lípa

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 12. února 1919 - 24. 3. 1919 Busto Arsizio, 24. 3. 1919 - 10. a 12. července 1919 Cantello, 10. a 12. července 1919 - 13. a 15. července 1919 transport do ČSR, 13. a 15. července - 28. 1. 1920 Česká Lípa, 28. 1. 1920 - 28. 4. 1920 Německá Jablonná, 28. 4. 1920 Liberec.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor čítal v době sestavení 1000 vojáků a 24 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách a 21. 3. 1919 dostali rotu č. V, která byla složena převážně z občanů ČSR německé národnosti. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 40. domobraneckého praporu ve dnech 10. a 12. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 34 důstojníků a 1263 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V polovině července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Česko - Lipsku. Osmadvacátého dubna 1920 byl prapor rozpuštěn v Liberci. 156/

DOMOBRAŇSKÝ PRAPOR Č. 41

Vznik praporu : 12. únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 4. 10. 1920 Bor u Tachova, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : ?

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (12. únor 1919 - 17. 2. 1919) rtm. Antonín Adamec, II. (17. 2. 1919 - 10. 2. 1920) rtm. František Valla, III. (10. 2. 1920 - 24. 5. 1920) rtm. Emanuel Heicman, IV. (24. 5. 1920 - 24. 6. 1920) rtm. Karel Fírbas, V. (24. 6. 1920 - nejspíše 4. 10. 1920) npor. Jan Bažant.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Antonín Adamec, **pobočník** ppor. Balík, **lékař** ppor. Jaroslav Stich. **Ze 17. února 1919 pochází další sestava důstojnického sboru :** velitel praporu rtm. František

Valla, **pobočník ppor.** Jindřich Navrátil, **technický rádce por.** Jaroslav Kunst, **lékař ppor.** Jaroslav Stich, **zásobovací důstojník ppor.** Bohumil Fiala, **velitel I. roty por.** Vladimír Dvořák, **velitel II. roty por.** Jan Bažant, **velitel III. roty por.** Antonín Boehm, **velitel IV. roty por.** Jan Havránek.

Odjezd praporu z Itálie : 24. a 26. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 27. a 29. července 1919, Praha

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 12. únor 1919 - 27. 2. 1919 Busto Arsizio, 27. 2. 1919 - 24. a 26. července 1919 Arcisate a Bisuschio, 24. a 26. července 1919 - 27. a 29. července 1919 transport do ČSR, 27. a 29. července 1919 - 24. 8. 1919 České Budějovice, 24. 8. 1919 - 11. 2. 1920 Plzeň, 11. 2. 1920 - 4. 10. 1920 Bor u Tachova.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Kulometná rota byla sestavena 14. 5. 1920. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 41. domobraneckého praporu ve dnech 24. a 26. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 36 důstojníků a 1215 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na konci července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v Českých Budějovicích. Od srpna 1919 do února 1920 strážil prapor prostor Plzeň. Jedenáctého února 1920 se prapor přesunul do Boru u Tachova, kde byl rozpuštěn 4. 10. 1920. 157/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 42

Vznik praporu : 12. únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : nejspíše 10. 5. 1920 Aš, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné útvary.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (12. únor 1919 - 20. 8. 1919) rtm. Josef Fafek, II. (20. 8. 1919 - 13. 9. 1919) por. M. Epstein, III. (13. 9. 1919 - 7. 10. 1919) por. Leopold Strniska, IV. (7. 10. 1919 - 8. 12. 1919) por. Adamec, V. (8. 12. 1919 - 17. 1. 1920) npor. Lev Strnisko, VI. (17. 1. 1920 - 15. 2. 1920) rtm. Braun, VII. (15. 2. 1920 - 10. 5. 1920) rtm. Karel Firbas.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu nejspíše z března 1919 :
velitel praporu rtm. Josef Fafek, **pobočník ppor.** Václav Čínek, **zásobovací důstojník ppor.** Waisser, **lékař ppor.** Abraham ? , **technický rádce por.** František Lebeda, **velitel I. roty** por. Adolf Kordovský, **velitel II. roty** ppor. Antonín Pleskot, **velitel III. roty** por. Leopold Strniska, **velitel IV. roty** por. M. Epstein.

Odjezd praporu z Itálie : 26. a 28. červenec 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 29. a 31. července 1919, Praha

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 12. únor 1919 - asi březen 1919 Busto Arsizio, asi březen 1919 - 26. a 28. červenec 1919 Viggiu, 26. a 28. červenec 1919 - nejspíše 29. a 31. července 1919 transport do ČSR, nejspíše 29. a 31. července 1919 - 3. 9. 1919 Falknov nad Ohří, 3. 9. 1919 - 28. 2. 1920 Karlovy Vary, 28. 2. 1920 - nejspíše 10. 5. 1920 Aš.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
 Prapor měl v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu

bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 42. domobraneckého praporu ve dnech 26. a 28. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 38 důstojníků a 1175 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na konci července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Falknovsku a Karlovarsku. V únoru 1920 prapor přesídlil do Aše, kde byl rozpuštěn nejspíše 10. 5. 1920. 158/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 43

Vznik praporu : 14. únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 19. 11. 1919 Česká Lípa a Náchod, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (14. únor 1919 - 18. 8. 1919) rtm. Alois Zapletal, II. (18. 8. 1919 - 29. 9. 1919) por. František Hrdlička, III. (29. 9. 1919 - 10. 10. 1919) por. Bohuslav Rozkošný, IV. (10. 10. 1919 - 19. 11. 1919) prap. Hugo Fleischer.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Alois Zapletal, **pobočník** por. Václav Procházka, **zásobovací důstojník** ppor. Adolf Bena, **lékař** ppor. Max Kuhner, **technický rádce** por. Jaroslav Minařík, **velitel I.**

roty por. Josef Horák, velitel II. roty por. Felix Hrdlička, velitel III. roty por. Oldřich Kittrich, velitel IV. roty por. František Ubelaker. Změny provedené v sestavě důstojnického sboru pocházejí nejspíše z března 1919 : pobočník por. Rudolf Kusák, zásobovací důstojník ppor. Filip Tlustý, lékař ppor. Miroslav Červený.

Odjezd praporu z Itálie : 28. a 30. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 31. července a 2. srpna 1919, Česká Lípa a Náchod

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 14. únor 1919 - asi březen 1919 Busto Arsizio, asi březen 1919 - 28. a 30. července 1919 Malnate, 28. a 30. července 1919 - 31. července a 2. srpna 1919 transport do ČSR, 31. července a 2. srpna 1919 - 19. 11. 1919 Česká Lípa (I. a II. rota) a Náchod (III. a IV. rota).

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení asi 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 43. domobraneckého praporu ve dnech 28. a 30. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 28 důstojníků a 1182 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na přelomu července a srpna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Náchodsku a Česko - Lipsku. Prapor byl rozpuštěn 19. 11. 1919 v České Lípě a Náchodě. 159/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 44

Vznik praporu : 14. únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : Dochované prameny neumožňují tyto informace zjistit.

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : Dochované prameny neumožňují tyto informace zjistit.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (14. únor 1919 - ?) rtm. Augustin Kahovec. Dochované prameny neumožňují tyto informace zjistit.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Augustin Kahovec. Další sestava důstojnického sboru pochází nejspíše z března 1919 : velitel praporu rtm. Augustin Kahovec, pobočník ppor. František Horák, zásobovací důstojník ppor. Josef Výborný, lékař ppor. Josef Treal, technický rádce por. Čeněk Poležal, velitel I. roty por. Jaroslav Hrabal, velitel II. roty por. František Filípek, velitel III. roty por. František Císař, velitel IV. roty por. Josef Hart.

Odjezd praporu z Itálie : 11. srpen 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 14. srpen 1919. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 14. únor 1919 - nejspíše březen 1919 Busto Arsizio, nejspíše březen 1919 - 11. srpen 1919 Induno Olona, 11. srpen 1919 - nejspíše 14. srpen 1919 transport do ČSR. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Bojové akce praporu : Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu

bylo rozděleno nejspíše ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 44. domobraneckého praporu 11. srpna 1919 z Itálie do ČSR celkem 24 důstojníků a 803 vojáků. Dochované prameny neumožňují zjistit další informace.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Jedenáctého srpna 1919 se vrátil do ČSR . Dochované prameny neumožňují zjistit další informace. 160/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 45

Vznik praporu : nejspíše únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (nejspíše únor 1919 - ?) rtm. Ludvík Mach. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu nejspíše z března 1919 : velitel praporu rtm. Ludvík Mach, pobočník ppor. Antonín Svoboda, zásobovací důstojník ppor. Petr Aefer, lékař ppor. Arnošt Ryšavý, technický rádce por. Josef Motyčka, velitel I. roty por. Karel Fišera, velitel II. roty por. ? , velitel III. roty ppor. František Flanderka, velitel IV. roty por. Viktor Queisner.

Odjezd praporu z Itálie : 13. srpen 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 16. srpen 1919, dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství

praporu : pravděpodobně únor 1919 - asi březen 1919 Busto Arsizio, asi březen 1919 - 13. srpen 1919 Tradate, 13. srpen 1919 - nejspíše 16. srpen 1919 transport do ČSR. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Bojové akce praporu : Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení asi 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno nejspíše ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 45. domobraneckého praporu 13. srpna 1919 z Itálie do ČSR celkem 22 důstojníků a 798 vojáků.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V první polovině srpna 1919 se vrátil do ČSR. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 161/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 46

Vznik praporu : 16. únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 19. 9. 1919 Dačice, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (16. únor 1919 - 19. 9. 1919) rtm. Jan Michel

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Jan

Michel, **pobočník** por. Pavel Dědek, **lékař** ppor. Kubín, **technický rádce** por. Rudolf Pták, **velitel I. roty** por. Josef Kupec, **velitel II. roty** ppor. Klements, **velitel III. roty** ppor. Karel Kult, **velitel IV. roty** ppor. Kužel. Změny provedené v sestavě důstojnického sboru pocházejí nejspíše z března 1919 : **pobočník** por. Karel Boehm, **zásobovací důstojník** ppor. Libra, **lékař** ppor. Kosek, **velitel II. roty** ppor. Kolář, **velitel IV. roty** ppor. Gustav Jahn.

Odjezd praporu z Itálie : 27. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 31. července 1919, Znojmo

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 16. únor 1919 - 13. 4. 1919 Busto Arsizio, 13. 4. 1919 - 27. července 1919 Somma Lombardo, 27. července 1919 - 31. července 1919 transport do ČSR, 31. července 1919 - 19. 9. 1919 Znojmo, 19. 9. 1919 Dačice.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení asi 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 46. domobraneckého praporu 27. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 14 důstojníků a 797 vojáků. Devátého září 1919 měl prapor celkem 523 mužů. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na konci července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Znojemsku. Prapor byl rozpuštěn 19. 9. 1919 v Dačicích. 162/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 47

Vznik praporu : nejspíše únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (nejspíše únor 1919 - ?) rtm. František Hohaus. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu pochází nejspíše z března 1919 : velitel praporu rtm. František Hohaus, pobočník ppor. Karel Mareš, zásobovací důstojník ppor. Hugo Stápa, lékař ppor. Oldřich Bednář, technický rádce por. Alfréd Horník, **velitel I. roty** por. František Schmidt, **velitel II. roty** por. Miroslav Lasner, **velitel III. roty** por. Josef Lejhanec, **velitel IV. roty** por. Metoděj Janča.

Odjezd praporu z Itálie : 30. července a 10. srpna 1919, Varese a Sesto Calende.

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 2. a 13. srpna 1919. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : pravděpodobně únor 1919 - asi březen 1919 Busto Arsizio, asi březen 1919 - 30. července a 10. srpna 1919 Angera a Caserate, 30. července a 10. srpna 1919 - nejspíše 2. a 13. srpna 1919 transport do ČSR. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Bojové akce praporu : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor měl v době sestavení asi 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo nejspíše rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 47. domobraneckého praporu ve dnech 29. července a 10. srpna 1919 z Itálie do ČSR celkem 38 důstojníků a 1113 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku a v první polovině srpna 1919 se vrátil do ČSR. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 163/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 48

Vznik praporu : 13. březen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 21. 8. 1919 České Budějovice a Brno, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (13. březen 1919 - 21. 8. 1919) rtm. Stanislav Verner.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Stanislav Verner, **pobočník por.** Benedikt Novoměstský, **zásobovací důstojník por.** Jan Kapic, **technický rádce ppor.** Jan Kračmar, **velitel I. roty por.** Josef Burdych, **velitel II. roty por.** Ladislav Mach, **velitel III. roty por.** Josef Novotný, **velitel IV. roty npor.** Neumann. **Změny provedené v sestavě důstojnického sboru pocházejí nejspíše z března 1919 :** **lékař ppor.** Karel Karnet, **velitel I. roty por.** Josef Jelínek, **velitel III. roty por.** Karel Koblitz, **velitel IV. roty por.** Eduard Násemník.

Odjezd praporu z Itálie : 15. a 16. srpna 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 18. a 19. srpna 1919, České Budějovice a Brno

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 13. březen 1919 - asi duben 1919 Busto Arsizio, asi duben 1919 - 6. 6. 1919 Jerago a Besnate, 6. 6. 1919 - 15. a 16. srpna 1919 Varese, 15. a 16. srpna 1919 - 18. a 19. srpna 1919 transport do ČSR, 18. a 19. srpna 1919 - 21. 8. 1919 České Budějovice a Brno.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení asi 120 vojáků. Šestnáctého března byl stav praporu na předepsaných tisících mužích. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech až šesti rotách. Šestá německá rota byla 16. 3. 1919 podřízena 51. domobraneckému praporu. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 48. domobraneckého praporu ve dnech 15. a 16. srpna 1919 z Itálie do ČSR celkem 41 důstojníků a 1418 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ve druhé polovině srpna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Brněnsku a Česko - Budějovicku. Prapor byl rozpuštěn 21. 8. 1919 v Brně a Českých Budějovicích. 164/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 49

Vznik praporu : 15. březen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 9. 9. 1920 České Budějovice, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem byl sloučen 12. 5. 1920 domobranecký prapor číslo dvacet.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (15. březen 1919 - 31. 6. 1920) rtm. Antonín Spálený, II. (31. 6. 1920 - asi červenec 1920) npor. František Talíř, III. (asi červenec 1920 - nejspíše srpen 1920) npor. Emil Ludvíček, IV. (nejspíše srpen 1920 - 9. 9. 1920) pplk. Emil Raynoschek.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Antonín Spálený, **pobočník** por. František Talíř. **Koncem března 1919 byla obsazena velení rot a post zásobovacího důstojníka :** velitel I. roty npor. Karel Wittner, velitel II. roty npor. Karel Sedlák, velitel III. roty npor. Jan Filip, velitel IV. roty npor. Jan Mašek, zásobovací důstojník por. Arnošt Beniš. **Další místa v sestavě důstojnického sboru byla obsazena nejspíše do konce března 1919 :** lékař por. František Oplatka, **technický rádce** rtm. Sergej Dubovský.

Odjezd praporu z Itálie : 16. a 17. srpna 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 19. a 20. srpna 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 15. březen 1919 - 8. 7. 1919 Busto Arsizio, 8. 7. 1919 - 16. a 17. srpna 1919 Venegono, 16. a 17. srpna 1919 - 19. a 20. srpna 1919 transport do ČSR, 19. a 20. srpna 1919 - 12. 5. 1920 České Budějovice, 12. 5. 1920 - 15. 8. 1920 Třeboň, 15. 8. 1920 - 9. 9. 1920 České Budějovice.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení 200 vojáků a 2 důstojníky. Mužstvo praporu bylo složeno v březnu 1919 téměř výhradně z občanů ČSR německé národnosti. Koncem března již měl prapor 1500 mužů. Postupně byl tento stav snížen na 1000. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 49. domobraneckého praporu ve

dnech 16. a 17. srpna 1919 z Itálie do ČSR celkem 46 důstojníků a 1465 vojáků. Během transportů do ČSR dezertovalo od praporu celkem 90 vojáků Československé domobrany německé národnosti. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ve druhé polovině srpna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu na Česko - Budějovicku. V květnu 1920 přesídlil prapor do Třeboně, kde zůstal do srpna 1920. Prapor byl rozpuštěn 9. 9. 1920 v Českých Budějovicích. 165/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 50

Vznik praporu : 20. únor 1919 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : 28. 12. 1919 Levice, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (20. únor 1919 - 28. 12. 1919) rtm. Edmund Lazar.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Edmund Lazar, v případě dalších členů důstojnického sboru praporu není jasné jejich funkční zařazení : npor. Adolf Kadlec, npor. Otto Jílek, npor. Marcel Ludvík, por. Josef Štěpánek, por. Josef Ferber, por. Albín Dvořáček, por. Antonín Řezáč.

Další sestava důstojnického sboru pochází ze 13. března 1919 : velitel praporu rtm. Edmund Lazar, **pobočník** ppor. Karel Tausch, **zásobovací důstojník** ppor. Otakar Kolman, **lékař** por. Jan Slavík, **duchovní** por. Páník, **velitel I. roty** npor.

Adolf Kadlec, velitel II. roty npor. Otto Jílek, velitel III. roty npor. Dušan Clementis, velitel IV. roty npor. Marcel Ludvík. Změny provedené v sestavě důstojnického sboru pocházejí nejspíše z konce března 1919 : technický rádce rtm. Jan Peňáz.

Odjezd praporu z Itálie : 10. a 12. srpna 1919, Sesto Calende

Příjezd praporu do ČSR : 17. srpna 1919, Bratislava

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 20. únor 1919 - 27. březen 1919 Busto Arsizio, 27. březen 1919 - 29. březen 1919 cesta do Busta Arsizia, 29. březen 1919 - 4. 4. 1919 Busto Arsizio, 4. 4. 1919 - 10. a 12. srpna 1919 Golasecca, 10. a 12. srpna 1919 - 17. srpna 1919 transport do ČSR, 17. srpna 1919 - 27. 12. 1919 Bratislava, 27. 12. 1919 - 28. 12. 1919 Levice.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl 24. 2. 1919 tři sta vojáků. V únoru a březnu 1919 byla většina mužstva praporu složena převážně z občanů ČSR slovenské národnosti. Nejspíše v březnu 1919 byl doplněn stav praporu na 1000 mužů a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 50. domobraneckého praporu ve dnech 10. a 12. srpna 1919 z Itálie do ČSR celkem 40 důstojníků a 1296 vojáků. Patnáctého ledna 1920 měl prapor 435 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ve druhé polovině srpna 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v Bratislavě. Prapor byl přidělen 28. 12. 1919 do Levic, jako československý pěší prapor číslo III, k československému Slovákckému pěšímu pluku. 166/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 51

Vznik praporu : nejspíše 16. 3. 1919 Foligno, Itálie

Zánik praporu : 26. 4. 1920 České Budějovice, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : k praporu byla přidělena 16. 3. 1919 šestá rota od 48. domobraneckého praporu a 27. 11. 1919 rota od československého střeleckého pluku číslo 3.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (nejspíše 16. březen 1919 - 27. 4. 1919) rtm. Petr Hložek, II. (27. 4. 1919 - 31. 8. 1919) prap. Cyril Stránský, III. (31. 8. 1919 - 26. 4. 1920) rtm. Petr Kožich.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. Petr Hložek, pobočník prap. Karel Kozler, zásobovací důstojník ppor. Jaromír Dědeček, velitel I. roty por. Karel Adámek, velitel II. roty por. Karel Bytešník, velitel III. roty por. Václav Kulháněk, velitel IV. roty por. Karel Poláček. Změny provedené v sestavě důstojnického sboru pocházejí nejspíše ze srpna 1919 : pobočník ppor. Čeněk Frenzl, zásobovací důstojník ppor. Bedřich Kondrla, lékař rtm. Hugo Okáč.

Odjezd praporu z Itálie : části praporu doprovázely jako eskorta transporty československých domobraneckých praporu do Českých Budějovic od 26. 7. 1919 do 1. 9. 1919. Odjížděly z nádraží ve Varese, Sestu Calende a Bustu Arsiziu.

Příjezd praporu do ČSR : od 29. července 1919 do 4. září 1919, České Budějovice.

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : nejspíše 16. března 1919 - 27. 6. 1919 Foligno, 27. 6. 1919 - 26. 7. až 31. 8. 1919 Varano Borghi, části praporu doprovázely jako eskorta transporty československých domobraneckých praporu do Českých Budějovic od 26. 7. 1919 do

1. 9. 1919. Prapor postupně odjížděl do Českých Budějovic. Jedenatřicátého srpna 1919 zbylo ve Varano Borghi již jen 11 mužů. Italské velitelství praporu přesídlilo do Milána. S odjezdem velitele praporu rtm. Kožicha k 1. 9. 1919 přestalo italské velitelství praporu existovat. Zatím se začalo formovat nové velitelství praporu od 1. 8. 1919 v Českých Budějovicích. Po příjezdu velitele praporu z Itálie pokračoval útvar ve strážní službě v Českých Budějovicích. Od 29. července 1919 do 4. září 1919 - 15. 10. 1919 České Budějovice, 15. 10. 1919 - 28. 1. 1920 Nové Hrady, 28. 1. 1920 - 26. 4. 1920 České Budějovice.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor měl v době sestavení asi 1000 vojáků a 25 důstojníků. Šestnáctého března 1919 dostal prapor VI. rotu od 48. domobraneckého praporu. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Patnáctého října 1919 měla II. rota praporu 7 důstojníků a 325 mužů. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Od konce července do začátku září 1919 doprovázel útvar jako eskorta další domobranecké prapory na cestě do ČSR. V září 1919 začal prapor vykonávat strážní službu v Českých Budějovicích. Od patnáctého října 1919 strážil prapor prostor Nové Hrady. Na konci ledna 1920 přesídlil prapor do Českých Budějovic, kde byl 26. 4. 1920 rozpuštěn. 167/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 52

Vznik praporu : 9. duben 1919 Gallarate, Itálie

Zánik praporu : 27. 4. 1920 Nové Hrady, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (9. duben 1919 - 27. 4. 1919) rtm. František Hohaus, II. (27. 4. 1919 - 27. 4. 1920) rtm. Cyril Stránský.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. František Hohaus, pobočník prap. Král, zásobovací důstojník prap. Růžička, velitel I. roty por. Boukal, velitel II. roty por. Kondratický, velitel III. roty por. Otto Neumann, velitel IV. roty por. Viktor Bedřich. **Změny provedené v sestavě důstojnického sboru pocházejí nejspíše z konce dubna 1919 :** velitel praporu rtm. Cyril Stránský, pobočník prap. Václav Jirsák, technický poradce por. Kotrz, lékař prap. Bažant, velitel I. roty por. Václav Balbín.

Odjezd praporu z Itálie : 5. a 7. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 8. a 10. července 1919, Kaplice, Vyšší brod, Nové Hrady.

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 9. duben 1919 - 23. 5. 1919 Gallarate, 23. 5. 1919 - 3. 6. 1919 Busto Arsizio, 3. 6. 1919 - 5. a 7. července 1919 Cocquino a Gemonia, 5. a 7. července 1919 - 8. a 10. července 1919 transport do ČSR, 8. a 10. července 1919 - 30. 1. 1920 Kaplice, 8. a 10. července 1919 - 5. 9. 1919 strážily jednotlivé roty praporu prostor Kaplice, Nové Hrady, Vyšší Brod, 5. 9. 1919 - 30. 11. 1919 vykonávaly strážní službu v prostoru Kaplice a Vyšší brod, 30. 11. 1919 - 29. 1. 1919 strážily roty praporu prostor Vyšší Brod, 30. 1. 1919 - 27. 4. 1920 České Budějovice, 27. 4. 1920 Nové Hrady.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení asi 555 vojáků. Mužstvo praporu bylo rozděleno v pěti

rotách. Pátá rota se skládala z příslušníků československé armády německé národnosti. Pátá rota byla předána 11. 6. 1919 k 53. domobraneckému praporu. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 52. domobraneckého praporu ve dnech 5. a 7. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 29 důstojníků a 1 388 vojáků. V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V první polovině července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v jižních Čechách. Prapor byl rozpuštěn 27. 4. 1920 v Nových Hradech. 168/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 53

Vznik praporu : 1. květen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik praporu : 21. 11. 1919 asi prostor Slovenské Nové Město, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (1. květen 1919 - 16. 5. 1919) rtm. Bedřich Orel, II. (16. 5. 1919 - 21. 11. 1919) rtm. Jiránek.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : **velitel praporu** rtm. Bedřich Orel, **zásobovací důstojník šik.** Jan Secher, **velitel IV. roty** por. Jaroslav Rejžek. **Další sestava důstojnického sboru praporu pochází nejspíše z června 1919 :** **pobočník prap.** Josef Židlický, **zásobovací důstojník** ppor. Krasnický, **lékař prap.** A. Kaiser, **velitel I. roty** por. Václav Rejžek, **velitel II. roty** por. Havlíček, **velitel III. roty** por. Vladislav Hubeš, **velitel IV. roty** ppor. A. Šimandl.

Odjezd praporu z Itálie : 7. a 11. července 1919, Varese

Příjezd praporu do ČSR : 10. a 14. července 1919, Plzeň

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečnického velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 1. květen 1919 - 3. 6. 1919 Busto Arsizio, 3. 6. 1919 - 7. a 11. července 1919 Cittiglio, 7. a 11. července 1919 - 10. a 14. července 1919 transport do ČSR, 10. a 14. července 1919 - 28. 7. 1919 Plzeň, 28. 7. 1919 - 29. 7. 1919 Zábřeh na Moravě, 29. 7. 1919 - 30. 7. 1919 Čadca, 30. 7. 1919 - 31. 7. 1919 Zvolen, 31. 7. 1919 - 14. 8. 1919 přesun do prostoru Plešivec, 14. 8. 1919 - 15. 8. 1919 Plešivec, 15. 8. 1919 - 16. 8. 1919 Krásná Horka, 16. 8. 1919 - 18. 8. 1919 Svidník, 18. 8. 1919 - 20. 8. 1919 Mníšek nad Hornádem, 20. 8. 1919 - 2. 9. 1919 cesta do Spišských Vlachů, 2. 9. 1919 - 3. 9. 1919 Spišské Vlachy, 3. 9. 1919 - 4. 9. 1919 Jaklovce, 4. 9. 1919 - 5. 9. 1919 Košická Belá, 5. 9. 1919 - 6. 9. 1919 Kahanovce, 6. 9. 1919 - 9. 9. 1919 Slovenské Nové Město, 9. 9. 1919 - nejspíše 21. 11. 1919 prostor Slovenského Nového Města.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje : Prapor měl v době sestavení asi 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Jedenáctého června 1919 dostal prapor V. německou rotu od 52. domobraneckého praporu. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 53. domobraneckého praporu 11. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 26 důstojníků a 682 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V první polovině července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v Plzni. Ke konci července 1919 dostal prapor rozkaz k přesunu na Slovensko. Útvar se pak přesunoval v průběhu srpna a září 1919 přes celé Slovensko od Čadce do

prostoru Slovenského Nového Města. Prapor byl rozpuštěn nejspíše v prostoru Slovenského Nového města 21. 11. 1919. 169/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 54

Vznik praporu : 24. duben 1919 Avezzano, Itálie

Zánik praporu : 21. 9. 1919 Brno, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (24. dubna 1919 - 15. 5. 1919) por. Otakar Audolenský, II. (15. 5. 1919 - 21. 9. 1919) rtm. Bohumil Čtvrtník.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu por. Otakar Audolenský. **Další sestava důstojnického sboru praporu pochází nejspíše z července 1919 :** velitel praporu rtm. Bohumil Čtvrtník, **pobočník** ppor. Antonín Noha, **zásobovací důstojník** por. Otakar Audolenský, **lékař** por. František Šrytr, **technický rádce** por. ? , **velitel I. roty** por. Václav Kolman, **velitel II. roty** por. Rudolf Patočka, **velitel III. roty** por. Václav Habětín, **velitel IV. roty** rtm. Antonín Tham.

Odjezd praporu z Itálie : 11. a 25. července 1919, Varese a Sesto Calende

Příjezd praporu do ČSR : 14. a 28. července 1919, České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : 24. dubna 1919 - 1. 7. 1919 vznikly a působily v Avezzanu I. a II. rota, III. rota vznikla nejspíše v květnu 1919 v Sulmoně a IV. rota zde byla sestavena 1. 7. 1919. První a druhá rota odjely 1. 7. 1919 do Lago Maggiore, kde čekaly na transport do ČSR, který začal 11. července 1919. Třetí a čtvrtá rota odjely do ČSR

25. 7. 1919. Jedenáctého a 25. července 1919 - 14. a 28. července 1919 transport do ČSR, 14. a 28. července 1919 České Budějovice, 14. a 28. července 1919 - 21. 9. 1919 Brno.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
Prapor měl v době sestavení 300 vojáků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve třech rotách. Prvního července 1919 vznikla IV. rota. Prapor měl k 20. 6. 1919 celkem 954 vojáků, z nichž bylo 591 vojáků české národnosti, 32 vojáků slovenské národnosti, 145 vojáků německé národnosti, 3 vojáci tzv. slezsko - polské národnosti, 183 dalších vojáků. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 54. domobraneckého praporu ve dnech 11. a 25. července 1919 z Itálie do ČSR celkem 43 důstojníků a 1216 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. V červenci 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v prostoru Brno. Prapor byl rozpuštěn 21. 9. 1919 v Brně. 170/

DOMOBRANECKÝ PRAPOR Č. 55

Vznik praporu : nejspíše květen 1919 Busto Arsizio, Itálie. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Zánik praporu : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se

vždy vraceli na své velitelské místo) : kartotéční lístky evidence praporů, pocházející nejspíše z května 1919, vykazují jako velitele praporu praporného Arnošta Bernytzského.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu nejspíše z května 1919 :
velitel praporu prap. Arnošt Bernytzský, **pobočník** prap. Adolf Šťastný, **zásobovací důstojník** ppor. Evžen Pášňa, **lékař** ppor. ? , **velitel I. roty** por. Ferdinand Havrda, **velitel II. roty** por. Bedřich Adam, **velitel III. roty** ppor. Josef Gabriel, **velitel IV. roty** ppor. Viktor Jadrníček.

Odjezd praporu z Itálie : 18. srpen 1919, Busto Arsizio

Příjezd praporu do ČSR : nejspíše 21. srpna 1919, místo určení neumožňují zjistit archivní prameny.

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu : Prapor vznikl nejspíše v květnu 1919 v Busto Arsiziu a setrval zde až do svého odjezdu do ČSR 18. 8. 1919. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Bojové akce praporu : Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :
 Prapor měl v době sestavení asi 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty 55. domobraneckého praporu 18. srpna 1919 z Itálie do ČSR celkem 19 důstojníků a 753 vojáků. V průběhu roku 1919 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Ve druhé polovině srpna 1919 se vrátil do ČSR. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 171/

ÚTOČNÝ (SOKOLSKÝ) DOMOBRANECKÝ PRAPOR

Vznik praporu : 20. června 1919 Vergiate, Itálie

Zánik praporu : 27. 8. 1920 Perečín, ČSR

Útvary, které byly s praporem sloučeny a zanikly : s praporem nebyly sloučeny žádné jednotky.

Velitelé praporu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : I. (20. června 1919 - 20. 9. 1919) rtm. František Nachtmann, II. (20. 9. 1919 - 4. 11. 1919) por. Nejedlý, III. (4. 11. 1919 - 27. 8. 1919) rtm. Augustin Vrba.

Sestava důstojnického sboru při vzniku praporu : velitel praporu rtm. František Nachtmann, velitel I. roty por. Štajf, velitel II. roty por. Nejedlý, velitel III. roty por. Antonín Neoral, velitel IV. roty por. Jaroslav Vorst.

Odjezd praporu z Itálie : 28. června 1919, Sesto Calende

Příjezd praporu do ČSR : 1. července 1919, nejspíše České Budějovice

Podrobný přehled pobytu praporu na území Itálie a ČSR vzhledem k umístění jeho praporečního velitelství a velitelství některých rotních velitelství praporu :
 20. června 1919 - 28. června 1919 Vergiate, 28. června 1919 - 1. července 1919 transport do ČSR, 1. července 1919 - 4. 7. 1919 nejspíše České Budějovice, 4. 7. 1919 - 3. 8. 1919 Beckov, 3. 8. 1919 - 4. 8. 1919 Svidník, 4. 8. 1919 - 6. 8. 1919 Krásná Horka, 6. 8. 1919 - 20. 8. 1919 Tornala, 20. 8. 1919 - 22. 8. 1919 Mníšek nad Hornádem, 22. 8. 1919 - 2. 9. 1919 Spišská Nová Ves, 2. 9. 1919 - 3. 9. 1919 Krompachy, 3. 9. 1919 - 4. 9. 1919 Margecany, 4. 9. 1919 - 9. 9. 1919 Košické Hámry, 9. 9. 1919 - 26. 10. 1919 Humenné, 26. 10. 1919 - 27. 10. 1919 Michalovce, 27. 10. 1919 - 29. 10. 1919 Sobrance, 29. 10. 1919 - 30. 10. 1919 Chlomce, 30. 10. 1919 - 31. 10. 1919 Kajdanovo, 31. 10. 1919 - 12. 3. 1920 Mukačevo, 12. 3. 1920 - 1. 7. 1920 Perečín, 1. 7. 1920 - 25. 7. 1919 Velký Berezny, 25. 7. 1919 - 27. 8. 1920 Perečín.

Bojové akce praporu : Prapor se nezúčastnil žádných bojových akcí.

Výzbroj a stav praporu - příklady dochovaných hlášení stavu a výzbroje :

Prapor měl v době sestavení nejspíše 1000 vojáků a 25 důstojníků. Mužstvo praporu bylo rozděleno ve čtyřech rotách. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty Útočného (Sokolského) domobraneckého praporu 28. června 1919 z Itálie do ČSR celkem 17 důstojníků a 749 vojáků. Prapor byl na konci října 1919 podřízen 2. československému dobrovolnickému pluku jako prapor číslo tři.

V průběhu roku 1919 a 1920 byla velká část mužstva praporu demobilizována.

Prapor byl vyzbrojen až těsně před odjezdem z Itálie. Další informace se nepodařilo zjistit.

Přehled činnosti praporu : Prapor byl sestaven a vycvičen v Itálii. Na začátku července 1919 se vrátil do ČSR a ihned začal vykonávat strážní službu v Beckově. Prapor pak až do svého rozpuštění 27. 8. 1920 dále pokračoval ve strážení Slovenska. 172/

TERSTSKÉ ROTY

Terstské roty byly sestavovány z mužstva a důstojníků Československé domobrany z Itálie, kteří byli těsně před demobilizací, museli se vrátit neprodleně domů, např. z existenčních důvodů, nebo byli starší padesáti let, apod. Všechny Terstské roty byly vyzbrojeny až těsně před odjezdem z Itálie. Po svém sestavení byly dirigovány do Capodistria (Koparu) a Izly. Denně odjíždělo pět eskort po padesáti až šedesáti lidech do Terstu, odkud tyto eskorty doprovázely transporty s potravinami a materiálem do ČSR. Po svém návratu do vlasti byly eskorty rozpuštěny.

TERSTSKÁ ROTA Č. 1

Vznik roty : listopad 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : listopad 1918 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (listopad 1918) rtm. Kudělka

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 9. 11. 1918

Příjezd roty do ČSR : listopad 1918, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty první terstské roty 9. listopadu 1918 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 173/

TERSTSKÁ ROTA Č. 2

Vznik roty : únor 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : březen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (únor - březen 1919) por. Josef Skácelík

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 2. 3. 1919

Příjezd roty do ČSR : březen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty druhé terstské roty 2. března 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 174/

TERSTSKÁ ROTA Č. 3

Vznik roty : březen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : březen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (březen 1919) rtm. Pražák

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 15. 3. 1919

Příjezd roty do ČSR : březen 1919 , nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty třetí terstské roty 15. března 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 175/

TERSTSKÁ ROTA Č. 4

Vznik roty : březen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : březen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (březen 1919) rtm. Josef Tichý

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 20. 3. 1919

Příjezd roty do ČSR : březen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty čtvrté terstské roty 20. března 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 176/

TERSTSKÁ ROTA Č. 5

Vznik roty : březen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : duben 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (březen - duben 1919) rtm. František Seidl

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 29. 3. 1919

Příjezd roty do ČSR : duben 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty páté terstské roty 29. března 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit.
177/

TERSTSKÁ ROTA Č. 6

Vznik roty : březen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : duben 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (březen - duben 1919) rtm. Antonín Hell

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 2. 4. 1919

Příjezd roty do ČSR : duben 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty šesté terstské roty 2. dubna 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit.
178/

TERSTSKÁ ROTA Č. 7

Vznik roty : březen - duben 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : duben 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (březen - duben 1919) rtm. Eduard Horásek

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 6. 4. 1919

Příjezd roty do ČSR : duben 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty sedmé terstské roty 6. dubna 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit.
179/

TERSTSKÁ ROTA Č. 8

Vznik roty : březen - duben 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : duben 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (březen - duben 1919) rtm. Karel Fišer

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 6. 4. 1919

Příjezd roty do ČSR : duben 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty osmé terstské roty 6. dubna 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit.
180/

TERSTSKÁ ROTA Č. 9

Vznik roty : červen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : červen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (červen 1919) rtm. Josef Kučera

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 12. 6. 1919

Příjezd roty do ČSR : červen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty deváté terstské roty 12. června 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 181/

TERSTSKÁ ROTA Č. 10

Vznik roty : květen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : květen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (květen 1919) rtm. Antonín Petrof

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 14. 5. 1919

Příjezd roty do ČSR : květen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty desáté terstské roty 14. 5. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 182/

TERSTSKÁ ROTA Č. 11

Vznik roty : květen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : květen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (květen 1919) por. Josef Rakovič

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 18. 5. 1919

Příjezd roty do ČSR : květen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty jedenácté terstské roty 18. 5. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 183/

TERSTSKÁ ROTA Č. 12

Vznik roty : květen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : květen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (květen 1919) rtm. Václav Skořepa

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 22. 5. 1919

Příjezd roty do ČSR : květen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty dvanácté terstské roty 22. 5. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 184/

TERSTSKÁ ROTA Č. 13

Vznik roty : květen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : květen - červen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (květen - červen 1919) rtm. Otto Steiner

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 26. 5. 1919

Příjezd roty do ČSR : květen - červen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty třinácté terstské roty 26. 5. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit.

185/

TERSTSKÁ ROTA Č. 14

Vznik roty : květen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : červen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (květen - červen 1919) rtm. Ferdinand Pschor

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 30. 5. 1919

Příjezd roty do ČSR : červen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty čtrnácté terstské roty 30. 5. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit.

186/

TERSTSKÁ ROTA Č. 15

Vznik roty : květen - červen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : červen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (květen- červen 1919) por. Vilém Wágner

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 4. 6. 1919

Příjezd roty do ČSR : červen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty patnácté terstské roty 4. 6. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit.
187/

TERSTSKÁ ROTA Č. 16

Vznik roty : květen - červen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : červen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (květen - červen 1919) por. Jaroslav Teuchmann

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 4. 6. 1919

Příjezd roty do ČSR : červen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty šestnácté terstské roty 4. 6. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 256 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit.
188/

TERSTSKÁ ROTA Č. 17

Vznik roty : červen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : červen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (červen 1919) por. Josef Balý

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 12. 6. 1919

Příjezd roty do ČSR : červen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjeli s transporty sedmnácté terstské roty 12. 6. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 3 důstojníci a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 189/

TERSTSKÁ ROTA Č. 18

Vznik roty : červen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : červen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (červen 1919) por. Eduard Klabačka

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : červen 1919

Příjezd roty do ČSR : červen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjeli s transporty osmnácté terstské roty v červnu 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 3 důstojníci a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 190/

TERSTSKÁ ROTA Č. 19

Vznik roty : červen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : červen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (červen 1919) npor. František Filip

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 21. 6. 1919

Příjezd roty do ČSR : červen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjeli s transporty devatenácté terstské roty 14. 5. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 3 důstojníci a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 191/

TERSTSKÁ ROTA Č. 20

Vznik roty : srpen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : srpen 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (srpen 1919) rtm. Jan Mašek

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : 17. 8. 1919

Příjezd roty do ČSR : srpen 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty dvacáté terstské roty 17. 8. 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 5 důstojníků a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 192/

TERSTSKÁ ROTA Č. 21

Vznik roty : srpen 1919 Busto Arsizio, Itálie

Zánik roty : srpen - září 1919 nejspíše České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : (srpen - září 1919) por. Josef Lecián

Odjezd roty z Busta Arsizia do Terstu : srpen 1919

Příjezd roty do ČSR : srpen - září 1919, nejspíše České Budějovice

Výzbroj a stav roty : Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty jedenadvacáté terstské roty v srpnu 1919 z Busta Arsizia do Terstu celkem 6 důstojníků a 250 vojáků. Další informace se nepodařilo zjistit. 193/

ŠTÁBNÍ ROTA Č. 1

Vznik roty : nejspíše prosinec 1918 Varese, Itálie

Zánik roty : nejspíše srpen 1919 České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací

Odjezd roty do ČSR : asi srpen 1919, Varese

Příjezd roty do ČSR : srpen 1919, České Budějovice

Přehled činnosti roty : Rota byla sestavena pro potřeby štábu Československé domobrany v Itálii. Podle nedatovaného seznamu měla 322 vojáků. V průběhu roku 1919 byla nejspíše část mužstva roty demobilizována nebo

převedena k jiným útvarům. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 194/

ŠTÁBNÍ ROTA Č. 2

Vznik roty : nejspíše prosinec 1918 Varese, Itálie

Zánik roty : nejspíše srpen 1919 České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací

Odjezd roty do ČSR : asi srpen 1919, Varese

Příjezd roty do ČSR : srpen 1919, České Budějovice

Přehled činnosti roty : Rota byla sestavena pro potřeby štábu Československé domobraný v Itálii. Podle seznamu datovaného 1. 5. 1919 měla 791 vojáků. V průběhu roku 1919 byla nejspíše část mužstva roty demobilizována nebo převedena k jiným útvarům. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 195/

ŠTÁBNÍ ROTA Č. 3

Vznik roty : nejspíše prosinec 1918 Varese, Itálie

Zánik roty : nejspíše srpen 1919 České Budějovice, ČSR

Velitelé roty (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : Dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací

Odjezd roty do ČSR : asi srpen 1919, Varese

Příjezd roty do ČSR : srpen 1919, České Budějovice

Přehled činnosti roty : Rota byla sestavena pro potřeby štábu Československé domobrany v Itálii. Podle nedatovaného seznamu měla 163 vojáků. V průběhu roku 1919 byla nejspíše část mužstva roty demobilizována nebo převedena k jiným útvarům. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 196/

SAMOSPRÁVNÝ ODDÍL CASERATE - SEMPIONE

Vznik oddílu : nejspíše prosinec 1918 Caserate - Sempione, Itálie

Zánik oddílu : září 1919 Caserate - Sempione, Itálie

Velitelé oddílu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : velitelem roty byl nejspíše až do jejího rozpuštění por. Čížek.

Odjezd mužstva rozpuštěného oddílu do ČSR : září 1919, dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Příjezd mužstva rozpuštěného oddílu do ČSR : září 1919, České Budějovice

Přehled činnosti oddílu : Oddíl byl sestaven z vojáků Československé domobrany, kteří ovládali administrativní činnosti. Náplní práce oddílu byla např. cenzura korespondence, příprava účetnických a výkazních materiálů, aj. kancelářské práce. V září 1919 odjížděl oddíl po částech do ČSR. Celkem odjelo do Československa v září 1919 třiasedmdesát vojáků. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 197/

SAMOSPRÁVNÝ ODDÍL BUSTO ARSIZIO

Vznik oddílu : nejspíše prosinec 1918 Busto Arsizio, Itálie

Zánik oddílu : 8. 6. 1920 Gallarate, Itálie

Velitelé oddílu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Odjezd oddílu do ČSR : oddíl neodcestoval z Itálie

Příjezd oddílu do ČSR : oddíl neodcestoval z Itálie

Přehled činnosti oddílu : Oddíl byl sestaven z vojáků Československé domobrany, kteří ovládali administrativní činnosti. Náplní práce oddílu byla např. cenzura korespondence, příprava účetnických a výkazních materiálů, aj. kancelářské práce. Útvar byl sloučen 8. června 1920 se Samosprávným oddílem v Gallarate a zanikl. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 198/

SAMOSPRÁVNÝ ODDÍL GALLARATE

Vznik oddílu : nejspíše prosinec 1918 Gallarate, Itálie

Zánik oddílu : nejspíše rok 1920. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací.

Velitelé oddílu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Odjezd oddílu do ČSR : dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Příjezd oddílu do ČSR : dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Přehled činnosti oddílu : Oddíl byl sestaven z vojáků Československé domobrany, kteří ovládali administrativní činnosti. Náplní práce oddílu byla např. cenzura korespondence, příprava účetnických a výkazních materiálů, aj.

kancelářské práce. Útvar dostal 8. června 1920 mužstvo Samosprávného oddílu v Bustu Arsiziu. Podle nedatovaného seznamu měl 332 mužů. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 199/

SAMOSPRÁVNÝ ODDÍL MILÁNO

Vznik oddílu : nejspíše prosinec 1918 Miláno, Itálie

Zánik oddílu : září 1919 České Budějovice, ČSR

Velitelé oddílu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se vždy vraceli na své velitelské místo) : oddílu velel nejspíše až do jeho rozpuštění por. Wildmann.

Odjezd oddílu do ČSR : 17. 9. 1919, Miláno

Příjezd oddílu do ČSR : září 1919, České Budějovice.

Přehled činnosti oddílu : Oddíl byl sestaven z vojáků Československé domobrany, kteří ovládali administrativní činnosti. Náplní práce oddílu byla např. cenzura korespondence, příprava účetnických a výkazních materiálů, aj. kancelářské práce. Nedatovaný seznam uvádí, že měl oddíl 318 mužů. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transportem oddílu 17. 9. 1919 z Milána do ČSR celkem ? důstojníků a 314 vojáků. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 200/

AUTOMOBILOVÝ ODDÍL GALLARATE

Vznik oddílu : nejspíše prosinec 1918 Gallarate, Itálie

Zánik oddílu : nejspíše konec roku 1920 Gallarate, ČSR

Velitelé oddílu (seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů, kdy byli zastupováni ve velení, ale po tomto období se

vždy vraceli na své velitelské místo) : dochované prameny neumožňují zjištění těchto informací.

Odjezd oddílu do ČSR : oddíl nejspíše do ČSR neodjel

Příjezd oddílu do ČSR : oddíl nejspíše do ČSR neodjel

Přehled činnosti oddílu : Oddíl byl sestaven z vojáků Československé domobrany, kteří ovládali řízení a opravy motorových vozidel. Byli též velitelstvím Československé domobrany vybráni jako způsobilí ke strážní a bezpečnostní službě. Náplní práce oddílu byla především doprava nákladů a osob motorovými vozidly a jejich ochrana. Podle seznamu mužstva u automobilového oddílu v Gallarate ze 6. 3. 1920 měl útvar v roce 1918 jedenadvacet vojáků, do března 1920 to bylo již devětašedesát vojáků. Sedmnáctého dubna 1920 měl oddíl jedenačtyřicet vojáků. Podle zprávy o stavu Italy zapůjčeného automobilového parku ze 14. 1. 1920 se automobilový oddíl staral o vozidla typů : osobní vozy Lancia B, osobní vozy Fiat 3A, osobní vozy Fiat 2, osobní vozy Fiat O, vozidla ambulance, těžká nákladní vozidla Fiat 18BL, těžká nákladní vozidla Fiat 18BLR, lehká nákladní vozidla Fiat 15TER, motocykly Indian a James. Jednotka vrátila Italům zpět do 24. 1. 1920 celkem 5 těžkých nákladních vozidel Fiat 18BL, devět těžkých nákladních vozidel Fiat 18BLR, šest lehkých nákladních vozidel Fiat 15TER, dvě vozidla ambulance, dva osobní vozy Fiat O. Sedmnáctého dubna 1920 vykazoval automobilový oddíl celkem dvě lehká nákladní vozidla Fiat 15TER, jedno těžké nákladní vozidlo Fiat 18BL a čtyři osobní vozy typů : Fiat 3A, Lancia, Fiat O, Sidecar. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 201/

ESKORTY OBCHODNÍCH VLAKŮ

Eskorty obchodních vlaků byly sestavovány k ochraně celkem 68 transportů se zbožím, které směřovalo z Itálie do ČSR. Oddíly nebyly totožné s Terstskými rotami. Podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 odjelo s transporty obchodních vlaků od 22. 5. 1919 do 3. 2. 1920 celkem 14

důstojníků a 1076 vojáků Československé domobrany. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 202/

ZBROJNÍ ODDÍL

Jednotka byla sestavena nejspíše po zřízení skladiště zbraní Československé domobrany 29. 1. 1919 v Crennu. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 203/

VOJENSKÁ NEMOCNICE V GALLARATE

Lékařský personál domobraneckých jednotek tvořili ze začátku Italové a v době utváření prvních domobraneckých praporů lékaři a sanitní mužstva u každé domobranecké jednotky. Italové přidělili po vzniku prvních praporů část prostoru svých nemocnic pro český lékařský personál. Tento případ se týkal třeba nemocnice v Ospende Ondoli. Vojenská nemocnice v Gallarate sloužila pro potřeby domobranců nejspíše od začátku roku 1919. Evidenční kniha Gallaratské nemocnice zaznamenává celkem 769 hospitalizovaných pacientů. Nemocnice byla přesunuta v lednu 1920 do Milána. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 204/

VOJENSKÝ SOUD

Byl složen z důstojníků Československé domobrany. Soud sídlil od svého založení, nejspíše v prosinci 1918, v Somma Lombardo. Do jeho jurisdikce spadaly

všechny trestné činy a prohřešky spáchané příslušníky Československé domobrany na území Itálie. Vojenský soud měl předsedu, soudce zpravodaje, tajemníka, zástupce veřejného žalobce, vyšetřujícího soudce, zástupce soudce zpravodaje, administrativního důstojníka, velícího důstojníka pro vyšetřovací vazbu. Předsedou soudu byl stabilně až do jeho rozpuštění pplk. Hynek Gibiš. Funkci soudce zpravodaje zastával rtm. Lev Vokáč. Další místa obsadili rtm. František Nachtmann a por. Adolf Níče. Vojenský soud odcestoval 17. 8. 1919 se 49. domobraneckým praporem do ČSR a ukončil tak svou činnost. Dochované prameny neumožňují zjištění dalších informací. 205/

DALŠÍ ODDÍLY, O KTERÝCH SE NEPODAŘILO ZJISTIT BLIŽŠÍ INFORMACE

V rámci Československé domobrany existovaly ještě další útvary. Byli to například cyklisté nebo vojenské kapely aj. 206/

17. SEZNAM VELITELŮ DOMOBRANECKÝCH ÚTVARŮ

Seznam vychází z pramenů a literatury, které jsou signovány v poznámce na konci popisu každé jednotky v předcházející kapitole. Výjimku tvoří informace o pplk. Ladislavu Forbelském. Informace byly získány navíc podle : VHA, Praha, fond: Velitelství Československé domobrany, karton č.4, korespondence, česky.

- **Adamec** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 42.
- **Adamec Antonín** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 41.
- **Audolenský Otakar** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 54.
- **Balý Josef** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě číslo 17.
- **Bažant Jan** npor. - *21. 5. 1895, Uherské Hradiště, Morava. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 41.
- **Beránek Václav** rtm. - *6. 6. 1887, Nebišovice, Čechy. Účetní úředník pražského místodržitelství, legionář, římský katolík, svobodný. Byl zajat 11. 3. 1915 v Karpatech. Ovládal ruštinu, francouzštinu, němčinu. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 15.
- **Bernytzský Arnošt** prap. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 55.
- **Braun** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 42.
- **Budínský Bedřich** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 18.
- **Burda Josef** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 21.

- **Bystřický František** rtm. - *13. 5. 1891, Telč, Morava. Voják z povolání, službu u rakouské armády nastoupil v roce 1909. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 6.
- **Cassinelli** kpt. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 1.
- **Čížek Jindřich** por. - *4. 12. 1880, po svém začlenění do Československé domobrany velel samosprávnému oddílu Caserate - Sempione.
- **Čtvrtník Bohumil** rtm. - *3. 5. 1870, Straný na Benešovsku, Čechy. Voják z povolání, římský katolík, ženatý, dvě děti, ovládal chorvatštinu, němčinu, italštinu. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 28, 54.
- **Dočekal Jaroslav** prap. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 28.
- **Doupovec Jan** rtm. - *24. 3. 1890, Ždánice, Morava. Voják z povolání, svobodný, legionář, ovládal němčinu, francouzštinu, ruštinu. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 27.
- **Epstein M.** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 42.
- **Fafek Josef** rtm. - *Dušníky u Prahy. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 42.
- **Farsa Karel** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 21.
- **Fibinger Eduard** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 19.
- **Filip František** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 19.
- **Firbas Karel** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 41, 42.
- **Fišer Karel** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 8.

- **Fleischer Hugo** prap. - *24. 3. 1875, Čáslav, Čechy, ženatý. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 43.
- **Forbelský Ladislav** pplk. - *4. 10. 1875, Skřivany u Nového Bydžova, Čechy. V rakouské armádě sloužil v rámci 1. pluku císařských střelců. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 2.
- **Fritsch Otakar** rtm. - *9. 10. 1879, Brno, Morava, svobodný. Ovládal češtinu, němčinu, chorvatštinu, srbštinu. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 35.
- **Gratum Rudolf** rtm. - *10. 9. 1879, Vlašim, Čechy, Prokurista, ženatý, dvě děti. Byl demobilizován 1. 9. 1919. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 24.
- **Hacker Josef** por. - *27. 2. 1896, Bukvice u Trhových Svin, Čechy, úřednický praktikant. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 33.
- **Hareš** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 34.
- **Havelka** ppor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 32.
- **Heicman Emanuel** rtm. - *13. 9. 1883, Líšnice u Prahy, Čechy, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 41.
- **Heide František** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 18.
- **Hell Antonín** rtm. - *1878, Žatec, Čechy. Po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 6.
- **Hložek Petr** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 51.
- **Hohaus František** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 47, 52.

- **Horásek Eduard** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 37, terstské rotě č. 7.
- **Hrdlička František** por. - *23. 2. 1891, Velké Kunčice na Hustopečsku, Morava, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 43.
- **Hysek Václav** rtm. - *1877, Zvíkov u Hradce Králové, Čechy Geometr, ženatý, čtyři děti. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 25.
- **Janda Jaroslav** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 22.
- **Janovský** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 20.
- **Jelínek Pavel** por. - *1890, Kyjov, Morava. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 23.
- **Jindra Miroslav** rtm. - *26. 1. 1878, Svatá Magdaléna na Třeboňsku, Čechy, svobodný. Ovládal němčinu. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 35.
- **Jiránek** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 53.
- **Jiras Josef** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 7.
- **Johanus** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 6.
- **Kahovec Augustin** rtm. - *16. 12. 1881, Blatná, Čechy. Voják z povolání. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 44.
- **Kalfus Karel** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 22.
- **Klabačka Eduard** por. - *6. 8. 1878, Tišnov, Morava. Po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 18.

- **Kódl** ppor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 21.
- **Koerner Felix** prap. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 2, 34.
- **Kohout Vladimír** rtm. - *7. 7. 1890, Plzeň, Čechy, bankovní úředník, ovládal němčinu, srbochorvatštinu. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 31.
- **Kolárský Zdeněk** por. - *14. 7. 1888, Libáň u Jičína, Čechy, lesník. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 12.
- **Kolář Eduard** rtm. - *1881, Telč, Morava. Voják z povolání, v rakouské armádě sloužil v rámci pluku č. 77. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 4.
- **Kovář Eduard** rtm. - *27. 2. 1882, Hořice, Čechy, Advokát, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 16.
- **Kožich Petr** rtm. - *29. 4. 1869 Žírovnice ? Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 51.
- **Krejčí Eduard** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 5.
- **Kruetzner Emanuel** rtm. - *1877. po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 23.
- **Kučera Josef** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 19, terstské rotě číslo 9.
- **Kudělka** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 1.
- **Kudláček Čeněk** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 26.
- **Kunart** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 36, 39.
- **Lazar Edmund** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 50.

- **Lecián Josef** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 21.
- **Liška František** rtm. - *26. 11. 1888, Boseň u Mnichova Hradiště, Čechy. Voják z povolání. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 28.
- **Ludvíček Emil** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 49.
- **Lupíšek Karel** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 29.
- **Lutový Pavel** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 32.
- **Mahler Karel** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 39.
- **Mach Ludvík** rtm. - *1885. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 26, 30, 37, 45, 19, 45.
- **Majer Stanislav** por. - *10. 7. 1888, Hořovice, Čechy. Geometr, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 12.
- **Markl František** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 26.
- **Mašek František** rtm. - *12. 9. 1872 (1893). Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 1.
- **Mašek Jan** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě číslo 20.
- **Maxa Jaroslav** rtm. - *1888, Nymburk, Čechy. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 8, 40.
- **Metlický Jan** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 40.
- **Michel Jan** rtm. - *28. 11. 1882, Praha, Čechy, obchodník. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 27, 46.

- **Náhumeck Karel** por. - *20. 2. 1891, Třešť, Morava, zemský inženýr. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 24.
- **Nachtmann František** rtm. - *11. 2. 1888, Zlíchov, u Prahy, Čechy. Legionář, katolík, ovládal češtinu, němčinu, francouzštinu, ruštinu, italštinu. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 2 a Útočnému domobraneckému praporu.
- **Najman Jindřich** ppor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 18.
- **Nejedlý** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel Útočnému domobraneckému praporu.
- **Němec Ludvík** rtm. - *18. 8. 1887, Jevíčko, Morava. Voják z povolání, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 1, 36.
- **Nevěřil Bohuslav** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 38.
- **Novotný Jaroslav** ppor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 32.
- **Novotný Jindřich** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 9.
- **Orel Bedřich** rtm. - *1882, Kroměříž, Morava, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 29, 53.
- **Paul František** rtm. - *8. 8. 1881, Chotěboř, Čechy, majitel statku. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 16, 17.
- **Pavlousek Vítězslav** rtm. - *18. 10. 1874, Mladá Boleslav, Čechy, místodržící stavební rada v Praze. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 12.
- **Peterka František** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 11, 13.
- **Petrof Antonín** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 10.

- **Pfeifer Josef** rtm. - *1879, Kvasice na Kroměřížsku, Morava, legionář. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 8.
- **Pirník** prap. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 39.
- **Plaček Josef** rtm. - *1878. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 14.
- **Polidar Josef** rtm. - *1883. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 3.
- **Pospíšil František** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 19.
- **Poštulka Jan** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 20.
- **Potůček Václav** por. - *29. 10. 1880, Praha - Bubeneč, Čechy, ženatý. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 16.
- **Pražák Karel** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 15 a terstské rotě č. 3.
- **Prejda Alexandr** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 30.
- **Prokeš František** rtm. - *16. 2. 1896, Neplachov na Třeboňsku, Čechy. Voják z povolání. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 11, 38.
- **Pschor Ferdinand** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel terstské rotě č. 14.
- **Rakovič Josef** por. - po svém začlenění do Československé domobraný velel terstské rotě č. 11.
- **Raynoschek Emil** pplk. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 20, 49.
- **Regentík Miroslav** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 40.

- **Rejholec rtm.** - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 7.
- **Remotti kpt.** - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 4.
- **Rolant Rudolf rtm.** - *11. 8. 1882. Voják z povolání. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 16.
- **Rozkošný Bohuslav por.** - *21. 5. 1894 Kuřim, Morava. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 43.
- **Sedlák Josef rtm.** - *1. 5. 1882, Třebíč, Morava. Voják z povolání, studium na kadetce ve Vídni, od začátku 1. světové války bojově nasazen, strávil celkem 25 měsíců v první linii, 18. 4. 1914 střelen do levého stehna, 28. 11. 1914 onemocněl úplavicí, od 1. 5. 1918 aspirant na důstojníka generálního štábu, držitel šesti vyznamenání, do zajetí padl 28. 10. 1918 v Itálii u Valdobbiadene, byl zajat francouzskou jednotkou. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 1.
- **Seitl František rtm.** - *23. 3. 1871, Police nad Metují, Čechy. Účetní oficiál. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 27 a terstské rotě číslo 5.
- **Schnnela Emil rtm.** - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 21.
- **Schoen Alfréd rtm.** - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 39.
- **Skácel npor.** - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 9.
- **Skácelík Josef por.** - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 2.
- **Skořepa Václav rtm.** - *1876, Rozběřice u Hradce Králové, Čechy. Po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 12.
- **Slačík František por.** - *1. 7. 1883, svobodný, sloužil v armádě od roku 1904. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 1.

- **Souček František** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 27.
- **Souček Jaroslav** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 5, 15.
- **Soukup** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 6.
- **Spálený Antonín** rtm. - *1889, Mladá Boleslav, Čechy. Důstojník z povolání. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 49.
- **Steiner Otto** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 38, terstské rotě č. 13.
- **Stejskal Richard** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 9.
- **Sternhell Josef** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 30.
- **Stránský Cyril** prap. - *15. 9. 1862. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 51, 52.
- **Strniska Leopold** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 42.
- **Strnisko Lev** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 42.
- **Svoboda Bohuslav** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 19.
- **Šimlík** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 6.
- **Šimáček Vladimír** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 2.
- **Šmíd Josef** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 19, 37.
- **Štáva** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 31.

- **Talíř František** npor. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 49.
- **Teuchmann Jaroslav** por. - po svém začlenění do Československé domobraný velel terstské rotě č. 16.
- **Tichý Josef** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel terstské rotě č. 4.
- **Tomek Antonín** rtm. - *12. 2. 1881, Věčice u Hranic na Moravě, Morava. Voják z povolání, ženatý. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 33.
- **Valla František** rtm. - *27. 7. 1879, Petrovice, Morava, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 41.
- **Vaněk Václav** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 38.
- **Vejlupek Jaroslav** rtm. - *1874, Dolany na Jičínsku, Čechy. Voják z povolání, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 11, 13.
- **Verner Stanislav** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 48.
- **Vitásek J.** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 5.
- **Vlček Jan** rtm. - *1874, Praha, Čechy. Důstojník z povolání, katolík, ženatý, bezdětný. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 15.
- **Vokoun Josef** por. - *1891. Po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 18.
- **Voňka August** rtm. - po svém začlenění do Československé domobraný velel praporu č. 37.
- **Vrba Augustin** rtm. - *10. 10. 1893, Bystřice pod Hostýnem, Morava. Po svém začlenění do Československé domobraný velel Útočnému domobraneckému praporu.

- **Vrtěl Ludvík** rtm. - *5. 7. 1876, Brno, Morava. Poštovní úředník, byl odveden do armády v roce 1898, demobilizován 1. 6. 1919. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 6.
- **Wágner Vilém** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel terstské rotě č. 15.
- **Weber František** rtm. - *31. 10. 1894, Libáň u Jičína, Čechy. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 10, 39.
- **Wildmann** por. - po svém začlenění do Československé domobrany velel Samosprávnému oddílu - Miláno.
- **Wittman** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 26.
- **Zahrádecký Josef** rtm. - 1887, Praha, Čechy, ženatý, jedno dítě, římský katolík, ovládal němčinu a chorvatštinu. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 10.
- **Zapletal Alois** rtm. - *30. 4. 1887, Prostějov, Morava, svobodný. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 43.
- **Zavadil Konrád** rtm. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 2.
- **Zelinka Rudolf** npor. - po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 2.
- **Zima Bohumil** rtm. - *11. 1. 1876, Praha - Karlín, Čechy. Správce továrny. Po svém začlenění do Československé domobrany velel praporu č. 17.

18. ZÁVĚR

U tohoto typu prací patří závěry k prvnímu textu, který bývá zpravidla vůbec čten. Autor práce však odkazuje na jednotlivé kapitoly a zde činěné dílčí závěry, aby vůbec čtenář rozpoznal všechny výše přiblížené osudy domobranců.

Konečné hodnotící hledisko, jež by zcela definitivně vystihlo význam domobrany není, myslím si, ani po prostudování všech představených pramenů ještě dost dobře možné. Přece jen ještě schází prozkoumat celá řada archiválií a to nejen v Česku, ale hlavně v zahraničí. Budou - li tedy dále vyslovovány hodnotící soudy, bude to právě jen s vědomím omylnosti a chyb na základě probádaného materiálu.

Předně Československá domobrana plnila několik důležitých funkcí v oblasti: vojenství, politiky, hospodářství, občanské bezpečnosti a dokonce psychologie mezilidských vztahů.

Z vojenského hlediska je patrný význam II. zahraniční armády na operacích československé armády ve válce s Maďarskem a některé takticko - strategické úspěchy domobraneckých praporů na slovenské frontě. Domobrancí přispívali k navázání politických vztahů s italskou vládou a nepochybně byli horkou kartou na misce vah české a italské zahraniční politiky. Doma se potom příslušníci II. zahraniční armády podíleli na klidnému rozvoji Československa. Zabezpečováním jeho hranic umožňovali nerušený chod mladé československé demokracie. Místy dokonce suplovali úkoly transformující se policie. Výraznou měrou přispěli k ochraně vývozu a dovozu zboží, vojenského materiálu, z Itálie do ČSR a naopak. V rovině mezilidských vztahů budovali domobrancí na základě zkušeností a ducha ze Sokola bratrské vztahy mezi mužstvem a důstojníky. Díky tomu se podařilo vytvořit vzácnou atmosféru přátelství, respektu k nadřízeným, a dobrých mezilidských vztahů, které stmelovaly vojáky dohromady, umožňovaly dobrou disciplínu a morálku mužstva, obzvláště v bojovém nasazení a v pozdějším vytváření československé civilní občanské společnosti.

Činnost II. zahraniční armády lze tedy v celku charakterizovat jako kladnou a velice prospěšnou rozvoji I. republiky, na jejíchž demokratických základech jest konec konců vystavěna i naše současná Česká republika se svým demokratickým zřízením.

Závěrečné slovo by chtěl autor práce věnovat právě mezilidským vztahům v nynější české armádě, která stojí před novými úkoly po přistoupení k Washingtonské smlouvě v březnu 1999.

Když se řekne armáda, většina starších lidí si představí dva roky ztraceného života, okupaci, mladší generace vzpomíná na šikanu, patolízalství, apod. Není mnoho lidí, kteří by svůj pobyt v armádě považovali za přínos pro svůj další život, nebo že by to považovali alespoň za otázku prestiže, osobní a společenské cti. Tady vězí základní chyba. Zatímco například občan USA, vstupující do armády, si může být jist, že v armádě získá vzdělání a také finance, které může ve svém dalším životě použít a má ke všemu společenskou prestiž, v Česku se to nedaří. Bohužel nedostatek materiálních prostředků neomlouvá chyby v práci s nově nastupujícími vojíny a nižšími důstojníky. Jestliže se stále toleruje a zakrývá šikana s poukázáním na údajnou nutnost dospět v muže a přetrpět to, co prožívali předchůdci nováčků, pokud je neustále potlačována iniciativa, někdy dokonce i elementární lidská důstojnost, potom se nelze divit, že je personální situace v armádě tak špatná. Práce nižších důstojníků s mužstvem se přece neskládá jen z rozkazů, ale spočívá v předávání zkušeností, poznávání charakteru jednotlivých vojínů a budování vzájemného respektu, neřku-li přátelství. To vše skloubeno dohromady s jasným kariérním řádem a vědomím důležitosti práce armádních jednotek, např. v případě přírodních katastrof, či mírových misí OSN a NATO, musí přinést své ovoce nejen pro armádu, ale především pro občanský život demokratické České republiky.

19. RESUMÉ

Československá domobrana vznikla, na popud vedoucího Československé vojenské mise v Itálii Jana Šeby, v listopadu 1918 ze zajatých občanů Československa, bývalých vojáků rakouskouherské armády, kteří padli do zajetí po poslední ničivé ofenzivě Dohody na italsko-rakouské frontě. Po schválení Šebova záměru ministrem Benešem a prezidentem Masarykem bylo celkem vytvořeno ze zajatých občanů ČSR v severní a střední Itálii 56 praporů pěchoty, 21 Terstských rot, které sloužily jako eskorty železničních transportů do Československa, 3 štábní roty, 4 samosprávné oddíly, automobilový oddíl, cyklistický oddíl, zbrojní oddíl, eskorty obchodních vlaků, personál vojenské nemocnice, vojenský soud, kapela, aj. U každého praporu mělo být dosaženo ideálního stavu 1 000 vojáků, rozdělených ve čtyřech rotách a šestnácti četách. Na každou rotu tak vycházelo 250 mužů a na každou četou 60 - 65 mužů. Ideálního stavu nebylo v mnoha případech dosaženo.

Domobranecké jednotky odjížděly od března do přelomu srpna a září 1919 z Itálie do ČSR, kde vykonávaly především strážní službu v pohraničí. Poslední zbytky domobranců odjely z Itálie po skončení likvidačních a předávacích prací italské straně ve druhé polovině roku 1920. Celkem odjelo z Itálie do přelomu srpna a září 1919 dohromady 60 346 vojáků. Do konce roku 1920 to bylo ještě další blíže neurčené množství.

Část jednotek II. zahraniční armády se podílela na bojích s maďarskou armádou na Slovensku v květnu až červnu 1919. Bojů se zúčastnily prapory číslo 2, 5, 6, 7, 10, 34, 39, a kulometná rota domobraneckého praporu číslo 11.

Všechny jednotky Československé domobrany byly rozpuštěny do 31. 12. 1920. Etapa aktivního působení II. zahraniční armády se uzavřela.

20. POZNÁMKOVÝ APARÁT

1/ Termín - II. zahraniční armáda - je jen jiný název používaný pro označení Československé domobrany z Itálie. Jeho účelem bylo poukázat na rozdíl mezi první zahraniční armádou, čili legiemi, jejichž příslušníci riskovali vstupem do legií své životy, a II. zahraniční armádou, jejíž příslušníci byli složeni většinou ze zajatců, kteří padli do zajetí po poslední mohutné ofenzívě dohody v Itálii z října 1918. Tito zajatci již svým vstupem do jednotek II. zahraniční armády neriskovali svůj život a naopak tím získali výhody. Odtud právě pramenila averze mezi domobranci a legionáři.

2/ Rotmistr Jan Šeba se narodil v roce 1886 v Ledči nad Sázavou. Vystudoval reálku v Kutné Hoře a vysokou technickou školu v Praze. Od roku 1908 až do začátku první světové války pracoval jako úředník v bance Slávie v Praze. Když začala válka, musel narukovat. Nejspíše ještě v roce 1914 byl zajat carskou armádou. Vstoupil do legionářských jednotek v Rusku, kde se vypracoval až na místo vojenského referenta při ruském generálním štábu. Roku 1917 odcestoval přes Murmansk, Anglii a Francii do Itálie. Pomáhal zde M. R. Štefáníkovi organizovat československé legie. Na přelomu května a června 1918 stanul v čele československé vojenské mise v Římě. Nejspíše na jeho popud začaly být organizovány prapory Československé domobrany. Jan Šeba působil po roce 1919 dlouhá léta jako diplomat Československé republiky. Viz. PADESÁT LET VYSLANCE JANA ŠEBY, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, leden 1937, č. 1, s. 2.

3/ Hodnostní označení uváděná dále v textu je třeba vnímat jako nejednotná. Až do reorganizace československé armády, která vešla v platnost k 1. 1. 1920 bylo užíváno více typů hodnostního označení. Pro názornost budiž řečeno, že hodnosti kapitána odpovídala hodnost rotmistra, setníka a rytmistra. Hodnost majora byla

totožná s hodností praporečníka. Každý praporečník byl vlastně podporučík. Hodnosti rotného mohla odpovídat hodnost šikovatele. Z důvodu totálního zmatku v jednotlivých distinkcích bylo vždy přihlédnuto k jazyku pramene a hodnostní označení byla ponechána v původní podobě, tak jak o nich hovoří prameny a literatura. Viz. JEŽEK, Zdeněk : ÚČAST DOBROVOLNÍKŮ V BOJÍCH O SLOVENSKO A TĚŠÍNSKO V LETECH 1918 - 1919, Legiografie, Praha, 1937, s. 7.

4/ ŠEBA, Jan : JEDENÁCT LET, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 1 - 4.

5/ ŠEBA, Jan : JEDENÁCT LET, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 1 - 4.

6/ HOREČKA, František : Za pět minut dvanáct, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D. , s. 142.

7/ VÝBORNÝ, Jaroslav : Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY, Moravský legionář, Brno, 1927, s. 6.

8/ PELÍŠEK, Josef : V DRUHÉ ZAHRANIČNÍ ARMÁDĚ, Moravský legionář, Brno, 1929, s. 5 - 12.

9/ KOČVARA, Jan : ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANECKÉ PRAPORY V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1929, s. 1 - 18.

10/ SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934, s. 1 - 17.

11/ VÝBORNÝ, Jaroslav : VOJNA KROTKÁ I VÁŽNÁ, Moravský legionář, Brno,

1932. VÝBORNÝ, Jaroslav : Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY, Moravský legionář, Brno, 1927, s. 1 - 8.

12/ HOREČKA, František : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D., s. 1 - 159, 230 - 231.

13/ HOREČKA, František : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D., s. 129.

14/ Československý armádní sbor sloučil všechny útvary italských legií v listopadu 1918. Měl dvě divize šestou a sedmou. Sbor odcestoval ve druhé polovině prosince na Slovensko a pomáhal při obsazování prozatímních hranic mezi ČSR a Maďarskem.

15/ ŠEBA, Jan : JEDENÁCT LET, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 1 - 4. Podplukovník Hynek Gibiš se narodil 10. března 1871 ve Volešnici, okres Rychnov nad Kněžnou. V roce 1915 byl zajat na východní frontě a vstoupil do československých legií v Rusku. Na konci roku 1917 odcestoval do Francie. V dubnu 1918 převzal velení 21. československého střeleckého pluku ve Francii. Od listopadu 1918 do června 1919 organizoval jednotky Československé domobrany. V roce 1922 byl přeložen do zálohy. Byla mu udělena hodnost brigádního generála.

16/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.4, česky.

17/ VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany - Gallarate, karton č.1, seznamy, česky.

18/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.6, 7, korespondence, česky.

19/ VHA, Praha, fond : Soustředovací tábory Busto Arsizio a Avezzano, karton č.2, česky.

20/ SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934, s. 20 - 29.

21/ VÝBORNÝ, Jaroslav : Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY, Moravský legionář, Brno, 1927, s. 8 - 21.

22/ KOČVARA, Jan : ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANECKÉ PRAPORY V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1929, s. 19 - 30.

23/ PELÍŠEK, Josef : V DRUHÉ ZAHRANIČNÍ ARMÁDĚ, Moravský legionář, Brno, 1929, s. 13 - 20.

24/ PUDR, Jaroslav : DRUHÁ ZAHRANIČNÍ ARMÁDA V ITÁLII A JEJÍ ORGANISACE V REPUBLICE, Moravský legionář, Brno, 1930, s. 1 - 7.

25/ Česko - maďarskou válkou myslí autor srážky mezi dobrovolnickými a řádnými oddíly Československa a Maďarské republiky při obsazování prozatímních hranic mezi Slovenskem a Maďarskou republikou.

26/ HOREČKA, František : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D., s. 160 - 183.

27/ VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany - Gallarate, karton č.1, výňatky z cenzury, česky, slovensky.

28/ NOVÝM ZAJATCŮM ČESKOSLOVENSKÝM, IN : V boj, I, 6. 11. 1918, č.

38, s. 1.

29/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, korespondence, česky.

30/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 5, korespondence, česky.

31/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky.

32/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, korespondence, česky.

33/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 4, korespondence, česky.

34/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 8, korespondence, česky.

35/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 4, korespondence, česky.

36/ HOREČKA, František : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D., s. 183 - 184. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č. 2, korespondence, česky.

37/ VÝBORNÝ, Jaroslav : Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY, Moravský legionář, Brno, 1927, s. 22 - 26. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 2, karton č. 2, korespondence,

česky.

38/ HOREČKA, František : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D., s. 183 - 193.

39/ VÝBORNÝ, Jaroslav : Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY, Moravský legionář, Brno, 1927, s. 26.

40/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, 9, rozkazy, korespondence, česky. ŠEBA, Jan : JEDENÁCT LET, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 1 - 4.

41/ Podrobný přehled informací o každé domobranecké jednotce je uveden v dalších kapitolách. Viz. obsah.

42/ ŠEBA, Jan : JEDENÁCT LET, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 1 - 4. KRÁL, Václav : INTERVENČNÍ VÁLKA ČESKOSLOVENSKÉ BURŽOAZIE PROTI MAĎARSKÉ SOVĚTSKÉ REPUBLICE V ROCE 1919, Československá akademie věd, Praha, 1954, s. 238 - 239.

43/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 9, rozkazy, korespondence, česky.

44/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 4, rozkazy, korespondence, česky.

45/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 4, Zpráva o ubytování 21. domobraneckého praporu z 10. 2. 1919, korespondence, česky.

46/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, 14, rozkazy, korespondence, česky. DVACET LET ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY V OSVOBOZENÉM STÁTĚ, Ministerstvo národní obrany, Památník osvobození, Vojenský ústav vědecký, Svaz československého důstojnictva, Praha, 1938, s. 171.

47/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 12, karton č. 1, deník, česky.

48/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky.

49/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky.

50/ Slovo „marešál“ nejspíše označuje příslušníka italské policie - karabiniéra. Může jít také o příjmení. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky.

51/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky.

52/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 28, karton č. 2, deník, česky.

53/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, 5, korespondence, česky.

54/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 9, rozkazy, česky.

55/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky.

56/ PÍSEŇ ADIŽE, ADIŽE, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, únor - březen 1930, č. 2 - 3, s. 24.

57/ VÝBORNÝ, Jaroslav : Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY, Moravský legionář, Brno, 1927, s. 32 - 33.

58/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č. 3, rozkazy, česky.

59/ VÝBORNÝ, Jaroslav : Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY, Moravský legionář, Brno, 1927, s. 27 a 29.

60/ PELÍŠEK, Josef : V DRUHÉ ZAHRANIČNÍ ARMÁDĚ, Moravský legionář, Brno, 1929, s. 22 - 23.

61/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 3, 4, korespondence, česky.

62/ HOREČKA, František : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D., s. 194 - 195.

63/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 12, karton č. 1, deník, česky.

64/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 14, rozkazy, česky.

65/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 12, karton č. 1, deník, česky.

66/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 14, rozkazy, česky.

67/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 27, karton č. 2, deník, česky.

68/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky.

69/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, korespondence, česky.

70/ VHA, Praha, fond : Vojenská nemocnice v Gallarate, karton č. 1.

71/ WEBER, Jan : PO PATNÁCTI LETECH, Československá domobrana z Itálie, Brno, 1933, s. 137.

72/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, korespondence, česky.

73/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 6, korespondence, česky. SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934, s. 53.

74/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 14, rozkazy, česky.

75/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, 4, 5, korespondence, česky.

76/ VHA, Praha, fond : Soustředovací tábory Busto Arsizio a Avezzano, karton č. 1 - 10, česky a italsky.

77/ ŠEBA, Jan : JEDENÁCT LET, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 1 - 4.

78/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, 9, korespondence, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č. 2, rozkazy, česky.

79/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 5, 7, korespondence, česky.

80/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, korespondence, česky.

81/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, korespondence, česky.

82/ Plukovník Eugenio Beaud nastoupil na místo generála Viganoniho, jenž byl ze svého místa odvolán italským ministerstvem války 10. 3. 1919. V době do převzetí velitelského postu Beaudem - 16. 3. 1919 - zastával funkci velitele Gallaratského tábora plukovník Silvestri. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 14, rozkazy, česky.

83/ Na místo plukovníka Hynka Gibiše nastoupil nejspíše 19. 6. 1919 major Ulihrach. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 14, rozkazy, česky.

84/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, rozkazy, česky.

85/ HOREČKA, František : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D., s. 219.

86/ MINAŘÍK, František : KUS HISTORIE ZAPOMENUTÉ ARMÁDY, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IV, červen 1932, č. 6, s. 81.

87/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 21, karton č. 2, deník, česky.

88/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 28, karton č. 2, deník, česky.

89/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 5, karton č. 3, korespondence, česky.

90/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 8, karton č. 2, deník, česky.

91/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 5, karton č. 2, korespondence, česky.

92/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 30, karton č. 2, deník, česky.

93/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č. 4, rozkazy, česky.

94/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č. 3, deník, česky.

95/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č. 3, korespondence, česky.

96/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 2, karton č. 4, deník III. roty, česky.

97/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 5, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 6, karton č. 2, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 8, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 17, karton č. 1, deník, česky.

98/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č. 1, korespondence, polsky, překlad autor diplomové práce. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 23, karton č. 1, korespondence, česky.

99/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 36, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 21, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 27, karton č. 2, deník, česky.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 5, karton č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky.

100/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 26, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 6, karton č. 2, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 9, karton č. 2, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 20, karton č. 1, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 16, karton č. 5, deník, česky.

101/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 9, karton č. 1, korespondence, česky.

102/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 6, karton č. 3, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 33, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 38, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky.

103/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 29, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 19, karton č. 1, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 5, karton č. 4, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 15, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 11, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 9, karton č. 1, korespondence, česky.

104/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 6, karton č. 2, korespondence, česky.

105/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č. 3, rotní deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 27, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č. 3, deník, česky.

106/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 4, korespondence, česky. SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934, s. 58 - 59. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 2, karton č. 1, 2, 3, 4, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 40, karton č. 1, deník, rozkazy, seznamy, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 48, karton č. 1, 2, deník, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 51, karton č. 1, deník, seznamy, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 52, karton č. 1, deník, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 53, karton č. 1, rozkazy, česky.

107/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 54, karton č. 1, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 18, karton č. 1, deník, seznamy, rozkazy, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 49, karton č. 1, deník, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 53, karton č. 1, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Útočný (Sokolský) domobranecký prapor, karton č. 1, 2, rozkazy, seznamy, česky. SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář,

Brno, 1934, s. 58 - 59. KLOFÁČ, Václav : OSUDY BRANNÉ MOCI ČESKOSLOVENSKÉ, Družstvo československých socialistů, Praha, 1920, s. 55.

108/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 49, karton č. 1, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 18, karton č. 1, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 28, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 12, karton č. 1, korespondence, česky.

109/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 31, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č. 1, korespondence, česky.

110/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 20, karton č. 1, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 29, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 11, karton č. 2, deník, česky.

111/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 10, karton č. 1, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 21, karton č. 2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 28, karton č. 1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 17, karton č. 1, deník, česky.

112/ HOREČKA, František : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D., s. 224.

113/ Pro výpočet celkového počtu příslušníků II. zahraniční armády, účastnících se operací československých vojsk na Slovensku, bylo využito údajů o stavu jednotek podle zprávy kontrolní komise armády ČSR ve Varese z 5. února 1920 uložené ve VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č. 7, korespondence, česky. V případě kulometné roty 11. domobraneckého praporu bylo operováno se standardním stavem 250 mužů na rotu, v případě praporů č. 34 a 39 byl odhadnut stav jednotek vzhledem k řečené zprávě na 2 x 950 mužů a 2 x 20 důstojníků. Další informace podle : PROCHÁZKA, Zdeněk : VOJENSKÉ DĚJINY ČESKOSLOVENSKA (1918 - 1939), Naše vojsko, Praha, 1987, s. 62, 71; JEŽEK, Zdeněk : BOJ O SLOVENSKO V LETECH 1918 - 1919, vlastní náklad Zdeňka Ježka, Praha, 1928, s. 96.

114/ Počet všech ztrát domobraneckých praporů je uváděn podle součtu ztrát uváděném v pramenech u každé jednotky v následující kapitole. Údaje o celkových ztrátách československé armády podle : ŠNEJDÁREK, Josef : BOJE NA SLOVENSKU OD 27. 4. 1919 DO 14. 8. 1919, IN : Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roce 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 39; ŠOLC, Jiří : SLOVENSKO ROZDĚLENÉ, Obzor, Bratislava, 1969, s. 94.

115/ Počet všech ztrát, které zasadily Maďarům domobranecké prapory je uváděn podle součtu ztrát uváděném v pramenech u každé jednotky v následující kapitole. Údaje o celkových ztrátách maďarské armády podle : ŠNEJDÁREK, Josef : BOJE NA SLOVENSKU OD 27. 4. 1919 DO 14. 8. 1919, IN : Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roce 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 39; ŠOLC, Jiří : SLOVENSKO ROZDĚLENÉ, Obzor, Bratislava, 1969, s. 94.

116/ Počet všech vyznamenání, s výjimkou 34. domobraneckého praporu, kde prameny uvádějí až 15 získaných Československých křížů, je prezentován podle : CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225.

117/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č.1, 2, 3, 4, 5, 6, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

118/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 2, karton č.1, 2, 3, 4, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č.1, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 34, karton č.1, praporní deník, česky. CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225. SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934, s. 58 - 59.

119/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 3, karton č.1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé

domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 18, karton č.1, praporní deník, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934, s. 58 - 59.

120/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č.1, 2, 3, 4, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

121/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 5, karton č.1, 2, 3, 4, 5, 6, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. PROCHÁZKA, Zdeněk : VOJENSKÉ DĚJINY ČESKOSLOVENSKA (1918 - 1939), Naše vojsko, Praha, 1987, s. 66 - 67. CHALUPSKÝ, Josef : SOZNAM PADLÝCH A ZOMRELÝCH PRÍSLUŠNÍKOV ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY V BOJOCH NA SLOVENSKU 1918 - 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 97 - 176. CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225.

122/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 6, karton č. 1, 2, 3, 4, 5, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 8, karton č. 2, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č. 1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. PROCHÁZKA, Zdeněk : VOJENSKÉ DĚJINY ČESKOSLOVENSKA (1918 - 1939), Naše vojsko, Praha, 1987, s. 66 - 67. CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225.

123/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 7, karton č. 1, 2, 3, 4, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 8, karton č. 2, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č. 1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 53, karton č. 1, rozkazy, česky. CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225. JEŽEK, Zdeněk : ÚČAST DOBROVOLNÍKŮ V BOJÍCH O SLOVENSKO A TĚŠÍNSKO V LETECH 1918 - 1919, Legiografie, Praha, 1937, s. 122, 195 - 198

124/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 8, karton č. 1, 2, 3, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č. 1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

125/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 9, karton č. 1, 2, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 32, karton č. 1, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č. 1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 40, karton č. 1, praporní deník, česky.

126/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 10, karton č. 1, 2, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 53, karton č. 1, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č. 1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225.

127/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 11, karton č.1, 2, 3, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 38, karton č.2, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 13, karton č.1, deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225. JEŽEK, Zdeněk : ÚČAST DOBROVOLNÍKŮ V BOJÍCH O SLOVENSKO A TĚŠÍNSKO V LETECH 1918 - 1919, Legiografie, Praha, 1937, s. 200.

128/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 12, karton č.1, 2, praporní deník, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 30, karton č.1, korespondence, česky

129/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 13, karton č.1, praporní deník, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory,

prapor č. 11, karton č.1, 2, 3, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky.

130/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 14, karton č.1, praporní deníky, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

131/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 15, karton č.1, 2, 3, praporní deník, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 5, karton č.4, rozkazy a korespondence, česky.

132/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 16, karton č.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, praporní deník, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 51, karton č.1, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 52, karton č.1, rozkazy a korespondence, česky. SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934, s. 58 - 59.

133/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 17, karton č.1, 2, 3, praporní deník, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 43, karton č.1, rozkazy a korespondence, česky. SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934, s. 58 - 59.

134/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 18, karton č.1, praporní deník, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 30, karton č.2, praporní deník a korespondence, česky.

135/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 19, karton č.1, 2, praporní deník, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 30, karton č.2, praporní deník a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 37, karton č.1, praporní deník a korespondence, česky.

136/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 20, karton č.1, praporní deník, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 49, karton č.1, praporní deník a korespondence, česky.

137/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 21, karton č.1, 2, 3, praporní deníky, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 29, karton č.2, praporní deník a korespondence, česky.

138/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 22, karton č.1, praporní deníky, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 29, karton č.2, praporní deník a korespondence, česky.

139/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 23, karton č.1, praporní deník, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence

praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

140/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, 2, praporní deník, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 21, karton č.2, praporní deník, česky.

141/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 25, karton č.1, praporní deník, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č.3, praporní deník, česky.

142/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 26, karton č.1, 2, 3, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. Československé domobranecké prapory, prapor č. 30, karton č.1, praporní deník, korespondence, česky.

143/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 27, karton č.1, 2, 3, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA,

Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 28, karton č.2, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 46, karton č.1, praporní deník, česky.

144/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 28, karton č.1, 2, 3, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 27, karton č.2, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 54, karton č.1, praporní deník, česky.

145/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 29, karton č.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 21, karton č.2, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 22, karton č.1, praporní deník, česky.

146/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 30, karton č.1, 2, 3, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA,

Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 18, karton č.1, praporní deník, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 19, karton č.1, praporní deník, česky.

147/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 31, karton č.1, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

148/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 32, karton č.1, praporní deník, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 9, karton č.1, praporní deník, česky.

149/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 33, karton č.1, 2, 3, praporní deník, rozkazy, seznamy, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 42, karton č.1, praporní deník, česky.

150/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 34, karton č.1, 2, praporní deník, rozkazy, seznamy, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky. CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU

ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225.

151/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 35, karton č.1, 2, 3, 4, 5, praporní deník, rozkazy, seznamy, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

152/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 36, karton č.1, 2, 3, 4, praporní deník, rozkazy, seznamy, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č.3, praporní deník, česky.

153/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 37, karton č.1, 2, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 19, karton č.1, praporní deník, česky.

154/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 38, karton č.1, 2, 3, praporní deníky, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 11, karton č.2, praporní deník,

česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 14, karton č.1, praporní deník, česky.

155/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 39, karton č.1, praporní deník, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225.

156/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 40, karton č.1, praporní deník, rozkazy, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

157/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 41, karton č.1, 2, praporní deník, seznamy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

158/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 42, karton č.1, 2, praporní deník, seznamy, rozkazy a korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé

domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

159/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 43, karton č.1, praporní deník, seznamy, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 17, karton č.1, praporní deník, česky.

160/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 44, karton č.1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

161/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 45, karton č.1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

162/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 46, karton č.1, praporní deník, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 27, karton č.2, praporní deník, česky.

163/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 47, karton č.1, 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

164/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 48, karton č.1, 2, praporní deník, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

165/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 49, karton č.1, praporní deník, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 20, karton č.1, praporní deník, česky.

166/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 50, karton č.1, 2, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky.

167/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 51, karton č.1, praporní deník, seznamy, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů,

korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 16, karton č.5, praporní deník, česky.

168/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 52, karton č.1, praporní deník, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 16, karton č.5, praporní deník, česky.

169/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 53, karton č.1, rozkazy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 16, karton č.5, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 52, karton č.1, praporní deník, česky.

170/ VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 54, karton č.1, praporní deník, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.5, 7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č.1, mapa rozmístění domobraneckých praporů v okolí Gallarate, česky. VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 28, karton č.2, praporní deník, česky.

171/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.7, 8, kartotéční lístky evidence praporů, korespondence, česky.

172/ VHA, Praha, fond : Útočný (Sokolský) domobranecký prapor, karton č.1, 2, rozkazy, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.7, korespondence, česky. JEŽEK, Zdeněk : ÚČAST DOBROVOLNÍKŮ V BOJÍCH O SLOVENSKO A TĚŠÍNSKO V LETECH 1918 - 1919, Legiografie, Praha, 1937, s. 122 - 124.

173/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.7, korespondence, česky.

174/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.7, korespondence, česky.

175/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.7, korespondence, česky.

176/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobran, karton č.7, korespondence, česky.

177/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

178/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

179/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

180/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

181/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

182/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

183/ VHA, Praha, fond : Terstské rotý, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

184/ VHA, Praha, fond : Terstské rotý, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

185/ VHA, Praha, fond : Terstské rotý, karton č. 1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

186/ VHA, Praha, fond : Terstské rotý, karton č. 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

187/ VHA, Praha, fond : Terstské rotý, karton č. 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

188/ VHA, Praha, fond : Terstské rotý, karton č. 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

189/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

190/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

191/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

192/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

193/ VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 2, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.3, Zpráva o terstských rotách z 25. 4. 1919, korespondence, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

194/ VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany, Štábní roty, karton č.1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

195/ VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany, Štábní roty, karton č.1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

196/ VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany, Štábní roty, karton č.1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky.

197/ VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany, Samosprávné oddíly Caserate - Sempione, karton č.1, seznamy, česky.

198/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, rozkazy, korespondence, česky.

199/ VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany, Samosprávné oddíly Gallarate, karton č.1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, rozkazy, korespondence, česky.

200/ VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany, Samosprávné roty Miláno, karton č.1, seznamy, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, rozkazy, korespondence, česky.

201/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, rozkazy, korespondence, česky.

202/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, rozkazy, korespondence, česky.

203/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.10, rozkazy, korespondence, česky.

204/ VHA, Praha, fond : Vojenská nemocnice v Gallarate, karton č.1, evidenční kniha, česky. VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, korespondence, česky. WEBER, Jan : PO PATNÁCTI LETECH, Československá domobrana z Itálie, Brno, 1933.

205/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č.7, 10, rozkazy, korespondence, česky.

206/ VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 2, 9, rozkazy, korespondence, česky.

21. SEZNAM ZKRATEK

ppor. - podporučík

prap. - praporečný

npor. - nadporučík

pplk. - podplukovník

rtm. - rotmistr

por. - poručík

VHA - Vojenský historický archiv

22. SEZNAM PRAMENŮ

VHA, Praha, fond : Velitelství Československé domobrany, karton č. 1 až 14.

VHA, Praha, fond : Soustředovací tábory Busto Arsizio a Avezzano, kartony č. 1 až 10.

VHA, Praha, fond : Vojenská nemocnice v Gallarate, karton č. 1.

VHA, Praha, fond : Samosprávné oddíly Československé domobrany, karton č.1 až 4.

VHA, Praha, fond : Útočný (Sokolský) domobranecký prapor, karton č. 1 až 2.

VHA, Praha, fond : Terstské roty, karton č. 1 až 2.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 1, karton č. 1 až 6.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 2, karton č. 1 až 4.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č.3, karton č. 1.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 4, karton č. 1 až 4.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 5, karton č. 1 až 6.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 6, karton č. 1 až 5.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 7, karton č. 1 až 4.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 8, karton č. 1 až 3.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 9, karton č. 1 až 2.

VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 10, karton č. 1 až 2.

- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 11, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 12, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 13, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 14, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 15, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 16, karton č. 1 až 8.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 17, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 18, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 19, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 20, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 21, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 22, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 23, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 24, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 25, karton č. 1.

- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 26, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 27, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 28, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 29, karton č. 1 až 11.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 30, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 31, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 32, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 33, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 34, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 35, karton č. 1 až 5.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 36, karton č. 1 až 4.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 37, karton č. 1 až 2
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 38, karton č. 1 až 3.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 39, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 40, karton č. 1.

- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 41, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 42, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 43, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 44, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 45, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 46, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 47, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 48, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 49, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 50, karton č. 1 až 2.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 51, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 52, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 53, karton č. 1.
- VHA, Praha, fond : Československé domobranecké prapory, prapor č. 54, karton č. 1.

23. SEZNAM LITERATURY

V případě některých publikací nebylo možné uvést jejich plnou citaci, neboť tyto publikace neobsahují všechny požadované informace.

ARMÁDA A NÁROD, Národní rada československá a Orbis, Praha, 1938.

BENEŠ, Edvard : SVĚTOVÁ VÁLKA A NAŠE REVOLUCE - VÝBOR Z DÍLA, Společnost Edvarda Beneše, Praha, 1994.

BENEŠ, Edvard : SVĚTOVÁ VÁLKA A NAŠE REVOLUCE, Orbis a Čin, Praha, 1935.

BEZROUK, Stanislav : V BOJOCH PŘI LEVICIÁCH, IN : Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roce 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 279 - 294.

BLÁHA, S. : O VOJNĚ NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roce 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 124 - 130.

BLÁHA, S. : VOJENSKÉ ZHODNOCENÍ BOJŮ NA SLOVENSKU, IN : Naše armáda - vznik, vývoj, současnost, Svaz československého důstojnictva, Praha, 1934, s. 48 - 57.

BLAŽEK, Karel : JÍDELNÍČEK ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY V ITÁLII, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, I, prosinec 1929, č. 4, s. 62.

BOHÁČ, J. , M. : M. R. ŠTEFÁNIK, IN : Československý legionář, XI, 3. 5. 1929, č.18, s. 1 - 2.

BOHÁČKOVÁ, Eva; KRÁLOVÁ, Bohuslava : Průvodce po fondech Vojenského historického archivu, II, Vojenský historický archiv, Praha, 1985, s. 469 - 473.

BOJ U CZIFÁRE 39. ČESKOSLOVENSKÉHO DOMOBRANECKÉHO PRAPORU Z ITÁLIE, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VI, červen 1934, č. 6, s. 51-52.

BOJE NA SLOVENSKU 1919, IN : Československý legionář, XI, 5. 7. 1929, č. 27, s. 1 - 2.

BRÁCHOVÁ, Věra : FRANCOUZSKÁ VOJENSKÁ MISE V ČSR, IN : Historie a

vojenství, XVI, 1967, č. 6, s. 883 - 910.

CRAMON von : UNSER OESTERREICH - UNGARISCHER BUNDESGENOSSE IM WELTKRIEG, Ernst Sigfried Mittler und Sohn, Berlin, 1920.

ČECHOSLOVÁKŮM PŘÍŠLÝM DO ITÁLIE PO ROZPADNUTÍ SE RAKOUSKA,

IN : V boj, I, 11. 1. 1919, č. 56, s. 4.

ČERNÝ, Jaroslav : ŽELEZNIČNÍ VOJSKO, IN : Naše armáda - vznik, vývoj, současnost, Svaz československého důstojnictva, Praha, 1934, s. 122 - 127.

ČESKOSLOVENSKÝ VOJENSKÝ ATLAS, Naše vojsko a Ministerstvo národní obrany, Praha, 1965, s. 308.

DOMŮ, IN : V boj, II, 24. 5. 1919, č. 78, s. 1.

DŘÍMAL, Jožo : MOMENTKA Z NOVOZÁMOCKÉHO BOJIŠŤA, IN : Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 95 - 105.

DULA, Anton : M. R. ŠTEFÁNIK, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, duben 1935, č. 4, s. 1.

DVACET LET ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY V OSVOBOZENÉM STÁTĚ,

Ministerstvo národní obrany, Památník osvobození, Vojenský ústav vědecký, Svaz československého důstojnictva, Praha, 1938.

FAŠISMUS NENÍ IMPORT CIZÍHO ! JE V DUCHU NAŠICH ITALSKÝCH

DOBROVOLCŮ ! JAN ČAPEK, VELIKÝ HRDINA A ORGANIZÁTOR,

SPOLUZAKLADATEL ! , IN : Moravský fašista - po konfiskaci opravené vydání, III, 5. 2. 1937, č. 5, s. 3.

FIDLER, Jiří : TRADICE 1. A 2. ODBOJE V HISTORII VOJENSKÝCH ÚTVARŮ ARMÁDY, IN : Vojenské rozhledy, XXXVI, 1995, č. 3, s. 149 - 154.

FOREJTNÍK, Bohumil : KULOMETNÁ ROTA 11. ČESKOSLOVENSKÉHO DOMOBRANECKÉHO PRAPORU U NOVÝCH ZÁMKŮ, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VI, říjen 1934, č. 8, s. 85 - 86.

FOREJTNÍK, Bohumír : O OBSAZOVÁNÍ A DOBYTÍ PETRŽALKY U

BRATISLAVY, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, prosinec 1937, č. 10, s. 98 - 99.

- GALUŠKA, Jan** : NAŠIM DOMOBRANCŮM, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 7.
- HABART, Václav** : JUBILEJNÍ ROK ČSR A ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY Z ITÁLIE, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, prosinec 1937, č. 10, s. 97.
- HANZAL, Vojtěch** : S VYZVĚDČÍKY OD ŠVÝCARSKÝCH LEDOVCŮ AŽ PO MOŘE ADRIATICKÉ, Památník osvobození, Praha, 1946.
- HANZAL, Vojtěch** : VYZVĚDČÍCI V ITÁLII A NA SLOVENSKU, Praha, 1928.
- HLAVÁČEK, František** : DR. EDVARD BENEŠ A ITÁLIE ZA SVĚTOVÉ VÁLKY A MOJE SPOLUPRÁCE S NÍM V ITÁLII, Pokrok, Praha, 1936.
- HOLOTÍK, Ludovít** : ŠTEFÁNIKOVSKÁ LEGENDA A VZNIK ČSR, Slovenská akademie věd, Bratislava, 1960.
- HOLUB, Otakar** : O ZHODNOCENÍ SLUŽBY VYKONANÉ V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, září 1937, č. 7, s. 69 - 70.
- HONZÍK, Miroslav** : LEGIONÁŘI, Novinář, Praha, 1990.
- HOREČKA, František** : ZA PĚT MINUT DVANÁCT, Družstvo moravského kola spisovatelů, Brno, S. D.
- HRONSKÝ, Marián** : K OTÁZKE AKTIVIZÁCIE A DIFERENCIÁCIE SLOVENSKÉHO POLITICKÉHO TÁBORA NA JAR 1918, IN : Historie a vojenství, XVII, 1968, č. 5, s. 749 - 796.
- HRONSKÝ, Marián** : K VOJENSKEJ INTERVENCII ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY PROTI MAĎARSKÉ REPUBLICE RAD, IN : Historie a vojenství, XXXVIII, 1989, č. 5, s. 74 - 91.
- HRONSKÝ, Marián** : SLOVENSKÁ REPUBLIKA RAD, IN : Historie a vojenství, XXXVII, 1988, č. 4, s. 36 - 51.
- HRONSKÝ, Marián** : SLOVENSKO PŘI ZRODE ČESKOSLOVENSKA, Pravda, Bratislava, 1987.
- HUDEČEK, J.** : NAPREDUJEME ! , IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 4 - 5.

CHALOUPECKÝ, Václav : ZÁPAS O SLOVENSKO, Praha, 1928.

CHALOUPKA, František : VZPOMÍNKA NA 7. ČESKOSLOVENSKÝ DOMOBRANECKÝ PRAPOR, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, září 1935, č. 7, s. 55 - 57.

CHALUPSKÝ, Josef : SOZNAM PADLÝCH A ZOMRELÝCH PRÍSLUŠNÍKOV ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY V BOJOCH NA SLOVENSKU 1918 - 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 97 - 176.

CHALUPSKÝ, Josef : STATISTIKA PADLÝCH A ZEMŘELÝCH, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 181 - 190.

CHALUPSKÝ, Josef : VÁLEČNÝM KRÍŽOM VYZNAMENANÍ DOSTOJNÍCI, ROTMAJSTRI, PODDOSTOJNÍCI, VOJACI A ODDIELE POČAS BOJOV NA SLOVENSKU ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 191 - 225.

IVIČIČ, V. : BOJE O SLOVENSKO 1919, IN : Důstojnické listy, IX, 6. 6. 1929, č. 23, s. 5 - 7.

JAK VZPOMÍNÁ ITALSKÁ VEŘEJNOST ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY :

IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, říjen 1935, č. 8, s. 66.

JAMBOR, Josef : VZPOMÍNKA TRNITÉ CESTY 30. PRAPORU, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, listopad 1937, č. 9, s. 88.

JANÁK, Jan : VÝVOJ SPRÁVY V ČESKÝCH ZEMÍCH V EPOŠE KAPITALISMU 1918 - 1945, Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 1967, s. 165 - 168.

JEŽEK, Zdeněk : ÚČAST DOBROVOLNÍKŮ V BOJÍCH O SLOVENSKO A TĚŠÍNSKO V LETECH 1918 - 1919, Legiografie, Praha, 1937.

JEŽEK, Zdeněk : BOJ O SLOVENSKO V LETECH 1918 - 1919, vlastní náklad Zdeňka Ježka, Praha, 1928.

JEŽEK, Zdeněk : BOJE O SLOVENSKO, vlastní náklad Zdeňka Ježka, Praha, 1937.

- JIRÁNEK, Josef** : VZPOMÍNKA NA 18. PRAPOR ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY Z ITÁLIE, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, únor 1935, č. 2, s. 11 - 12.
- JUŘÍČEK, Ján** : M. R. ŠTEFÁNIK, Mladé letá, Bratislava, 1969.
- KALHOUS, Rudolf** : BUDOVÁNÍ ARMÁDY, Melantrich, Praha, 1936.
- KALVA, J. ; KOMPIŠ, P.** : NA SLOVENSKÉM BOJIŠTI, S. L. , S. D. KATASTROFÁLNÍ PORÁŽKA A ROZKLAD RAKOUSKO - UHERSKÉ ARMÁDY NA ITALSKÉ FRONTĚ, IN : V boj, I, 20. 11. 1918, č. 42, s. 2.
- KLIMENT, Charles** : SLOVENSKÁ ARMÁDA 1939 - 1945, Mustang, Plzeň, 1996, s. 10 - 11.
- KLIMKO, J.** : ÚZEMIE SLOVENSKA A UTVÁRANIE JEHO HRANÍC, Bratislava, 1980.
- KLOFÁČ, Václav** : OSUDY BRANNÉ MOCI ČESKOSLOVENSKÉ, Družstvo československých socialistů, Praha, 1920.
- KOČVARA, Jan** : ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANECKÉ PRAPORY V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1929.
- KOHOUTEK, Josef** : VÝVOJ ORGANIZACE ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY, IN : Naše armáda - vznik, vývoj, současnost, Svaz československého důstojnictva, Praha, 1934, s. 80 - 84.
- KOLLÁR, Pavol a kol.** : DEJINY VOJEN A VOJENSKÉHO UMENIA, Naše vojsko, Praha, 1989.
- KOPECKÝ, Antonín** : VE ŠLÉPĚJÍCH PRADĚDA LOUTKÁŘE, Moravský legionář, Brno, 1933.
- KOPEČNÝ, Viliam** : PŘI NOVÝCH ZÁMKOCH. . . , IN : Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 106 - 112.
- KOZÍLEK, Rostislav** : Obranyschopnost ČSR v meziválečném období, IN : Vojenské rozhledy, XXXVII, 1996, č. 6, s. 84 - 92.
- KRÁL, Václav** : INTERVENČNÍ VÁLKA ČESKOSLOVENSKÉ BURŽOAZIE PROTI MAĎARSKÉ SOVĚTSKÉ REPUBLICE V ROCE 1919, Československá

akademie věd, Praha, 1954.

KRPELEC, Bartoloměj : ÚRYVKY Z VPÁDU MAĎARSKÝCH BOL'ŠEVIKOV

NA SLOVENSKO ROKU 1919, IN : Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roce 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 189 - 278.

KUDELA, Josef : ČESKOSLOVENSKO V ITÁLII, nákladem Československé obce sokolské, Brno, 1928.

LEGIONÁŘSKÁ TRADICE, Československá obec legionářská a Ministerstvo obrany České republiky, Praha, 1994.

LIPTAI, Ján : JEDEN Z MNOHÝCH, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IV, červen 1932, č. 6, s. 82 - 83.

MAKUŠ, Jaroslav : PŘED JEDENÁCTI ROKY, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, I, prosinec 1929, č. 4, s. 56.

MASARYK, Garrigue, Tomáš : SVĚTOVÁ REVOLUCE, Orbis a Čin, Praha, 1930.

MINAŘÍK, František : KUS HISTORIE ZAPOMENUTÉ ARMÁDY, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IV, červen 1932, č. 6, s. 81.

MORÁVEK, Jan : PODZIM 1938 NA PODKARPATSKÉ RUSI, IN : Celostátní studentská vědecká konference - historie 1995, Filozofická fakulta Ostravské univerzity, Ostrava, 1996, s. 81 - 91.

NACHTMANN, František : VZPOMÍNKA NA SOKOLSKOU ROTU ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY Z ITÁLIE, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, listopad 1935, č. 9, s. 73 - 74.

NÁRODNÍ OBRANA SE TVOŘÍ, IN : V boj, I, 11. 12. 1918, č. 48, s. 1.

NÁŠ ODBOJ - TOURNÉ VÝSTAVY PAMÁTNÍKU ODBOJE, Grafia, Praha, 1920.

NAŠE „DRUHÁ ARMÁDA - NAŠI NĚMCI JAKO VOJÍNÍ ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY, IN : V boj, II, 13. 4. 1919, č. 72, s. 4 - 5.

NAŠE „DRUHÁ ARMÁDA V ITÁLII, IN : V boj, II, 15. 3. 1919, č. 68, s. 3 - 4.

NÁVRAT ČESKOSLOVENSKÉHO VOJSKA Z ITÁLIE, IN : Národní listy, LIX, úterý, 25. 3. 1919, č. 72, s. 5.

NAVRÁTIL, Antonín : NÁROD VÁM TO NEZAPOMENE, IN : Vpád maďarských

Bolševikov na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 95 - 105.

NOVÝM ZAJATCŮM ČESKOSLOVENSKÝM, IN : V boj, I, 6. 11. 1918, č. 38, s. 1.

ORÁLEK, J. , Ferdinand : STOPAMI VÁLKY, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, září 1937, č. 7, s. 66 - 69.

OSLAVY OSVOBOZENÍ JIŽNÍHO SLOVENSKA V ROCE 1919, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VI, červen 1934, č. 6, s. 49 - 50.

PADESÁT LET VYSLANCE JANA ŠEBY : IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, leden 1937, č. 1, s. 2.

PATNÁCT LET UTVOŘENÍ PRAPORŮ ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY

V ITÁLII, Svaz příslušníků bývalé Československé domobrany z Itálie v Olomouci, Olomouc, 1933.

PECH, Pavel; ANGER, Jan : PLÁNY POUŽITÍ BURŽOAZNÍ ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY V LETECH 1918 - 1938, IN : Historie a vojenství, XXXIV, 1985, č. 4, s. 27 - 55.

PEKAŘ, Josef : DĚJINY ČESKOSLOVENSKÉ, Agentura Tip Š a Akropolis, Praha, 1991, s. 229 - 242.

PELÁN : VZPOMÍNKY NA 48. PRAPOR ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY

Z ITÁLIE, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, říjen 1935, č. 8, s. 67.

PELCL, Ferdinand : O TĚŠÍNSKO, SLEZSKÁ MATICE OSVĚTY LIDOVÉ, Slezská Ostrava, 1928.

PELÍŠEK, Josef : SLOVÁCI V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ, IN :

Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VI, červen 1934, č. 6, s. 52 - 54.

PELÍŠEK, Josef : V DRUHÉ ZAHRANIČNÍ ARMÁDĚ, Moravský legionář, Brno, 1929.

PEROUTKA, Ferdinand : BUDOVÁNÍ STÁTU, II, Lidové noviny, Praha, 1919.

PÍSEŇ ADIŽE, ADIŽE, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, únor - březen 1930, č. 2 - 3, s. 24.

POHL, Josef : 17. PRAPOR ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY Z ITÁLIE NA

BROUMOVSKU 1919, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VI, září 1934, č. 7, s. 1 - 2.

PORCINARI, Gotti, Giulio, Cesare : COI LEGIONARI CECOSLOVACCHI AL FRONTE ITALIANO ED IN SLOVACCHIA, Roma, 1933.

PRED NÁVRATOM DO VLASTI, IN : V boj, II, 15. 2. 1919, č. 64, s. 1 - 2.

PROCHÁZKA, Zdeněk a kol. : VOJENSKÉ DĚJINY ČESKOSLOVENSKA 1526 - 1918, II, Naše vojsko, Praha, 1986, s. 543 - 554.

PROCHÁZKA, Zdeněk a kol. : VOJENSKÉ DĚJINY ČESKOSLOVENSKA 1918 - 1939, III, Naše vojsko, Praha, 1987, s. 14 - 125.

PROJEV NĚMECKÝCH VOJÍNŮ NAŠÍ DRUHÉ ARMÁDY V ITÁLII, IN : V boj, II, 3. 5. 1919, č. 75, s. 1.

PTÁČEK, František : POLITICKÁ SITUÁCIA ZA BOJOV O SLOVENSKO, IN : Vpád maďarských bolševikov na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 295 - 299.

PUDR, Jaroslav : DRUHÁ ZAHRANIČNÍ ARMÁDA V ITÁLII A JEJÍ ORGANISACE V REPUBLICE, Moravský legionář, Brno, 1930.

PUDR, Jaroslav : PĚT LET SVAZU ČESKOSLOVENSKE DOMOBRANY Z ITÁLIE, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VI, říjen 1934, č. 8, s. 71 - 72.

ROGL, V. : BRATŘÍM ČESKOSLOVENSKEHO DOMOBRANECKÉHO PRAPORU ČÍSLO 2 A ČESKOSLOVENSKEHO PĚŠÍHO PLUKU ČÍSLO 111, KTEŘÍ HÁJILI SLOVENSKO ZA VPÁDU RUDÉ ARMÁDY U NOVÝCH ZÁMKŮ, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IV, červenec - srpen 1932, č. 7 - 8, s. 92 - 93.

RUDOLF, V. : ZAPOMÍNÁNÍ, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, červen 1937, č. 6, s. 56 - 57.

SANDER, Rudolf : PŘEHLED VÝVOJE ČESKOSLOVENSKE VOJENSKÉ SPRÁVY V LETECH 1918 - 1919, IN : Historie a vojenství, XIV, 1965, č. 3, s. 359 - 413.

SLOVENSKÝ ROZCHOD S MAĎARMI ROKU 1918. . . , redakce Slovenského

denníka, Bratislava, 1929.

SOJKA, Jan : V ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANĚ V ITÁLII, Moravský legionář, Brno, 1934.

SPÁČIL, Dušan : ALPÍNSKÝ KLOBOUK - VZNIK A BOJE ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE V ITÁLII, S. L. , S. D.

SRB, Josef : JAK JSEM SE DOSTAL K 24. DOMOBRANECKÉMU PRAPORU, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, X, červen 1938, č. 10, s. 60 - 62.

STEED, H., Wickham : TŘICET LET NOVINÁŘEM 1892 - 1922 - VZPOMÍNKY, Orbis, Praha, 1929.

STRATZ, Rudolph : DER WELTKRIEG, Verlag - August Scherl, Berlin, 1933.

ŠEBA, Jan : DOPIS MINISTRU BENEŠOVI O UTVOŘENÍ DOMOBRANECKÝCH PRAPORŮ, IN : Naše revoluce, VIII, 1932, s. 396 - 398.

ŠEBA, Jan : JEDENÁCT LET, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, II, leden 1930, č. 1, s. 1 - 4.

ŠEBA, Jan : NA CESTU BRATŘÍM Z „DRUHÉ ARMÁDY“, IN : V boj, II, 22. 3. 1919, č. 69, s. 1.

ŠEBA, Jan : NAŠE „DRUHÁ ARMÁDA“, IN : V boj, I, 22. 1. 1919, č. 59, s. 1 - 2.

ŠEBA, Jan : POSLEDNÍ VOJENSKÁ PŘEHLÍDKA GENERÁLA ŠTEFÁNKA, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IX, květen 1937, č. 5, s. 1 - 3.

ŠIMANDL, Václav : 4. ROTA X. PRAPORU ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY Z ITÁLIE NA SLOVENSKU V ČERVNU 1919, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, červen 1935, č. 6, s. 46 - 48.

ŠMÍDL, Bohumil : RÁD VZPOMÍNÁM NA 14. PRAPOR, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, duben 1935, č. 4, s. 30.

ŠNEJDÁREK, Josef : BOJE NA SLOVENSKU OD 27. 4. 1919 DO 14. 8. 1919, IN : Vpád maďarských bolševiků na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 11 - 55.

ŠOLC, Jiří : SLOVENSKO ROZDĚLENÉ, Obzor, Bratislava, 1969.

ŠROBÁR, Vavro : ČO ZNAMENAL VPÁD BÉLU KÚNA PRE NÁS A PRE

MAĎAROU, IN : Vpád maďarských bolševikov na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 7 - 10.

ŠROBÁR, Vavro : OSLOBOZENÉ SLOVENSKO, I, Čin, Praha, 1928.

ŠTĚDRÝ VEČER V ZAJATECKÉM TÁBOŘE 1918, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, IV, červenec - srpen 1932, č. 7 - 8, s. 137 - 138.

ŠTEFÁNEK, Anton : VÝZNAM BOJOV V ROKU 1919, IN : KRASKO, Jan : OBETE PRI OBRANE SLOVENSKA 1919, Slovenská liga na Slovensku v Bratislave, Bratislava, 1929, s. 13 - 17.

ŠTEFÁNIK, Milan : DOMOBRANECKÝM PRAPORŮM V GALLARATE, FOLIGNU A AVEZZANU, IN : V boj, II, 3. 5. 1919, č. 75, s. 1.

ŠTĚPÁNEK, Antonín : SLOVENSKO PŘED PREVRATOM A POČAS PREVRATU, S. L. , 1923.

ŠVORC, Arnošt : VÁNOCE V ZAJATECKÉM TÁBOŘE U VERONY, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, prosinec 1935, č. 10, s. 82 - 83.

VOJENSKÁ ČINNOST NAŠICH V ITÁLII, IN : Československý legionář, VI, 23. 5. 1924, č. 21, s. 4 - 5.

VOKÁČ, Lev : ZA BRATREM GENERÁLEM HYNKEM GIBIŠEM, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VIII, září 1936, č. 7, s. 60.

VONDRÁČEK, Karel : BOJ O PODKARPATSKOU RUS V ČERVNU 1919, IN : Vpád maďarských bolševikov na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 303 - 310.

VONDRÁČEK, Karel : VOJENSKO - POLITICKÉ UDÁLOSTI V MAĎARSKU OD PŘEV RATU (1918) DO PÁDU VLÁDY KUNOVY (1919), IN : Vpád maďarských bolševikov na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 87 - 94.

VOTRUBA, Ján : BOJE O TISOVEC, IN : Vpád maďarských bolševikov na Slovensko v roku 1919, Slovenský chýrnik a J. Zimák, Trnava, 1936, s. 169 - 173.

VÝBORNÝ, Jaroslav : VOJNA KROTKÁ I VÁŽNÁ, Moravský legionář, Brno, 1932.

VÝBORNÝ, Jaroslav : Z RAKOUSKÝCH ZÁKOPŮ DO ČESKOSLOVENSKÉ DOMOBRANY, Moravský legionář, Brno, 1927.

WEBER, Jan : PO PATNÁCTI LETECH, Československá domobrana z Itálie, Brno, 1933.

ZAJATECKÝ TÁBOR „ SAN MARCO “ V ITÁLII, IN : Zpravodaj bývalé Československé italské domobrany, VII, leden 1935, č. 1, s. 3.

ZPRÁVA O USTAVENÍ SVAZU PŘÍSLUŠNÍKŮ BÝVALÝCH ČESKOSLOVENSKÝCH DOMOBRANECKÝCH PRAPORŮ Z ITÁLIE, IN : Československý legionář, XI, 8. 11. 1929, č. 45, s. 4 - 5.

ZPRÁVA O USTAVENÍ SVAZU PŘÍSLUŠNÍKŮ BÝVALÝCH ČESKOSLOVENSKÝCH DOMOBRANECKÝCH PRAPORŮ Z ITÁLIE, IN : Československý legionář, XI, 15. 11. 1929, č. 46, s. 4.

24. PŘÍLOHY

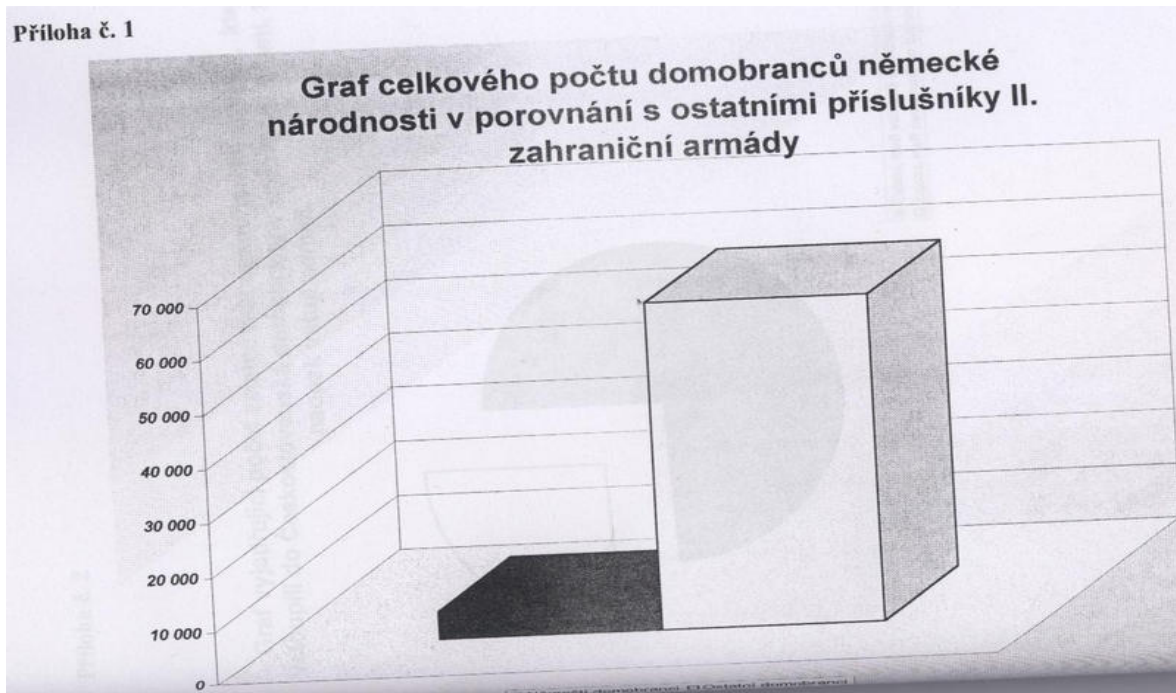
- č. 1 - Graf celkového počtu domobranců německé národnosti v porovnání s ostatními příslušníky II. zahraniční armády.
- č. 2 - Graf vyjadřující počet zajatců rakouskouherské armády, kteří vstoupili do Československé domobrany v porovnání s těmi, kteří naopak vstup odmítli.
- č. 3 - Graf porovnávající kompletní ztráty domobrany a ostatních jednotek československé armády po skončení bojů o Slovensko.
- č. 4 - Graf vyjádření celkové účasti domobraneckých praporů na bojích o Slovensko v porovnání s ostatními prapory československé armády.
- č. 5 - Mapa severní Itálie, prostor vzniku II. zahraniční armády.
- č. 6 - Mapa střední Itálie, prostor vzniku II. zahraniční armády.
- č. 7 - Mapa západního a středního Slovenska.
- č. 8 - Mapa východního Slovenska a Podkarpatské Rusi.
- č. 9 - Mapa slovenského bojiště, situace od 30. 5 - 6. 6. 1919, část 1.
- č. 10 - Mapa slovenského bojiště, situace od 30. 5 - 6. 6. 1919, část 2.
- č. 11 - Mapa slovenského bojiště, situace od 12. 6 - 24. 6. 1919, část 1.
- č. 12 - Mapa slovenského bojiště, situace od 12. 6 - 24. 6. 1919, část 2.
- č. 13 - Mapa slovenského bojiště, situace v polovině července 1919.
- č. 14 - Mapa úseku 10. domobraneckého praporu.
- č. 15 - Mapa úseku 8. domobraneckého praporu.
- č. 16 - Prohlášení ministra Klobáče k vojínům Československé domobrany.
- č. 17 - Původní nedodržený plán odjezdu domobranců z Itálie.
- č. 18 - Program kulturní akce 12. domobraneckého praporu.
- č. 19 - Text německé domobranecké přísahy.
- č. 20 - Text směrnice, určené proti vpádu německých vojenských oddílů, část 1.

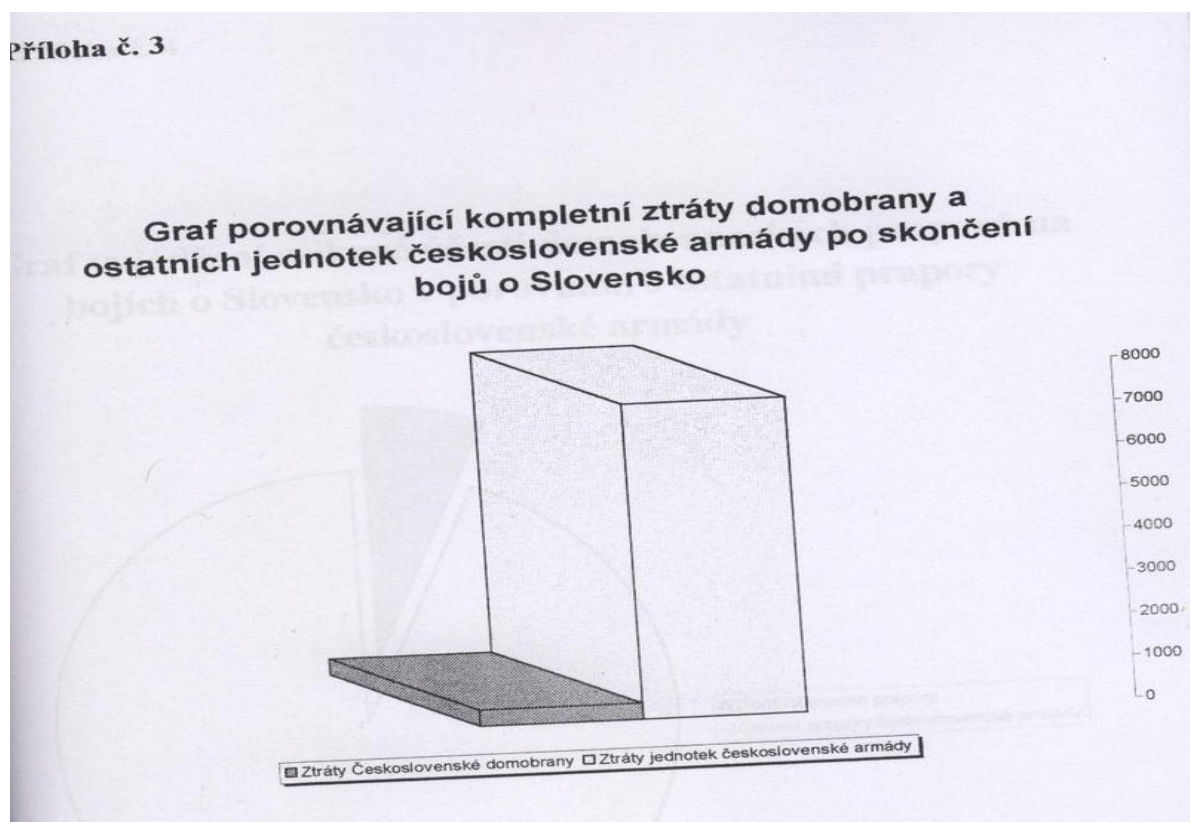
- č. 21 - Text směrnice, určené proti vpádu německých vojenských oddílů, část 2.
- č. 22 - Text směrnice, určené proti vpádu německých sil na Liberecku, část 1.
- č. 23 - Text směrnice, určené proti vpádu německých sil na Liberecku, část 2.
- č. 24 - Text směrnice, určené proti vpádu německých sil na Liberecku, část 3.
- č. 25 - Hlášení generálního inspektora o nedostatečném výcviku vojáků, část 1.
- č. 26 - Hlášení generálního inspektora o nedostatečném výcviku vojáků, část 2.
- č. 27 - Předpisy pro převoz domobraneckých praporů do ČSR, část 1.
- č. 28 - Předpisy pro převoz domobraneckých praporů do ČSR, část 2.
- č. 29 - Dopis plukovníka Gibiše jedenáctému domobraneckému praporu.
- č. 30 - Instrukce o zpravodajské službě v posádkách, část 1.
- č. 31 - Instrukce o zpravodajské službě v posádkách, část 2.
- č. 32 - Instrukce o zpravodajské službě v posádkách, část 3.
- č. 33 - Instrukce o zpravodajské službě v posádkách, část 4.
- č. 34 - Fotografie Jana Šeby.
- č. 35 - Tryzna za generála Štefánika v květnu 1919.
- č. 36 - Sanitní mužstvo 13. praporu.
- č. 37 - Československý soudní tribunál v Somma Lombardo.
- č. 38 - Zástava 13. praporu.
- č. 39 - Fotografie podplukovníka Hynka Gibiše.
- č. 40 - Hynek Gibiš při práci.
- č. 41 - Fotografie plukovníka Beauda.
- č. 42 - Domobranci vítají ministra Štefánika v Gallarate.
- č. 43 - Ministr Štefánik odjíždí z Gallarate.

- č. 44 - Odjezd 13. domobraneckého praporu ze Sesto Calende.
- č. 45 - Krajina na jezeře Lago Maggiore.
- č. 46 - Velitelství Československé domobran v Gallarate.
- č. 47 - Prezident Masaryk přehlíží 39. Domobranecký prapor v Praze - Invalidovně.
- č. 48 - Fotografie rotmistra Ludvíka Němce.
- č. 49 - Kamarádi z dvacátého domobraneckého praporu.
- č. I - POSUDEK DOC. TOMÁŠE PAVLICY - V Ý B O R N Ě
- č. II - POSUDEK DOC. JAROMÍRA PAVLÍČKA - V Ý B O R N Ě
- č. III - OCENĚNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
- č. IV - PŘEHLED DRŽITELŮ CEN EDVARDA BENEŠE 1996 - 2003
- č. V - POZNÁMKY K ELEKTRONICKÉ VERZI PRÁCE VE FORMÁTU PDF

Příloha č. 1

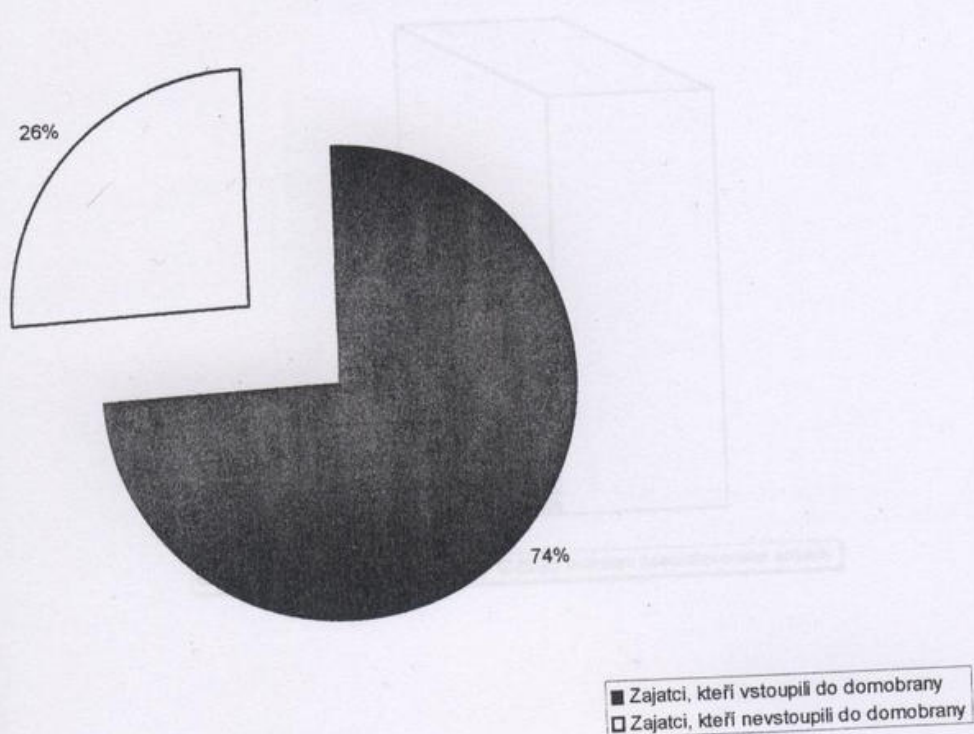

Příloha č. 3

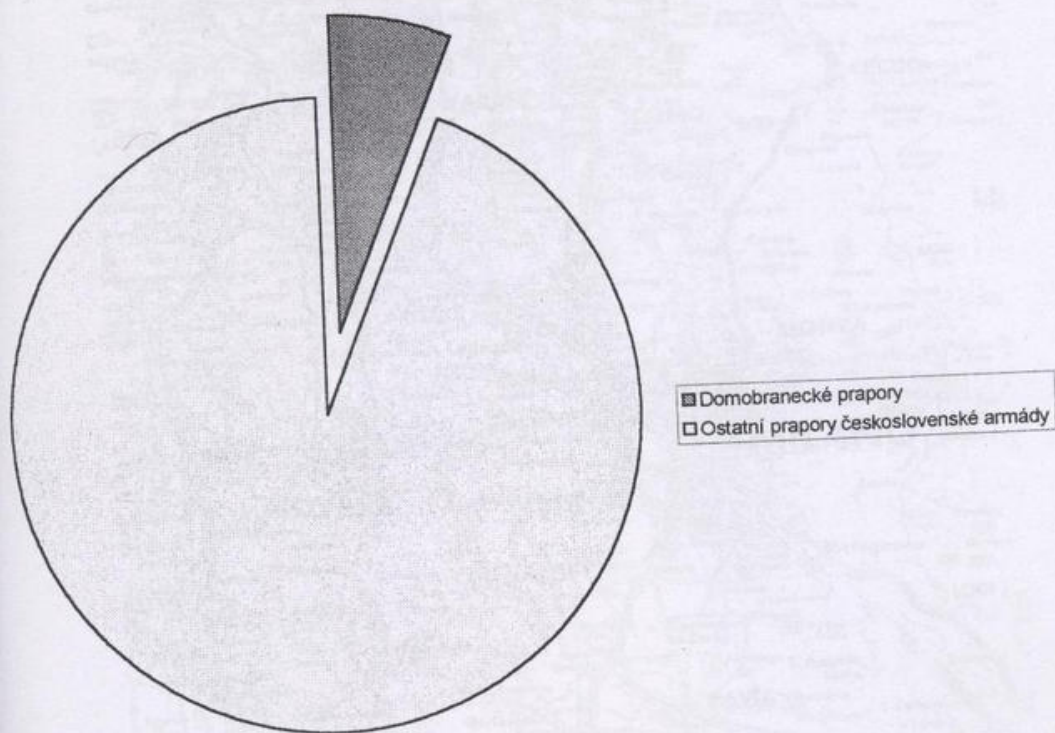
Příloha č. 2

Graf vyjadřující počet zajatců rakouskouherské armády, kteří vstoupili do Československé domobrany v porovnání s těmi, kteří naopak vstup odmítli.

Příloha č. 4

Graf vyjádření celkové účasti domobraneckých praporů na bojích o Slovensko v porovnání s ostatními prapory československé armády

PŘÍLOHA Č. I - POSUDEK DOC. TOMÁŠE PAVLICY - V Ý B O R N Ě

k diplomové práci Bc. hejka P ř e p i o r y "Československá domobrana z Itálie a její činnost 1918-1920."

Jde o vůbec první práci v naší odborné literatuře, která se zabývá touto problematikou. Od r.1920 dodnes se při výkladu o čs.legiích obvykle podotklo, že v Itálii vznikla také čs.domobrana.Přitom šlo o vojsový svaz v počtu šedesáti tisíc mužů.

Po zhroucení rakouské armády na italské frontě na konci října 1918 se do italského zajetí dostalo na 300 000 mužů, z nich 80 000 občanů právě vznikajícího Československa.V zajateckých táborech byly poměry zásobovací,ubytovací,hygienické i zdravotní velmi špatné,prote že Itálie nebyla na takové množství zajatců připravena.Bylo jasné, že zajatci budou propuštěni nejdříve rok po válce,přitom Československo nutně potřebovalo větší vojenské síly.Proto už 31.10.1918 podal náčelník Čs.vojenské mise v Římě kpt.Šeba návrh zorganizovat z těchto zajatců vojenské oddíly vybavené italskou výstrojí a ukořisťenými rakousko-uherskými zbraněmi.Návrh schválila čs.vláda v Paříži a od konce listopadu 1918 vznikla tzv.II.čs.armáda,k rozlišení od legií nazvaná domobranou.Vzniklo 56 pěších praporů, 21 tzv.Terastských rot /doprovázely z Terstu do ČSR vlaky s potravinami/ a řada dalších jednotek /štábní roty,automobilní oddíl,vojenská nemocnice, vojenský soud atd/, a to v celkovém počtu 60 000 mužů.Přeprava jednotek do vlasti začala v březnu 1919 a skončila v hlavních rysech v září 1919, kdy teprve začala i přeprava 20 000 zajatců,kteří do domobrany nevstoupili.

Autor vyšel z bohatého archivního materiálu uloženého ve Vojenském historickém archivu.Seznam archivních pramenů zabírá více než tři stránky, takže bylo obtížné se v materiálu orientovat.Z literatury se mohl opřít většinou jen o vzpomínkové práce,popř. o práce líčící boje na Slovensku v r.1919- z domobraneckých praporů bylo 7 nasazeno proti Maďarům,ostatní konaly posádkovou a strážní službu v pohraničí ,např. i na Ostravsku.Odborné zhodnocení domobrany dodnes nevyšlo.

Autor s příkladnou pilí sleduje průběh zajímání rakousko-uherských vojsk,zřizování zajateckých táborů a poměry v nich, vytváření domobraneckých praporů, jejich výstroj,výzbroj,zdravotní stav,národnostní složení /např.téměř 5000 Němců/,finanční stránku služby,vztahy mezi domobranci a italskou veřejností,průběh evakuace do vlasti a činnost domobraneckých praporů až do rozpuštění posledního z nich v prosinci 1920.Popsal vznik ,složení a výzbroj všech více než 80 jednotek jejich valitelské sbory atd. - tento přehled je velmi užitečný

110 stran. Následuje velmi rozsáhlý poznámkový aparát/téměř 40 stran/ seznam zkratk, seznam pramenů a seznam literatury/10 stran/. Mezi 49 přílohami nacházíme grafy procentního zastoupení německých vojáků, ztrát v bojích o Slovensko, mapy slovenských bojišť domobranců, texty rozkazů, směrnic, provolání, fotografie atd.

I když autor skromně podotýká, že k plnému poznání skutečnosti by bylo třeba prostudovat také prameny zahraniční, zejména italské, zůstává faktem, že jde o první zpracování problematiky po 80 letech, a že je to zpracování velmi důkladné, objevené a výstižné. Chyb je velmi málo - občas překlep /Josef Bolsano místo správného Balzano-s.52/, občas nespisovné rčení /Italové ostrouhali mrkvičku-s.42/, zbytečné opakování věty "Seznam nezahrnuje období nemoci a dovolené jednotlivých velitelů..." u všech více než 80 jednotek, občas zbytečné plné citování literatury/práce Šebova nebo Výborného atd., když bylo možno krátit. Pokud je motto /úryvek z projevu generála Gibiše/ napsáno správně, pak se generál vyjádřil dost neobvyklým způsobem. To všechno ovšem práci neubírá na objektivnosti, důkladnosti a poznávací hodnotě. Příjemným překvapením je také minimální počet překlepů a chyb.

Autor prokázal schopnost práce s prameny a literaturou, stejně jako schopnost výběru pramenů a získání často těžko dostupné literatury. Vzniklo dílo, které je významným přínosem k poznání dějin našeho prvního odboje. Práci plně doporučuji do oblažoby a navrhuji, aby byla hodnocena jako výborná.

Ostava 4.5.1999

Tomáš Pavlice
Doc. PhDr. Tomáš Pavlice, CSc.

PŘÍLOHA Č. II - POSUDEK DOC. JAROMÍRA PAVLÍČKA - V Ý B O R N Ě

Bc. Přepiora Radek, Československá domobrana z Itálie a její činnost 1918-1920. 278 stran textu+51 stran příloh.

Posudek diplomové práce.

Tematika činnosti československé domobrany z Itálie zůstávala po neuvěřitelně dlouhá desetiletí mimo zájem československých historiků, kteří většinou jen konstatovali její existenci.

Autor se cílevědomě dostal k relativně bohaté pramenné základně ve Vojenském historickém archivu v Praze a přes existenci ještě dalších pramenných zdrojů se mu podařilo vytvořit obraz o vzniku a působení tzv. II. zahraniční armády z Itálie. Právě pozdní období vzniku čsl. domobrany (říjen 1918) ji postavilo mimo pozornost, která byla logicky a oprávněně věnována bojové činnosti francouzských, ruských a italských legií. Přesto však šlo o značnou vojenskou sílu asi 60.000 mužů, vycvičených vojáků, zajatců bývalé rakousko-uherské armády, které nová republika nutně potřebovala pro ochranu a konstituování nového státu.

Autor věnoval tematice nevšední nasazení a píli, vedle desítek katronů a dochovaných fondů prostudoval i potřebnou literaturu k dané problematice, v podstatě meziválečného období, protože novodobá literatura k dané tematice neexistuje. Chronologickým postupem ná. R. Přepiora seznamuje značně detailně jak s důvody vzniku domobrany, tak s cestou do italského zajetí, s poměry v zajateckých táborech, s procesem formování domobrany, stavem jejich výzbroje, zdravotními poměry a konečně s působením domobrany na domácí půdě. Bez zajímavosti není ani vylišení národnostních poměrů a zhodnocení domobrany z hlediska jejího bojového nasazení proti vojskům Maďarské republiky rad na Slovensku. Tyto poznatky jsou zachyceny v patnácti obsáhlých kapitolách, ale dalších asi 150 stran obsahuje základní údaje o jednotlivých útvech a jejich velitelích.

V závěru práce autor přesně hodnotí dosažené výsledky, tj. v jakých oblastech plnila domobrana svou funkci, přes svou relativně krátkou působnost. Podle poznatků autora to byly bezesporu oblasti vojenská, politická, hospodářská, občanská bezpečnost, psychologie i mezilidských vztahů. Tak jako většina příslušníků domobrany nepovažovala svou necelé dva roky trvající službu za ztrátu času, tak v aktualizací části závěru práce by to mělo platit i v současnosti, což se i v této rovině autorovi podařilo.

Autor přiznává, že k úplnosti práce by bylo zapotřebí protudovat i zahraniční archivy, ale i bez tohoto je možno práci charakterizovat jako objevnou a splňující svůj záměr. Práci nechybí náležitosti potřebné pro diplomocou práci, je patrné obravské zaujetí pro badatelskou a vědeckou činnost, je zřejmá schopnost pracovat s historickým materiálem široké provenience, schopnost vlastního úsudku. Jeho práce je přínosem a příslibem dalšího rozšíření. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako v ý b o r n o u.

Opava, 1. června 1999.

Doc. PhDr. Jaromír Pavlíček, CSc.

PŘÍLOHA Č. III - OCENĚNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Město Sezimovo Ústí

Dr.E.Beneše 21, 391 01 Sezimovo Ústí

**Radek Přepiora
Jar. Šamala 675
725 25 Polanka nad
Odrou**

Sezimovo Ústí 20. září 1999

Vážený pane,

jsem rád, že Vám mohu oznámit, že Vaše práce „Československá domobrana z Itálie a její činnost 1918-1920“, kterou jste zaslal do soutěže o Cenu Edvarda Beneše, získala na základě posouzení odborné komise vedené prof. PhDr. Věrou Olivovou, DrSc.

3. místo spojené s finanční odměnou města Sezimovo Ústí ve výši 4000 Kč.

Slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen za účasti významných hostů se uskuteční

dne 26. října 1999 od 11 hodin

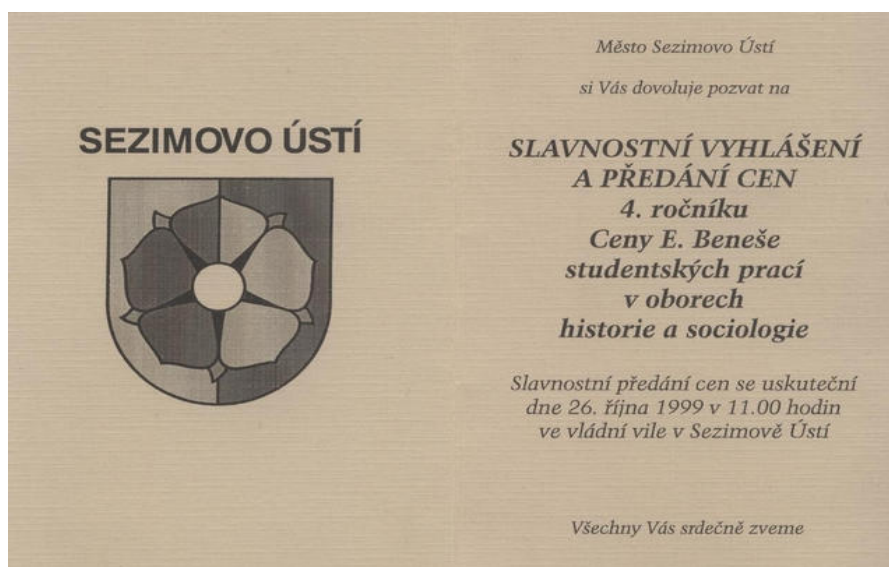
v sále Benešovy vily v Sezimově Ústí.

Gratuluji a zvu Vás co nejsrdečněji jménem svým i jménem Rady města Sezimovo Ústí.

Zároveň Vás prosím o potvrzení účasti na tel.: 0361-201127, 201119.

S úctou

Jaroslav Schneider
starosta města

Úspěch našeho studenta

Děkan Filozofické fakulty OU prof. PhDr. Jaroslav Hubáček, CSc., nám do redakce předal dopis ze Sezimova Ústí:

Vážení,

s radostí Vám oznamujeme, že Váš student **Radek Přepiora** získal 3. místo ve čtvrtém ročníku soutěže o Cenu Edvarda Beneše za práci s názvem "Československá domobrana z Itálie a její činnost 1918 - 1920".

Soutěž je pravidelně vyhlašována městem Sezimovo Ústí pro studenty vysokých škol. Ti mohou do soutěže přihlásit své práce z oboru Historie 20. století a z oboru Sociologie. V letošním roce bylo do soutěže přihlášeno více než 30 prací, jejichž kvalita podle slov zástupců odborných komisí svědčí o neustále rostoucí úrovni studentských prací.

Umístění Vašeho studenta je úspěchem nejen jeho samého, ale odráží také kvality Vaší školy. S pozdravem a úctou

Jaroslav Schneider, starosta města Sezimovo Ústí.

**KATEDRA HISTORIE FILOZOFICKÉ FAKULTY
OSTRAVSKÉ UNIVERZITY
Reální 5, 701 03 Ostrava 1
ČESKÁ REPUBLIKA**

Vedoucí katedry: Doc. PhDr. Ludmila Nesládková, CSc.

Tel. : ++ 420/69/611 31 21
++ 420/69/616 04 50

Fax : 069/611 30 09
E - mail : Nesladko@osu.cz

Průmyslové muzeum v Ostravě
Čs. armády 95
715 00 O.-Michálkovice

Věc: informace o ocenění Vašeho zaměstnance Mgr. Radka Přepiory

Dovolte abychom sdělili vedení Průmyslového muzea v Ostravě, že Váš nový zaměstnanec Mgr. Radek Přepiora, absolvent odborné magisterské historie na FF OU, získal podle sdělení starosty města Sezimovo Ústí 3. místo v soutěži o Cenu Edvarda Beneše s prací na téma "Československá domobrana z Itálie a její činnost 1918 - 1920". Slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen se uskuteční dne 26. října 1999 v Sezimově Ústí.

Kopie pozvánky přikládáme jako přílohu. Tato informace byla poskytnuta i vedení FF OU.

S pozdravem

FILOZOFICKÁ FAKULTA
katedra historie
701 03 Ostrava 1, Dvořákova 7

Ludmila Nesládková
Doc. dr. Ludmila Nesládková, CSc.
vedoucí katedry historie FF OU

PŘÍLOHA Č. IV - PŘEHLED DRŽITELŮ CEN EDVARDA BENEŠE 1996 - 2003

Karel Novotný:

Cena Edvarda Beneše, zřízená v březnu 1996 Městským úřadem v Sezimově Ústí, se na našich vysokých školách pozvolna stává respektovaným institutem pro pravidelné každoroční ocenění hodnotných studentských prací z oblasti moderních dějin a ze sociologie. Město Sezimovo Ústí si proto zaslouhuje veřejné společenské uznání za tento cíleně nasměřovaný a také finančně dotovaný kulturně-politický počín, jímž připomnělo osobnost a dílo spoluzakladatele našeho státu a jeho druhého prezidenta Edvarda Beneše. Je to iniciativa o to záslužnější, že neulpívá na povrchních okázalostech, ale znamená zcela konkrétní podporu vědecké práce mladých historiků a sociologů, stejně jako umožňuje veřejné ocenění prvních úspěšných výsledků, jichž tito začínající pracovníci za svého vysokoškolského studia dosáhli.

Cena 1. stupně

- 1996 - Jana PRCHALOVÁ, Politické a národnostní poměry na Hlučínsku v letech 1920-1929, Opava 1996 (Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity Opava)
- 1997 - Jiří KNAPÍK, Činnost Gustava Bareše v kulturní politice a v aparátu KSČ v letech 1945-1952, Opava 1997 (Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity Opava)
- 1998 - Vilém ČERMÁK, Václav Morávek. Muž proti okupaci, Praha 1998 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 1999 - Jan KALOUS, Vojenské a politické kontakty ČSR a SSSR v letech 1935-1938, Praha 1998 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 2000 - Richard VAŠEK, Československá zahraniční politika po Locarnu. (Od Locarnské konference v říjnu 1925 do vstupu Německa do Společnosti

národů v září 1926), Praha 2000 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)

- 2001 - Ondřej KOUTEK, Prokop Drtina 1900-1945. Ve službách prezidenta, Praha 2001 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 2002 - Petr KOURA, Osobnost podplukovníka Josefa Balabána v rámci československé protinacistické rezistence (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 2003 - Lukáš KAŠPAR, Český hraný film za protektorátu. Kolaborace a rezistence (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)

Cena 2. stupně

- 1996 - Daniel POVOLNÝ, Ing. František Janeček, Dr. h. c. (1878-1941), jeho život a dílo, Praha 1996 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 1997 - Ilona MORAVCOVÁ, České školství na Volyni (1868-1939), Praha 1997 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 1998 - Pavel CARBOL, Podíl Jana Masaryka a československé diplomacie na vzniku a činnosti OSN v letech 1945 až 1948, Ostrava 1998 (Filozofická fakulta Ostravské univerzity Ostrava)
- 1999 - Jiří FRIEDL, Generálmajor in memoriam Karel Lukas (1897-1949) - účastník druhého zahraničního odboje, Opava 1999 (Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity Opava)
- 2000 - Markéta ŠALÁTOVÁ, Češi a Němci v meziválečném období na Chebsku, České Budějovice 2000 (Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity České Budějovice)
- 2001 - Marcel PENCÁK, Cesta k uzákonění zemského zřízení v roce 1927, Praha 2001 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)

- 2002 - Jan ADAMEC, Vnitropolitický vývoj v Maďarsku od března do prosince 1956 ve světle sovětských dokumentů (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 2003 - Lukáš BABKA, Solovecké tábory zvláštního určení coby příklad vývoje sovětského vězeňského a represivního systému v letech 1917-1939 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)

Cena 3. stupně

- 1996 - Petr DRULÁK, Některé aspekty vzniku NATO, Praha 1996 (Fakulta mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické Praha)
- 1997 - Jan MORÁVEK, Podkarpatská Rus v letech 1938-1939, Hradec Králové 1997 (Pedagogická fakulta Vysoké školy pedagogické Hradec Králové)
- 1998 - neudělena
- **1999 - Radek PŘEPIORA, Československá domobrana z Itálie a její činnost 1918-1920, Ostrava 1999, (Filozofická fakulta Ostravské univerzity Ostrava)**
- 2000 - Petr JUSTIN, K některým aspektům vývoje města Písku v roce 1945, České Budějovice 2000 (Historický ústav Jihočeské univerzity České Budějovice)
- 2001 - Lucie JARKOVSKÁ, JUDr. Jan Chudoba, Opava 2001 (Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity Opava)
- 2002 - Monika SLAVÍKOVÁ, Židé na Jihlavsku v letech 1937-1948. Všední i nevšední dny menšiny se žlutou hvězdou (Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity České Budějovice)
- 2003 - Ladislav KUDRNA, Když nelétali. (Problematika každodennosti československých letců v Polsku a na Západě 1939-1945) (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)

Cena 4. stupně

- 1999 - Róbert ARPÁŠ, Cesta k 6. októbru. Hlinkova slovenská ľudová strana od polovice tridsiatych rokov až k Žilinskej dohode, Praha 1998 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)

Zvláštní cena

- 1997 - Mária PETROVKOVÁ, Dekréty prezidenta republiky a obnovenie právneho poriadku po oslobodení ČSR, Pardubice 1997 (Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice)

Čestné uznání

- 1999 - Marek BROŽEK, Sociální poměry dělníků Měšťanského pivovaru v Plzni 1918-1938, České Budějovice 1999 (Historický ústav Jihočeské univerzity České Budějovice)
- 1999 - Jiří KNAPÍK, Kulturní politika KSČ v oblasti filmové tvorby v letech 1948-1952, Opava 1998 (Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity Opava)
- 1999 - René PETRÁŠ, Mezinárodněprávní ochrana menšin po první světové válce, Praha 1999 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 2000 - Jan BUREŠ, Národní neštěstí nebo osobní tragédie? Vliv zdravotního stavu prezidenta dr. Edvarda Beneše na politické události v letech 1947-1948 ve světle pramenů a memoárů, Praha 2000 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)

- 2001 - Petr KAŇÁK, Nacistická tisková propaganda proti Československu během sudetské krize a její účinnost v německé společnosti, Praha 2001 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 2001 - Petr ŘEZNÍČEK, Hořká každodennost v táborech PTP. (Ze vzpomínek některých příslušníků pomocných technických praporů), České Budějovice 2001 (Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity České Budějovice)
- 2002 - Michal PEHR, Československá strana lidová 1945-1946 (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 2003 - Jan KRAMÁŘ, Josef Gruber - český národohospodář. Příspěvek k dějinám společenských institucí hospodářského a sociálního zaměření (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy Praha)
- 2003 - František SMÍŠEK, PhDr. František Vlastimil Šteidler. Osudy legionářského historika. (Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity České Budějovice)

PŘÍLOHA Č. V - POZNÁMKY K ELEKTRONICKÉ VERZI PRÁCE VE FORMÁTU PDF

Autor diplomové práce - Mgr. Radek Přepiora - zdigitalizoval a upravil knižně-fyzickou původní podobu díla z roku 1999 do formátu PDF. Rozšířil původní text mj. o :

- posudky oponenta a vedoucího práce
- dobové citace ocenění díla
- přehled držitelů Ceny presidenta Beneše v letech 1996 - 2003 podle textu pana Karla Novotného
- výběr z původně použitých příloh práce

V důsledku elektronického převodu do formátu PDF a nového výběru příloh (nejdou zde zahrnuty původní fotografické; nové přílohy číslovány římskými číslicemi) k práci bylo změněno původní číslování stránek viz. obsah (číslo stránky v závorce značí původní číslování; knižní originál má 329 číslovaných stran).

Mgr. Radek Přepiora l.P. 2009